

Województwo
Śląskie

Wybrane elementy sytuacji społeczno-demograficznej województwa śląskiego – edycja 2024

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, grudzień 2024

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Opracowanie

Katarzyna Wędzicha

Zdjęcie na okładce

Robert Kneschke, canva.com

Materiał pt. *Wybrane elementy sytuacji społeczno-demograficzne województwa śląskiego – edycja 2024 r.* powstał w ramach Terytorialnego Obserwatorium Rozwoju Usług Społecznych Województwa Śląskiego funkcjonującego w ramach projektu *Koordinacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL* współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu *Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027*, Priorytet FERS.04.00 *Spójność społeczna i zdrowie*, Działanie FERS.04.13 *Wysokiej jakości system włączenia społecznego*.

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	8
2. Podział terytorialny województwa śląskiego	10
3. Najważniejsze wnioski nt. sytuacji społeczno-demograficznej regionu.....	12
4. Ludność.....	16
4.1. Liczba ludności.....	16
4.2. Gęstość zaludnienia.....	27
4.3. Urbanizacja	32
4.4. Urodzenia	35
4.5. Zgony.....	38
4.6. Przyrost naturalny	40
5. Struktura wiekowa.....	46
5.1. Wiek przedprodukcyjny	47
5.2. Wiek produkcyjny	51
5.3. Wiek poprodukcyjny	55
6. Seniorzy w wieku 80+	60
7. Obciążenie demograficzne.....	66
8. Małżeństwa, rozwody i separacje	71
8.1. Małżeństwa	71
8.2. Rozwody.....	75
8.3. Separacje	81
9. Migracje	85
9.1. Migracje zagraniczne	85
9.2. Migracje wewnętrzne	90
10. Wynagrodzenia i świadczenia emerytalno-rentowe	94
10.1. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	94
10.2. Emerytury	98
10.3. Renta z tytułu niezdolności do pracy	100
10.4. Renta rodzinna	102
10.5. Świadczenia wypłacane z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	105
11. Wydatki gospodarstw domowych.....	108
12. Przestępczość.....	111
13. Rynek pracy	118
13.1. Liczba bezrobotnych ogółem	118
13.2. Stopa bezrobocia	124
13.3. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy	127
13.4. Osoby długotrwale bezrobotne	131
14. Samobójstwa.....	133
14.1. Zamachy samobójcze	133
14.2. Zamachy samobójcze zakończone zgonem	138
15. Aneks.....	145

Wykaz skrótów

bd	Brak danych
BDL	Bank Danych Lokalnych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań

Wykaz definicji

Bezrobotni zarejestrowani - to osoby, które ukończyły 18 lat i nie osiągnęły wieku emerytalnego, niezatrudnione i niewykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy i zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej¹.

Długotrwale bezrobotni – to, według *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych².

Emerytura – to świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który spełnia warunki uprawniające do emerytury z ubezpieczenia społecznego, tzn. 1) osiągnął wiek emerytalny - zróżnicowany w zależności od płci, zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, 2) ma odpowiedni okres składkowy i nieskładkowy. Wysokość emerytury dla osób, które urodziły się przed rokiem 1949 określona jest przez staż pracy i wysokość zarobków w wybranych okresach pracy. Dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które przystąpiły do Otwartego Funduszu Emerytalnego lub, które nie są członkami OFE i nie spełniły warunków do emerytury na dotychczasowych zasadach wysokość emerytury jest uzależniona od wysokości kapitału zgromadzonego na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Warunki nabywania prawa do świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych przez MON, MSW oraz MS oraz wysokości tych świadczeń uregulowane są odrębnie (ustawa z 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych)³.

Gęstość zaludnienia – to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium⁴.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – to instytucja prowadząca działalność w zakresie obsługi ubezpieczonych i świadczeniobiorców w sprawach dotyczących objęcia ubezpieczeniem, składek na ubezpieczenie oraz przyznawania i wypłaty świadczeń

¹ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/2958,pojecie.html> [odczyt: 9.12.2024 r.].

² Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (tj.: Dz.U. z 2023 r., poz. 735), art. 2, ust. 1, pkt 5.

³ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/85,pojecie.html?pdf=1> [odczyt 16.12.2024 r.].

⁴ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3915,pojecie.html> [dostęp 16.08.2024].

z ubezpieczenia, działalności na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy rolniczej i rolniczym chorobom zawodowym oraz rehabilitacji leczniczej, obsługi prac Rady Rolników⁵.

Migracje wewnętrzne - to zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym w przypadku gmin miejsko-wiejskich: zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy, z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie⁶.

Migracje zagraniczne - wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy⁷.

Obciążenie demograficzne – to wskaźnik wyrażający stosunek liczby osób w wieku 60/65+ oraz 0-17, do osób w wieku 18-59/64.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto – to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą⁸.

Przestępstwa stwierdzone – zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem⁹.

Przyrost naturalny – to różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie¹⁰.

Renta rodzinna – jest to świadczenie pieniężne przysługujące uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki do uzyskania jednego z tych świadczeń, a także pobierała zasiłek lub świadczenie przedemerytalne. Wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna¹¹.

Renta z tytułu niezdolności do pracy – świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który jest niezdolny do pracy, ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy oraz niezdolność do pracy powstała w okresach określonych przepisami, ale nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Warunek ten nie dotyczy ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Świadczenie z tytułu niezdolności do pracy powstałe wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej przysługuje niezależnie od

⁵ Sejm Rzeczypospolitej Polskiej *Leksykon Budżetowy*, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/BASLeksykon.xsp?id=FB1F957AB0210F83C1257A45003CEEC2&litera=K&SessionID=41A902E8407013967DB8BE22B067B8ACCF5EBC> [odczyt 23.09.2024 r.].

⁶ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/212,pojecie.html> [odczyt: 6.12.2024 r.].

⁷ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/213,pojecie.html> [odczyt: 6.12.2024 r.].

⁸ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/693,pojecie.html> [odczyt 06.12.2024 r.].

⁹ Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych* <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/temat/37/371> [odczyt 23.09.2024 r.].

¹⁰ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/405,pojecie.html> [odczyt 26.08.2024 r.].

¹¹ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/426,pojecie.html> [odczyt 23.09.2024 r.].

długości okresu ubezpieczenia wypadkowego oraz bez względu na datę powstania niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową¹².

Rozwód – to rozwiązanie związku małżeńskiego przez odpowiedni sąd w formie przewidzianej prawem¹³.

Saldo migracji zagranicznych – to różnica liczby osób przybyłych w danym okresie do danej jednostki administracyjnej/kraju z zagranicy i liczby osób, które w tym okresie wyjechały z tej jednostki/kraju za granicę (imigracja minus emigracja)¹⁴.

Separacja – to uchylenie wspólnoty małżeńskiej bez prawa wstępowania w nowy związek małżeński przez którąkolwiek ze stron. Orzeczenia o separacji dokonuje odpowiedni sąd w formie przewidzianej prawem. W odróżnieniu od rozwodu - separacja nie ma charakteru ostatecznego rozwiązania małżeństwa; na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka zniesienie separacji¹⁵.

Stopa bezrobocia – jest to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo¹⁶.

Świadczenia wypłacane z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych - to wszelkie formy wsparcia finansowego, które przysługują rolnikom i ich rodzinom w określonych sytuacjach życiowych, takich jak: osiągnięcie wieku emerytalnego, niezdolność do pracy, śmierć, choroba, macierzyństwo, inne sytuacje nie przewidziane w przepisach¹⁷.

Struktura ludności - to liczebność jednostek o określonych właściwościach i ich udział w badanej zbiorowości (np. według płci, wieku, stanu cywilnego itp.)¹⁸.

Osoby zarejestrowane jako bezrobotne zaliczane do grona osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy – to m.in.: bezrobotni do 30 roku życia, posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia, posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia, korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej, niepełnosprawni oraz długotrwale bezrobotni¹⁹.

Urbanizacja - proces społeczny i kulturowy wyrażający się w rozwoju miast, wzroście ich liczby, powiększaniu obszarów miejskich i udziału ludności miejskiej w całości zaludnienia (bądź udziału ludności żyjącej wg miejskich wzorów)²⁰.

¹² Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/425,pojecie.html> [odczyt 23.09.2024 r.].

¹³ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/443,pojecie.html> [odczyt 17.12.2024 r.].

¹⁴ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3223,pojecie.html> [odczyt 26.08.2024 r.].

¹⁵ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/722,pojecie.html> [odczyt 15.10.2024 r.].

¹⁶ Sejm Rzeczypospolitej Polskiej *Leksykon Budżetowy*, <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/BASLeksykon.xsp?id=51301A1132FC3336C1257A56003D56C3&litera=B> [odczyt 23.09.2024 r.].

¹⁷ Ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 1991 Nr 7 poz. 24) oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego <https://www.gov.pl/web/krus/swiadczenia-pieniezne> [odczyt 06.12.2024 r.].

¹⁸ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3939,pojecie.html> [odczyt 26.08.2024 r.].

¹⁹ Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach, *Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy*, <https://wupkatowice.praca.gov.pl/-/887894-bezrobotni-w-szczegolnej-sytuacji-na-ryнку-pracy> [dostęp 09.09.2024 r.].

²⁰ Wydawnictwo Naukowe PWN, *Encyklopedia PWN*, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/;3991629> [odczyt 26.08.2024 r.].

Wiek przedprodukcyjny – to wiek ludności, w którym nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wiekowa 0-17 lat²¹.

Wiek produkcyjny – to wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat²².

Wiek poprodukcyjny – to wiek ludności, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn – 65 lat i więcej, dla kobiet – 60 lat i więcej²³.

Współczynnik obciążenia demograficznego (wykorzystany w poniższej analizie) – to stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym²⁴.

Wskaźnik urbanizacji – to stopień zurbanizowania danego regionu, który oblicza się jako procentowy udział ludności mieszkającej w miastach w ogólnej liczbie mieszkańców danego kontynentu, kraju czy regionu²⁵.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję – to relacja liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców²⁶.

Wydatki gospodarstw domowych – obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują one towary zakupione za gotówkę również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej, na kredyt, otrzymane bezpłatnie oraz spożycie naturalne. Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne²⁷.

Wynagrodzenia - wypłaty pieniężne wypłacane pracownikom lub innym osobom fizycznym, stanowiące wydatki ponoszone przez pracodawców na opłacenie wykonywanej pracy, niezależnie od źródeł ich finansowania oraz bez względu na podstawę stosunku pracy bądź innego stosunku prawnego lub czynności prawnej, na podstawie których jest świadczona praca lub pełniona służba²⁸.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – to państwowa jednostka organizacyjna posiadająca osobowość prawną, zajmująca się gromadzeniem składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne obywateli oraz dystrybucją świadczeń (np. emerytur, rent, zasiłków chorobowych lub macierzyńskich) w wysokości i na zasadach ustalonych w przepisach powszechnie obowiązujących²⁹.

²¹ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3946,pojecie.html> [odczyt 15.10.2024 r.].

²² Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/861,pojecie.html?pdf=1> [odczyt 16.12.2024 r.].

²³ Ibidem.

²⁴ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3953,pojecie.html> [odczyt 16.12.2024 r.].

²⁵ Ministerstwo Edukacji Narodowej, *Zintegrowana Platforma Edukacyjna*, <https://zpe.gov.pl/pdf/P1BVVZgDQ> [odczyt 07.08.2024 r.].

²⁶ Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

²⁷ Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych* <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/temat/37/371> [odczyt 23.09.2024 r.].

²⁸ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/607,pojecie.html?pdf=1> [odczyt: 6.12.2024 r.].

²⁹ Zakład Ubezpieczeń Społecznych, *Biuletyn Informacji Publicznej*, <https://bip.zus.pl/o-zus/przedmiot-dzialalnosci> [odczyt 23.09.2024 r.].

1. Wprowadzenie

Województwo śląskie, podobnie jak wiele innych regionów w Polsce, boryka się z wyzwaniami związanymi ze zmianami sytuacji demograficznej oraz społeczno-gospodarczej. Do kluczowych wyzwań można zaliczyć zjawisko depopulacji oraz starzenia się ludności mające swe źródło m.in. z wydłużającej się średniej długości życia, niskiej dzietności oraz procesach migracyjnych.

Wzrost liczby osób starszych przy jednoczesnym spadku liczby urodzeń prowadzi do zmniejszenia liczby mieszkańców oraz zwiększenia udziału osób w podeszłym wieku. Dodatkowo, w minionych latach województwo śląskie doświadczyło znaczącej emigracji, szczególnie młodych osób, które wyjeżdżały za granicę w poszukiwaniu lepszych warunków życia. Zjawisko to przyczyniło się do dalszego spadku liczby ludności oraz nasiliło problem starzenia się populacji. Zmniejszająca się liczba mieszkańców oraz wzrost udziału osób w podeszłym wieku stwarzają poważne wyzwania dla rynku pracy, systemu ochrony zdrowia, zabezpieczenia społecznego oraz gospodarki regionu.

Z drugiej strony w ostatniej dekadzie nastąpił znaczny wzrost średniego wynagrodzenia brutto, a emerytury i renty w województwie śląskim są jednymi z najwyższych w Polsce. Oprócz wysokich dochodów mieszkańców region charakteryzuje się jednym z niższych w skali kraju poziomów bezrobocia rejestrowanego. Wydatki gospodarstw domowych w województwie śląskim wzrosły zarówno w krótkim, jak i długim okresie, co świadczyć może o poprawie poziomu życia jego mieszkańców.

Aby przeciwdziałać negatywnym trendom oraz wzmacniać pozytywne tendencje konieczna jest realizacja zintegrowanych działań w zakresie polityki demograficznej i społecznej. Ważnym elementem tego procesu jest sporządzenie rzetelnej diagnozy sytuacji oraz odpowiednich dokumentów o charakterze planistycznym i strategicznym. Dlatego też ujęte w niniejszym materiale dane oraz wnioski zostaną wykorzystane m.in. w planowanej na 2025 rok aktualizacji dokumentu pt.: *Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025*.

Niniejsze opracowanie składa się z czternastu rozdziałów i aneksu. Pierwszy rozdział obejmuje wprowadzenie do sytuacji społeczno-demograficznej województwa śląskiego i przedstawienie tych jej elementów, które wybrano do przeprowadzenia analizy. W drugim rozdziale przedstawiono charakterystykę regionu oraz wykorzystany w poniższej analizie podział województwa śląskiego na podregiony i powiaty. Klasyfikacja otrzymanych wniosków ze względu na ich wpływ (pozytywny – neutralny – negatywny) została przedstawiona w rozdziale trzecim.

Rozdziały od 4 do 9 obejmują swym zakresem tematycznym zagadnienia demograficzne. W rozdziale czwartym przedstawiono analizę populacji mieszkańców województwa w zakresie: liczby ludności, gęstości zaludnienia, urbanizacji, liczby urodzeń i zgonów oraz przyrostu naturalnego. Kolejny rozdział obejmuje analizę strukturę ludności. Rozdział szósty zawiera analizę struktury kategorii mieszkańców w wieku 80+, a rozdział siódmy - obciążenia demograficznego. W rozdziale ósmym przedstawiono informacje na temat małżeństw, rozwodów i separacji zawartych w badanych latach, a w dziewiątym saldo migracji zagranicznych oraz wewnętrznych.

Z kolei rozdziały od 10 do 14 poświęcono kluczowym zagadnieniom natury społeczno-ekonomicznej. Rozdział dziesiąty zawiera szczegółowe informacje na temat wynagrodzeń i świadczeń społecznych. Kwestie dotyczące wydatków gospodarstw domowych omówiono

w rozdziale jedenastym, zaś w rozdziale dwunastym zajęto się analizą przestępczości. W trzynastym rozdziale skupiono się na analizie rynku pracy, w tym poziomu oraz struktury bezrobocia. Rozdział czternasty dotyczy zamachów samobójczych. Ostatnią część niniejszego raportu stanowi aneks, w którym zawarto tabele przedstawiające szczegółowe dane związane z wyżej wymienionymi zagadnieniami.

Dzięki informacjom zawartym w opracowaniu możliwe jest nie tylko lepsze zrozumienie obecnego stanu, ale także formułowanie rekomendacji w zakresie polityki społecznej i gospodarczej, które mogą poprawić warunki życia ludności oraz ograniczyć skalę negatywnych zjawisk społecznych.

Raport pt. *Wybrane elementy sytuacji społeczno-demograficznej województwa śląskiego – edycja 2024* został opracowany w ramach Terytorialnego Obserwatorium Rozwoju Usług Społecznych (TORUS) będącego elementem projektu *Koordinacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL*. Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach programu *Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027*, Priorytet FERS.04.00 *Spójność społeczna i zdrowie*, Działanie FERS.04.13 *Wysokiej jakości system włączenia społecznego*.

Materiał powstał w oparciu o dane zaczerpnięte z *Banku Danych Lokalnych* GUS oraz Policji. Informacje zostały przedstawione w ujęciu statycznym wg danych z końca 2023 roku oraz ujęciach dynamicznych: długookresowym (głównie za lata 2013-2023) i krótkookresowym (za lata 2021-2023). W przypadku niektórych zjawisk przedstawiono analizę danych z lat 2012-2022 oraz prognoz na lata 2024-2060.

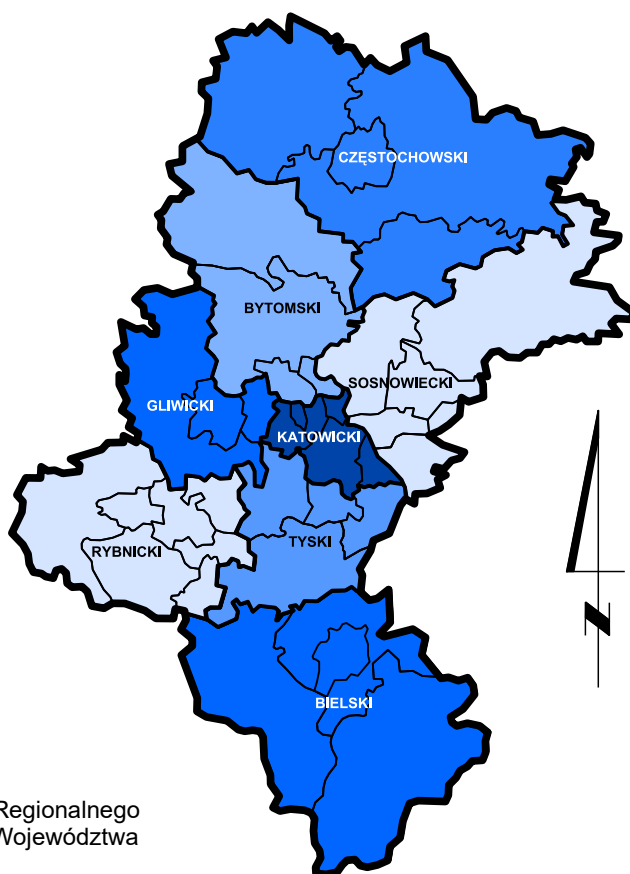
2. Podział terytorialny województwa śląskiego

Województwo śląskie składa się ze 167 gmin, w tym 49 miejskich, 23 miejsko-wiejskich oraz 95 wiejskich. Gminy te tworzą 36 powiatów, w tym 19 miast na prawach powiatu oraz 17 powiatów ziemskich. Województwo śląskie jest jedynym województwem w Polsce, w którym jest więcej miast na prawach powiatu niż powiatów ziemskich³⁰.

Dla celów statystyki regionalnej województwo zostało podzielone na 8 podregionów:³¹

1. **bielski** – obejmujący powiaty: bielski, cieszyński, żywiecki, m. Bielsko-Biała;
2. **bytomski** – obejmujący powiaty: lubliniecki, tarnogórski, m. Bytom, m. Piekary Śląskie;
3. **częstochowski** – obejmujący powiaty: częstochowski, kłobucki, myszkowski, m. Częstochowa;
4. **gliwicki** – obejmujący powiaty: gliwicki, m. Gliwice, m. Zabrze;
5. **katowicki** – obejmujący powiaty: m. Chorzów, m. Katowice, m. Mysłowice, m. Ruda Śląska, m. Siemianowice Śląskie, m. Świętochłowice;
6. **rybnicki** – obejmujący powiaty: raciborski, rybnicki, wodzisławski, m. Jastrzębie-Zdrój, m. Rybnik, m. Żory;
7. **sosnowiecki** – obejmujący powiaty: będziński, zawierciański, m. Dąbrowa Górnicza, m. Jaworzno, m. Sosnowiec;
8. **tyski** – obejmujący powiaty: mikołowski, pszczyński, bieruńsko-lędziński, m. Tychy.

Podział województwa śląskiego na podregiony

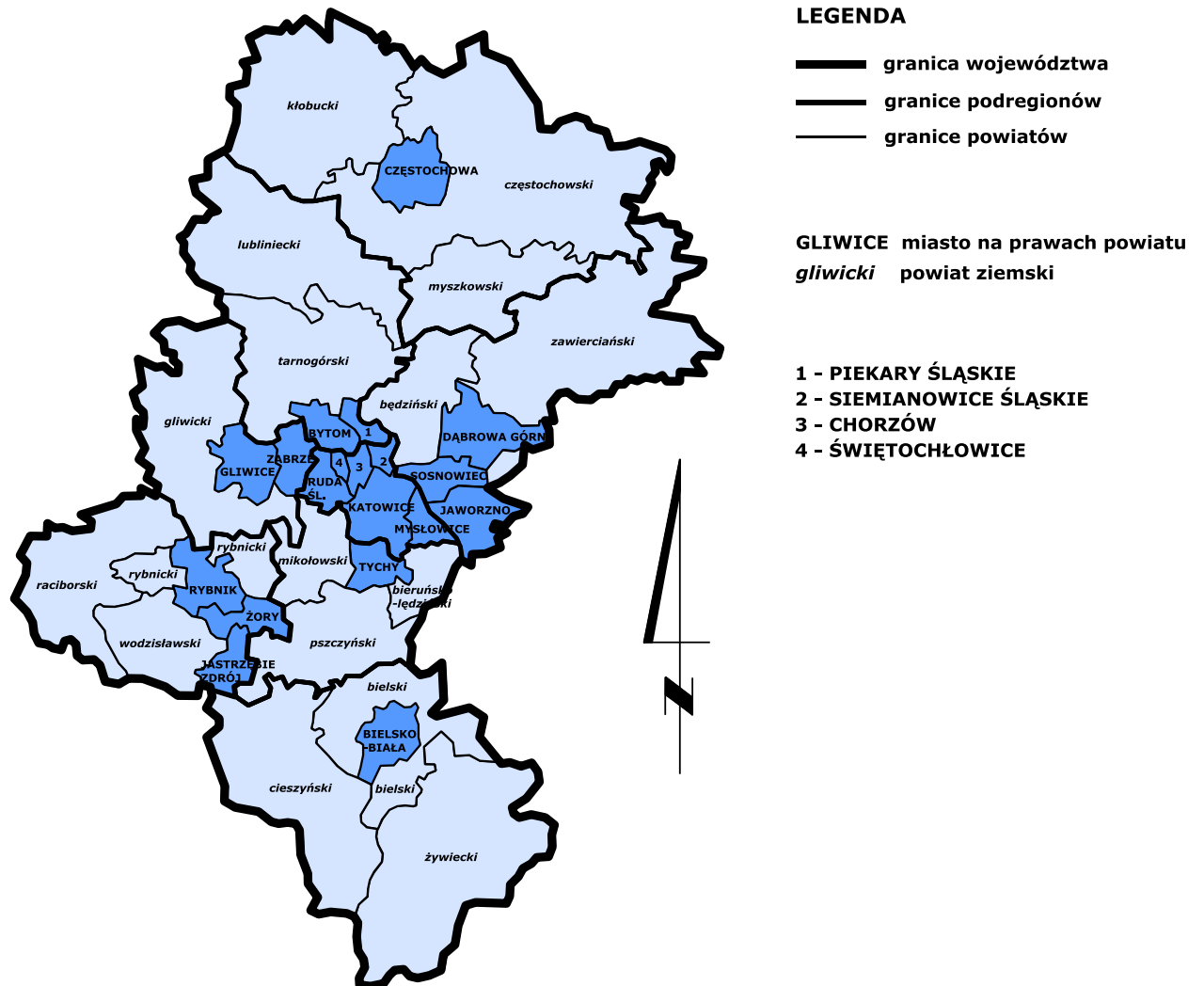

Źródło: opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego.

³⁰ Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 31.10.2023 r.].

³¹ Ibidem.

Podział województwa śląskiego na powiaty

Źródło: opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego.

3. Najważniejsze wnioski nt. sytuacji społeczno-demograficznej regionu

Województwo śląskie dysponuje znacznym potencjałem ludnościowym. To drugie pod względem liczby mieszkańców województwo w Polsce.

W ostatnich latach wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców województwa śląskiego wykazuje tendencję spadkową.

Liczba rozwodów w województwie śląskim wykazuje stałą tendencję spadkową.

Liczba separacji orzekanych w województwie śląskim wykazują stałą i silną tendencję spadkową.

Wartość salda migracji zagranicznych w województwie śląskim wykazuje tendencję wzrostową.

Wartość salda migracji międzywojewódzkich wykazuje tendencję rosnącą.

Poziom przeciętnego miesięcznego **wynagrodzenia** brutto w województwie śląskim należy do najwyższych w kraju.

W perspektywie ostatniej dekady w województwie śląskim wystąpiła silna tendencja wzrostowa w zakresie wysokości przeciętnego miesięcznego **wynagrodzenia** brutto. Po uwzględnieniu inflacji zanotowano realny wzrost wynagrodzeń na przestrzeni lat 2013-2023, choć na przestrzeni lat 2021-2023 zanotowano realny spadek.

Śląskie cechuje się najwyższą w kraju wysokością przeciętnej miesięcznej **emerytury** brutto.

W ciągu ostatniej dekady w województwie śląskim wystąpiła silna wzrostowa tendencja w zakresie wysokości przeciętnej miesięcznej **emerytury**. Po uwzględnieniu poziomu inflacji zanotowano realny wzrost wysokości przeciętnej miesięcznej emerytury brutto w latach 2013-2023 oraz realny spadek w latach 2021-2023.

Śląskie cechuje się najwyższą w kraju wysokością przeciętnej miesięcznej **renty z tytułu niezdolności do pracy**.

W ciągu ostatniej dekady w województwie śląskim wystąpiła silnie wzrostowa tendencja w zakresie wysokości przeciętnej miesięcznej **renty z tytułu niezdolności do pracy**. Po uwzględnieniu poziomu inflacji zanotowano realny wzrost wysokości przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy w latach 2013-2023 oraz jej realny spadek w latach 2021-2023.

Śląskie cechuje się najwyższą w kraju wysokością przeciętnej miesięcznej **renty rodzinnej** brutto.

W ciągu ostatniej dekady w województwie śląskim wystąpiła silnie wzrostowa tendencja w zakresie przeciętnej wysokości miesięcznej **renty rodzinnej** brutto. Po uwzględnieniu poziomu inflacji zanotowano realny wzrost wysokości przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy w latach 2013-2023 oraz jej realny spadek w latach 2021-2023.

Śląskie cechuje się najwyższą w kraju wysokością przeciętnego miesięcznego **świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych**.

Przeciętne miesięczne **wydatki gospodarstw domowych** w województwie śląskim są wyższe niż średnia dla Polski.

W latach 2012-2022 w województwie śląskim wystąpiła silna tendencja wzrostowa w zakresie wysokości przeciętnych **miesięcznych wydatków gospodarstw domowych**. Po uwzględnieniu poziomu inflacji zanotowano niewielki realny wzrost przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych w latach 2013-2023 oraz ich spadek w latach 2021-2023.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie śląskim jest jednym z najwyższych w kraju.

W ciągu ostatniej dekady w województwie śląskim wystąpiła tendencja spadkowa w zakresie liczby przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach.

Zarówno w zakresie wysokości wskaźnika liczby osób bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia sytuacja w województwie śląskim należy do najkorzystniejszych w kraju.

W ciągu ostatniej dekady w województwie śląskim wystąpiła silnie spadkowa tendencja zarówno w zakresie wysokości wskaźnika liczby osób bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia.

Województwo śląskie charakteryzuje się korzystniejszymi od ogólnopolskich wartościami odsetka liczby osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych w przypadku: osób długotrwale bezrobotnych, do 30 roku życia oraz posiadających co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia.

W ciągu ostatniej dekady liczba zamachów samobójczych zakończonych zgonem w województwie śląskim wykazywała tendencję spadkową.

Liczba zamachów samobójczych zakończonych zgonem w przeliczeniu na liczbę mieszkańców należała w województwie śląskim do najniższych w kraju.

Począwszy od kategorii wiekowej 60-64 lat, wraz z kolejnymi kategoriami wieku, w strukturze mieszkańców województwa śląskiego występuje coraz silniejsza nadreprezentacja kobiet.

Kobiety stanowią 2/3 osób w wieku 80+

Województwo śląskie charakteryzuje się największą gęstością zaludnienia w skali kraju, która jednak systematycznie maleje.

Województwo śląskie cechuje się najwyższym wśród województw wskaźnikiem urbanizacji, jednak wskaźnik ten systematycznie maleje.

Poziom wskaźnika salda migracji międzywojewódzkich na 10 tys. mieszkańców plasuje województwo śląskie pośrodku skali.

Pomimo dobrej sytuacji na rynku pracy nadal wiele osób ma problemy z podjęciem zatrudnienia. Do osób zarejestrowanych jako bezrobotne znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy można zaliczyć w szczególności: bezrobotnych do 30 roku życia, po 50 roku życia, posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia, posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia, korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, niepełnosprawnych oraz długotrwale bezrobotnych.

Liczba mieszkańców województwa śląskiego cechuje się silną tendencją spadkową, a prognozy przewidują kontynuację tego trendu.

Wskaźnik liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców w województwie śląskim należy do najniższych w kraju.

Liczby urodzeń żywych w województwie śląskim cechuje się silną tendencją spadkową.

Wartości wskaźnika liczby zgonów ogółem na 1000 urodzeń żywych należą w województwie śląskim do najwyższych wśród województw.

Wskaźnik zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych w województwie śląskim cechuje się poziomem znacznie wyższym od średniej krajowej.

Wartość wskaźnika przyrostu naturalnego w województwie śląskim należy do najniższych w kraju.

Odsetek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w województwie śląskim jest znacznie niższy niż średnia dla Polski.

Śląskie należy do grupy województw o najniższym udziale mieszkańców w wieku produkcyjnym, przy czym udział ten wykazuje stałą tendencję spadkową.

Udział osób w wieku poprodukcyjnym w województwie śląskim należy do najwyższych w kraju, przy czym udział ten systematycznie rośnie, a prognozy przewidują kontynuację tego trendu.

Udział osób w wieku 80+ w województwie śląskim należy do najwyższych w kraju, przy czym udział ten systematycznie rośnie, a prognozy przewidują kontynuację tego trendu.

Poziom wskaźnika obciążenia demograficznego w województwie śląskim należy do najwyższych w kraju, przy czym udział ten systematycznie rośnie, a prognozy przewidują kontynuację tego trendu.

Wartość wskaźnika liczby zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców jest niższy od średniej krajowej, a liczba zawartych małżeństw wykazuje silną tendencję spadkową.

Województwo śląskie charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem rozwodów na 1000 mieszkańców w skali kraju.

Wskaźnik orzeczonych separacji na 10 tys. mieszkańców należy w województwie śląskim do najwyższych w kraju.

Wskaźnik salda migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim jest jednym z najniższych wśród województw.

W ciągu ostatniej dekady w województwie śląskim wystąpiła silnie wzrostowa tendencja w zakresie wysokości przeciętnego miesięcznego świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Jednak po uwzględnieniu poziomu inflacji zanotowano realny spadek wysokości tego świadczenia zarówno w latach 2013-2023 jak i w latach 2021-2023.

Wysokość wskaźnika przestępstw stwierdzonych na 1000 mieszkańców w województwie śląskim należy do najwyższych w kraju.

Województwo śląskie charakteryzuje się mniej korzystnymi od ogólnopolskich wartościami odsetka liczby osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych w przypadku: bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia oraz bezrobotnych niepełnosprawnych.

Liczba zamachów samobójczych w województwie śląskim w latach 2013-2023 wykazywała bardzo silną tendencję wzrostową

Wskaźnik liczby zamachów samobójczych w województwie śląskim należały do najwyższych w kraju.

Najwięcej zamachów samobójczych w województwie śląskim popełniły osoby w przedziale wiekowym 13-18 lat.

4. Ludność

4.1. Liczba ludności

Niniejszy podrozdział zawiera analizę dynamiczną oraz statyczną liczby mieszkańców województwa śląskiego na tle kraju. Dane zostały zaczerpnięte z *Banku danych lokalnych* GUS z lat 2013-2023 oraz z prognoz na lata 2025-2060. Generalnie w latach 2013-2023 liczba ludności systematycznie spadała, przy czym od rozpoczęcia pandemii COVID-19 spadek ten znacznie przyspieszył.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców w tysiącach:
 - w 2021 roku: 4 375,9;
 - w 2022 roku: 4 346,7;
 - w 2023 roku: 4 320,1;
- Zmiana liczby mieszkańców: -55,8 tys. osób;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców: -1,3%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 4 320,1 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 4 599,5 – 2013 rok;
- Zmiana liczby mieszkańców: -279,4 tys. osób;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców: -6,1 %.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Liczba mieszkańców województwa w tysiącach:
 - w województwie śląskim: 4 320,1;
 - w Polsce: 37 636,5;
 - najniższa wartość wśród województw – opolskie – 936,7;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 5 510,5;
 - pozycja województwa śląskiego: 2.

Sytuacja wewnętrzna województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Liczba mieszkańców wg stanu na koniec 2023 r.:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;

- najwyższa wartość wśród podregionów: rybnicki – 693,9 tys.;
- najniższa wartość wśród podregionów: bytomski – 347,1 tys.;
- wartość w miastach na prawach powiatu: 2 022,0 tys.;
- wartość w powiatach ziemskich: 2 298,1 tys.;
- powiaty o najwyższych wartościach (w tys.): m. Katowice (279,2), m. Częstochowa (206,0) oraz m. Sosnowiec (187,1);
- powiaty o najniższych wartościach (w tys.): m. Świętochłowice (45,4), m. Piekary Śląskie (51,7) oraz bieruńsko-lędziński (59,4);
- wartość w gminach miejskich: 719,6 tys.;
- wartość w gminach miejsko-wiejskich: 3 089,12 tys.;
- wartość w gminach wiejskich: 852,2 tys.;
- gminy o najwyższych wartościach (w tys.): Katowice (279,2), Częstochowa (206,0) oraz Sosnowiec (187,1);
- gminy o najniższych wartościach (w tys.): Koszarawa (2,2), Irządze (2,5) oraz Starcza (2,9).

Prognozy

- Liczba mieszkańców województwa śląskiego w tysiącach:
 - w 2025 r. – 4 253,3;
 - w 2030 r. – 4 098,4;
 - w 2040 r. – 3 811,9;
 - w 2050 r. – 3 559,5;
 - w 2060 r. – 3 319,3.
- Wskaźnik procentowego ubytku liczby mieszkańców w stosunku do roku bazowego 2013:
 - w 2025 r.:
 - Śląskie – 7,5%;
 - Polska – 3,0%;
 - w 2030 r.:
 - Śląskie – 10,9%;
 - Polska – 4,8%;
 - w 2040 r.:
 - Śląskie – 17,1%;
 - Polska – 8,3%;
 - w 2050 r.:
 - Śląskie – 22,6%;
 - Polska – 11,3%;
 - w 2060 r.:
 - Śląskie – 27,8%;
 - Polska – 14,5%.

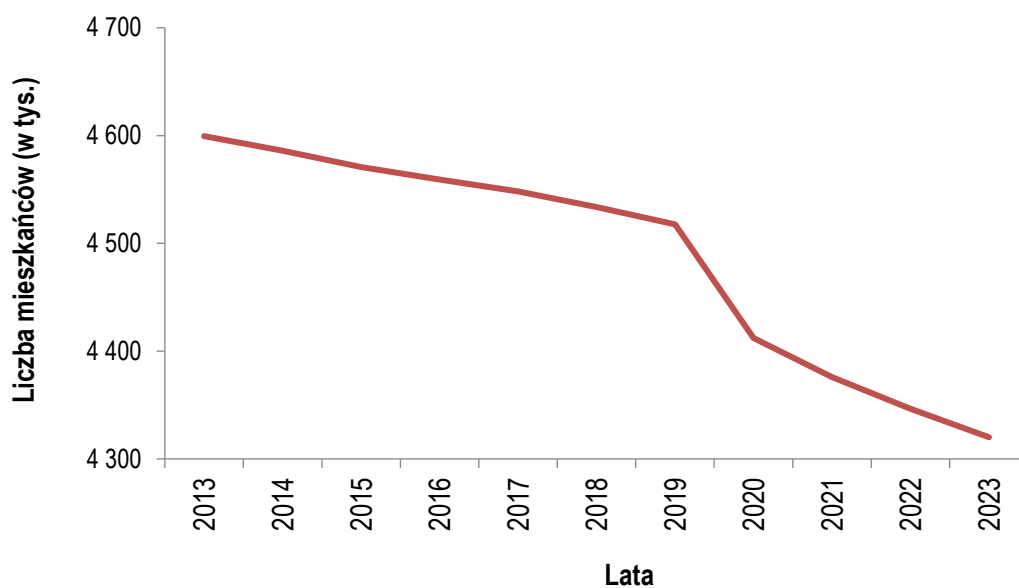
Przekrój populacji ze względu na wiek i płeć na koniec 2023 roku

- Odsetek kobiet i mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych w województwie śląskim:
 - 0-4: K - 48,75, M - 51,25;
 - 5-9: K - 48,68, M - 51,32;
 - 10-14: K - 48,74, M - 51,26;
 - 15-19: K - 48,92, M - 51,08;
 - 20-24: K - 49,16, M - 50,84;
 - 25-29: K - 48,97, M - 51,03;
 - 30-34: K - 49,06, M - 50,94;
 - 35-39: K - 49,35, M - 50,65;
 - 40-44: K - 49,44, M - 50,56;
 - 45-49: K - 49,83, M - 50,17;
 - 50-54: K - 50,57, M - 49,43;
 - 55-59: K - 51,47, M - 48,53;
 - 60-64: K - 53,03, M - 46,97;
 - 65-69: K - 55,49, M - 44,51;
 - 70-74: K - 58,15, M - 41,85;
 - 75-79: K - 60,89, M - 39,11;
 - 80-84: K - 64,87, M - 35,13;
 - 85+: K - 70,17, M - 29,83.

WNIOSKI

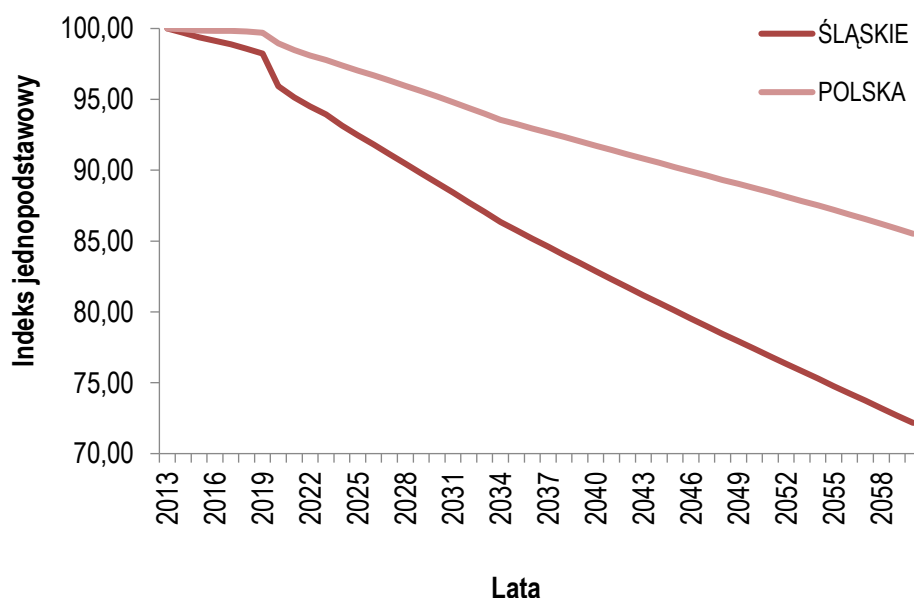
- Śląskie to drugie pod względem liczby mieszkańców województwo w Polsce w 2023 roku;
- Silna tendencja spadkowa liczby mieszkańców województwa śląskiego występuje zarówno w perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej oraz według prognoz na lata 2024-2060;
- Największa liczba mieszkańców województwa skoncentrowana jest w jego środkowej części;
- Trzy najbardziej zaludnione powiaty to m. Katowice, m. Częstochowa oraz m. Sosnowiec;
- Występuje bardzo duże zróżnicowanie liczby mieszkańców w podregionach województwa śląskiego, a różnica pomiędzy najbardziej (rybnicki) i najmniej (bytomski) zaludnionym jest prawie dwukrotna;
- W 2023 najliczniejszą grupą wiekową, zarówno u kobiet jak i u mężczyzn były osoby w przedziale wiekowym 40-44 lata;
- Począwszy od kategorii wiekowej 60-64 lat mamy do czynienia z coraz silniejszą nadreprezentacją kobiet.

Liczba mieszkańców województwa śląskiego w latach 2013-2023.

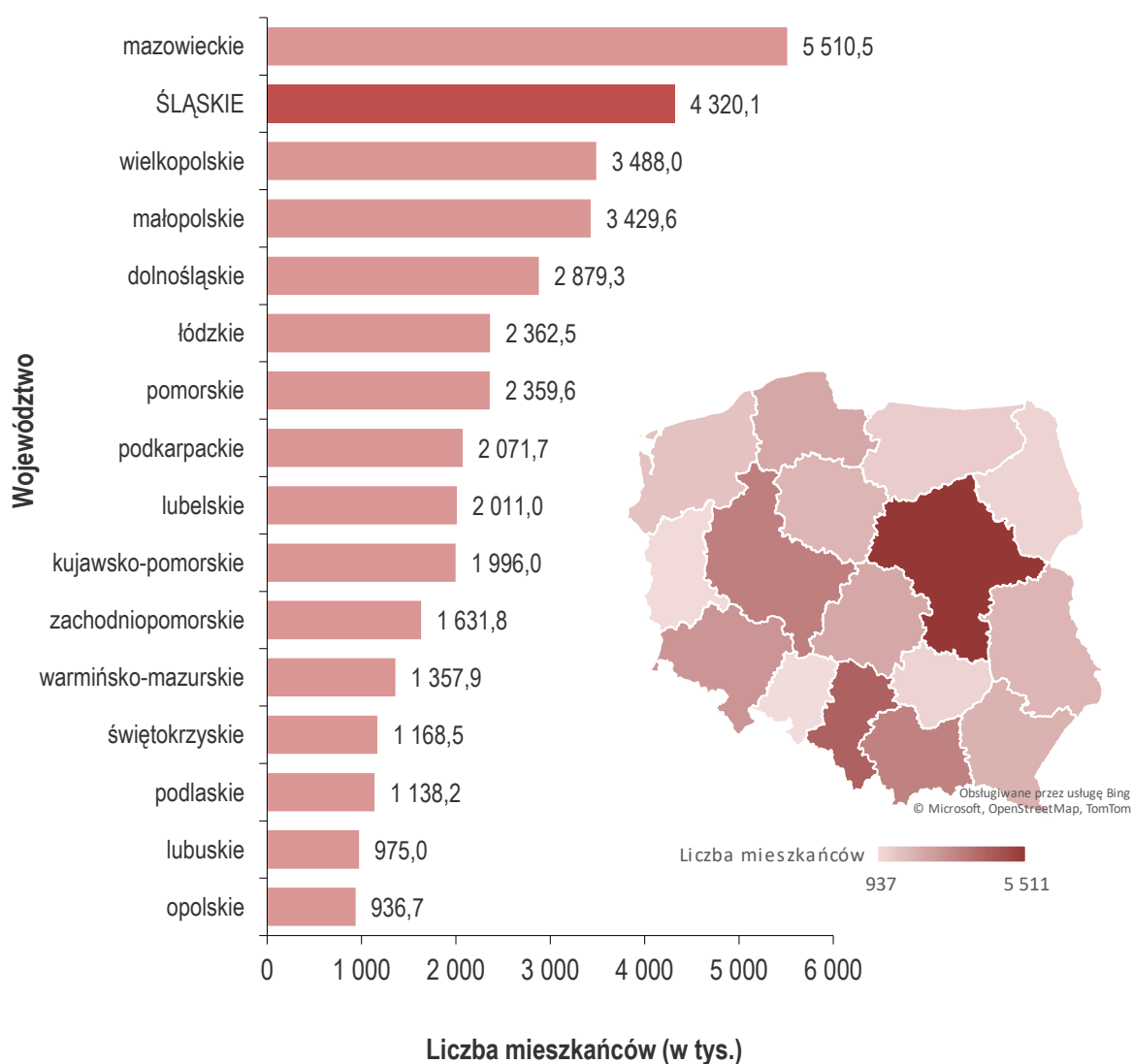
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Zmiana liczby mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2013-2023 oraz wg prognozy na lata 2024-2060 (rok 2013=100).

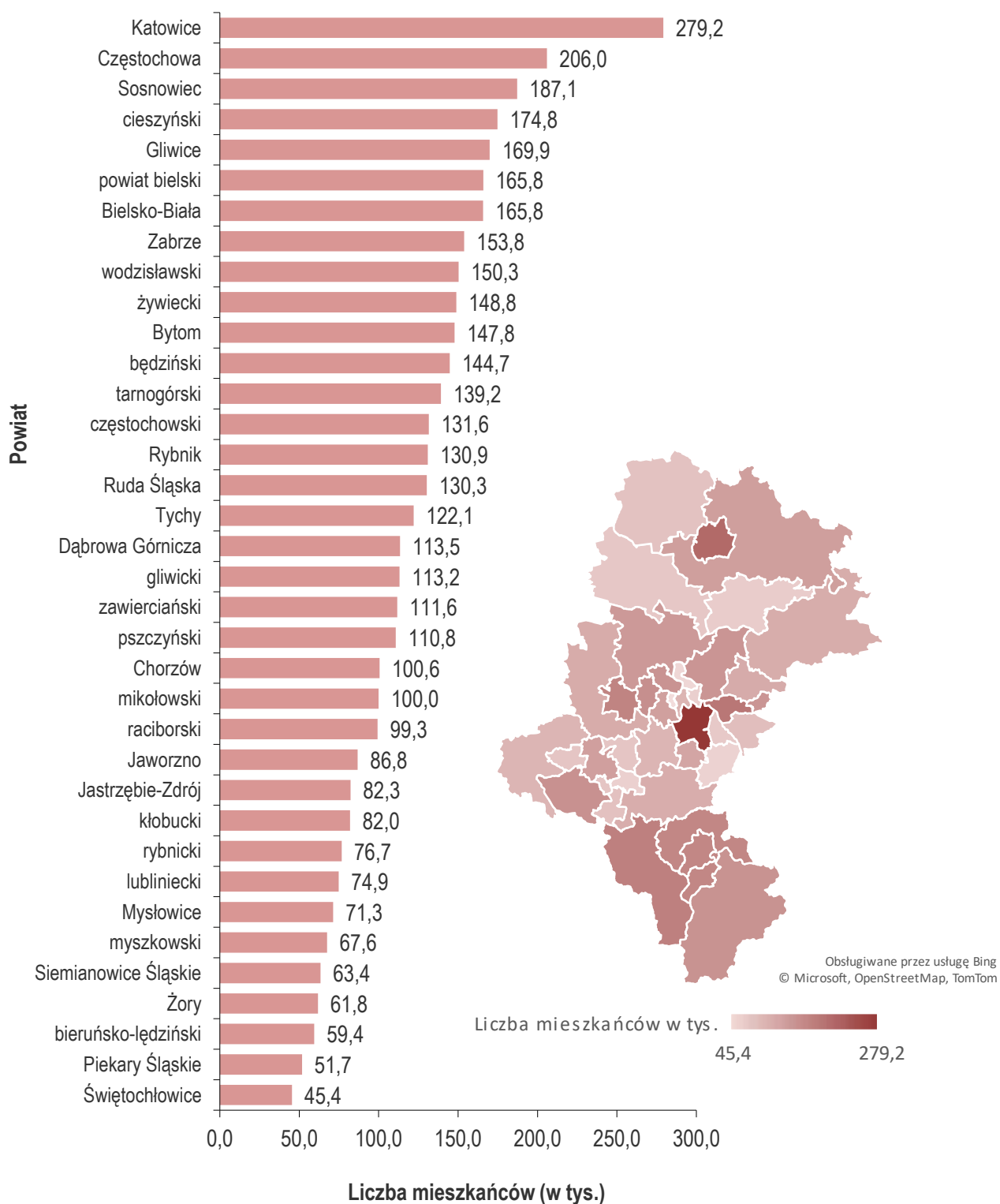
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Liczba mieszkańców województw w 2023 roku.

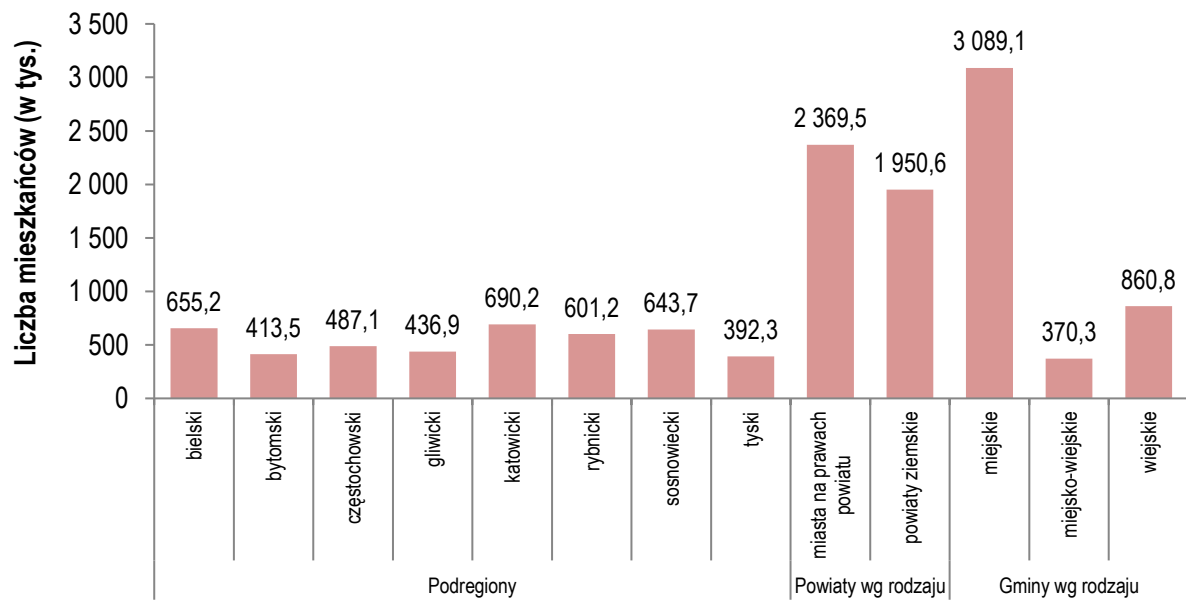
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Liczba mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2023 roku.

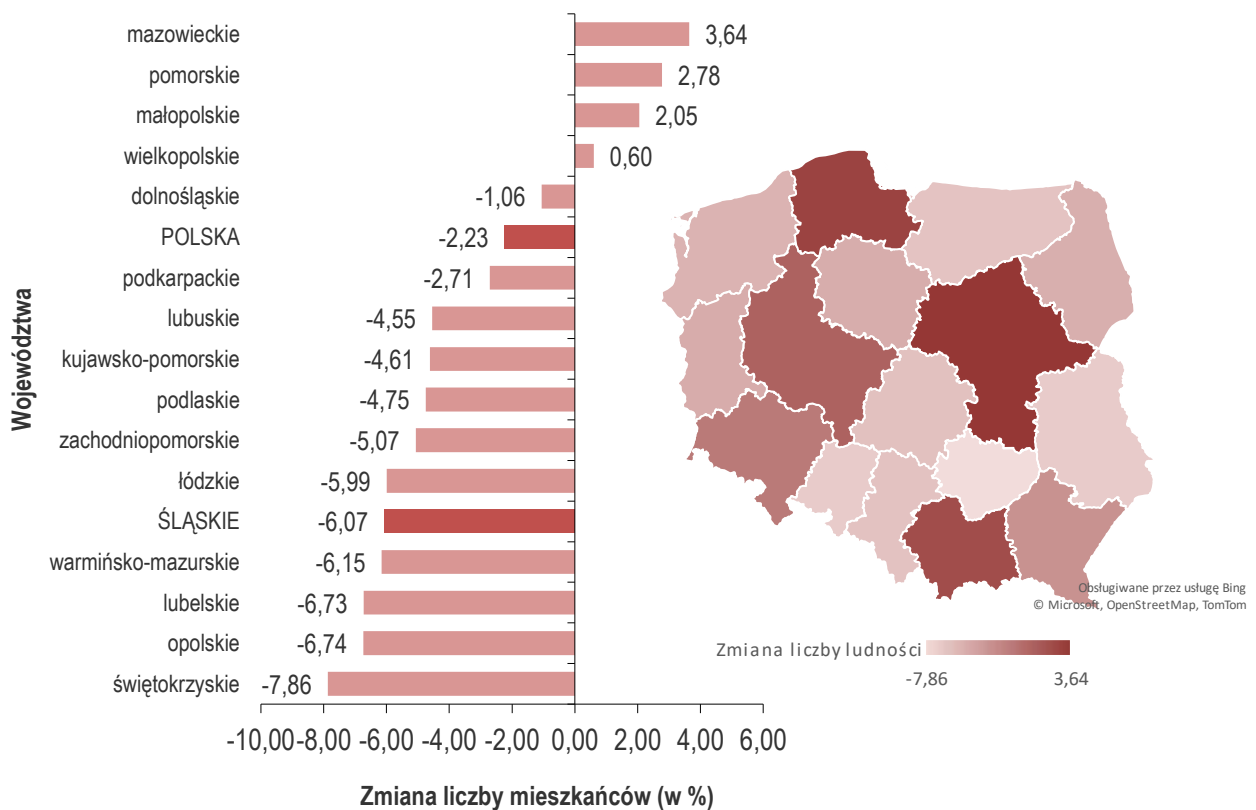
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Liczba mieszkańców województwa śląskiego wg terytoriów w 2023 roku.

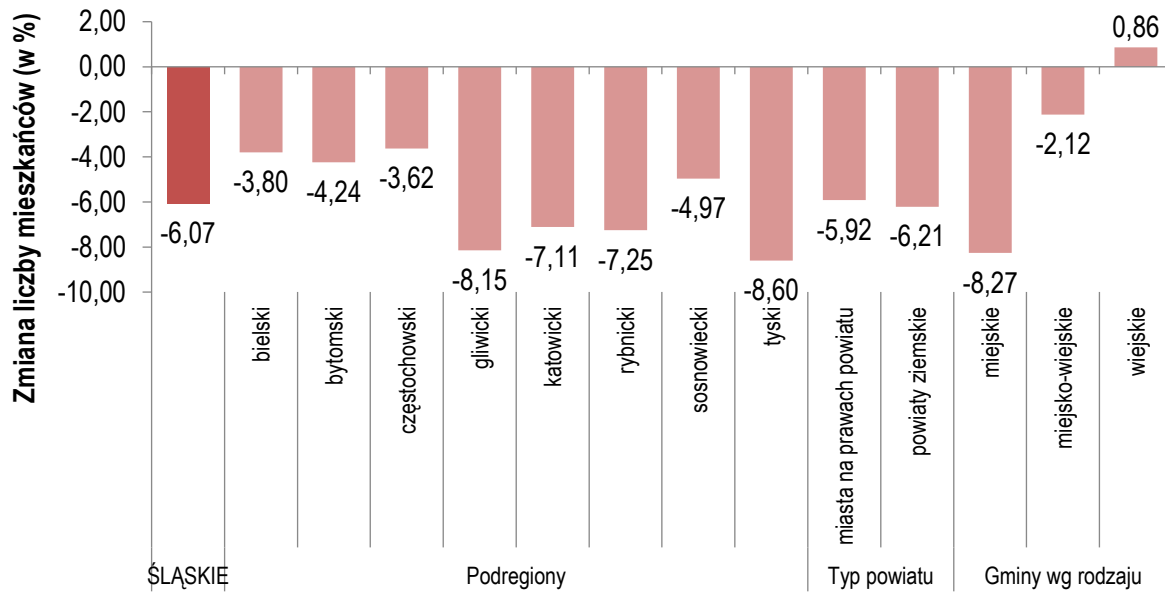
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Procentowa zmiana liczby mieszkańców województw w latach 2013-2023.

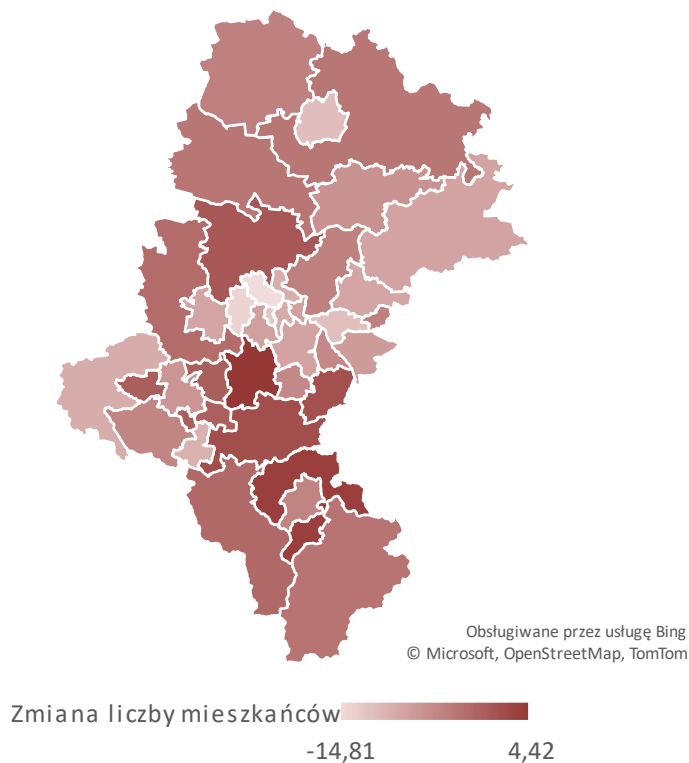
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Procentowa zmiana liczby mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w latach 2013-2023.

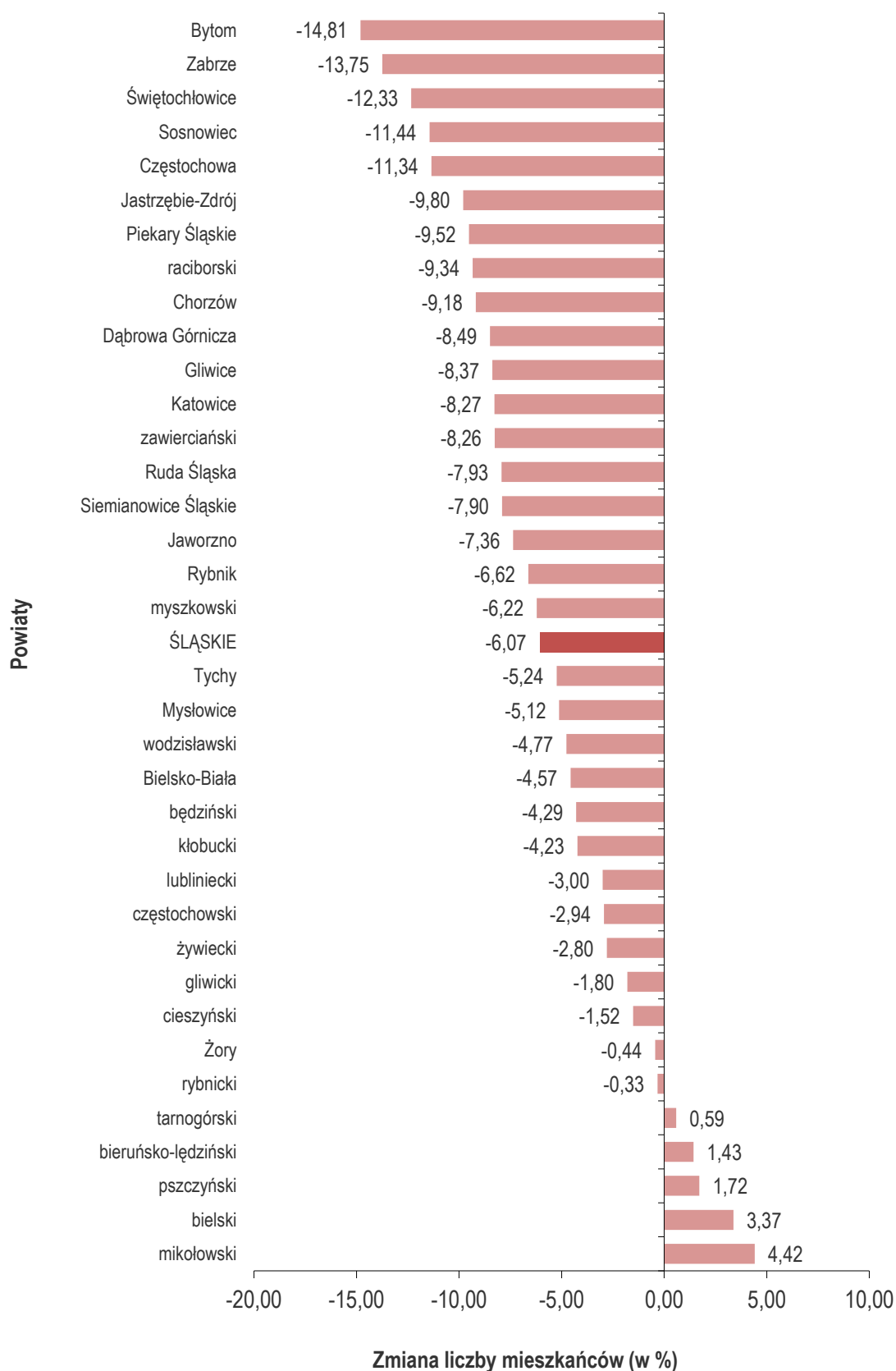
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Procentowa zmiana liczby mieszkańców powiatów województwa śląskiego w latach 2013-2023.

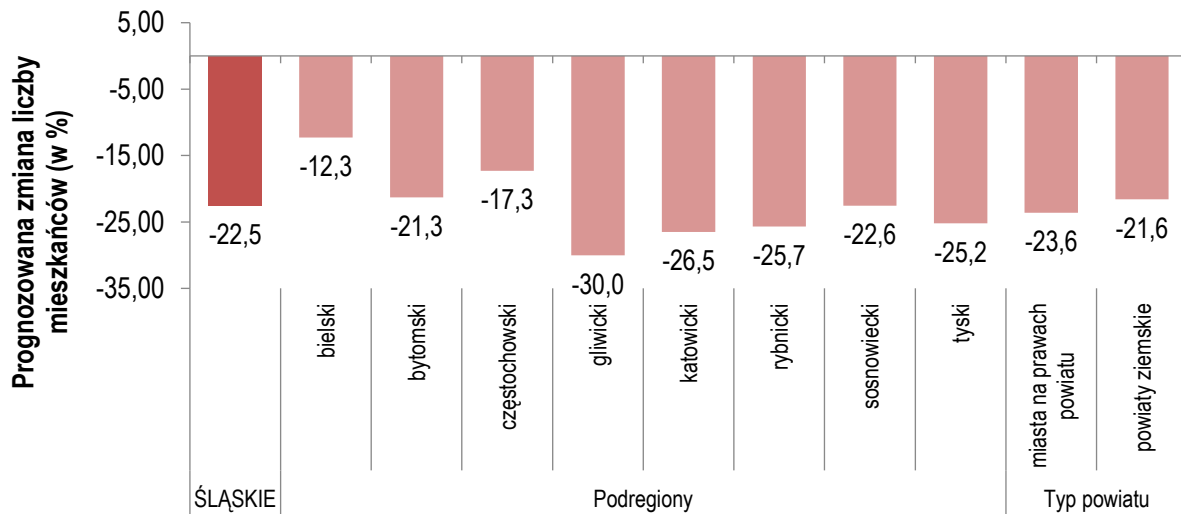
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Procentowa zmiana liczby mieszkańców powiatów województwa śląskiego w latach 2013-2023.

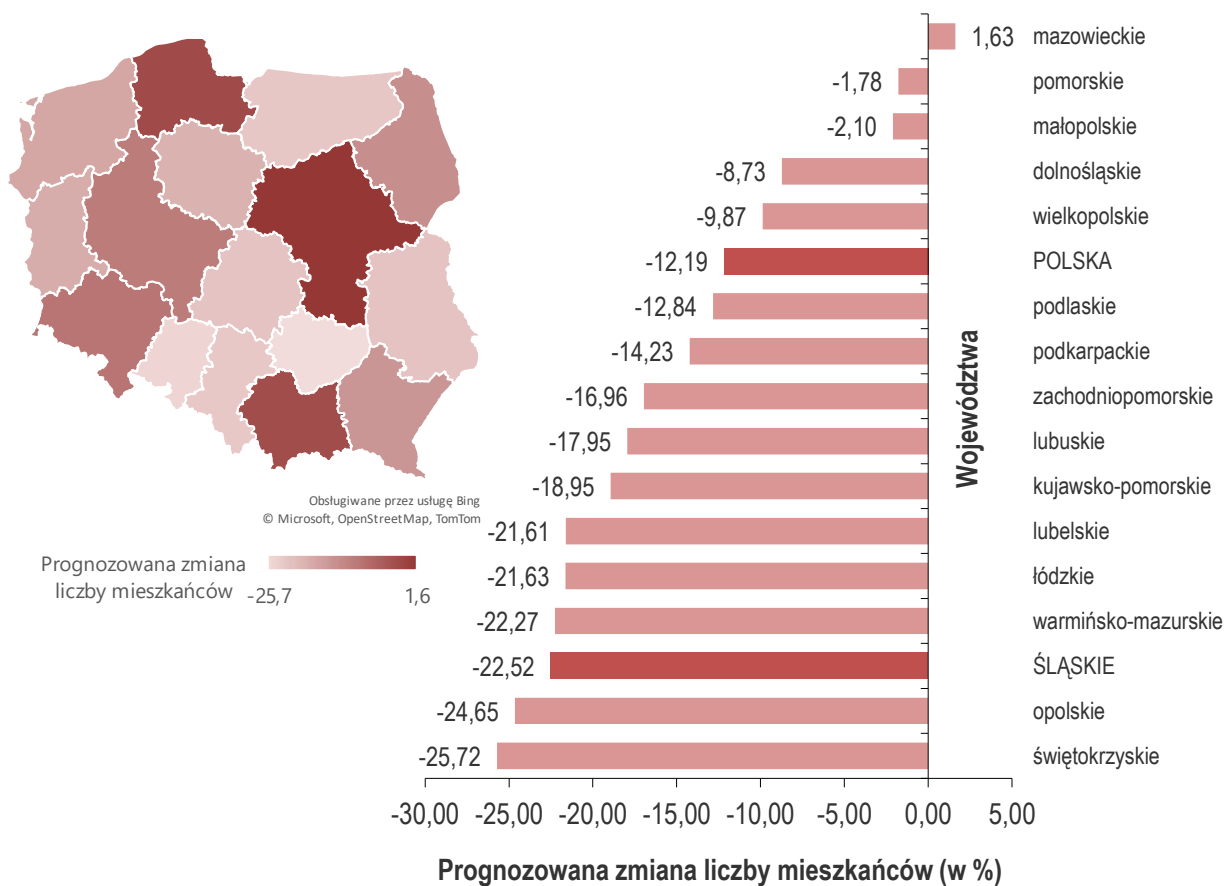
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Prognozowana procentowa zmiana liczby mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w latach 2024-2060.

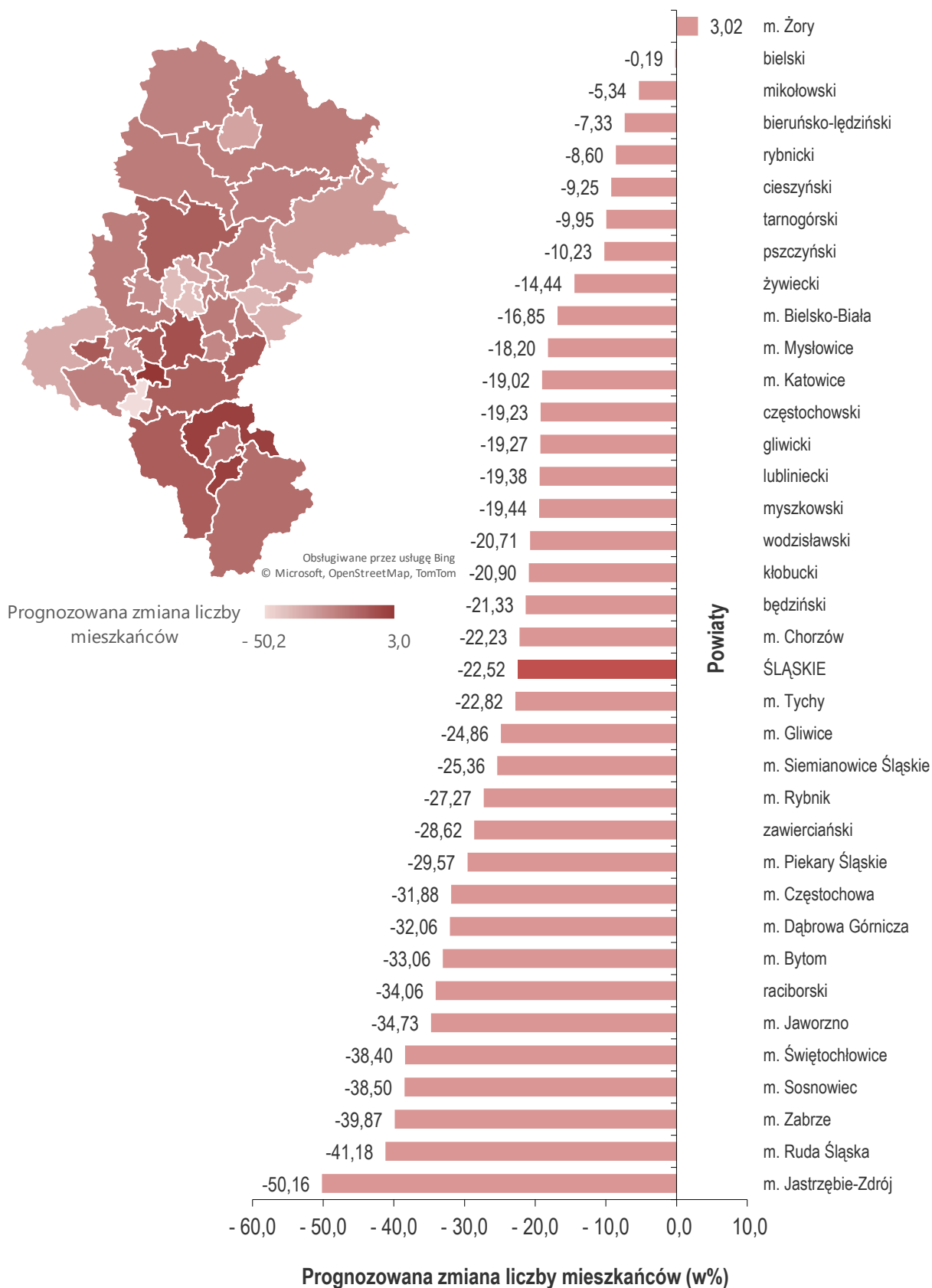
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Prognozowana procentowa zmiana liczby mieszkańców województw w latach 2024-2060.

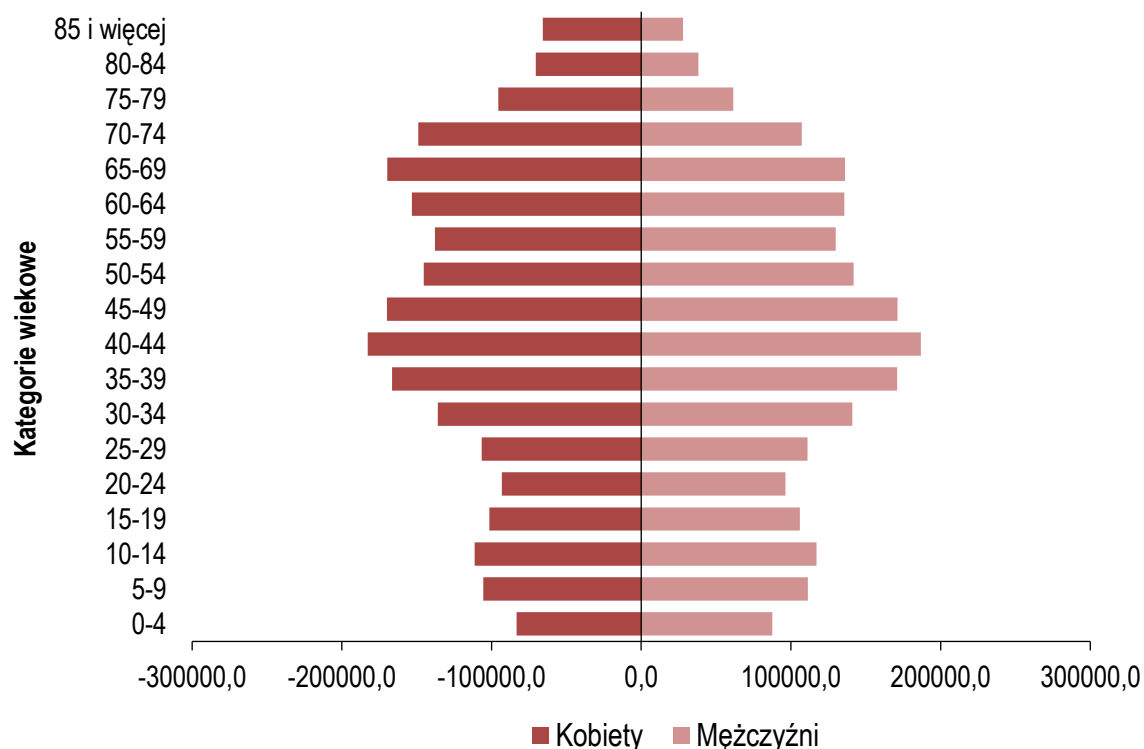
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Prognozowana procentowa zmiana liczby mieszkańców powiatów województwa śląskiego w latach 2024-2060.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Piramida wieku mieszkańców województwa śląskiego, stan na 31.12.2023 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

4.2. Gęstość zaludnienia

Poniższy podrozdział przedstawia analizę gęstości zaludnienia na 1 km² powierzchni. Gęstość zaludnienia to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium³². Województwo śląskie jest najgęściej zaludnionym regionem Polski, choć gęstość ta systematycznie spada. W ramach województwa śląskiego notuje się bardzo duże różnice w gęstości zaludnienia. Najgęściej zaludniona jest część środkowa, a najmniejszą gęstością zaludnienia cechują się części północna i południowa. Poniższe wyniki podano w zaokrągleniu do pełnych osób.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Gęstość zaludnienia wyrażona w os/km²:
 - w 2021 roku: 354;
 - w 2022 roku: 352;
 - w 2023 roku: 350;
- Zmiana gęstości zaludnienia: -4;
- Wskaźnik zmiany gęstości zaludnienia: -1,3%.

³² Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3915,pojecie.html> [dostęp 16.08.2024].

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Gęstość zaludnienia w os/km²:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: mały (poza latami 2019-2020);
 - wartość minimalna: 350 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 372 – 2013 rok;
- Zmiana gęstości zaludnienia: -22;
- Wskaźnik zmiany gęstości zaludnienia: -6,29%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Gęstość zaludnienia w os/km²:
 - w województwie śląskim: 350;
 - w Polsce: 119;
 - najniższa wartość wśród województw – warmińsko-mazurskie – 56;
 - najwyższa wartość wśród województw – śląskie – 350;
 - pozycja województwa śląskiego: 1.

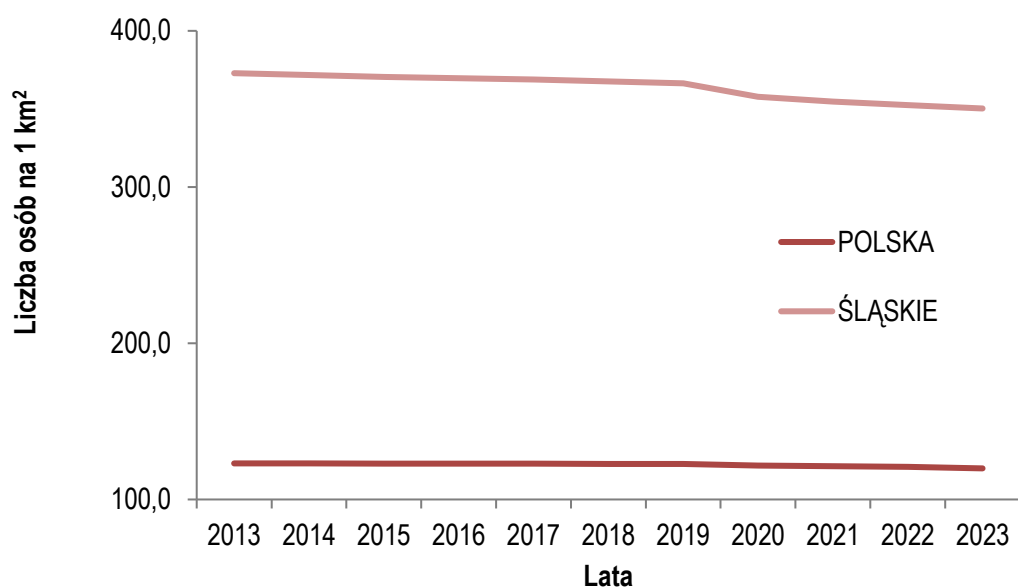
Sytuacja wewnętrzna województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Gęstość zaludnienia w os/km²:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna i południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: katowicki – 1 420;
 - najniższa wartość wśród podregionów: częstochowski – 191;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 1 123;
 - wartość w powiatach ziemskich: 218;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Świętochłowice (3 416), m. Chorzów (3 019) oraz m. Siemianowice Śląskie (2 485);
 - powiaty o najniższych wartościach: częstochowski (86), lubliniecki (91) oraz kłobucki (92);
 - wartość w gminach miejskich: 438;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 389;
 - wartość w gminach wiejskich: 291;
 - gminy o najwyższych wartościach: Świętochłowice (3 416), Chorzów (3 019) oraz Siemianowice Śląskie (2 485);
 - gminy o najniższych wartościach: Irządze (35), Żarnowiec (35) oraz Dąbrowa Zielona (36).

WNIOSKI

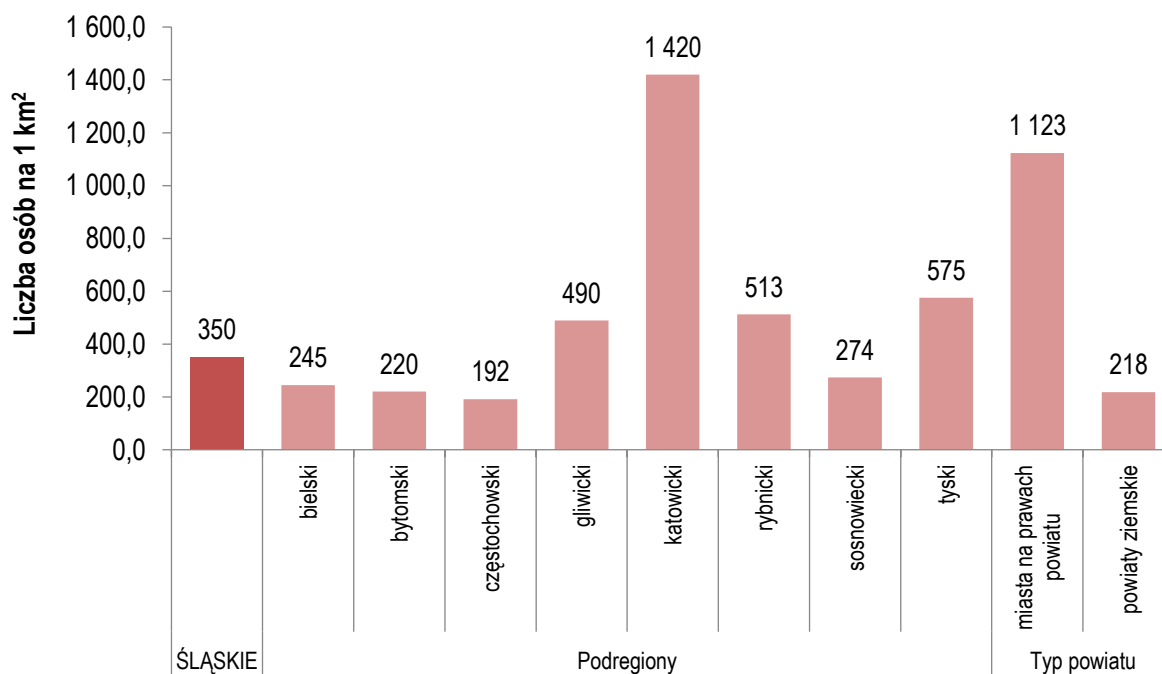
- Województwo śląskie charakteryzuje się największą gęstością zaludnienia w skali kraju, która jednak systematycznie maleje;
- Występują bardzo duże różnice w gęstości zaludnienia poszczególnych terytoriach województwa śląskiego;
- Gęstość zaludnienia w miastach na prawach powiatu w 2023 roku była ponad 5-krotnie wyższa niż w powiatach ziemskich.

Gęstość zaludnienia województwa śląskiego w latach 2013-2023.

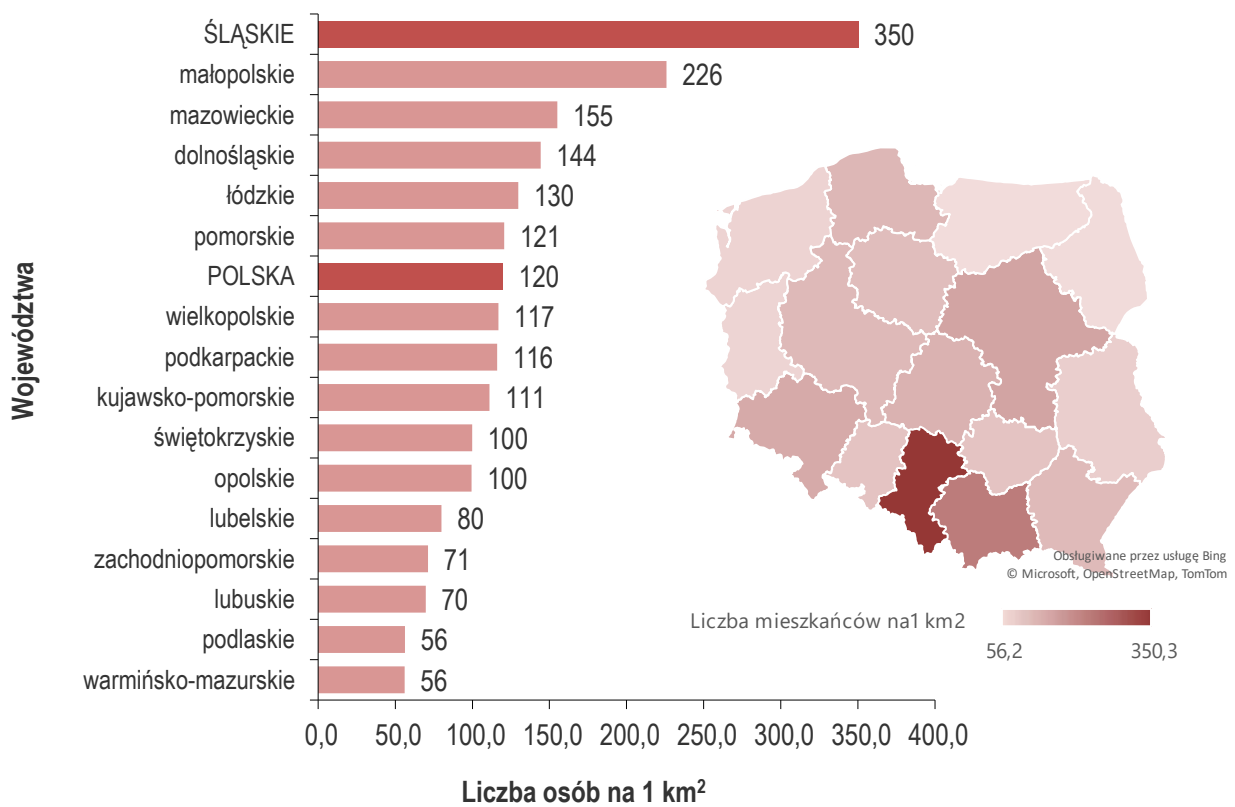
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Gęstość zaludnienia terytoriów województwa śląskiego w 2023 roku.

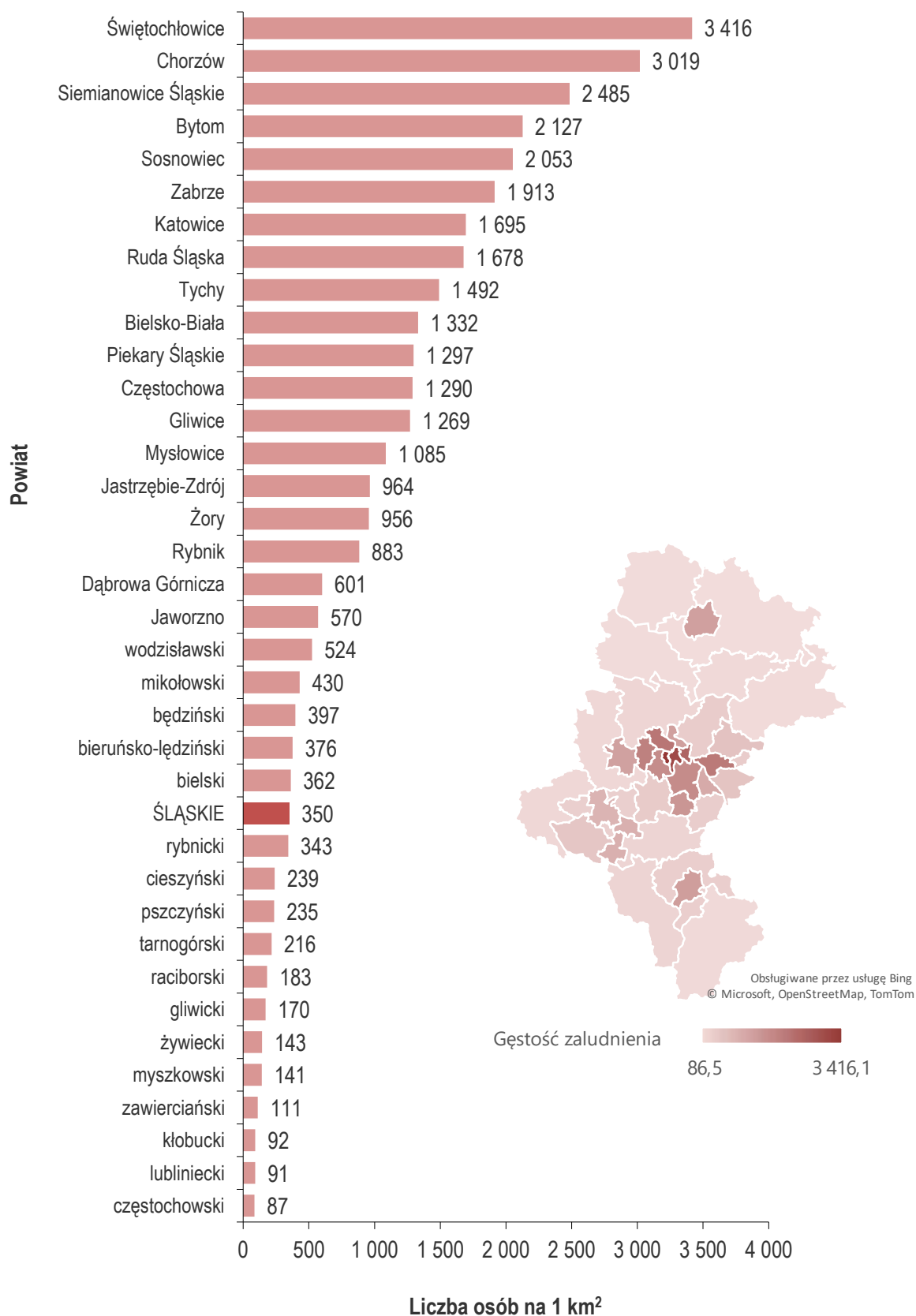
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Gęstość zaludnienia województw w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Gęstość zaludnienia powiatów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

4.3. Urbanizacja

Wskaźnik urbanizacji określa stopień zurbanizowania danego obszaru. Oblicza się go jako procentowy udział ludności mieszkającej w miastach w ogólnej liczbie mieszkańców danego kontynentu, kraju czy regionu³³.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Wskaźnik urbanizacji (w %):
 - w 2021 roku: 76,0;
 - w 2022 roku: 75,9;
 - w 2023 roku: 75,8;
- Zmiana wskaźnika urbanizacji w latach: -0,2 punktu proc.;

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Wskaźnik urbanizacji (w %):
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 75,8 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 77,4 – 2013 rok;
- Zmiana wskaźnika urbanizacji: -1,6 punktu proc.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Wskaźnik urbanizacji (w %):
 - w województwie śląskim: 75,8%;
 - w Polsce: 59,5%;
 - najwyższa wartość wśród województw – śląskie – 75,8%;
 - najniższa wartość wśród województw – podkarpackie – 41,0%;
 - pozycja województwa śląskiego: 1.

Sytuacja wewnętrzna województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Wskaźnik urbanizacji (w %):
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa, zachodnia;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna, południowa;
 - powiaty o najwyższych wartościach: miasta na prawach powiatu (100%) oraz mikołowski (84,7%), bieruńsko-lędziński (75%), będziński (72,4%);
 - powiaty o najniższych wartościach: częstochowski (12,8%), kłobucki (19,9%) oraz żywiecki (20%);
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;

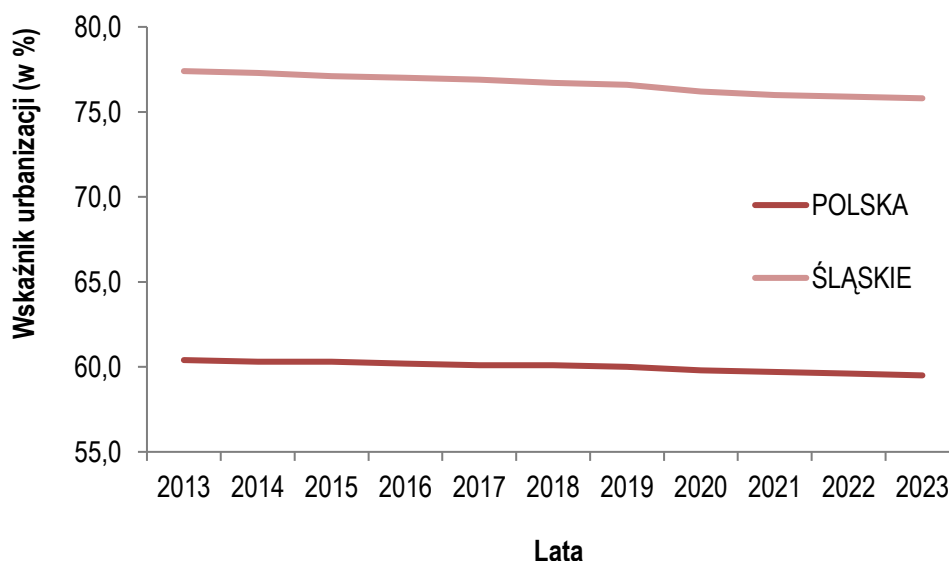
³³ Ministerstwo Edukacji Narodowej, *Zintegrowana Platforma Edukacyjna*, <https://zpe.gov.pl/pdf/P1BVVZgDQ> [odczyt 07.08.2024 r.]

- najniższa wartość wśród podregionów: bielski – 48,1%;
- najwyższa wartość wśród podregionów: katowicki – 100,0%;
- wartość w miastach na prawach powiatu: 100,0%;
- wartość w powiatach ziemskich: 46,4%;
- gminy o najwyższych wartościach³⁴: Czechowice-Dziedzice (78,3%), Blachownia (72,7%) oraz Czerwionka-Leszczyny (66,1%);
- gminy o najniższych wartościach: Koziegłowy (16,9%), Wilamowice (17,4%) oraz Sośnicowice (21,6%).

WNIOSKI

- Śląskie w 2023 roku miało najwyższy wskaźnik urbanizacji wśród województw;
- W województwie śląskim zarówno w perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej zanotowano tendencję spadkową wskaźnika urbanizacji;
- Występuje bardzo duże zróżnicowanie wielkości wskaźnika urbanizacji w powiatach ziemskich;
- Najwyższy wskaźnik urbanizacji występuje w środkowej części województwa, a najniższy w północnej.

Wskaźnik urbanizacji województwa śląskiego i Polski w latach 2013-2023.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

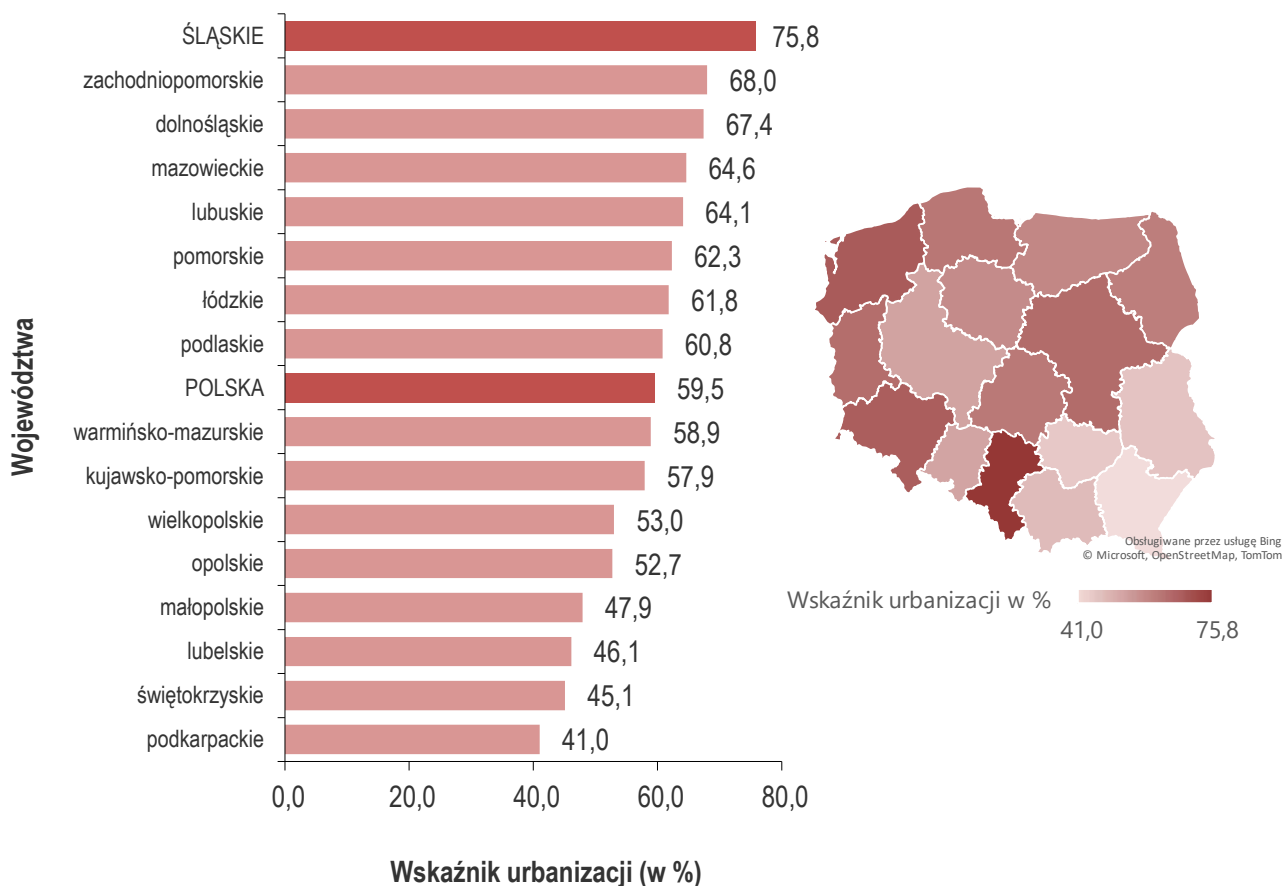
³⁴ Z pominięciem miast na prawach powiatu, w których zawsze wynosi 100%.

Wskaźnik urbanizacji terytoriów województwa śląskiego w 2023 roku.

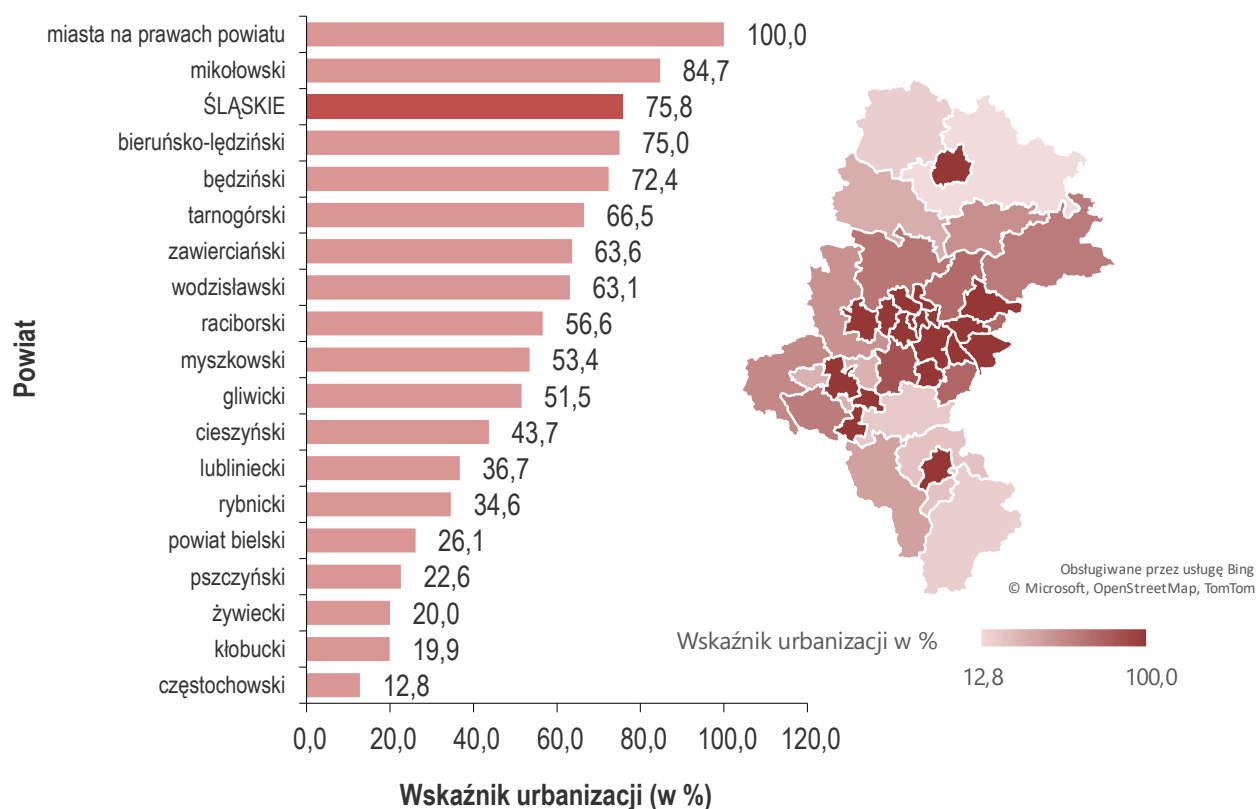
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Wskaźnik urbanizacji województw w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Wskaźnik urbanizacji w 2023 roku w powiatach województwa śląskiego.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

4.4. Urodzenia

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba urodzeń:
 - w 2021 roku: 34 736;
 - w 2022 roku: 31 597;
 - w 2023 roku: 27 641;
- Zmiana liczby urodzeń: -7 096;
- Wskaźnik zmiany liczby urodzeń: -20,4%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba urodzeń:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 27 641 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 44 971 – 2017 rok;
- Zmiana liczby urodzeń: -15 188;
- Wskaźnik zmiany liczby urodzeń: -35,46%.

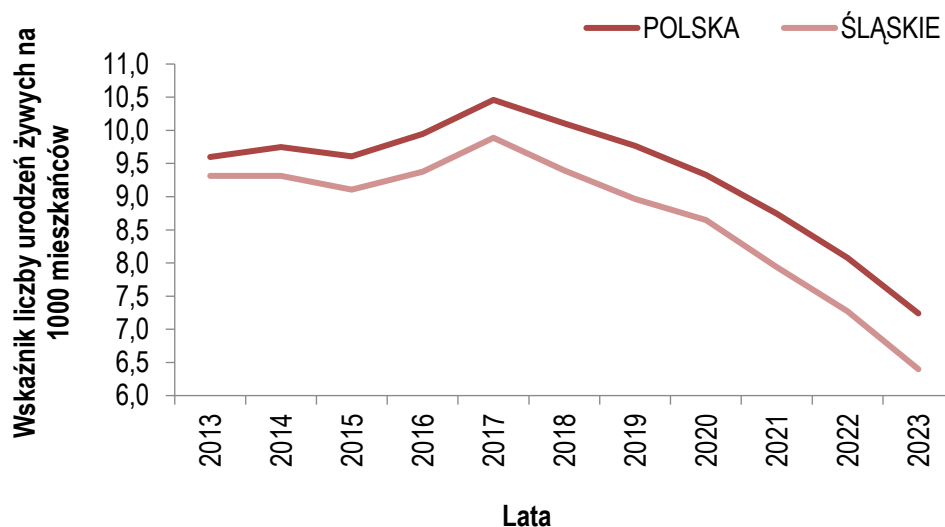
Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby urodzeń na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 6,4;
 - w Polsce: 7,2;
 - najniższa wartość wśród województw – świętokrzyskie (6,2);
 - najwyższa wartość wśród województw – małopolskie (8,3);
 - pozycja województwa śląskiego: 14.

WNIOSKI

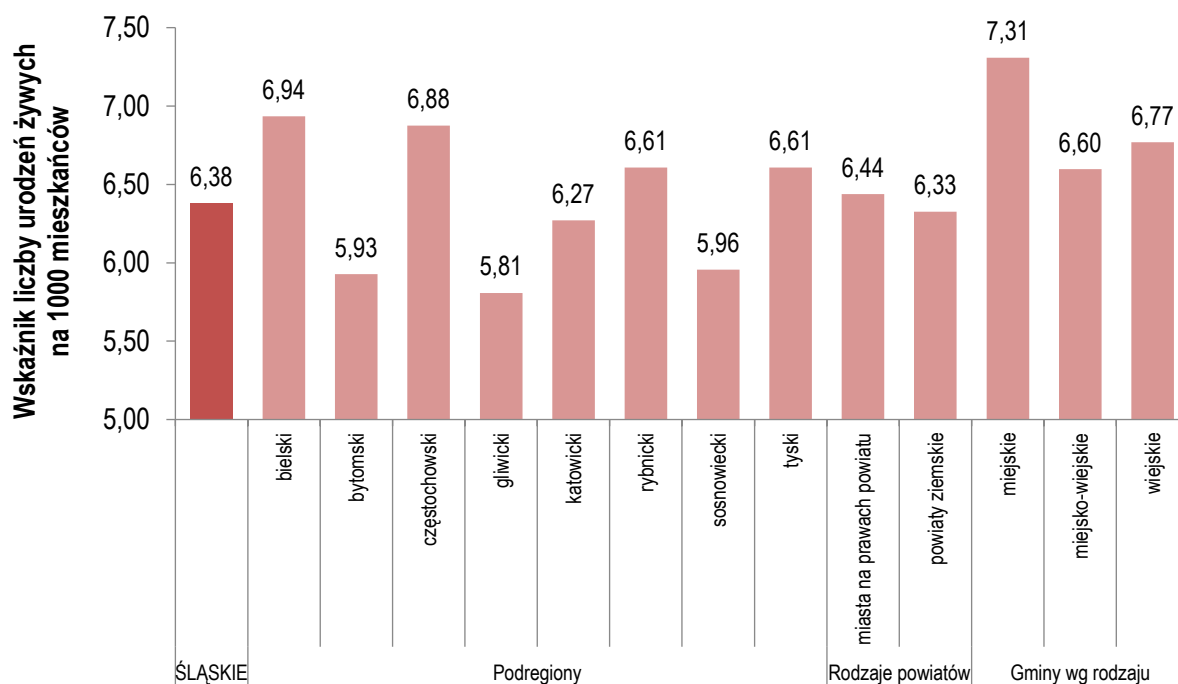
- W latach 2013-2023 wystąpiła silna tendencja spadkowa liczby urodzeń żywych;
- Wskaźnik liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców był w województwie śląskim jednym z najniższych w kraju.

Wskaźnik liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2013-2023.

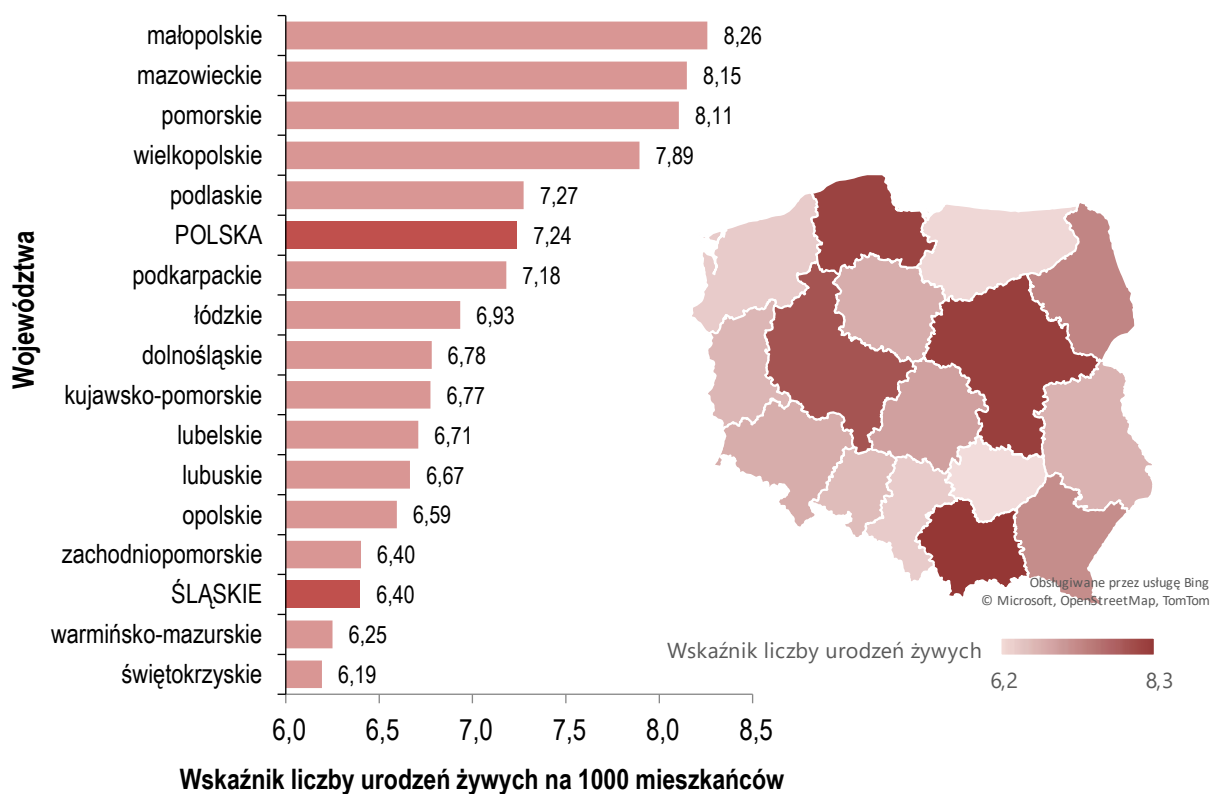
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Wskaźnik liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Wskaźnik liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców województw w 2023 roku.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

4.5. Zgony

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba zgonów:
 - w 2021 roku: 66 152;
 - w 2022 roku: 56 694;
 - w 2023 roku: 51 723;
- Zmiana liczby zgonów: -14 429;
- Wskaźnik zmiany liczby zgonów: -21,8%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba zgonów:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 47 831 – 2014 rok;
 - wartość maksymalna: 66 152 – 2021 rok;.
- Zmiana liczby zgonów: 2 567;
- Wskaźnik zmiany liczby zgonów: 5,2%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 12,0;
 - w Polsce: 10,9;
 - najniższa wartość wśród województw – podkarpackie – 9,5;
 - najwyższa wartość wśród województw – łódzkie – 12,9;
 - pozycja województwa śląskiego: 14.

Struktura i poziom zgonów na koniec 2023 roku

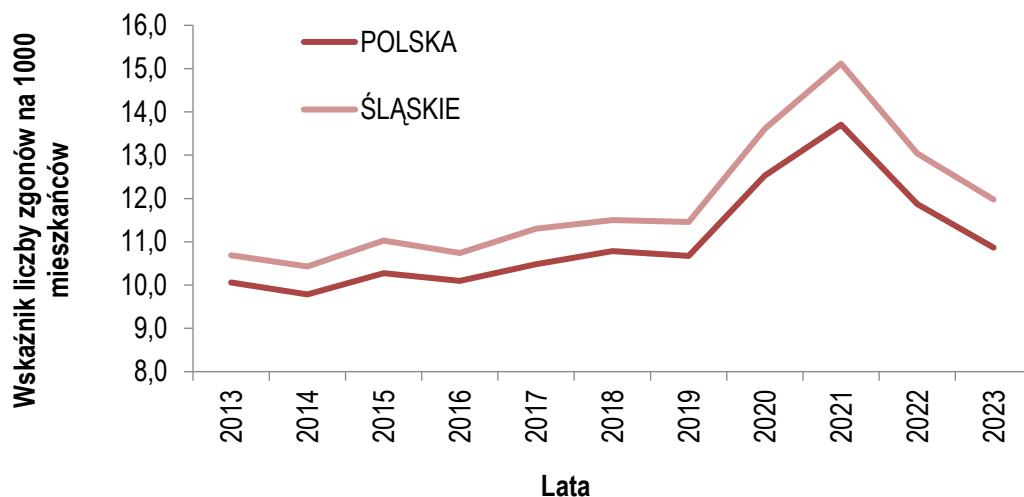
- Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych:
 - w Polsce: 3,9;
 - w województwie śląskim: 4,3.
- Zgony osób w wieku do 65 lat na 1000 mieszkańców w tej grupie wiekowej:
 - w Polsce: 2,8;
 - w województwie śląskim: 3,1.
- Zgony ogółem na 1000 urodzeń żywych:
 - w Polsce: 150,1;
 - w województwie śląskim: 187,1.

WNIOSKI

- Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców był w 2023 roku w województwie śląskim prawie najwyższy w kraju;
- Począwszy od roku 2022 wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców wykazuje tendencję spadkową;

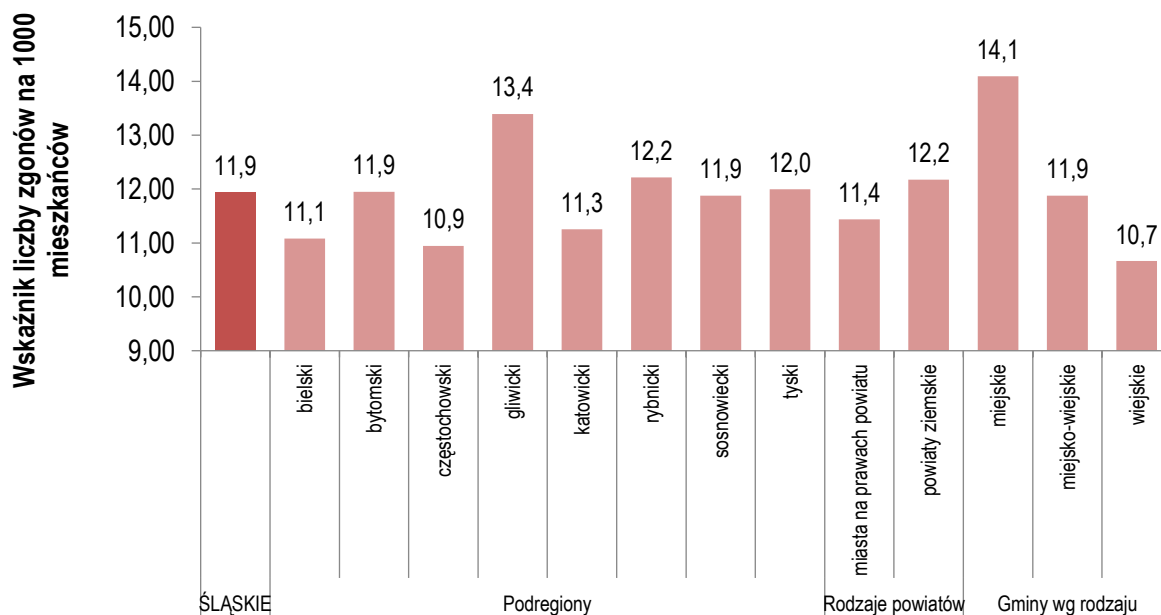
- W 2023 roku województwo śląskie cechowało się znacznie wyższym od średniej krajowej wskaźnikiem zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych.

Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2013-2023.

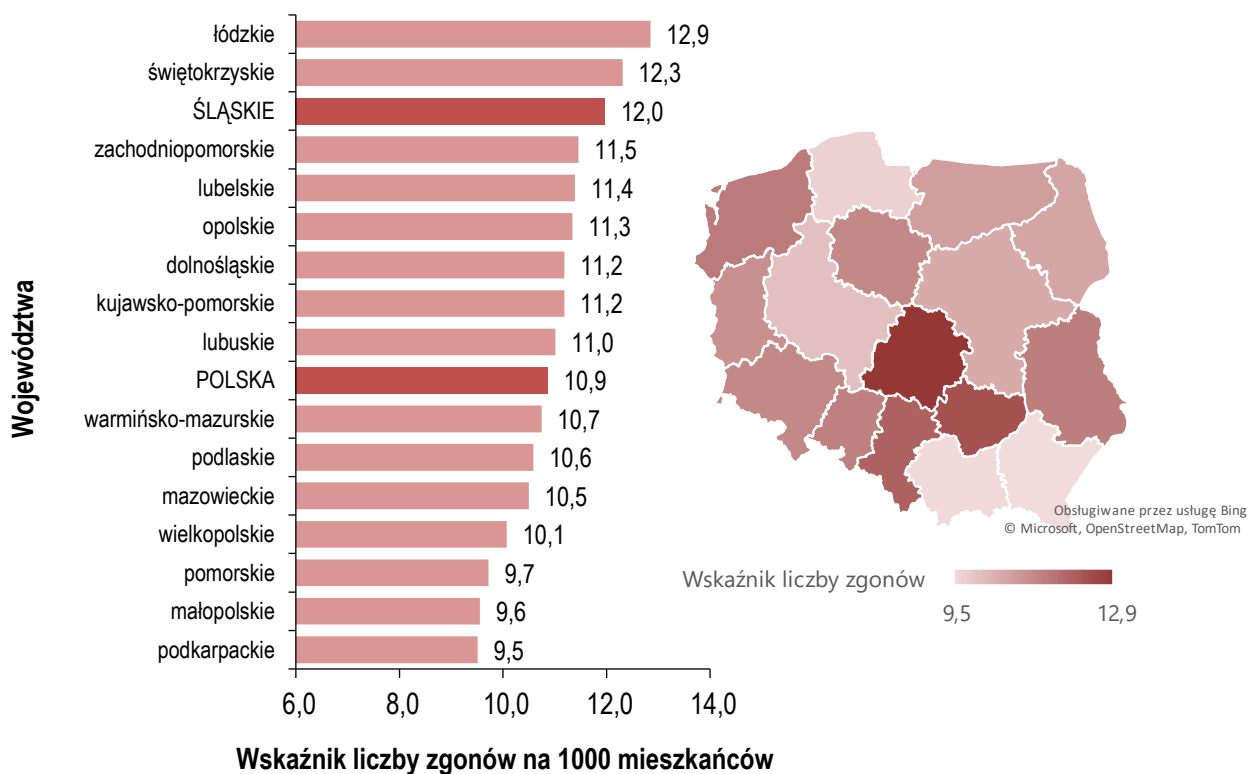
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców województw w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

4.6. Przyrost naturalny

Przyrost naturalny ludności to różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w badanych okresie czasu. W niniejszym podrozdziale przedstawiono wartości wskaźnika przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Sytuacja w latach w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców:
 - w 2021 roku: -7,2;
 - w 2022 roku: -5,8;
 - w 2023 roku: -5,6;
- Zmiana wskaźnika przyrostu naturalnego: 1,6;
- Wskaźnik zmiany przyrostu naturalnego: 22,2%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;

- siła tendencji: bardzo silna;
- poziom wahań wartości: duży;
- wartość minimalna: -7,2 – 2021 rok;
- wartość maksymalna: -1,1 – 2014 rok;
- Zmiana przyrostu naturalnego: -4,2;
- Wskaźnik zmiany przyrostu naturalnego: -3,06%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: -5,6;
 - w Polsce: -3,6;
 - najniższa wartość wśród województw – świętokrzyskie (-6,1);
 - najwyższa wartość wśród województw – małopolskie (-1,3);
 - pozycja województwa śląskiego: 14.

Sytuacja wewnętrzna województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najniższych wartościach: wschodnia;
 - części województwa o najwyższych wartościach: południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najniższa wartość wśród podregionów: gliwicki (-7,6);
 - najwyższa wartość wśród podregionów: częstochowski (-4,1);
 - wartość w miastach na prawach powiatu: -5,0;
 - wartość w powiatach ziemskich: -5,9;
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Chorzów (-8,8), m. Dąbrowa Górnicza (-8,7) oraz m. Częstochowa (-8,4);
 - powiaty o najwyższych wartościach: pszczyński (0,9), m. Żory (-1,9) oraz mikołowski (-2,1);
 - wartość w gminach miejskich: -6,8;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: -5,3;
 - wartość w gminach wiejskich: -3,9;
 - gminy o najniższych wartościach: Szczekociny (-12,9), Blachownia (-12,0) oraz Sławków (-10,2);
 - gminy o najwyższych wartościach: Istebna (1,7), Pawłowice (1,3) oraz Miedźna (0,9).

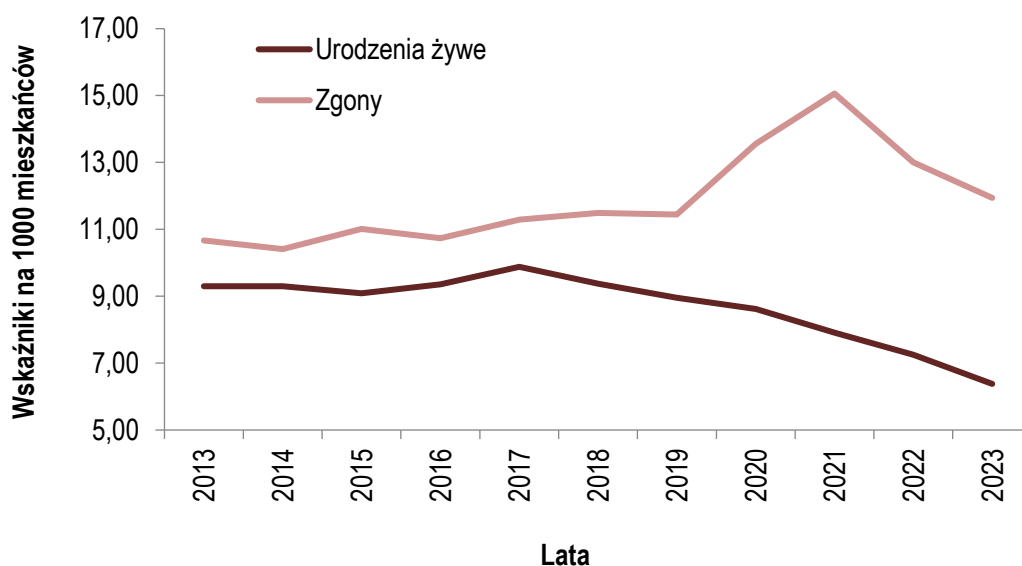
Dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców

- Gminy charakteryzujące się dodatnim wskaźnikiem przyrostu naturalnego w 2023 roku:
 - Istebna – 1,65;
 - Pawłowice – 1,25;
 - Miedźna – 0,93;
 - Bojszowy - 0,59;
 - Opatów – 0,45;
 - Wry – 0,22.

WNIOSKI

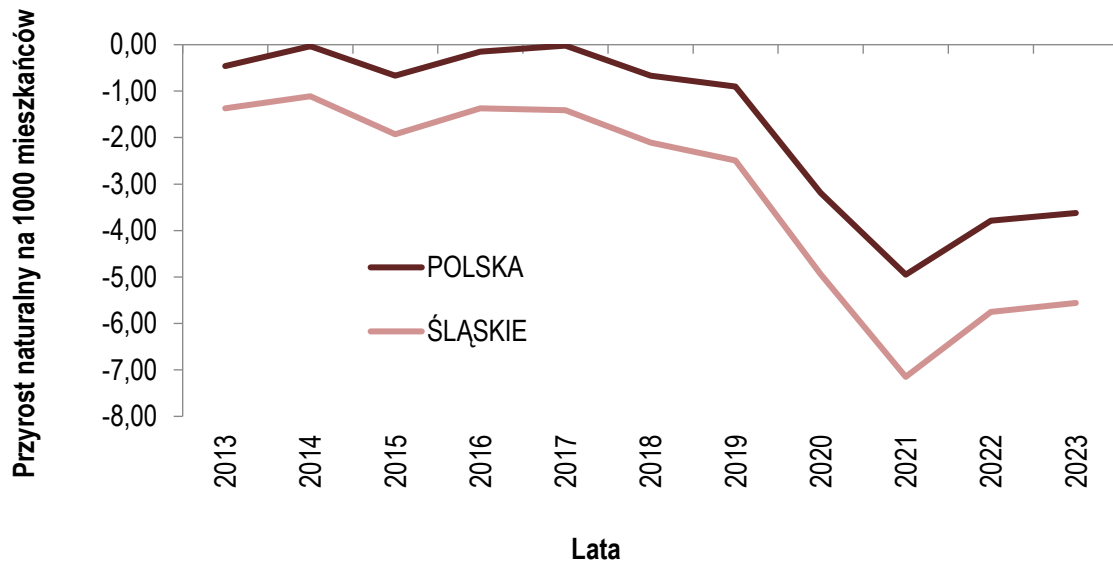
- Województwo śląskie cechuje się jednym z najniższych wartości wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców wśród województw;
- W latach 2013-2023 wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców był ujemny i niższy od ogólnopolskiego;
- W perspektywie długoterminowej przyrost naturalny wykazywał tendencję spadkową, choć w latach 2021-2023 występowała tendencja wzrostowa;
- Im gmina ma bardziej miejski charakter, tym wartość wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców jest mniejsza;
- W 2023 roku tylko 6 gmin województwa śląskiego wykazało dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców.

Urodzenia żywe oraz zgony na 1000 mieszkańców województwa śląskiego w latach 2013-2023.

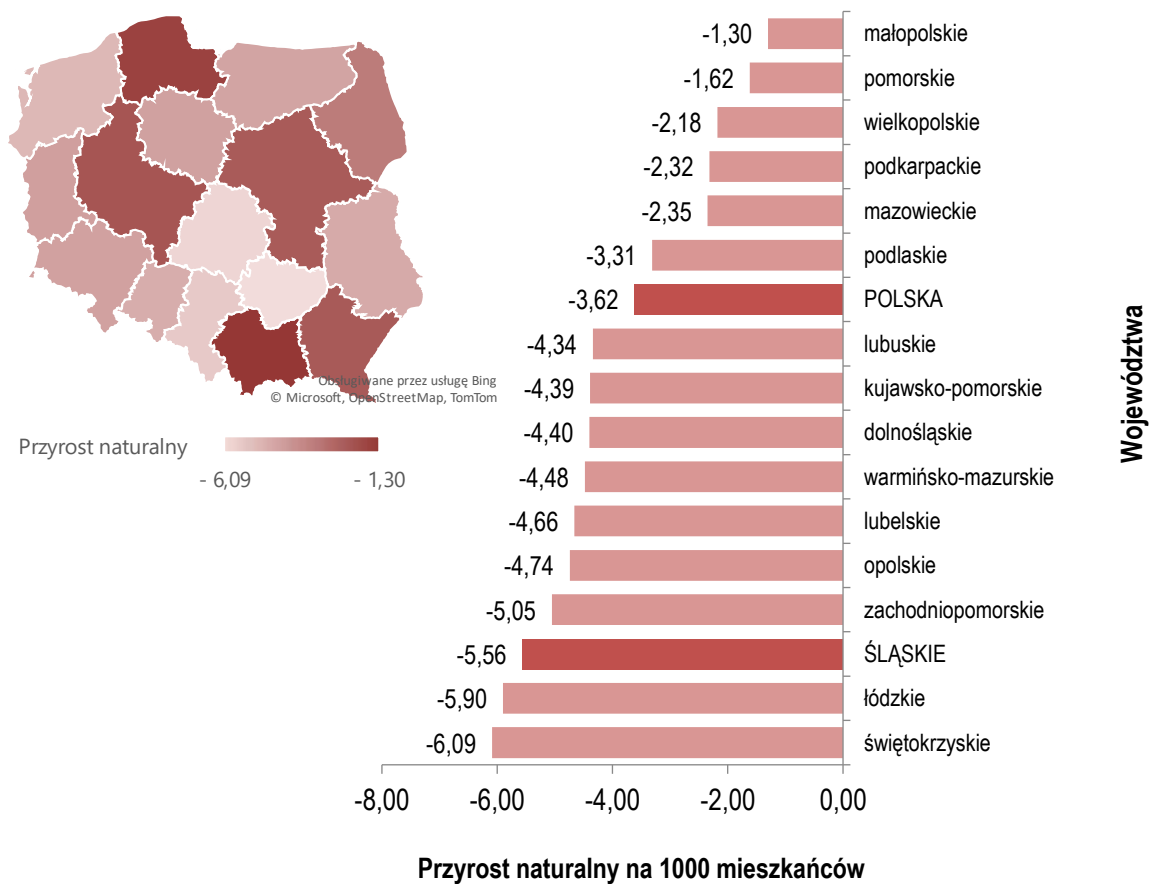
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców województwa śląskiego oraz Polski w latach 2013-2023.

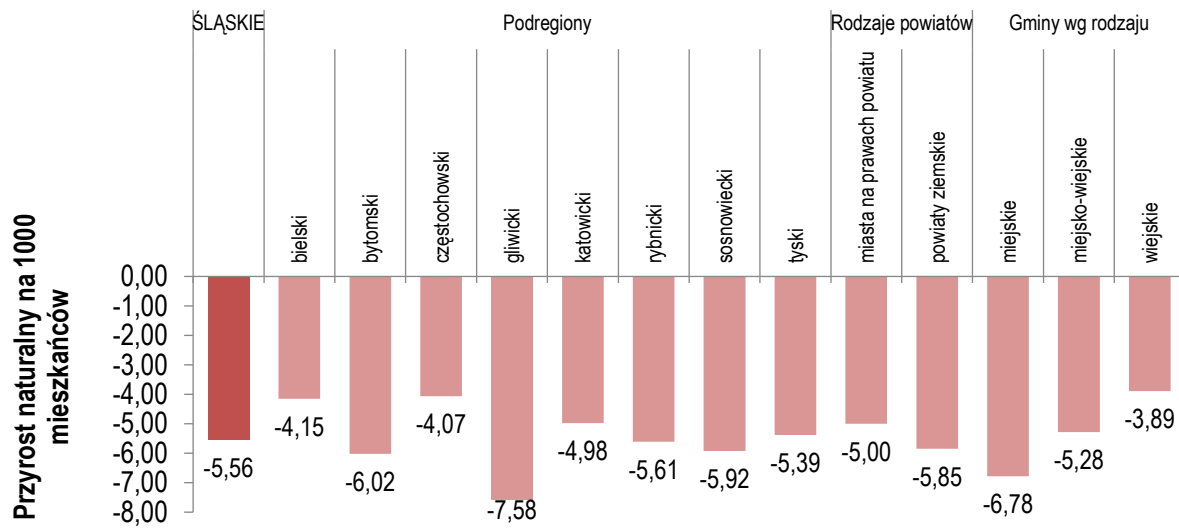
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców województw w 2023 roku.

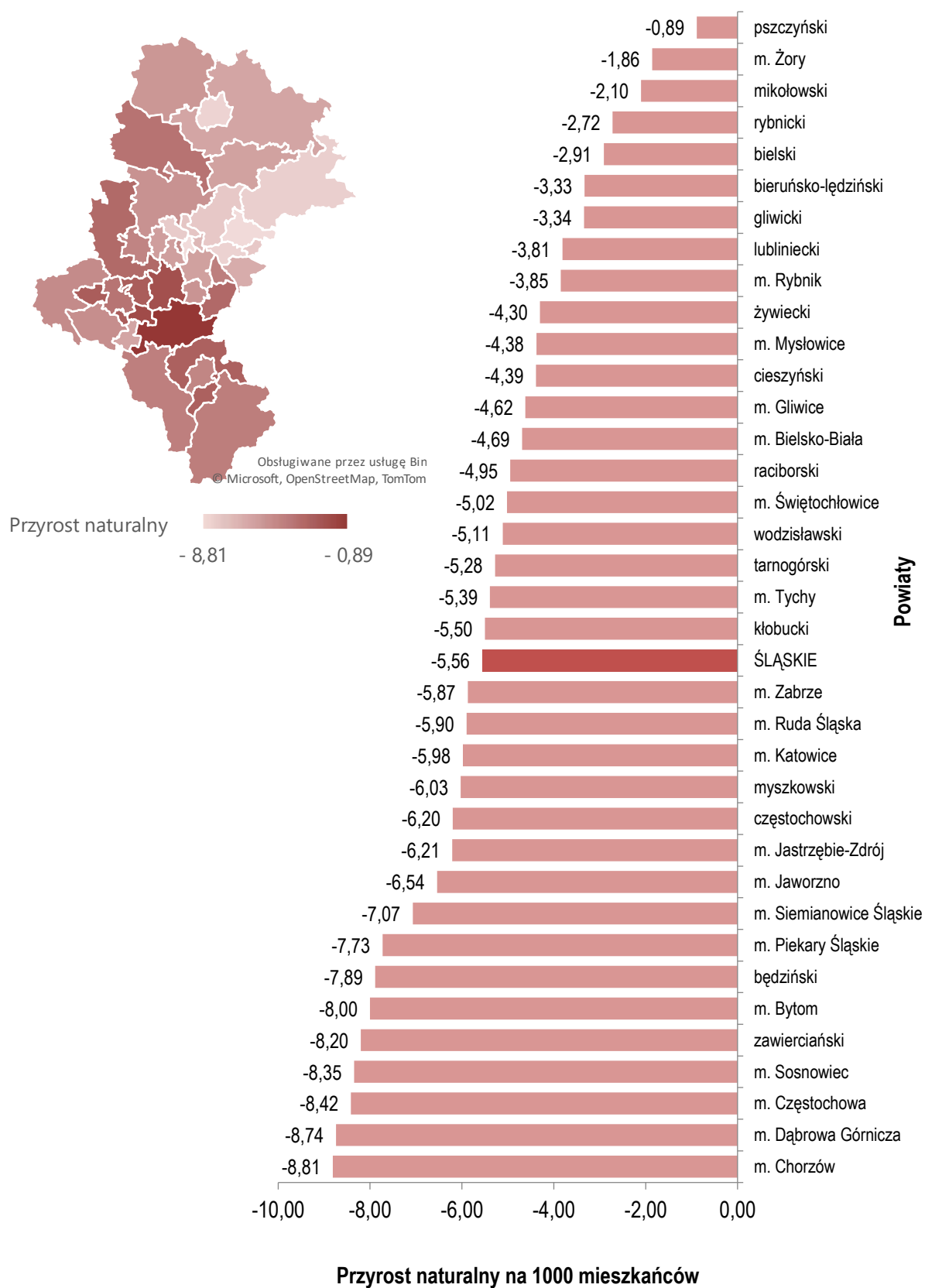
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w powiatach województwa śląskiego w 2023 roku.

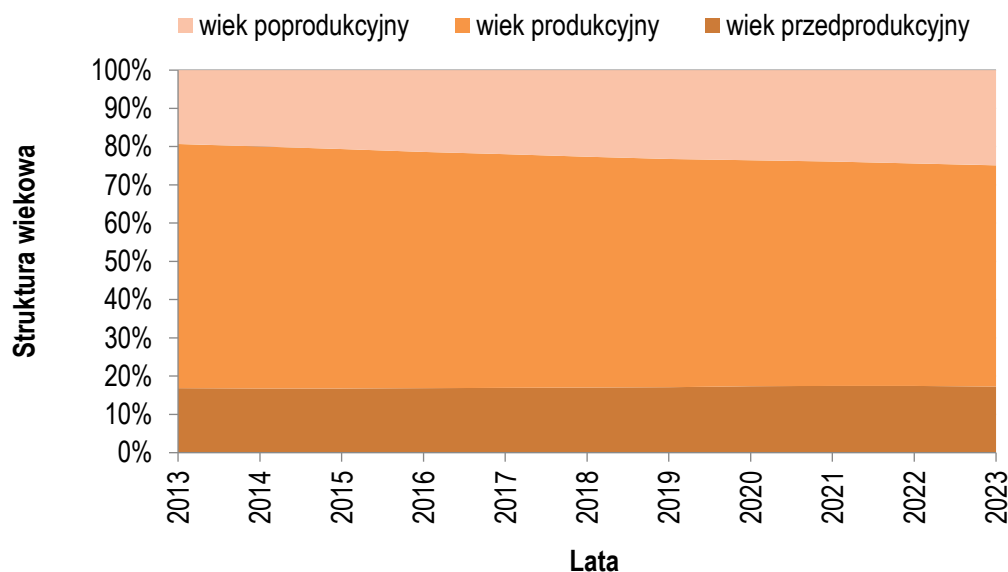

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 11.07.2024].

5. Struktura wiekowa

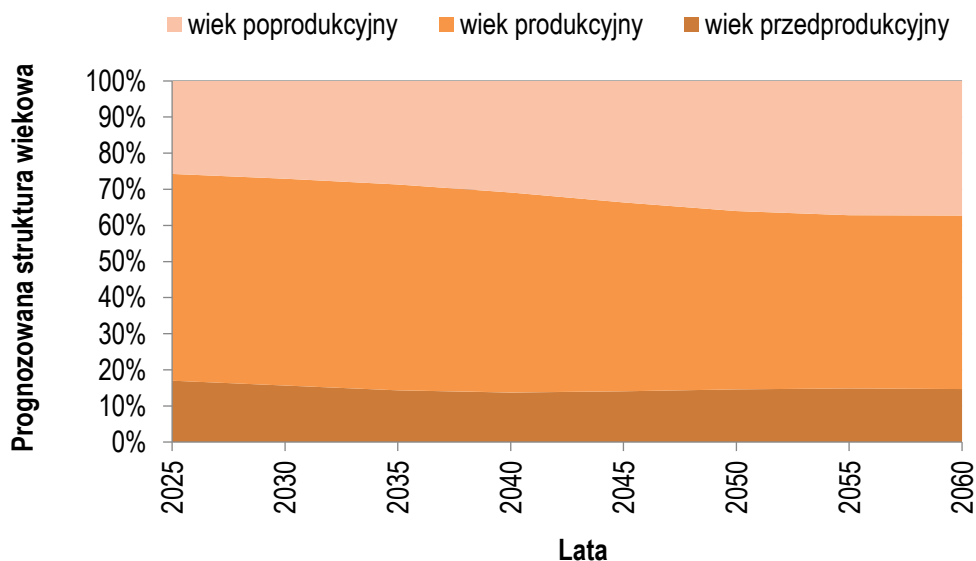
W niniejszym rozdziale zastosowano podział na trzy kategorie wiekowe: wiek przedprodukcyjny (0-17 lat), produkcyjny (18-59/64 lat) oraz poprodukcyjny (60+/65+ lat). Dla tych trzech kategorii obliczono udziały procentowe w ogólnej liczbie mieszkańców.

Struktura wiekowa mieszkańców województwa śląskiego w latach 2013-2023.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Prognoza struktury wiekowej mieszkańców województwa śląskiego w latach 2025-2060.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

5.1. Wiek przedprodukcyjny

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym:
 - w 2021 roku: 764 798;
 - w 2022 roku: 758 142;
 - w 2023 roku: 746 878;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym: -17 920;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym: -2,3%.

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym:
 - w 2021 roku: 17,5;
 - w 2022 roku: 17,4;
 - w 2023 roku: 17,3;
- Zmiana odsetka liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym: -0,2 punktu proc.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 746 878 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 776 393 – 2013 rok;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym: -29 515;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym: -3,8%.

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 16,8 – lata 2014-2016;
 - wartość maksymalna: 17,5 – 2021 rok;
- Zmiana odsetka liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym: 0,4 punktu proc.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym:
 - w województwie śląskim: 17,3;
 - w Polsce: 18,2;
 - najniższa wartość wśród województw – opolskie – 16,5;
 - najwyższa wartość wśród województw – pomorskie – 19,6;
 - pozycja województwa śląskiego: 11.

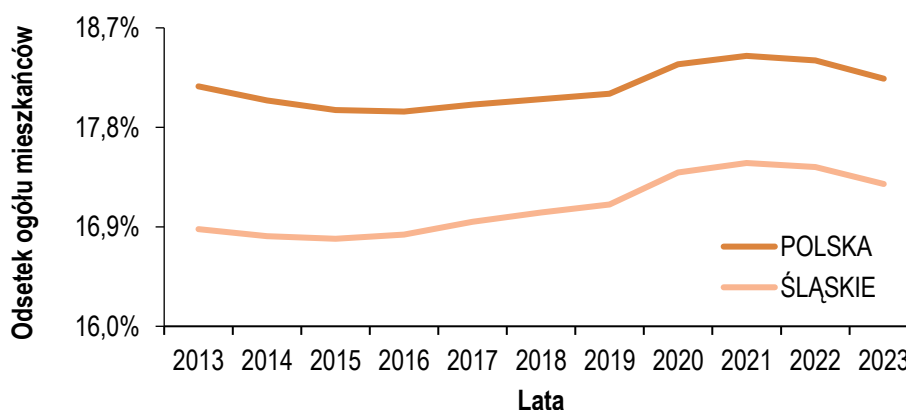
Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa oraz południowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna;
 - zróżnicowanie w podregionach: umiarkowane;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: tyski – 19,7;
 - najniższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 15,6;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 16,2;
 - wartość w powiatach ziemskich: 18,6;
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Sosnowiec (14,4), m. Katowice (14,5) oraz m. Częstochowa (15,0);
 - powiaty o najwyższych wartościach: pszczyński (21,3), bieruńsko-lędziński (20,5) oraz rybnicki (20,3);
 - wartość w gminach miejskich: 16,5;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 18,7;
 - wartość w gminach wiejskich: 19,5;
 - gminy o najniższych wartościach: Sosnowiec (14,4), Katowice (14,5) oraz Dąbrowa Zielona (14,6);
 - gminy o najwyższych wartościach: Istebna (23,7), Suszec (23,5) oraz Bojszowy (23,3).

WNIOSKI

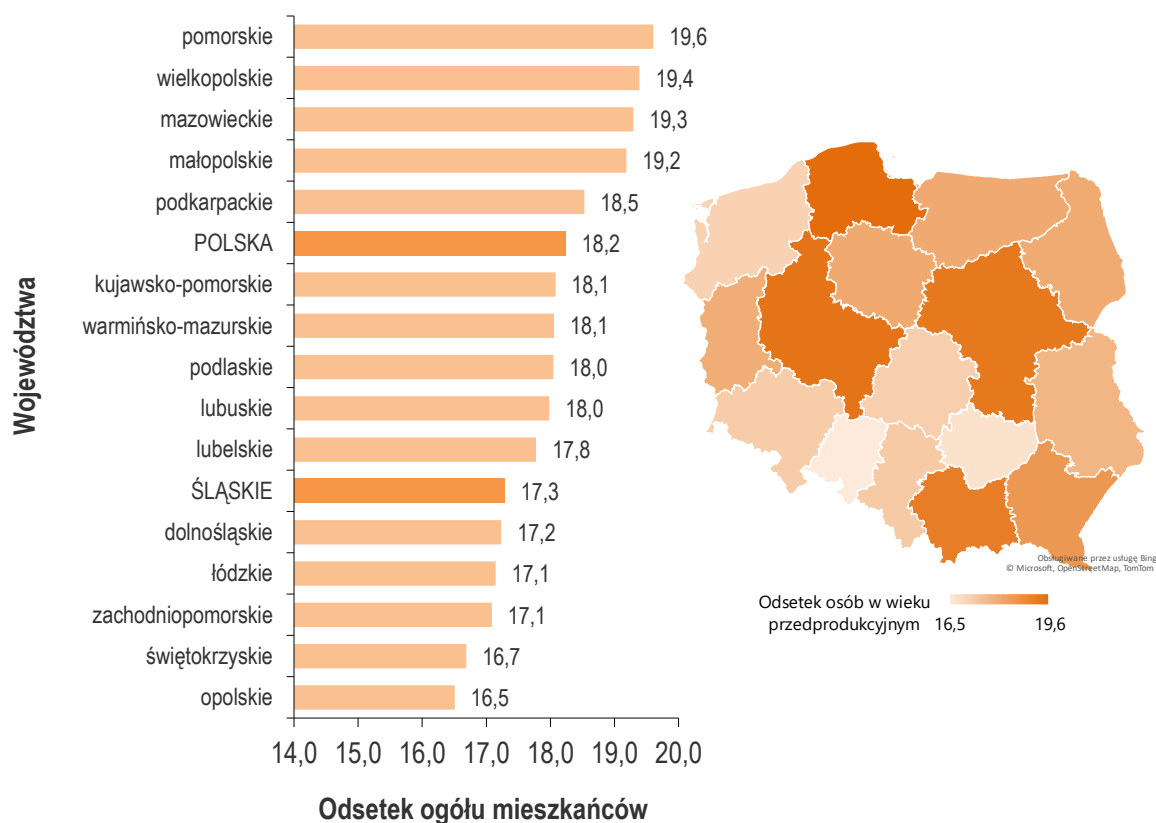
- Według stanu na koniec 2023 roku województwo śląskie miało niższy niż średnia dla Polski odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym;
- W perspektywie krótkoterminowej tendencję rosnącą zauważono jedynie w przypadku udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, natomiast ich liczba spadała;
- Wartość odsetka mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym jest mniejsza w miastach na prawach powiatu niż w powiatach ziemskich;
- Im gmina ma bardziej miejski charakter, tym udział osób w wieku przedprodukcyjnym mniejszy.

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2013-2023.

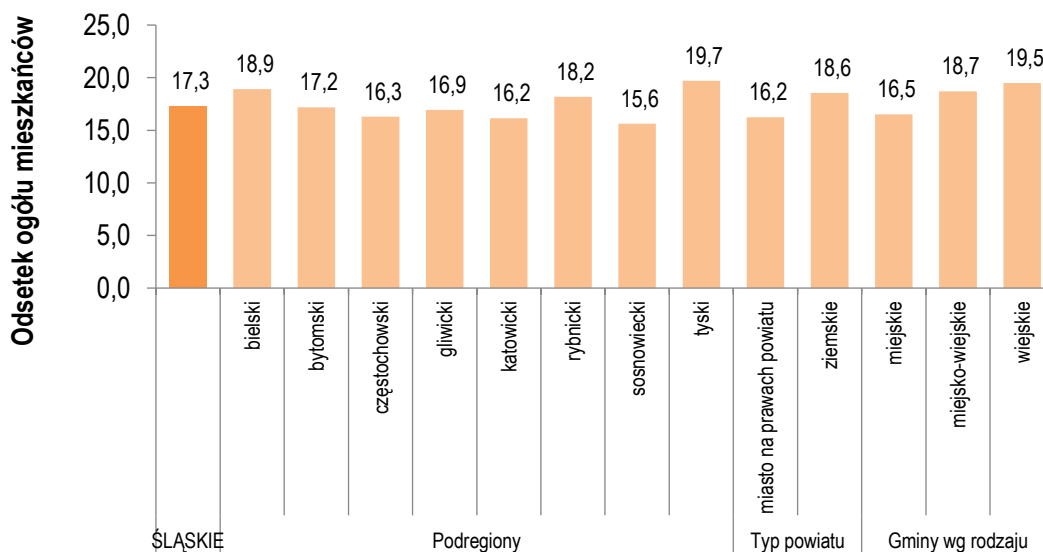
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców województw w 2023 roku.

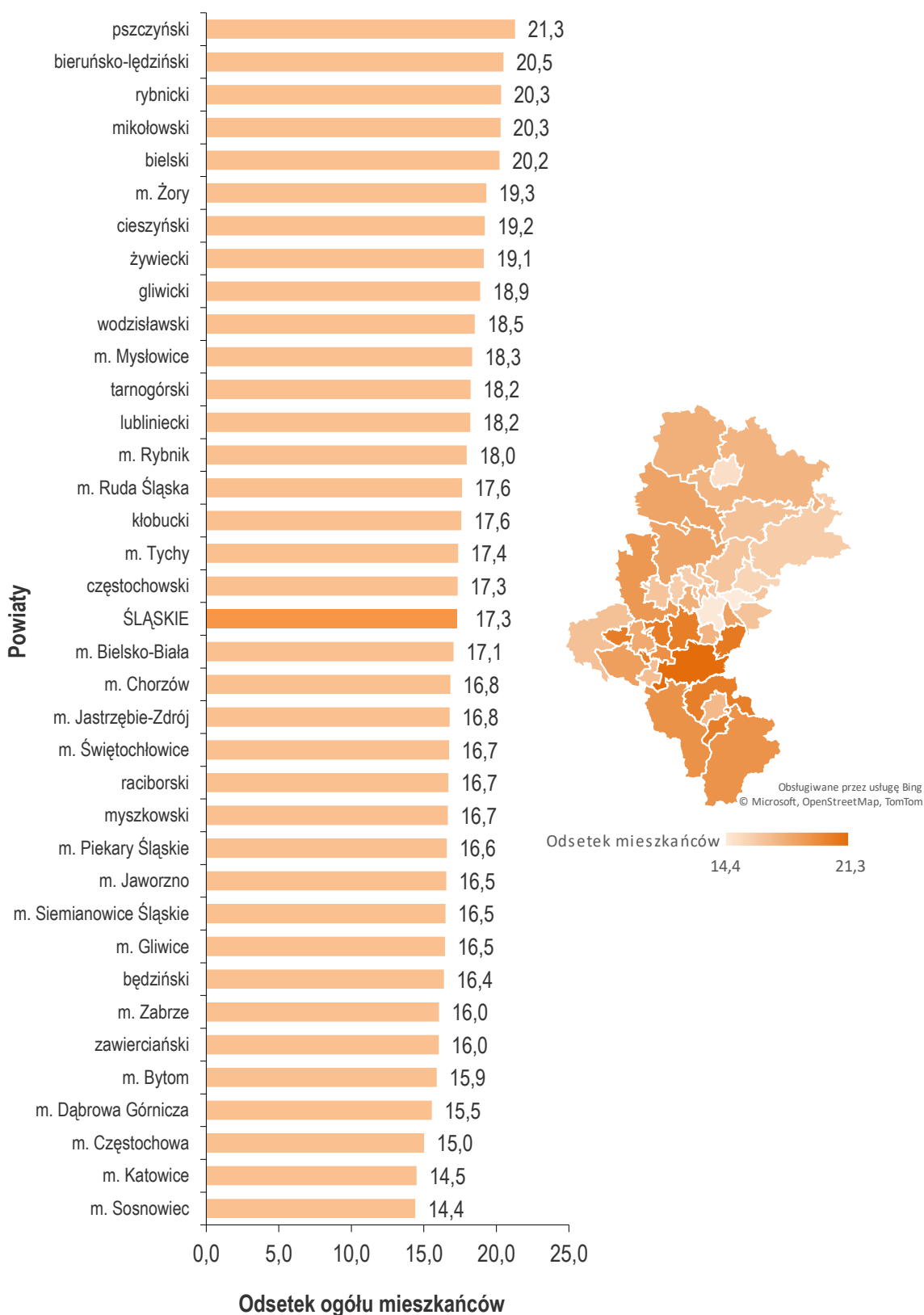
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

5.2. Wiek produkcyjny

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym:
 - w 2021 roku: 2 564 231;
 - w 2022 roku: 2 529 487;
 - w 2023 roku: 2 499 259;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym: -64 972;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym: -2,5%.

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym:
 - w 2021 roku: 58,6;
 - w 2022 roku: 58,2;
 - w 2023 roku: 57,9;
- Zmiana odsetka liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym: -0,7 punktu proc.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 2 499 259 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 2 934 496 – 2013 rok;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym: -435 237;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym: -14,8%.

- Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 57,9 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 63,8 – 2013 rok;
- Zmiana odsetka liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym: -5,9 punktu proc.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym:
 - w województwie śląskim: 57,9;
 - w Polsce: 58,4;
 - najniższa wartość wśród województw – łódzkie – 57,0;
 - najwyższa wartość wśród województw – małopolskie – 59,4;
 - pozycja województwa śląskiego: 13.

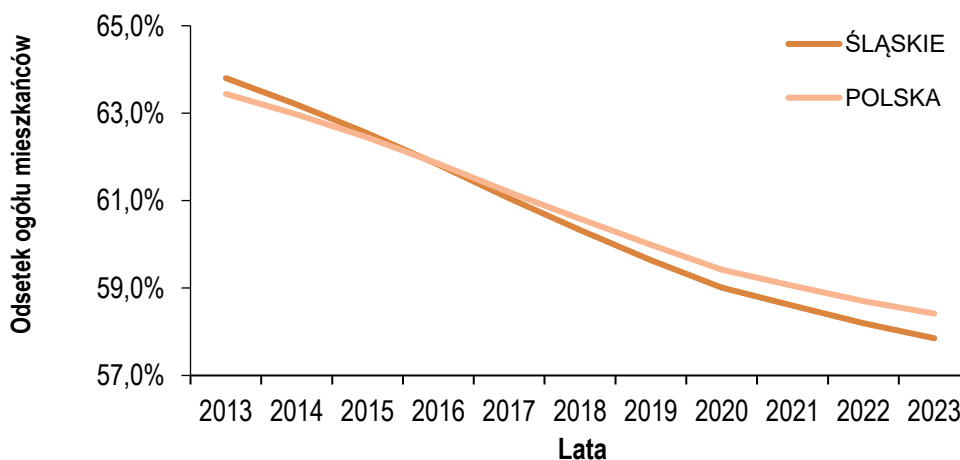
Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: umiarkowane;
 - części województwa o najwyższych wartościach: północna oraz zachodnia;
 - części województwa o najniższych wartościach: wschodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: małe;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 58,7;
 - najniższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 56,5;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 57,5
 - wartość w powiatach ziemskich: 58,2;
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Częstochowa (55,6), m. Dąbrowa Górnicza (55,8) oraz m. Sosnowiec (55,9);
 - powiaty o najwyższych wartościach: lubliniecki (59,6), raciborski (59,5) oraz m. Bytom (59,3);
 - wartość w gminach miejskich: 57,5;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 58,0;
 - wartość w gminach wiejskich: 59,0;
 - gminy o najniższych wartościach: Ustroń (54,4), Cieszyn (55,4) oraz Częstochowa (55,6);
 - gminy o najwyższych wartościach: Pawonków (62,1), Rudnik (62,0) oraz Ciasna (61,9).

WNIOSKI

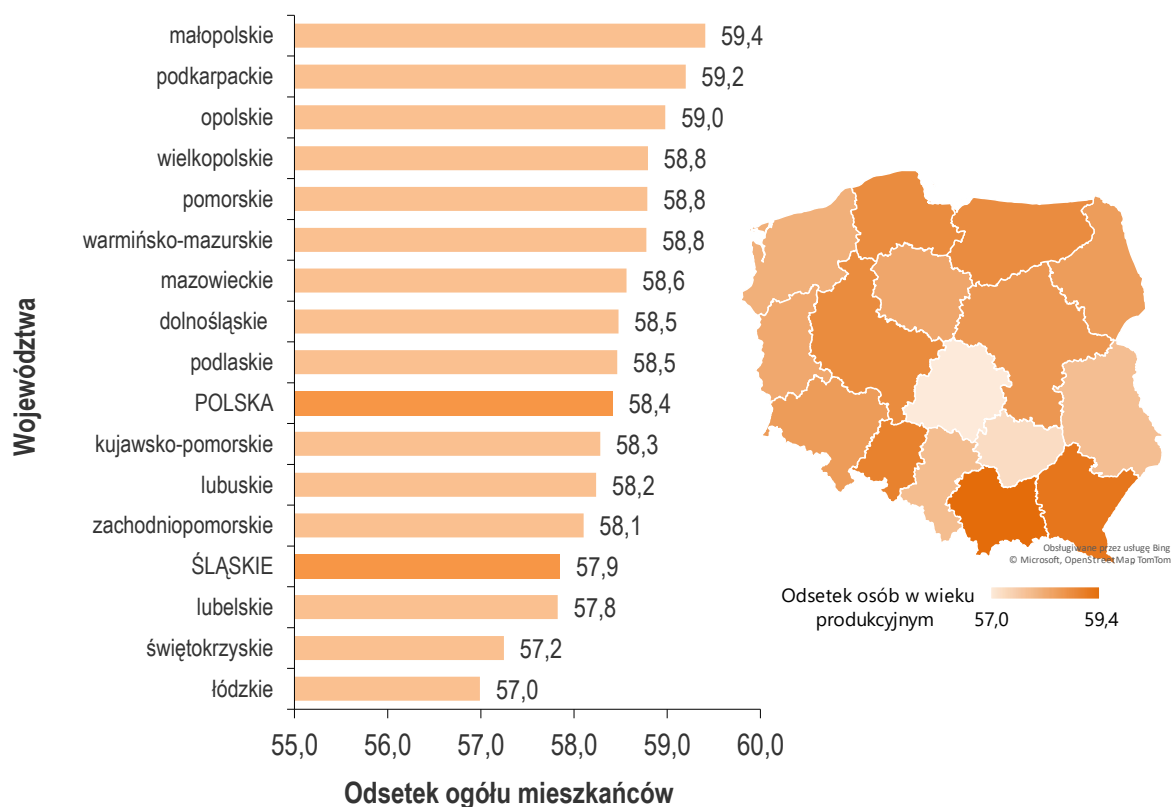
- Według stanu na koniec 2023 roku województwo śląskie miało jeden z najniższych odsetków mieszkańców w wieku produkcyjnym w skali kraju;
- W perspektywie długoterminowej tendencję spadkową zauważono zarówno w przypadku udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym, jak i ich liczby absolutnej;
- Wartość odsetka mieszkańców w wieku produkcyjnym jest mniejsza w miastach na prawach powiatu niż w powiatach ziemskich;
- Im gmina ma bardziej miejski charakter, tym udział osób w wieku produkcyjnym mniejszy.

Odsetek osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2013-2023.

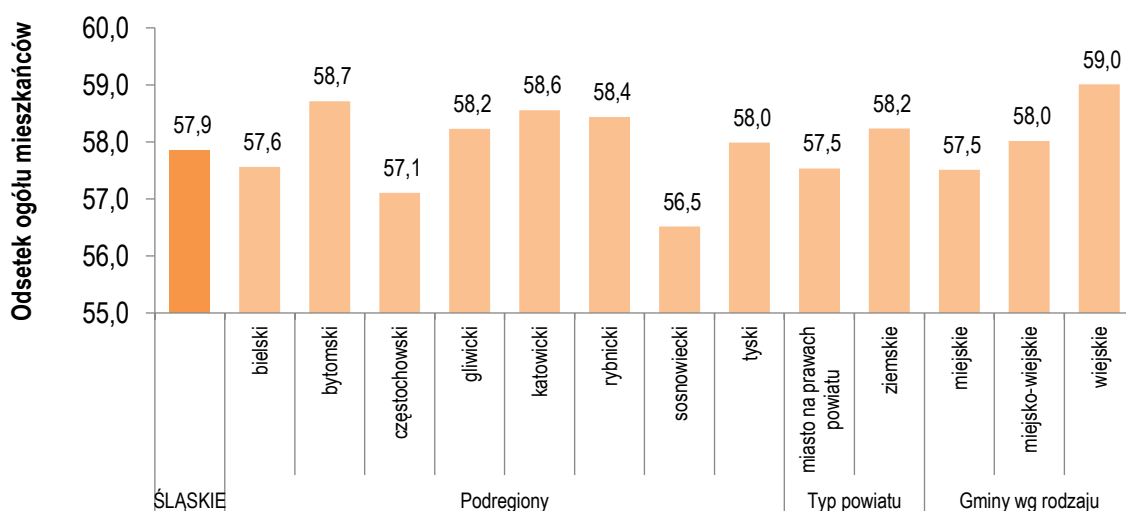
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Odsetek osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców województw w 2023 roku.

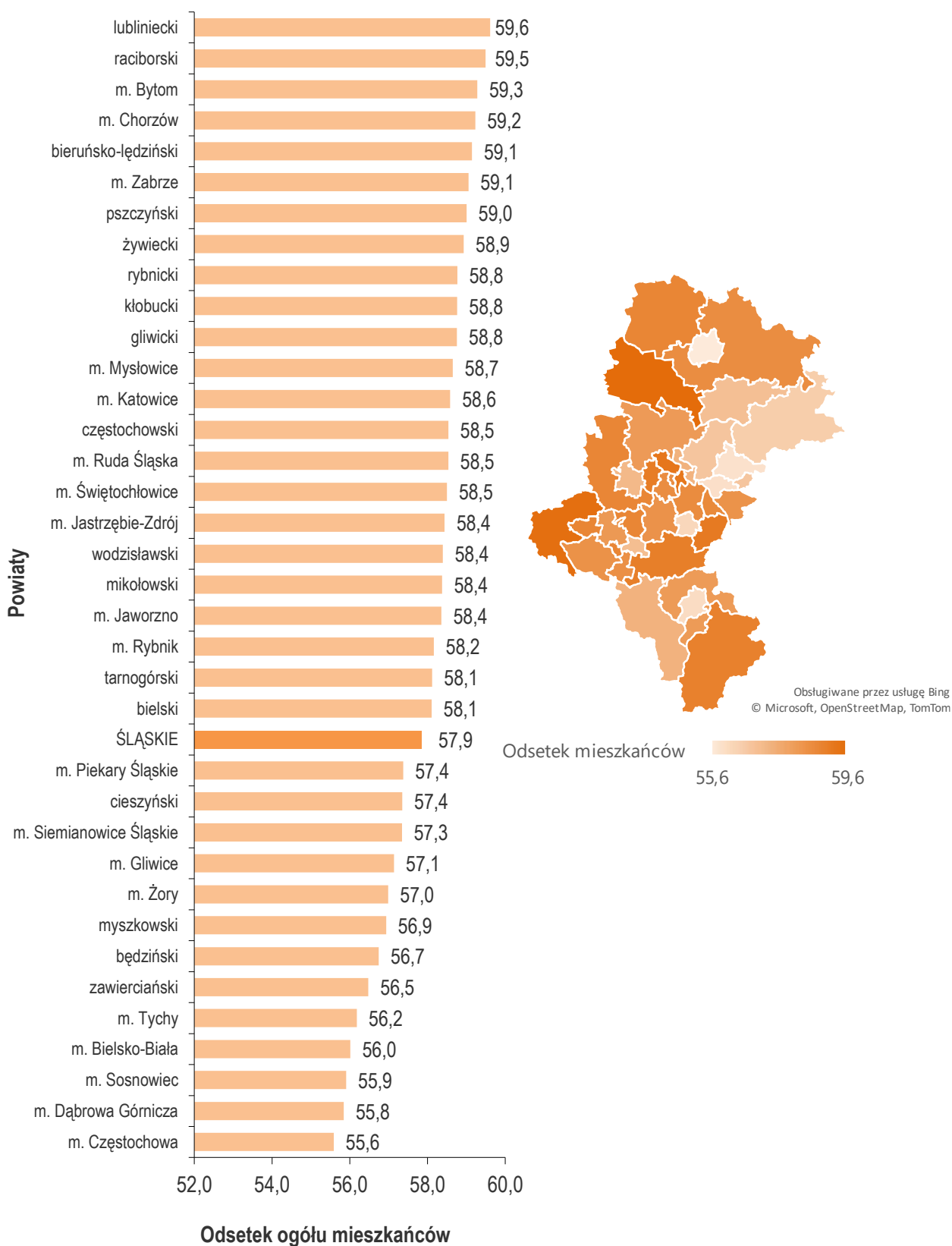
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Odsetek osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Odsetek osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

5.3. Wiek poprodukcyjny

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym:
 - w 2021 roku: 1 046 018;
 - w 2022 roku: 1 059 073;
 - w 2023 roku: 1 073 993;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 27 975;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 2,7%.

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym:
 - w 2021 roku: 23,9;
 - w 2022 roku: 24,4;
 - w 2023 roku: 24,9;
- Zmiana odsetka liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 1,0 punktu proc.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 888 558 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 1 073 993 – 2023 rok;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 185 435;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 20,9%.

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 19,3 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 24,9 – 2023 rok;
- Zmiana odsetka liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 5,6 punktu proc.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym:
 - w województwie śląskim: 24,9;
 - w Polsce: 23,3;
 - najniższa wartość wśród województw – małopolskie – 21,4;
 - najwyższa wartość wśród województw – świętokrzyskie – 26,1;
 - pozycja województwa śląskiego: 3.

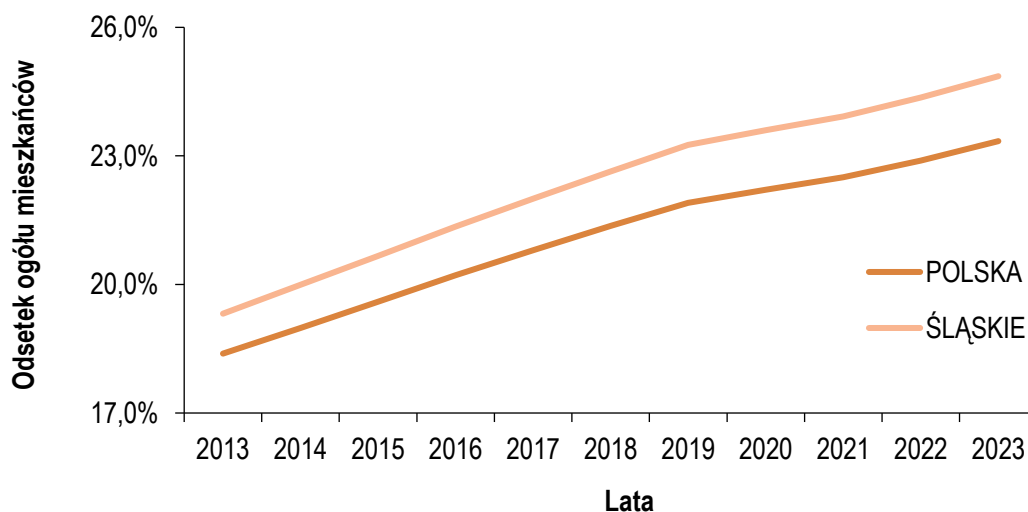
Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa oraz wschodnia;
 - części województwa o najniższych wartościach: południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: umiarkowane;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 27,9;
 - najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 22,3;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 26,2;
 - wartość w powiatach ziemskich: 23,2;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Sosnowiec (29,7), m. Częstochowa (29,4) oraz m. Dąbrowa Górnicza (28,6);
 - powiaty o najniższych wartościach: pszczyński (19,7), bieruńsko-lędziński (20,4) oraz rybnicki (20,9);
 - wartość w gminach miejskich: 26,0;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 23,3;
 - wartość w gminach wiejskich: 21,5;
 - gminy o najwyższych wartościach: Sosnowiec (29,7), Częstochowa (29,4), Czeladź (29,1);
 - gminy o najniższych wartościach: Suszec (16,7), Miedźna (17,2) oraz Istebna (17,3).

WNIOSKI

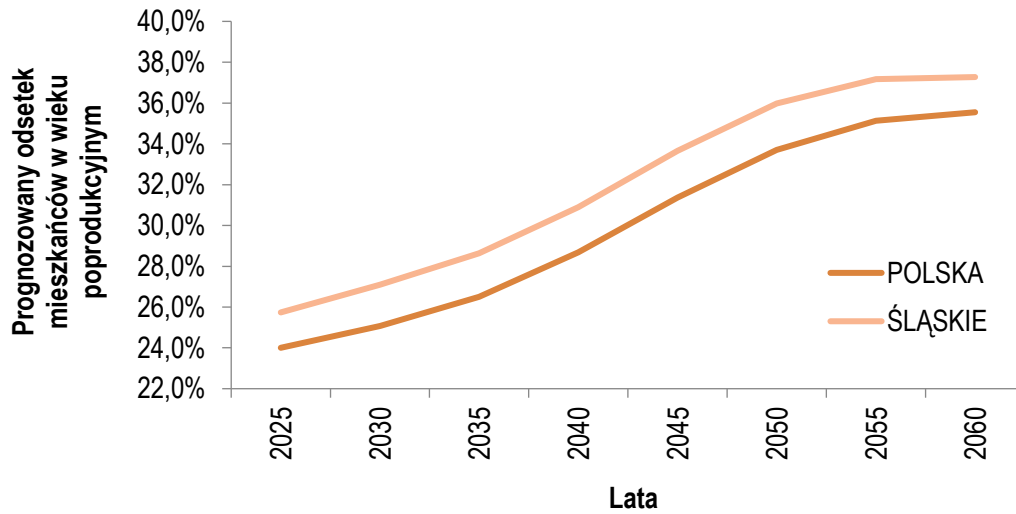
- Według stanu na koniec 2023 roku województwo śląskie miało jeden z najwyższych odsetków mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w skali kraju;
- W latach 2013-2023 zanotowano stałą tendencję rosnącą w zakresie odsetka mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, który przez cały ten okres był wyższy od średniej krajowej;
- Im gmina ma bardziej miejski charakter, tym wartość odsetka mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wyższa.

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2013-2023.

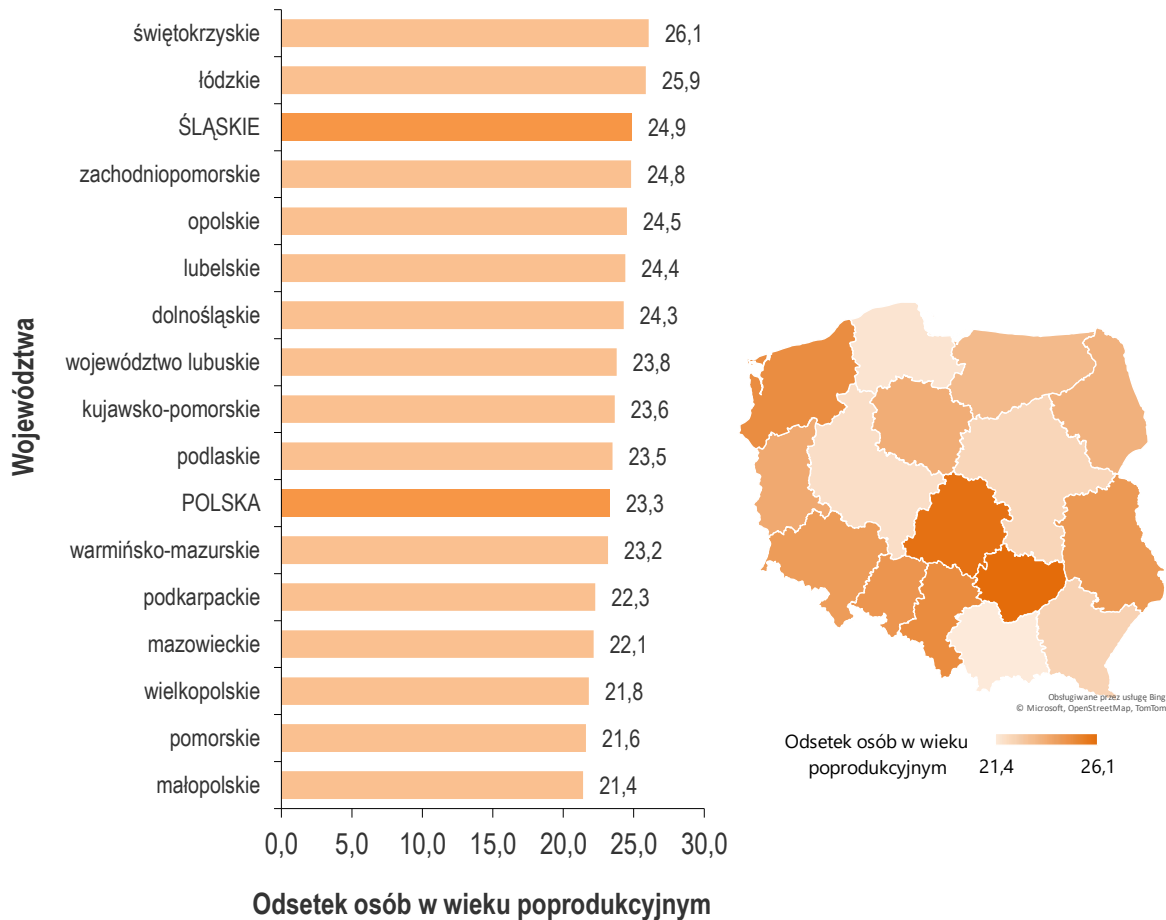
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Prognozowany odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2025-2060.

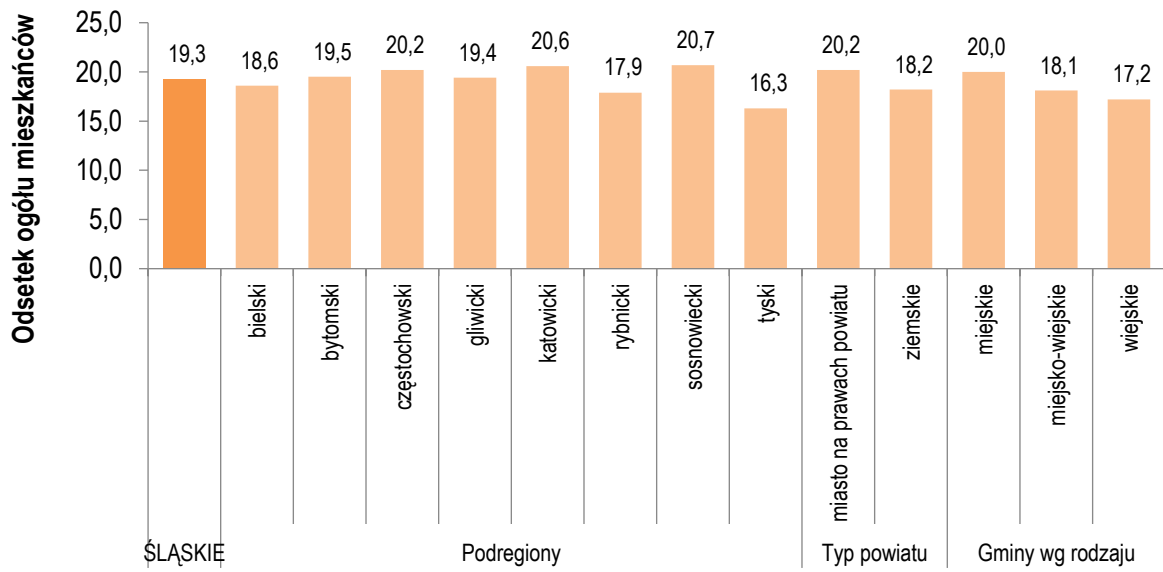
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców województw w 2023 roku.

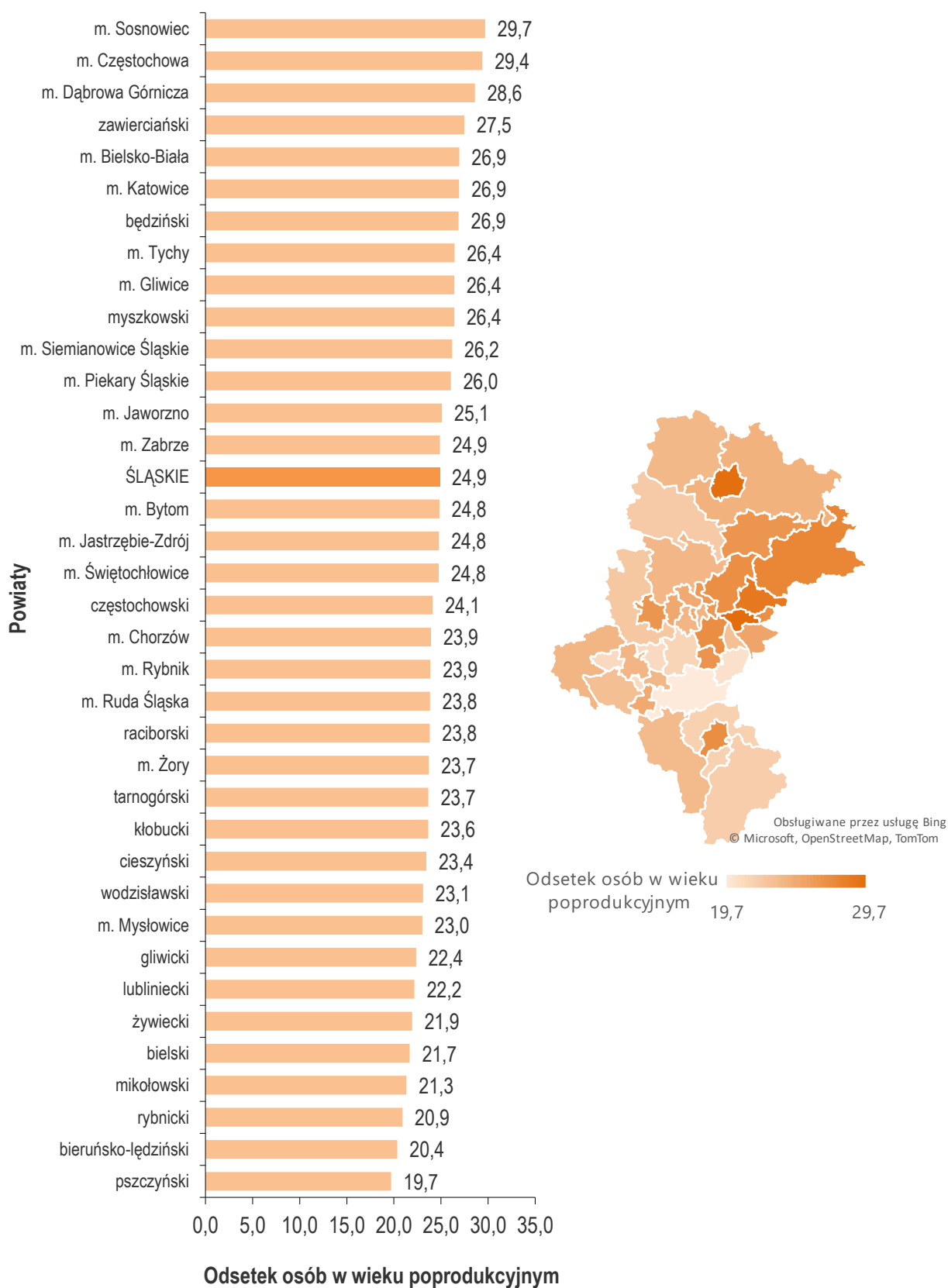
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

6. Seniorzy w wieku 80+

Niniejszy podrozdział przedstawia analizę udziału mieszkańców w wieku 80+ w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców regionu. Jest to ważny wskaźnik z punktu widzenia polityki społecznej, gdyż przyjmuje się, że osoby, które przekroczyły 80 r.ż. w zdecydowanej większości przypadków wymagają stałego wsparcia. Stąd też jego wartość dużo mówi o poziomie zapotrzebowania na opiekę.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców w wieku 80+:
 - w 2021 roku: 199 075;
 - w 2022 roku: 199 669;
 - w 2023 roku: 202 124;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku 80+: 3 049;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku 80+: 1,5%.

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku 80+:
 - w 2021 roku: 4,5;
 - w 2022 roku: 4,6;
 - w 2023 roku: 4,7;
- Zmiana odsetka liczby mieszkańców w wieku 80+: 0,2 punktu proc.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba mieszkańców w wieku 80+:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 164 436 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 204 399 – 2019 rok;
- Zmiana liczby mieszkańców w wieku 80+: 37 688;
- Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w wieku 80+: 22,9%.

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku 80+ (ogółem):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 3,6 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 4,7 – 2023 rok;
- Zmiana odsetka liczby mieszkańców w wieku 80+: 1,1 punktu proc.

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku 80+ (kobiety):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 4,8 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 6,1 – 2023 rok;
- Zmiana odsetka liczby mieszkańców w wieku 80+ (kobiety): 1,3 punktu proc.

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku 80+ (mężczyźni):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 2,3 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 3,2 – 2023 rok;
- Zmiana odsetka liczby mieszkańców w wieku 80+ (mężczyźni): 0,9 punktu proc.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku 80+:
 - w województwie śląskim: 4,7;
 - w Polsce: 4,3;
 - najwyższa wartość wśród województw – podlaskie – 4,9;
 - najniższa wartość wśród województw – wielkopolskie – 3,6;
 - pozycja województwa śląskiego: 4.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku 80+ r.:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 6,1;
 - najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 2,8;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 5,8;
 - wartość w powiatach ziemskich: 3,7;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Bytom (14,1), cieszyński (12,7) oraz m. Bielsko-Biała (12,3);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Żory (1,2), bieruńsko-lędziński (1,3) oraz rybnicki (1,5);
 - wartość w gminach miejskich: 4,9;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 4,2;
 - wartość w gminach wiejskich: 4,0;
 - gminy o najwyższych wartościach: Bytom (14,1), Bielsko-Biała (12,3) oraz Sosnowiec (12,2);
 - gminy o najniższych wartościach: Irządze (6,0), Pietrowice Wielkie (6,0) oraz Ustroń (5,9).

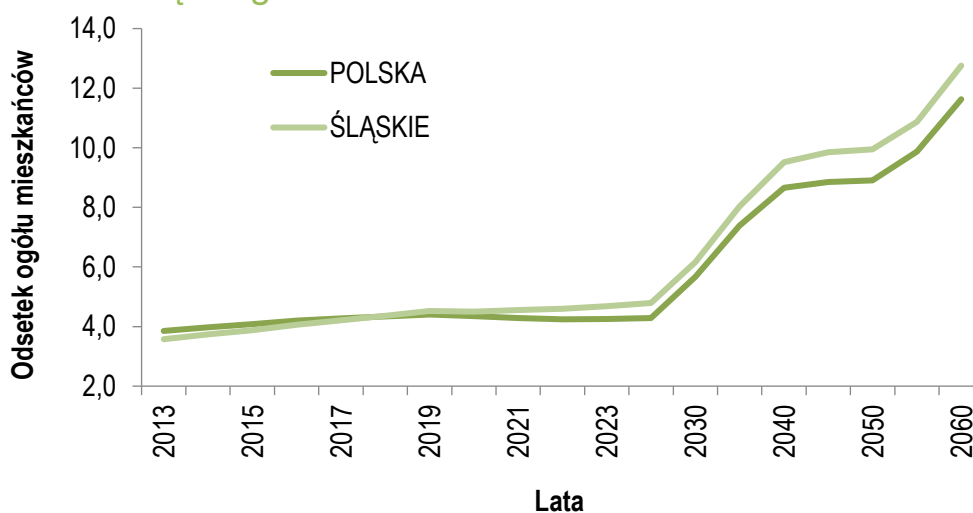
Prognoza do roku 2060

- Odsetek liczby mieszkańców w wieku 80+:
 - w 2025 r.:
 - Śląskie – 4,8;
 - Polska – 4,3;
 - w 2030 r.:
 - Śląskie – 6,2;
 - Polska – 5,7;
 - w 2040 r.:
 - Śląskie – 9,5;
 - Polska – 8,7;
 - w 2050 r.:
 - Śląskie – 9,9;
 - Polska – 8,9;
 - w 2060 r.:
 - Śląskie – 12,7;
 - Polska – 11,6.

WNIOSKI

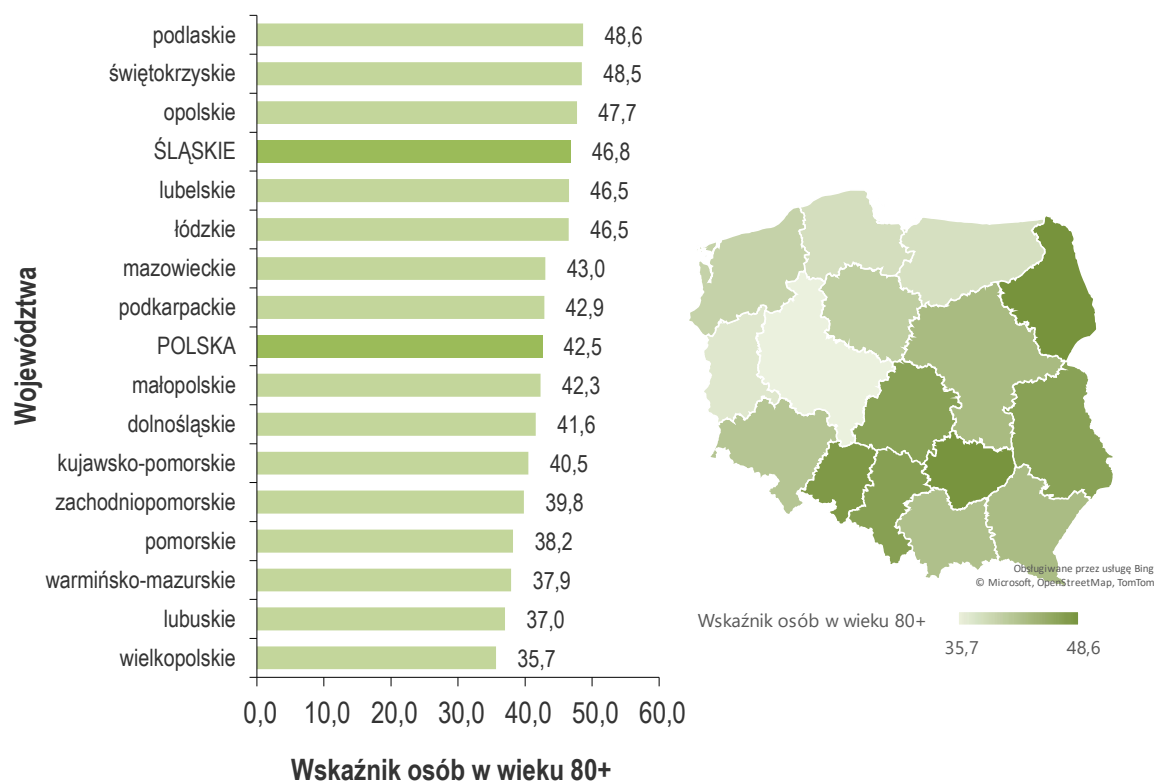
- W 2023 r. województwo śląskie należało do województw o najwyższym odsetku mieszkańców w wieku 80+;
- Zarówno w krótkoterminowej, jak i długoterminowej perspektywie w województwie śląskim poziom udziału osób w wieku 80+ wykazywał tendencję wzrostową;
- Prognozowany jest dalszy ciągły wzrost odsetka osób w wieku 80+, stale utrzymujący się powyżej średniej dla kraju;
- Im gmina ma bardziej miejski charakter tym wyższy odsetek osób w wieku 80+;
- Kobiety stanowią 2/3 osób w wieku 80+.

Odsetek osób w wieku 80+ w ogólnej liczbie mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2013-2023.

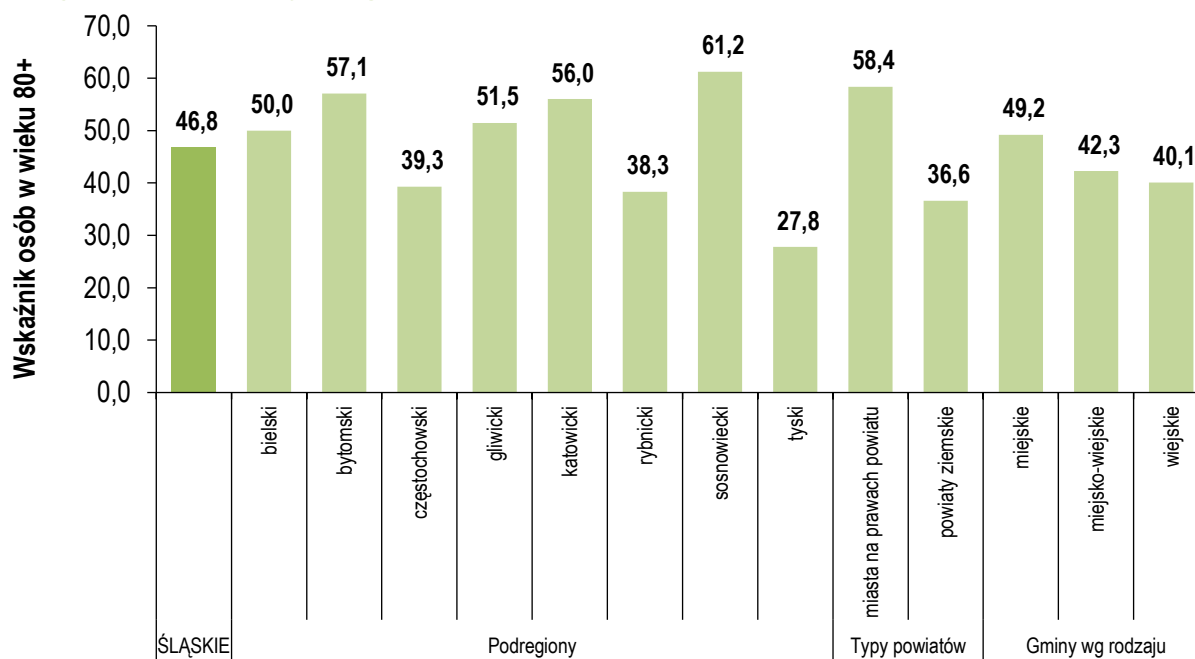
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Wskaźnik osób w wieku 80+ na 1000 mieszkańców województw w 2023 roku.

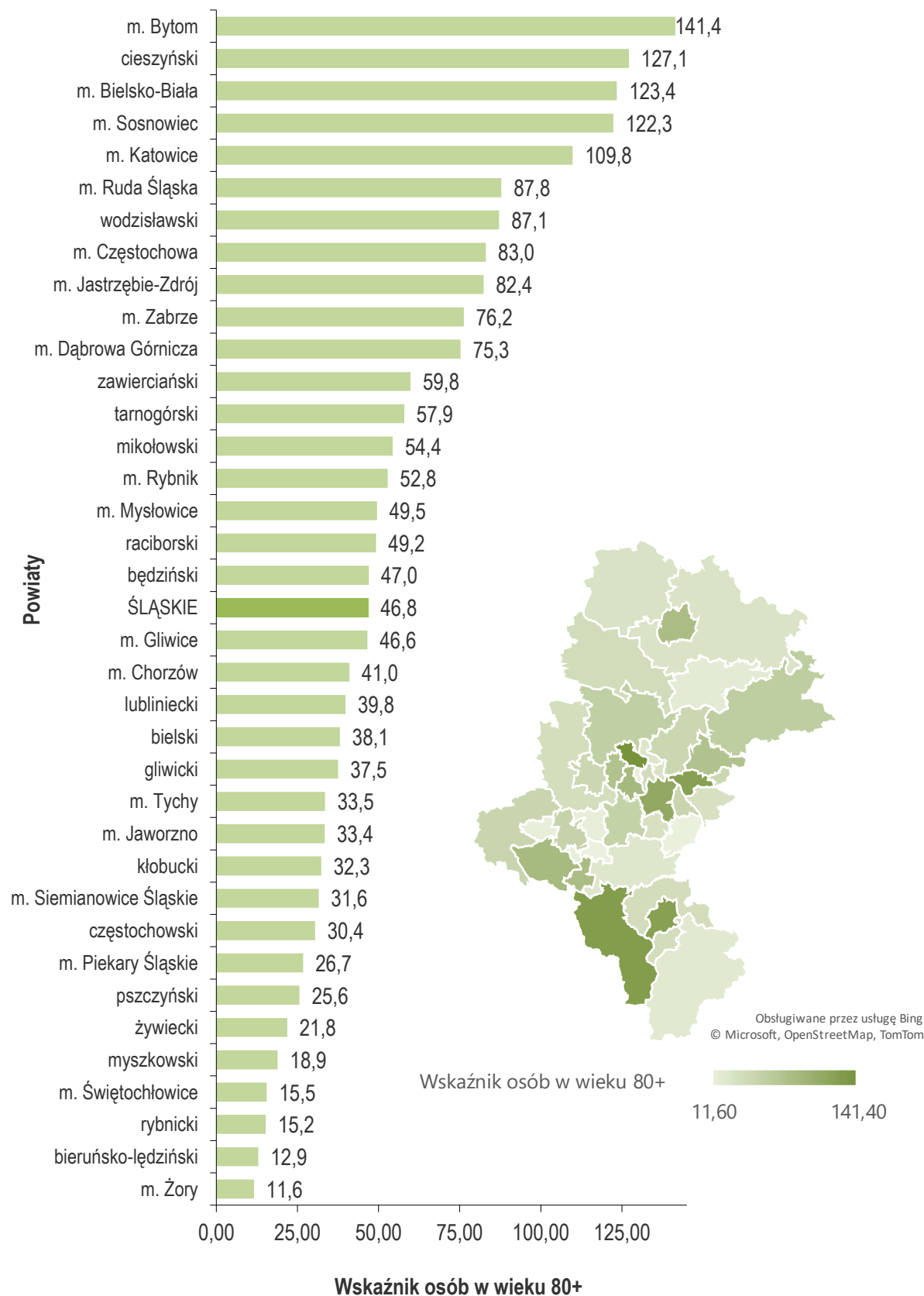
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Wskaźnik osób w wieku 80+ na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego.

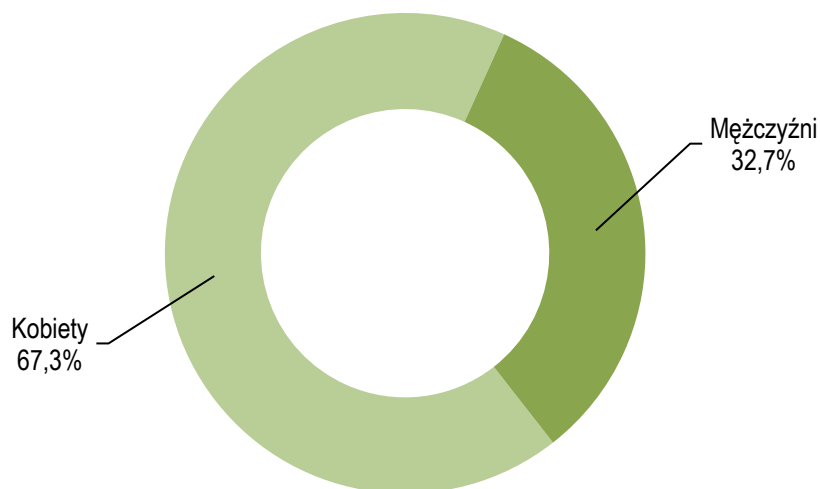
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Wskaźnik osób w wieku 80+ na 1000 mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Struktura mieszkańców województwa śląskiego w wieku 80+ w 2023 roku ze względu na płeć.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

7. Obciążenie demograficzne

Istnieje kilka definicji współczynnika obciążenia demograficznego. Współczynnik wykorzystany w poniższej analizie to stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym³⁵.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Współczynnik obciążenia demograficznego:
 - w 2021 roku: 70,7;
 - w 2022 roku: 71,8;
 - w 2023 roku: 72,9;
- Zmiana współczynnika obciążenia demograficznego: 2,2;
- Wskaźnik zmiany współczynnika obciążenia demograficznego: 3,1%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Współczynnik obciążenia demograficznego:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: znaczna;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 56,7 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 72,9 – 2023 rok;
- Zmiana współczynnika obciążenia demograficznego: 16,2;
- Wskaźnik zmiany współczynnika obciążenia demograficznego: 28,6%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Współczynnik obciążenia demograficznego:
 - w województwie śląskim: 72,9;
 - w Polsce: 71,2;
 - najwyższa wartość wśród województw – łódzkie – 75,5;
 - najniższa wartość wśród województw – małopolskie – 68,3;
 - pozycja województwa śląskiego: 4.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Współczynnik obciążenia demograficznego:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: północno-wschodnia;
 - części województwa o najniższych wartościach: zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: umiarkowane;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 76,9;
 - najniższa wartość wśród podregionów: bytomski – 70,3;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 73,8;

³⁵ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3953,pojecie.html> [odczyt 16,12.2024 r.].

- wartość w powiatach ziemskich: 71,7;
- powiaty o najwyższych wartościach: m. Częstochowa (79,9), m. Dąbrowa Górnicza (79,1) oraz m. Sosnowiec (78,9);
- powiaty o najniższych wartościach: lubliniecki (67,7), raciborski (68,1) oraz m. Bytom (68,7);
- wartość w gminach miejskich: 73,9;
- wartość w gminach miejsko-wiejskich: 72,4;
- wartość w gminach wiejskich: 69,5;
- gminy o najwyższych wartościach: Ustroń (83,8), Cieszyn (80,5) oraz Częstochowa (79,9);
- gminy o najniższych wartościach: Pawonków (60,9), Rudnik (61,3) oraz Ciasna (61,6).

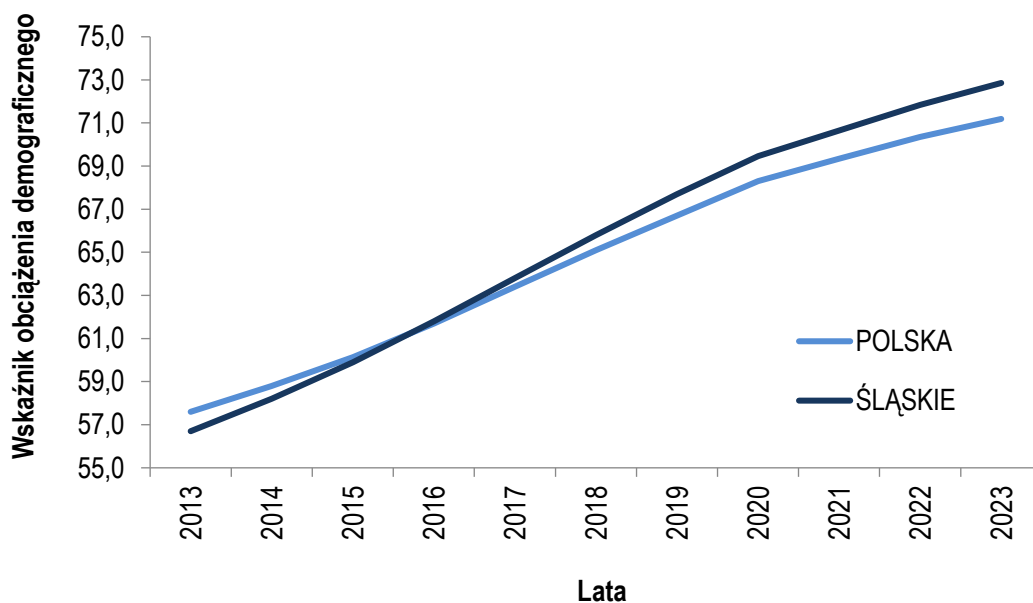
Prognoza do roku 2060

- Prognozowany współczynnik obciążenia demograficznego:
 - w 2025 r.:
 - Śląskie – 74,6;
 - Polska – 72,4;
 - w 2030 r.:
 - Śląskie – 74,8;
 - Polska – 72,2;
 - w 2040 r.:
 - Śląskie – 80,6;
 - Polska – 77,4;
 - w 2050 r.:
 - Śląskie – 102,3;
 - Polska – 96,8;
 - w 2060 r.:
 - Śląskie – 108,3;
 - Polska – 104,8.

WNIOSKI

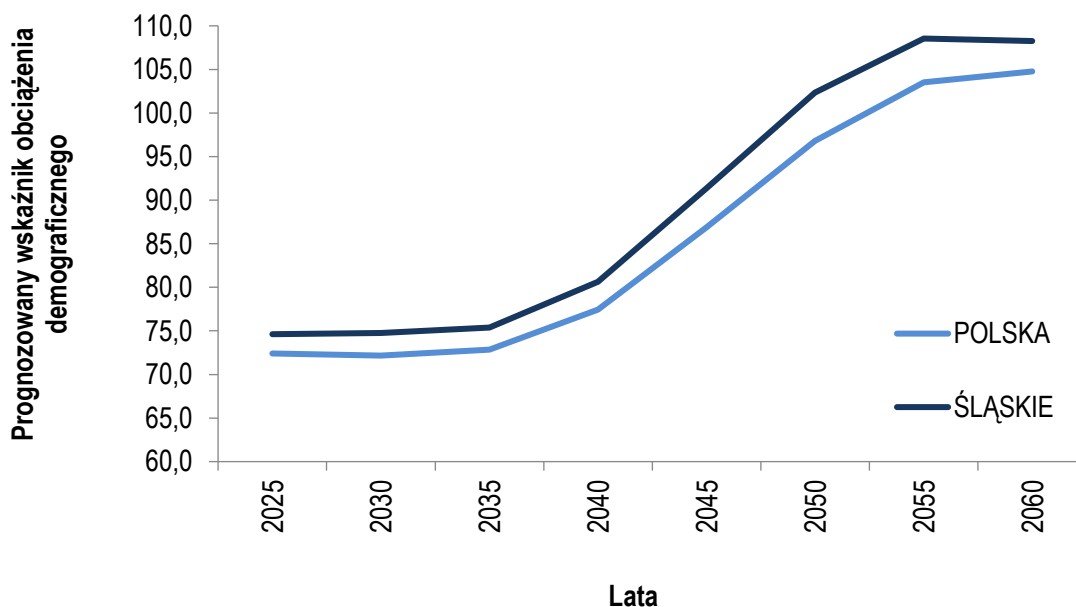
- Śląskie znajduje się w grupie województw o najwyższych wartościach współczynnika obciążenia demograficznego;
- Wartość współczynnika obciążenia demograficznego wykazuje tendencję wzrostową która, wg prognoz będzie kontynuowana do roku 2060;
- Im gmina ma bardziej miejski charakter, tym wartość współczynnika obciążenia demograficznego wyższa;
- Prognozowana wysokość współczynnika obciążenia demograficznego dla województwa śląskiego przez cały okres objęty prognozą będzie wyższa niż średnia dla Polski.

Współczynnik obciążenia demograficznego³⁶ w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

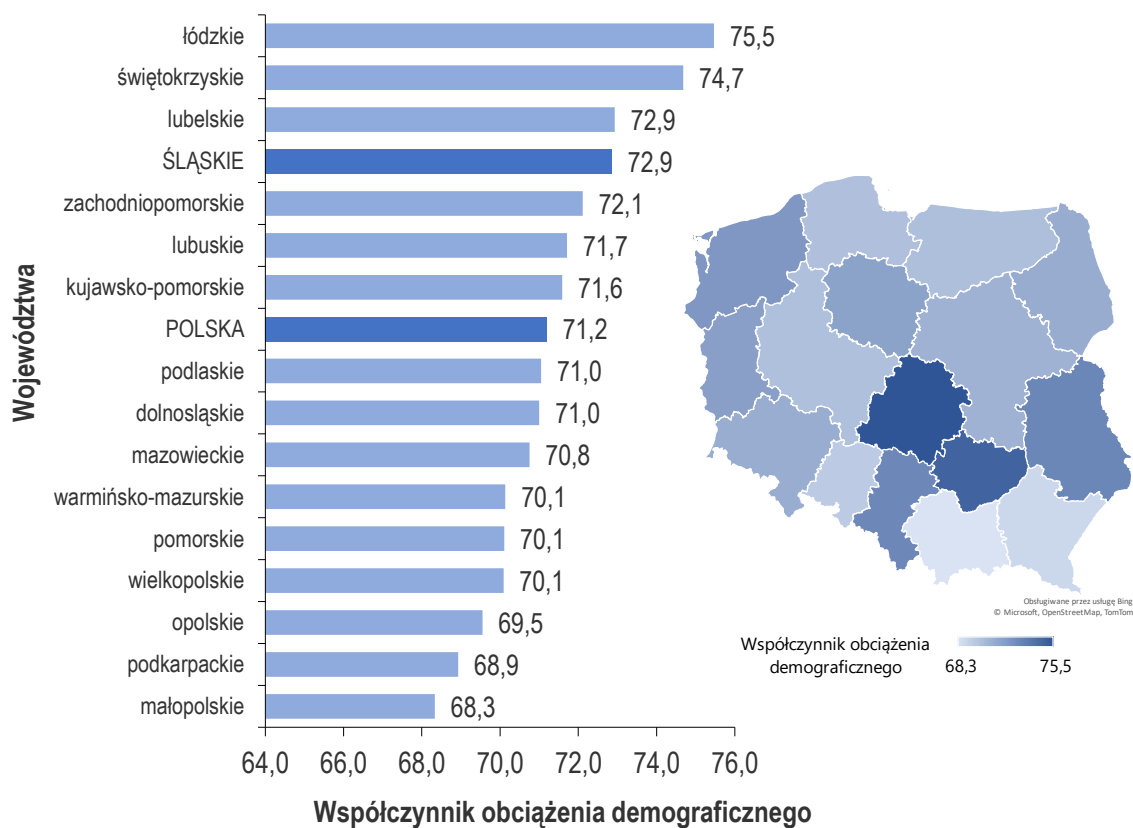
Prognozowany współczynnik obciążenia demograficznego w województwie śląskim i w Polsce w latach 2025-2060.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

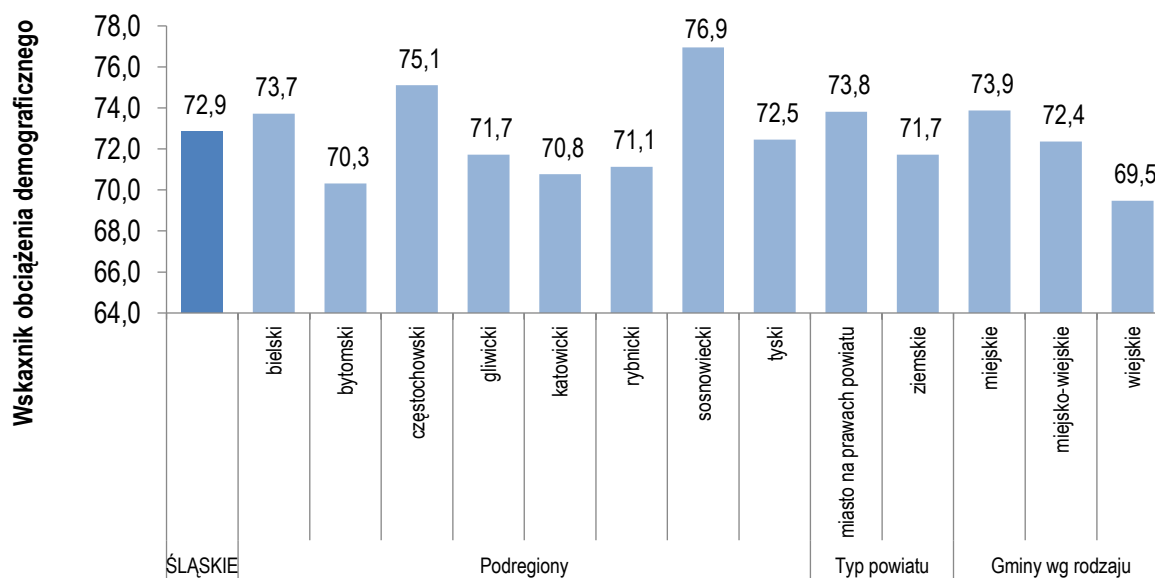
³⁶ Do obliczania wskaźników wykorzystano podział: mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym: 0-17 lat, produkcyjnym: 18-59/60 i poprodukcyjnym: 60+/65+.

Współczynnik obciążenia demograficznego wg województw w 2023 r.

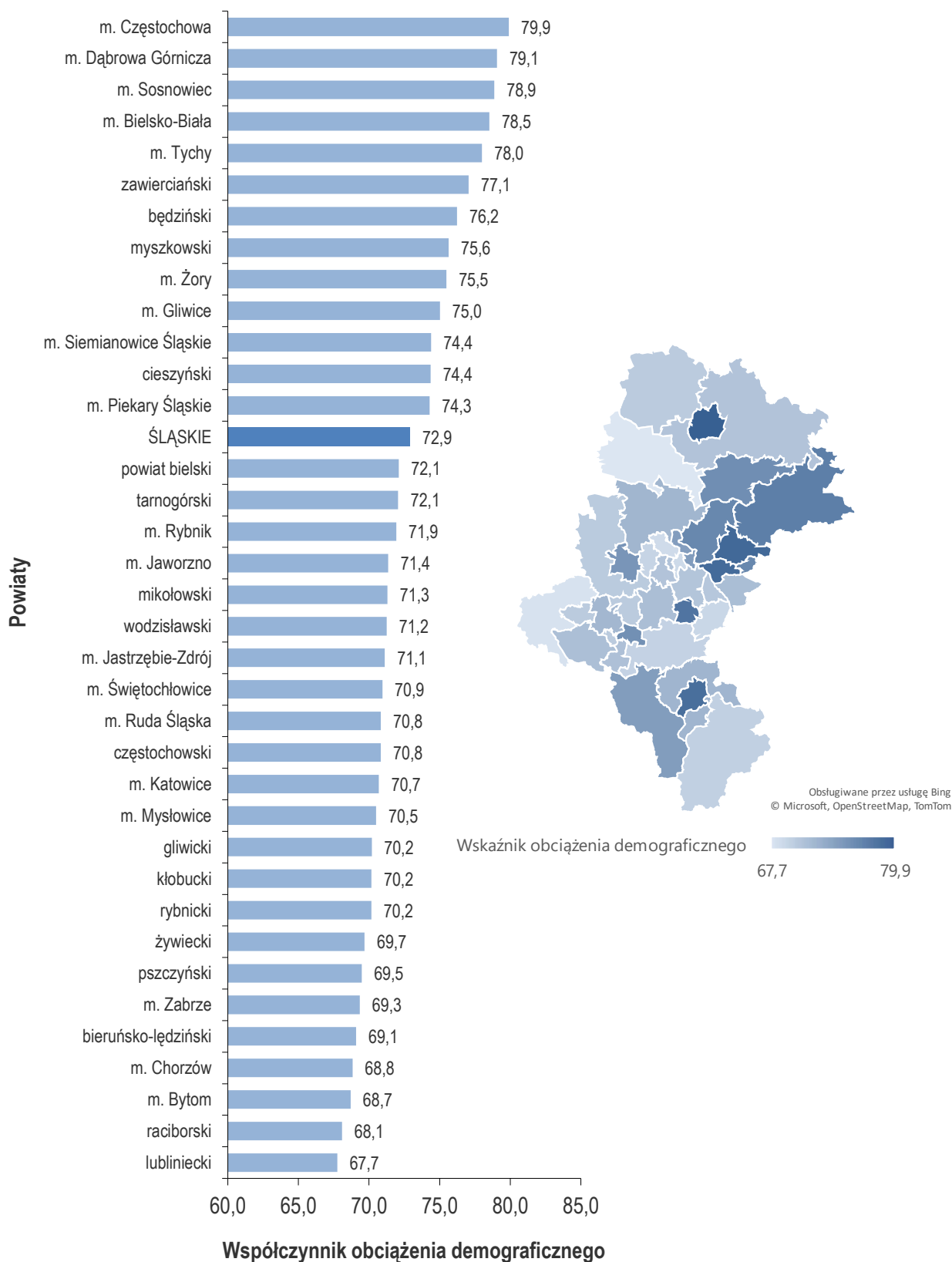
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Współczynnik obciążenia demograficznego w 2023 roku wg terytoriów województwa śląskiego.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

Współczynnik obciążenia demograficznego³⁷ w 2023 roku w powiatach województwa śląskiego.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

³⁷ Mieszkańcy w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

8. Małżeństwa, rozwody i separacje

8.1. Małżeństwa

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba małżeństw zawartych:
 - w 2021 roku: 19 088;
 - w 2022 roku: 17 198;
 - w 2023 roku: 16 048;
- Zmiana liczby małżeństw zawartych: -3 040;
- Wskaźnik zmiany liczby małżeństw zawartych: -15,9%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba małżeństw zawartych:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 16 048 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 22 970 – 2016 rok;
- Zmiana liczby małżeństw zawartych: -6 177;
- Wskaźnik zmiany liczby małżeństw zawartych: -38,5%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 3,7;
 - w Polsce: 3,9;
 - najwyższa wartość wśród województw – małopolskie – 4,3;
 - najniższa wartość wśród województw – świętokrzyskie – 3,4;
 - pozycja województwa śląskiego: 9.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

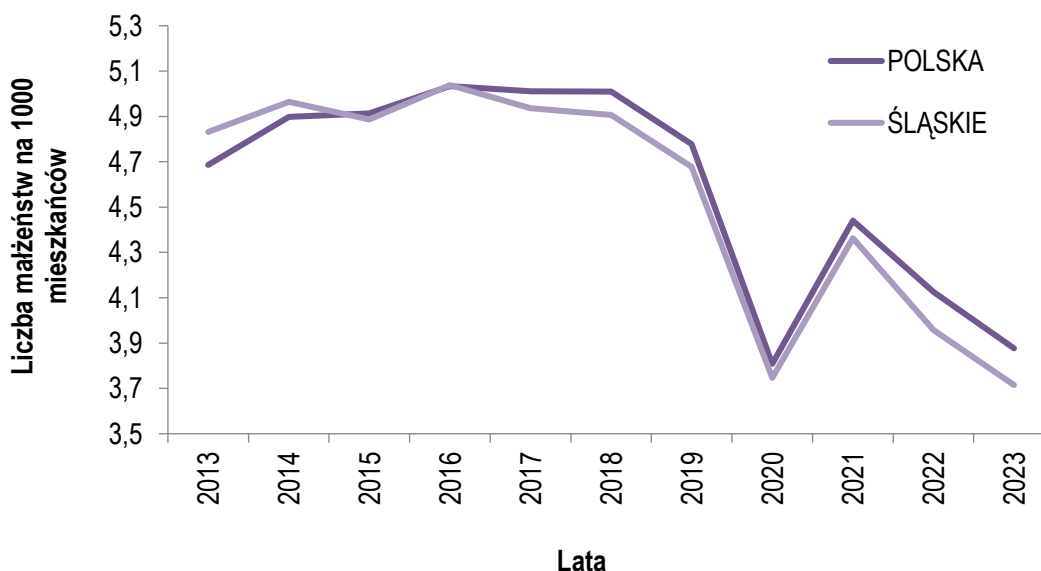
- Wskaźnik liczby małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: katowicki – 4,46;
 - najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 2,63;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 4,49;
 - wartość w powiatach ziemskich: 3,03;

- powiaty o najwyższych wartościach: bieruńsko-lędziński (11,84), m. Piekary Śląskie (11,76) oraz rybnicki (8,73);
- powiaty o najniższych wartościach: m. Gliwice (1,12), tarnogórski (1,18) oraz m. Bielsko-Biała (1,27);
- wartość w gminach miejskich: 3,78;
- wartość w gminach miejsko-wiejskich: 3,56;
- wartość w gminach wiejskich: 3,50;
- gminy o najwyższych wartościach: m. Piekary Śląskie (11,76), m. Zabrze (8,24) oraz m. Mysłowice (8,07);
- gminy o najniższych wartościach: m. Gliwice (1,12), m. Bielsko-Biała (1,27) oraz m. Częstochowa (1,47).

WNIOSKI

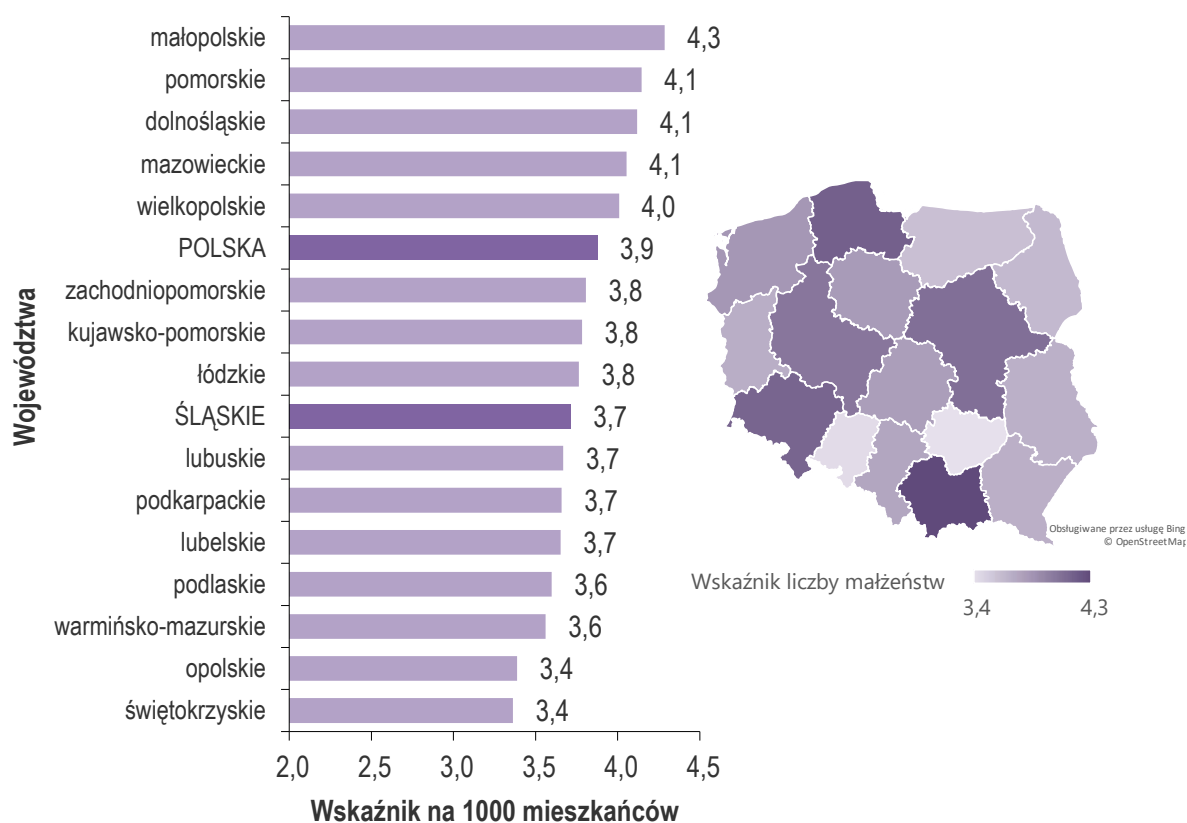
- W 2023 roku województwo śląskie cechowało się niższą od średniej krajowej wartością wskaźnika liczby małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców;
- Liczba zawartych małżeństw wykazuje silną tendencję spadkową, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jaki długoterminowej;
- Im bardziej wiejski charakter gmin, tym mniejszy jest wskaźnik zawieranych małżeństw.

Wskaźnik liczby zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

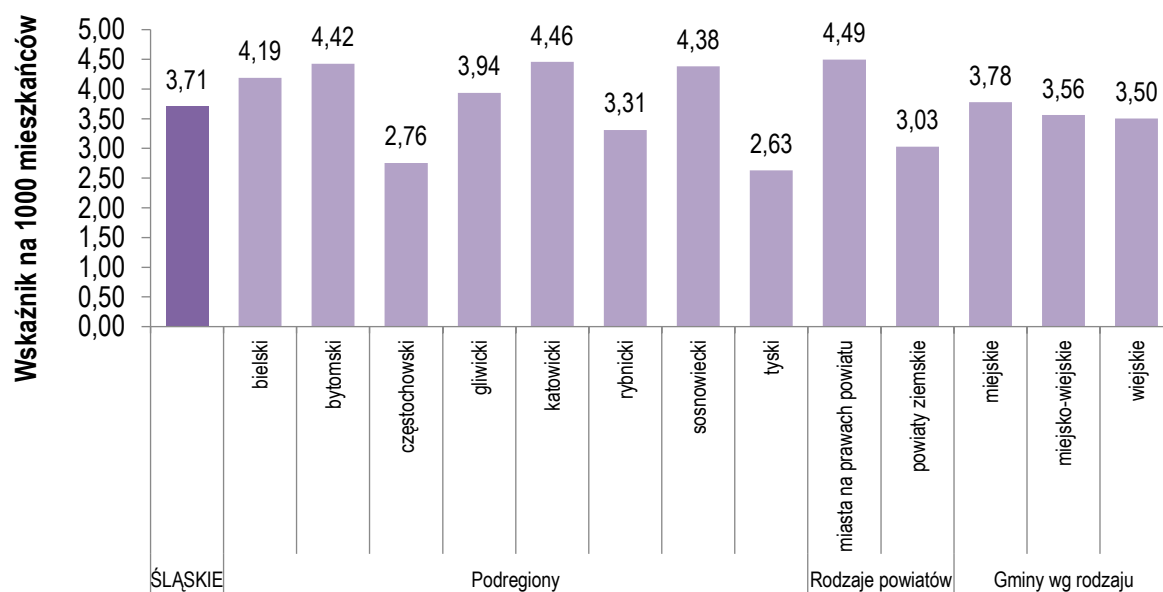
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

Wskaźnik liczby zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców województw w 2023 roku.

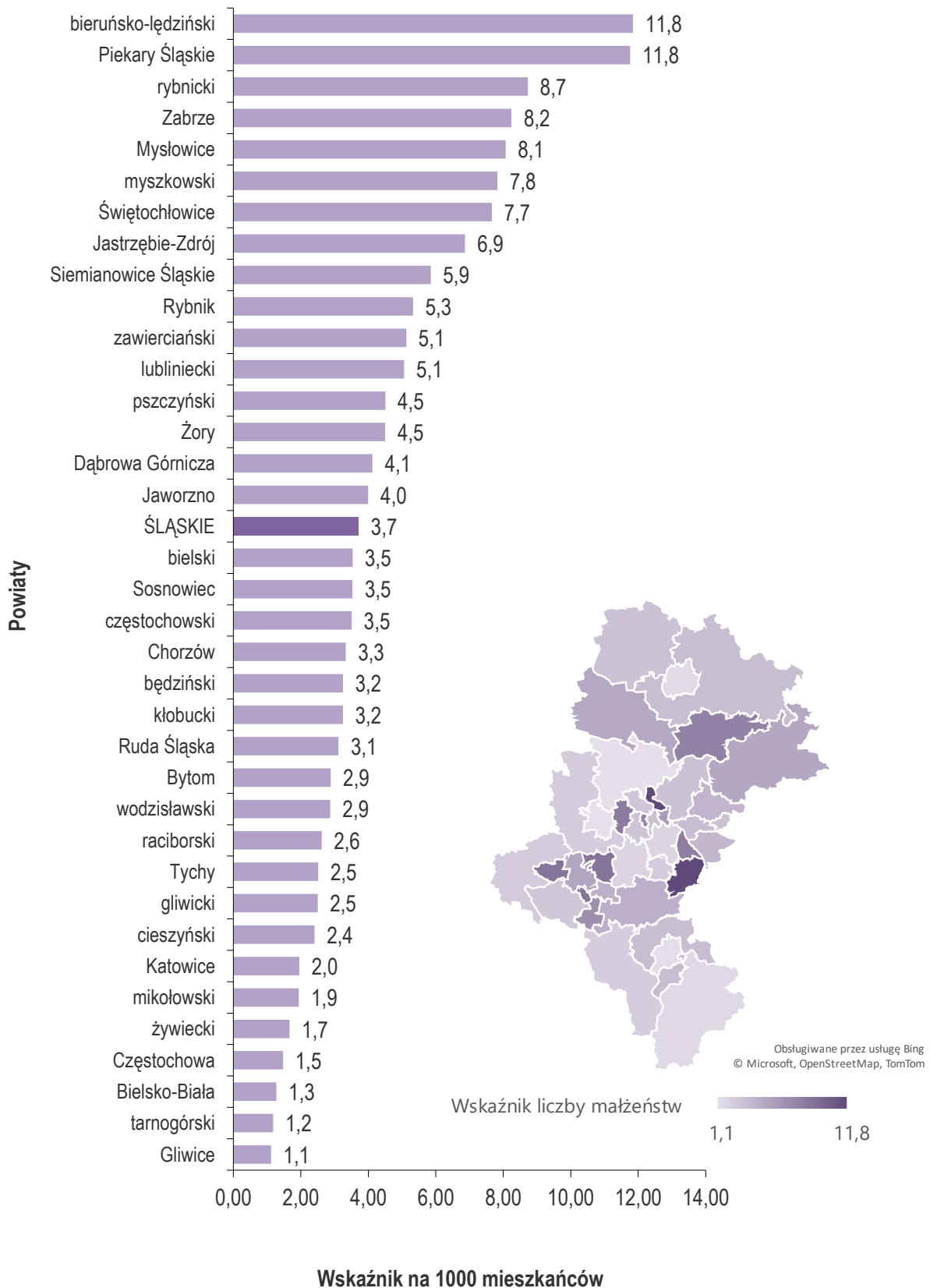
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

Wskaźnik liczby zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

Wskaźnik liczby zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2023 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

8.2. Rozwody

Rozwód to rozwiązanie związku małżeńskiego przez odpowiedni sąd w formie przewidzianej prawem³⁸.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba rozwodów:
 - w 2021 roku: 7 463;
 - w 2022 roku: 7 313;
 - w 2023 roku: 7 144;
- Zmiana liczby rozwodów: -319;
- Wskaźnik zmiany liczby rozwodów: -4,3%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba rozwodów:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały (z wyjątkiem roku 2020);
 - wartość minimalna: 6 114 – 2020 rok;
 - wartość maksymalna: 8 602 – 2013 rok;
- Zmiana liczby orzeczonych rozwodów: -1 458;
- Wskaźnik zmiany liczby orzeczonych rozwodów: -17,0%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby rozwodów na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 1,65;
 - w Polsce: 1,51;
 - najniższa wartość wśród województw – śląskie – 1,65;
 - najwyższa wartość wśród województw – podkarpackie – 1,09;
 - pozycja województwa śląskiego: 1.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby rozwodów na 1000 mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: południowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: katowicki – 2,04;
 - najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 1,18;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 2,13;
 - wartość w powiatach ziemskich: 1,24;

³⁸ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/443,pojecie.html> [odczyt 17.12.2024 r.].

- powiaty o najwyższych wartościach: m. Piekary Śląskie (5,49), bieruńsko-lędziński (4,68) oraz m. Mysłowice (4,41);
- powiaty o najniższych wartościach: tarnogórski (0,49), m. Gliwice (0,55) oraz m. Częstochowa (0,58).

Struktura i poziom, województwo śląskie, stan na koniec 2023 roku

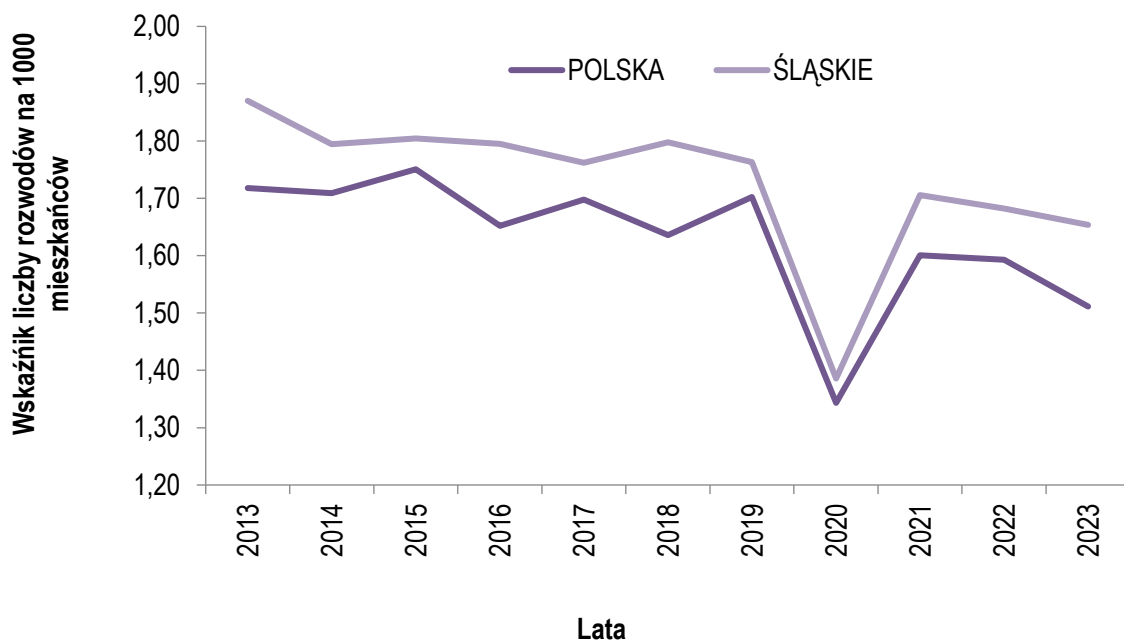
- Rozwody wg liczby małoletnich dzieci:
 - małżeństwa bez dzieci – 3 034;
 - małżeństwa z 1 dzieckiem – 2 299;
 - małżeństwa z 2 dziećmi – 1 568;
 - małżeństwa z 3 dziećmi – 203;
 - małżeństwa z 4 i więcej dziećmi – 40.
- Rozwody wg przyczyn³⁹:
 - Niezgodność charakterów – 2 869;
 - Różnice światopoglądowe – 1 302;
 - Nieporozumienia na tle finansowym – 902;
 - Nadużywanie alkoholu – 830;
 - Niedochowanie wierności małżeńskiej – 815;
 - Naganny stosunek do członków rodziny – 807;
 - Dłuższa nieobecność – 334;
 - Trudności mieszkaniowe – 203;
 - Niedobór seksualny – 136;
 - Narkotyki – 58;
 - Hazard – 45;
 - Inne – 106.

WNIOSKI

- Województwo śląskie w 2023 roku charakteryzowało się najwyższym w skali kraju wskaźnikiem rozwodów na 1000 mieszkańców;
- Zarówno w perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej liczba rozwodów wykazuje tendencję spadkową;
- Prawie dwa razy częściej rozwody orzekano w miastach na prawach powiatu w stosunku do powiatów ziemskich;
- Najwięcej rozwodów orzekano ze względu na niezgodność charakterów i różnice światopoglądowe, a najmniej ze względu na hazard i narkotyki.

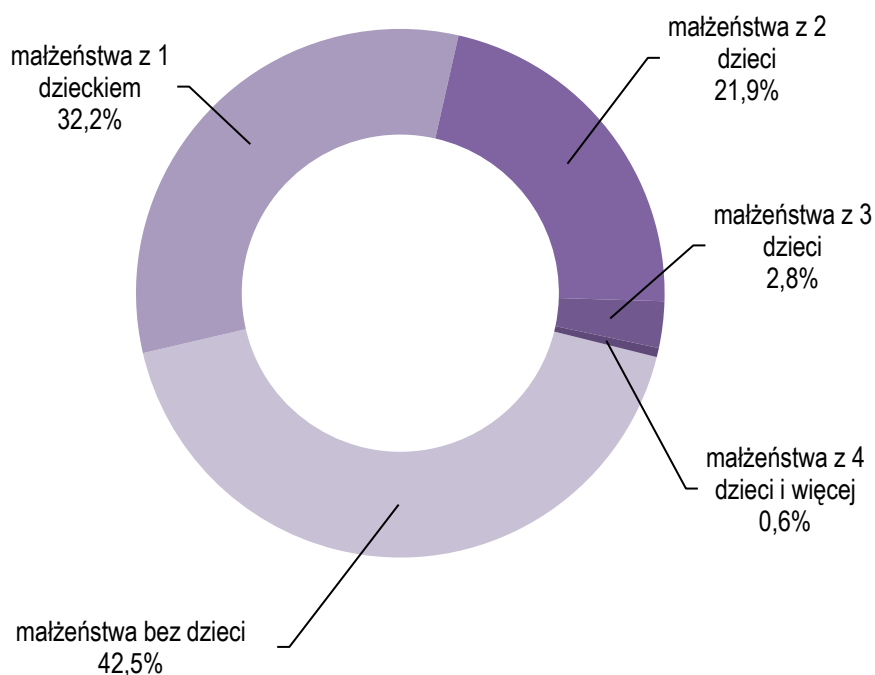
³⁹ Uwaga: liczby rozwodów wg przyczyn nie sumują się do ogólnej liczby rozwodów, gdyż dany związek małżeński mógł zostać rozwiązany z powodu więcej niż jednej przyczyny.

Wskaźnik liczby rozwodów na 1000 mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

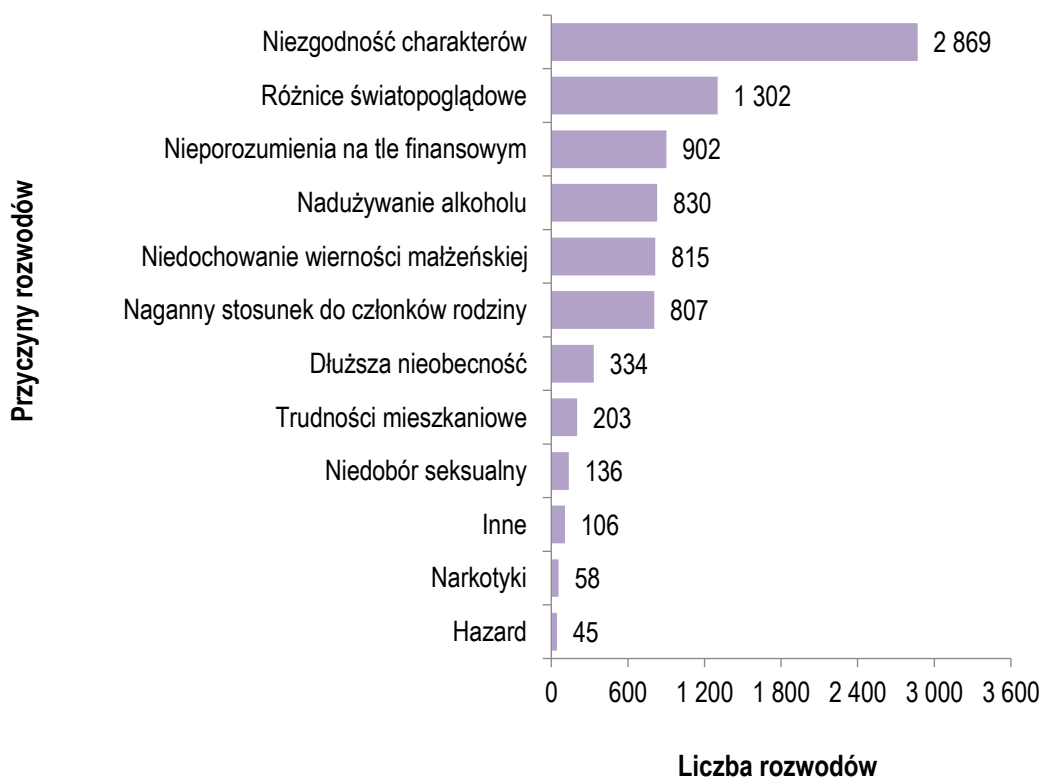
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

Struktura rozwodów wg liczby małoletnich dzieci w województwie śląskim w 2023 roku (N=7 144).

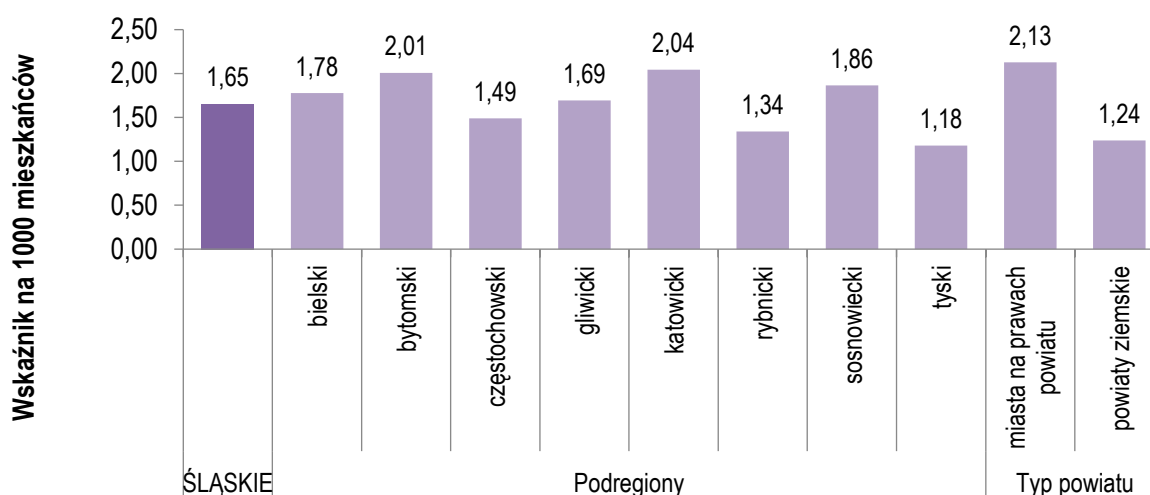
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

Struktura rozwodów wg przyczyn⁴⁰ w województwie śląskim w 2023 r. (N=8 407).

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

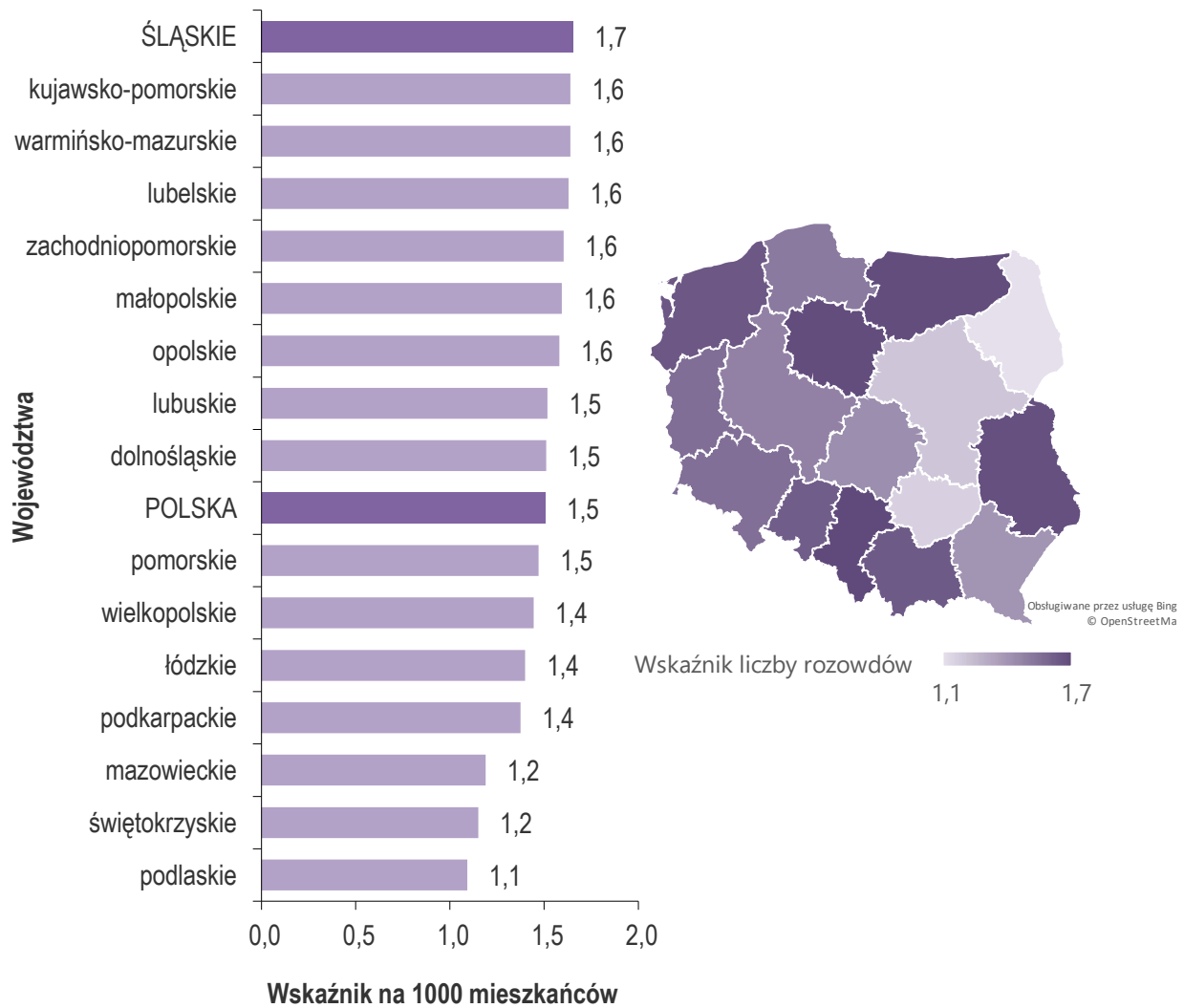
Wskaźnik liczby rozwodów na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

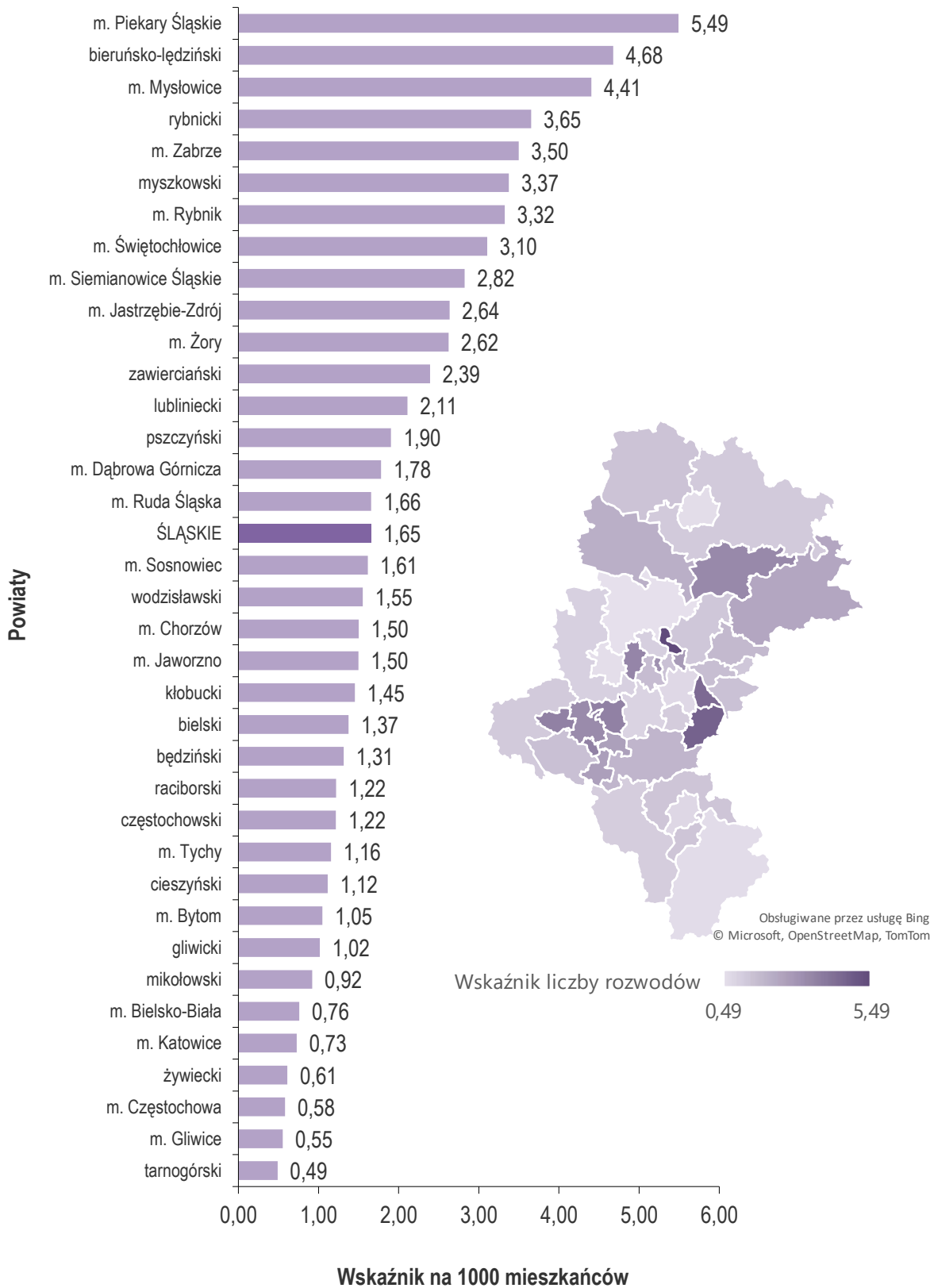
⁴⁰ Uwaga: rozwody wg przyczyn nie sumują się do ogólnej liczby rozwodów, gdyż dany związek małżeński mógł zostać rozwiązany z powodu więcej niż jednej przyczyny.

Wskaźnik liczby rozwodów orzeczonych na 1000 mieszkańców województw w 2023 roku.

Źródło GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

Wskaźnik liczby rozwodów na 1000 mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

8.3. Separacje

Separacja to uchylenie wspólnoty małżeńskiej bez prawa wstępowania w nowy związek małżeński przez którąkolwiek ze stron. Orzeczenia o separacji dokonuje odpowiedni sąd w formie przewidzianej prawem. W odróżnieniu od rozwodu - separacja nie ma charakteru ostatecznego rozwiązania małżeństwa; na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka zniesienie separacji⁴¹.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba separacji:
 - w 2021 roku: 133;
 - w 2022 roku: 106;
 - w 2023 roku: 78;
- Zmiana liczby separacji: -55;
- Wskaźnik zmiany liczby separacji: -41,4%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba separacji:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 78 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 391 – 2013 rok;
- Zmiana liczby orzeczonych separacji: -313;
- Wskaźnik zmiany liczby orzeczonych separacji: -80,1%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby separacji na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 0,18;
 - w Polsce: 0,16;
 - najwyższa wartość wśród województw – lubuskie – 0,22;
 - najniższa wartość wśród województw – pomorskie – 0,11;
 - pozycja województwa śląskiego: 4.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby separacji na 10 tys. mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: wschodnia;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bielski – 0,35;

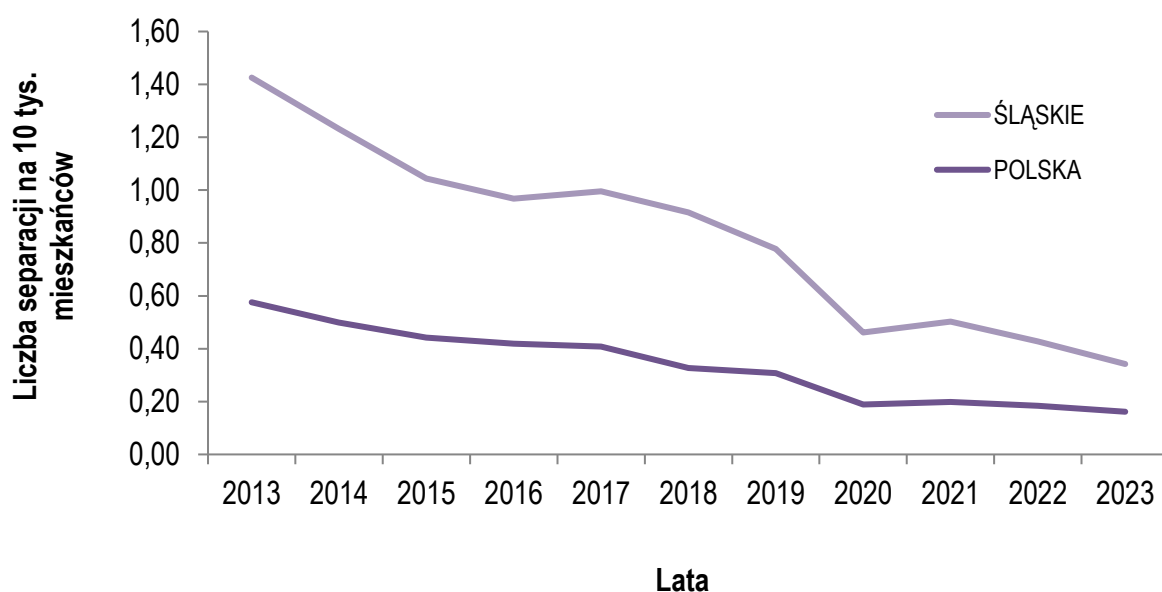
⁴¹ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/722,pojecie.html> [odczyt 15.10.2024 r.].

- najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 0,07;
- wartość w miastach na prawach powiatu: 0,22;
- wartość w powiatach ziemskich: 0,15;
- powiaty o najwyższych wartościach: m. Żory (0,65), bielski (0,48) oraz m. Zabrze (0,39);
- powiaty o najniższych wartościach: będziński, lubliniecki, bieruńsko-lędziński, zawierciański, m. Rybnik, m. Świętochłowice oraz m. Tychy (po 0).

WNIOSKI

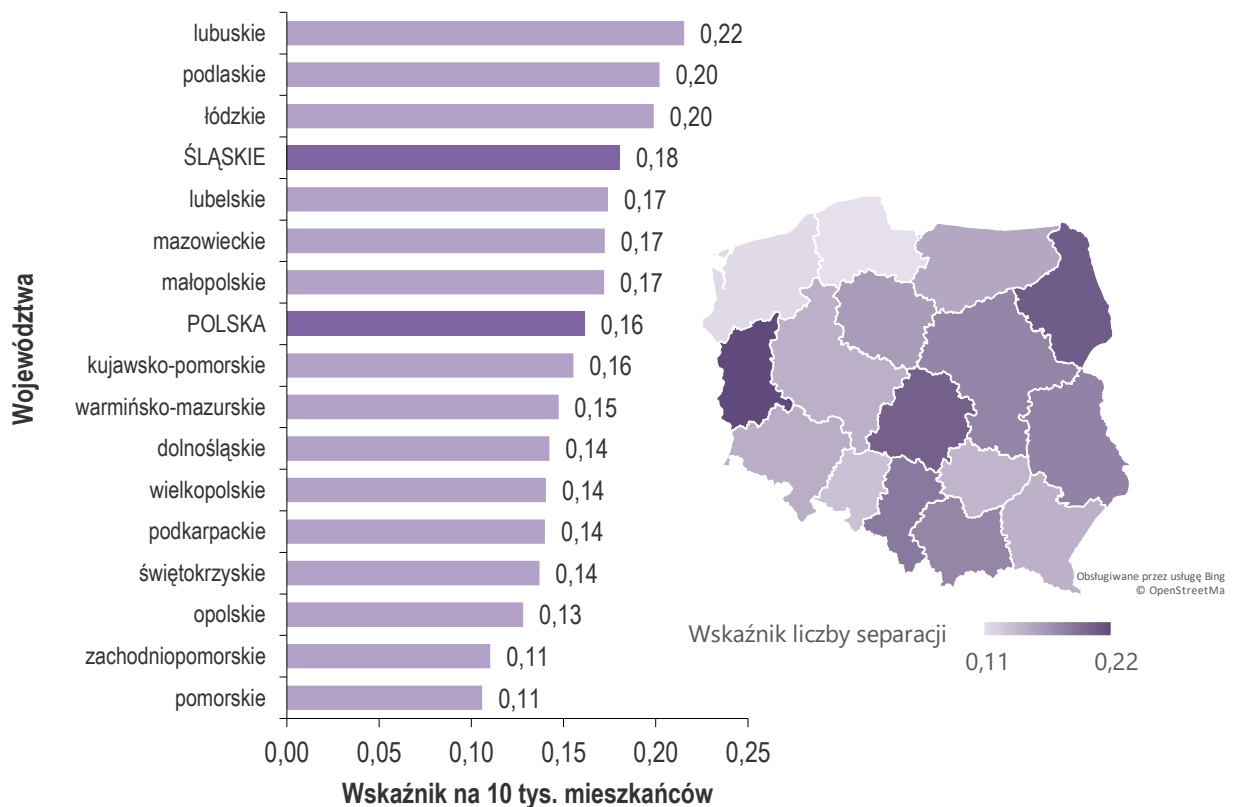
- W 2023 roku województwo śląskie należało do grupy województw o najwyższym poziomie wskaźnika separacji na 10 tys. mieszkańców;
- Zarówno w perspektywie krótkoterminowej i długoterminowej zanotowano silnie spadkową tendencję w zakresie liczby separacji;
- Przez cały okres 2013-2023 wskaźnik separacji był w województwie śląskim wyższy od ogólnopolskiego;
- W 2023 w województwie śląskim wyższy wskaźnik separacji zanotowano w miastach na prawach powiatu w porównaniu z powiatami ziemskimi.

Liczba separacji na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

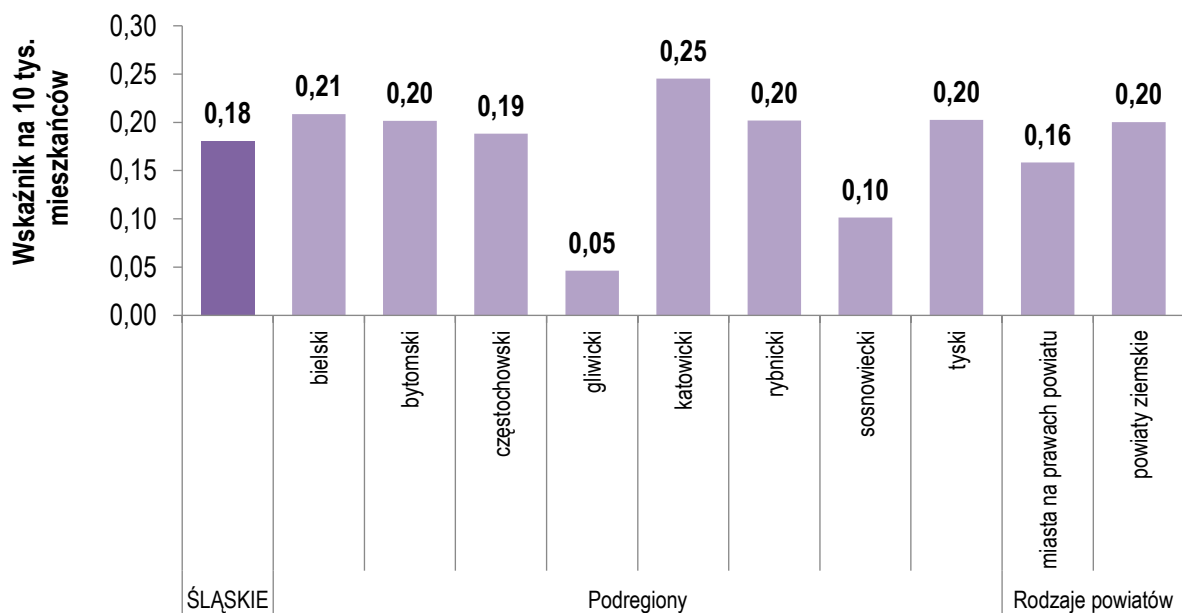
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

Wskaźnik liczby separacji na 10 tys. mieszkańców województw w 2023 roku.

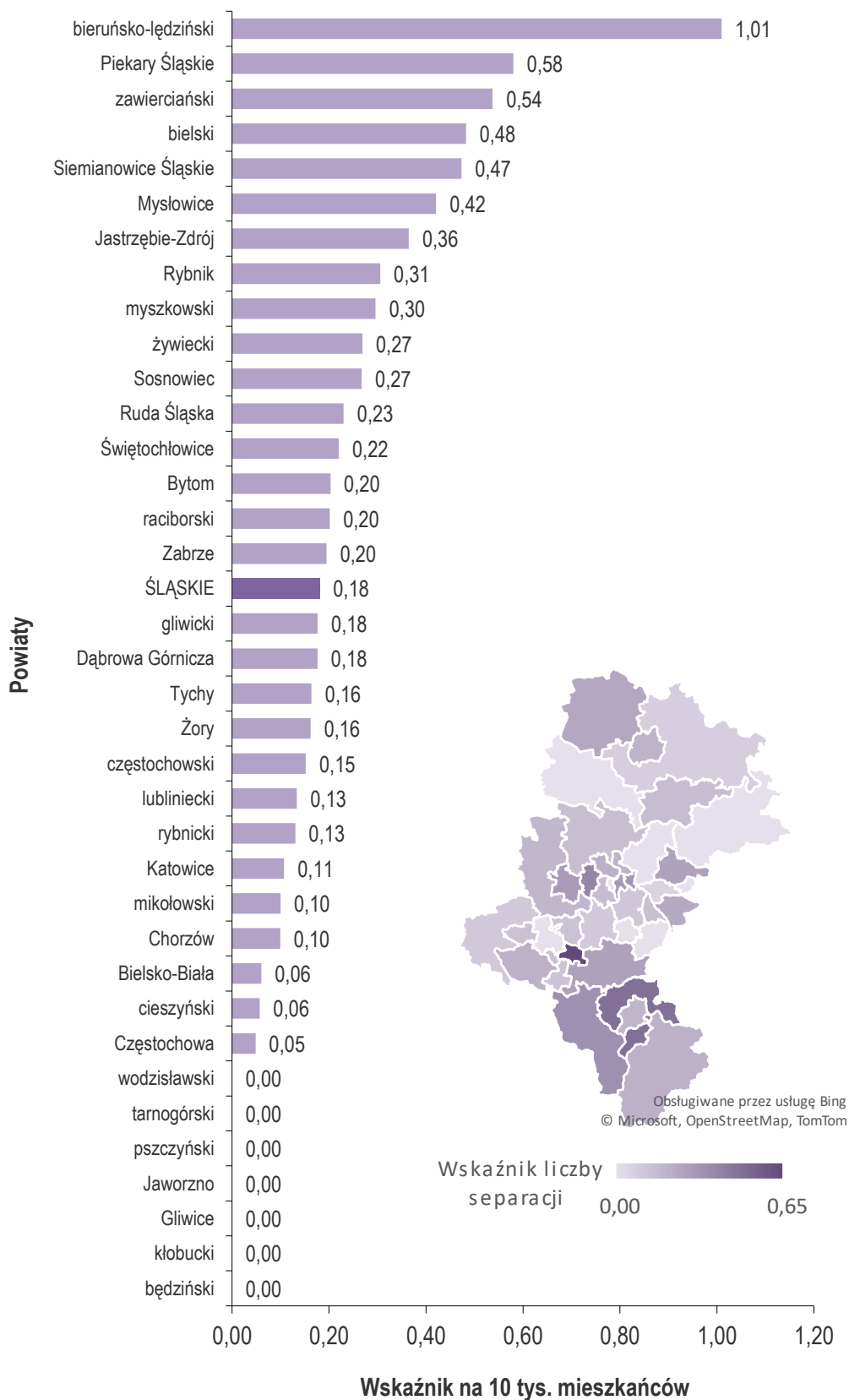
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

Wskaźnik liczby separacji na 10 tys. mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

Wskaźnik liczby separacji na 10 tys. mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 17.07.2024].

9. Migracje

Poniższy rozdział skupia się na analizie salda migracji zagranicznych oraz międzywojewódzkich. Saldo migracji oznacza różnicę pomiędzy liczbą migrantów na pobyt stały zameldowanych, a wymeldowanych na badanym terenie. Duży wzrost salda migracji zagranicznych w latach 2022 i 2023 wiąże się z rozpoczęciem konfliktu zbrojnego na Ukrainie i przyjęciem dużej liczby imigrantów do Polski.

9.1. Migracje zagraniczne

Migracje zagraniczne to wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy⁴².

Sytuacja w latach 2021-2023⁴³, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Saldo migracji zagranicznych:
 - w 2021 roku: -793;
 - w 2022 roku: -652;
 - w 2023 roku: -98;
- Zmiana salda migracji zagranicznych: 695;
- Wskaźnik zmiany salda migracji zagranicznych: 87,6%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Saldo migracji zagranicznych:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: -5 438 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: -98 – 2023 rok;
- Zmiana salda migracji zagranicznych: 5 340;
- Wskaźnik zmiany salda migracji zagranicznych: 98,2%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Wskaźnik salda migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: -0,2;
 - w Polsce: 1,8;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie (4,8);
 - najniższa wartość wśród województw – opolskie (-3,7);
 - pozycja województwa śląskiego: 14.

⁴² Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/213,pojecie.html> [odczyt: 6.12.2024 r.].

⁴³ Dane za rok 2015 są niepełne, w związku z czym nie zostały wykorzystane w poniższej analizie.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Wskaźnik salda migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: północna i południowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: wschodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: częstochowski – 1,2;
 - najniższa wartość wśród podregionów: bytomski – -2,9;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: -0,61;
 - wartość w powiatach ziemskich: -0,29;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Katowice (4,4), m. Bielsko-Biała (3,6) oraz częstochowski (2,4);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Ruda Śląska (-8,9), m. Jaworzno (-7,4) oraz raciborski (-7,3);
 - wartość w gminach miejskich: -1,67;
 - wartość w gminach miejsko-wiejskich: 0,40;
 - wartość w gminach wiejskich: 0,05;
 - gminy o najwyższych wartościach: Kamienica Polska (11,2), Herby (11,0) oraz Godów (7,3)
 - gminy o najniższych wartościach: Krzanowice (-49,3), Wielowieś (-43,0) oraz Krupski Młyn (-26,7).

Struktura migracji wg kontynentów, stan na koniec 2023 roku

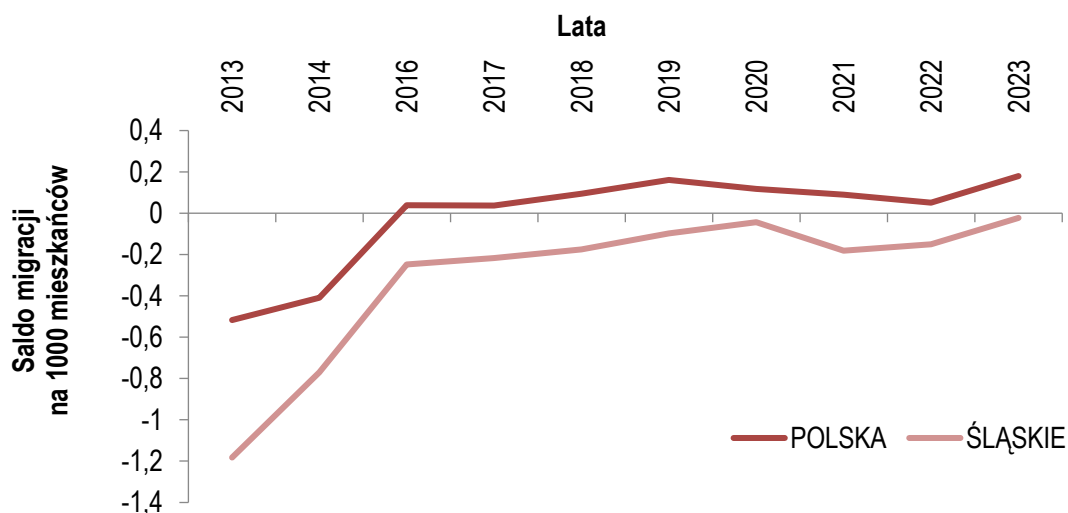
- Zameldowania do województwa śląskiego z:
 - Europy – 1 293;
 - Azji – 80;
 - Afryki – 19;
 - Ameryki Północnej i Środkowej – 45;
 - Ameryki Południowej – 9;
 - Oceanii – 3.
- Wymeldowania z województwa śląskiego do:
 - Europy – 1 461;
 - w tym Niemiec – 669;
 - Azji – 8;
 - Afryki – 4;
 - Ameryki Północnej i Środkowej – 52;
 - Ameryki Południowej – 0;
 - Oceanii – 22.

WNIOSKI

- W 2023 r. województwo śląskie należało do grupy województw o najniższym wskaźniku salda migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców;
- Zarówno tendencje krótkoterminowe, jak i długoterminowe wskazują na wzrost salda migracji zagranicznych;
- Przez cały okres 2013-2023 wskaźnik salda migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców był w województwie śląskim niższy niż średnio w całym kraju;
- Wskaźnik salda migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców województwa śląskiego w 2023 roku był wyższy w miastach na prawach powiatu niż w powiatach ziemskich;
- W 2023 r. ujemny wskaźnik salda migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim zanotowano jedynie w gminach miejskich;

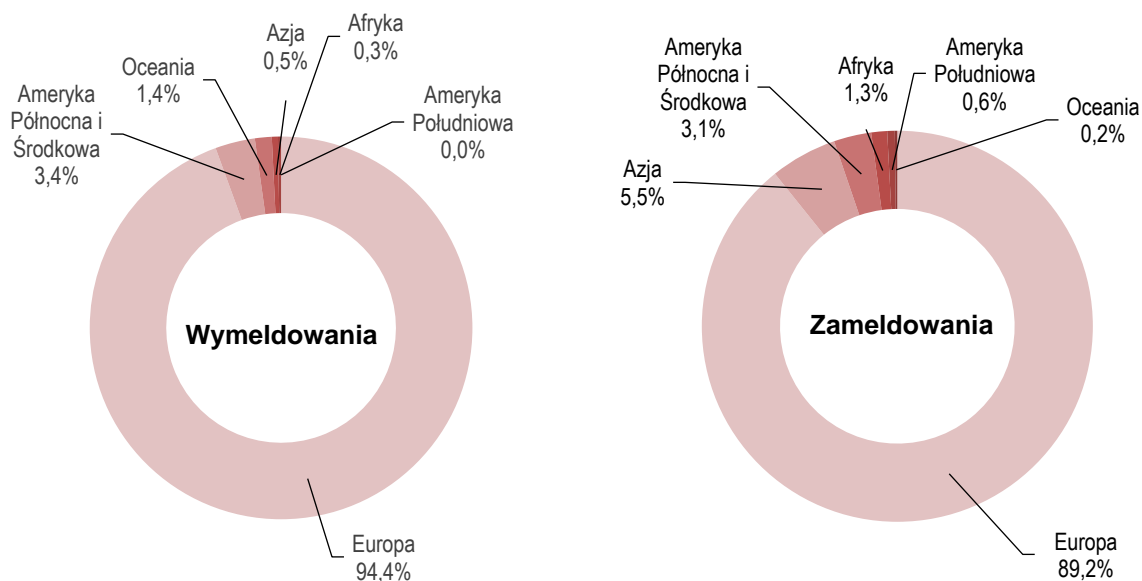
- Głównymi kierunkami emigracji z województwa śląskiego były kraje europejskie, a prawie połowa emigrantów wybrała Niemcy;
- Do województwa śląskiego najczęściej osób przybywało z Europy oraz Azji.

Saldo zagranicznych migracji na pobyt stały na 1000 mieszkańców województwa śląskiego i Polski w latach 2013-2023⁴⁴.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

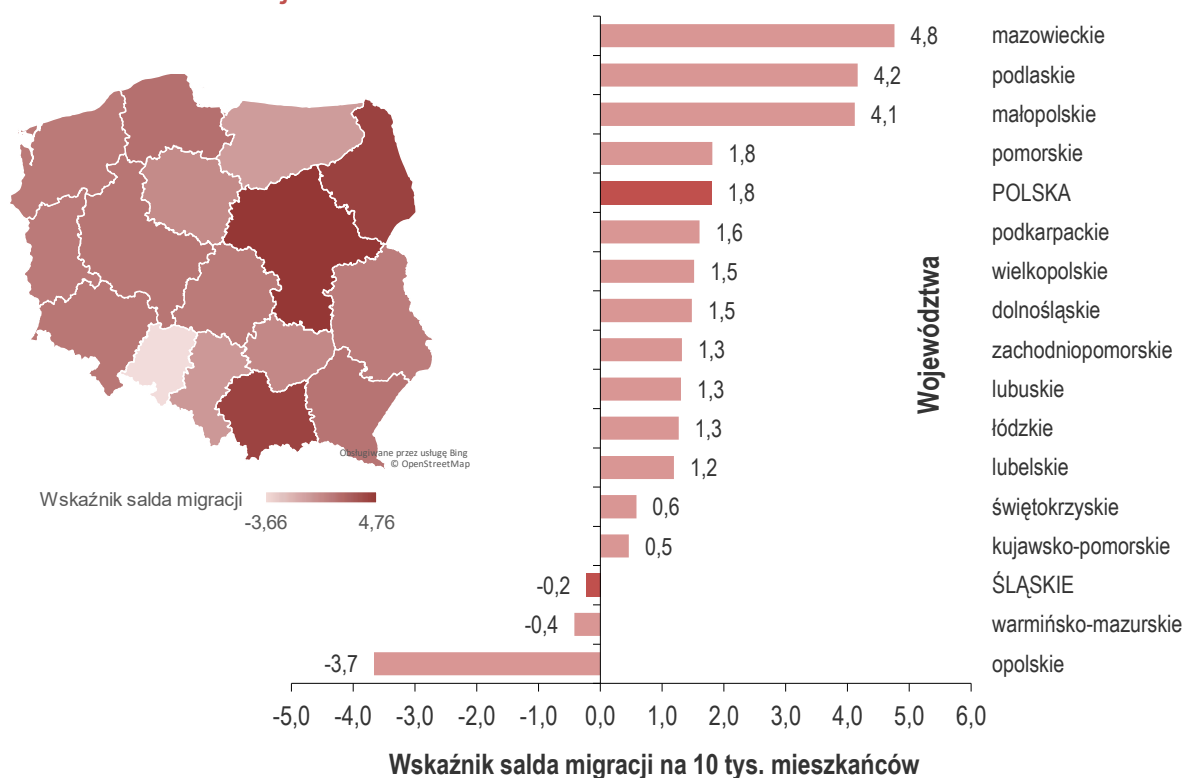
Struktura migracji zagranicznych do i z województwa śląskiego wg kontynentów, stan na koniec 2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

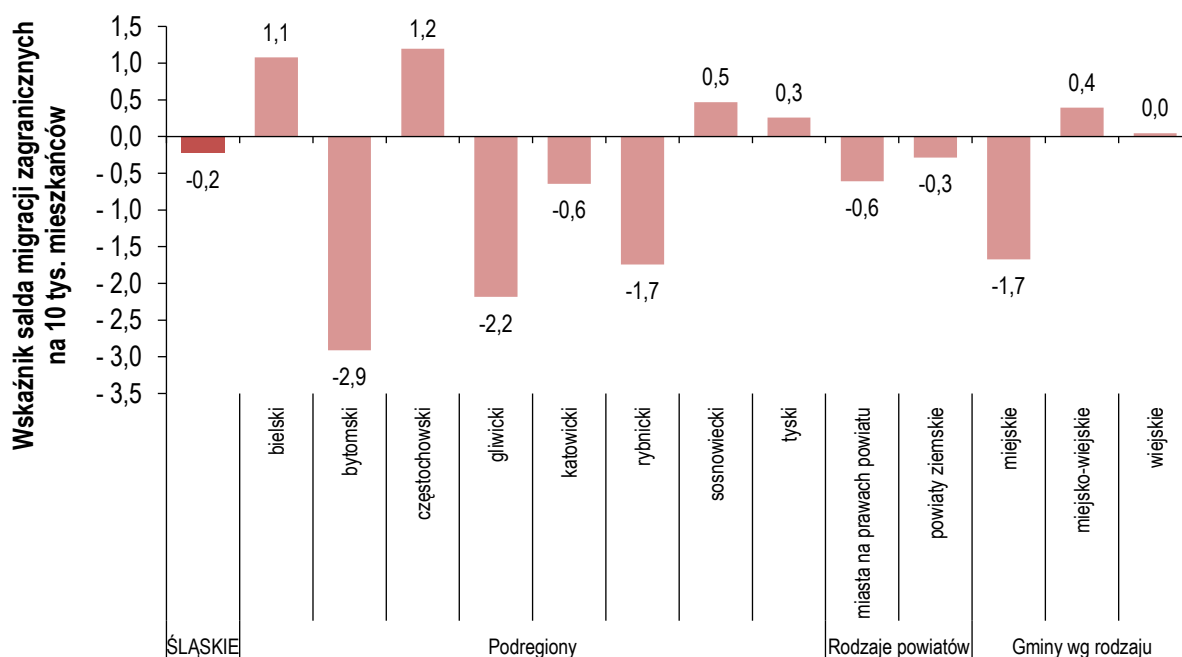
⁴⁴ Zgodnie z informacją GUS ze względu na niedostateczną jakość danych dotyczących migracji zagranicznych na pobyt stały za 2015 r., dane te, a także dane o migracjach długookresowych, nie zostały opublikowane.

Wskaźnik salda migracji zagranicznych na pobyt stały na 10 tys. mieszkańców województw w 2023 r.

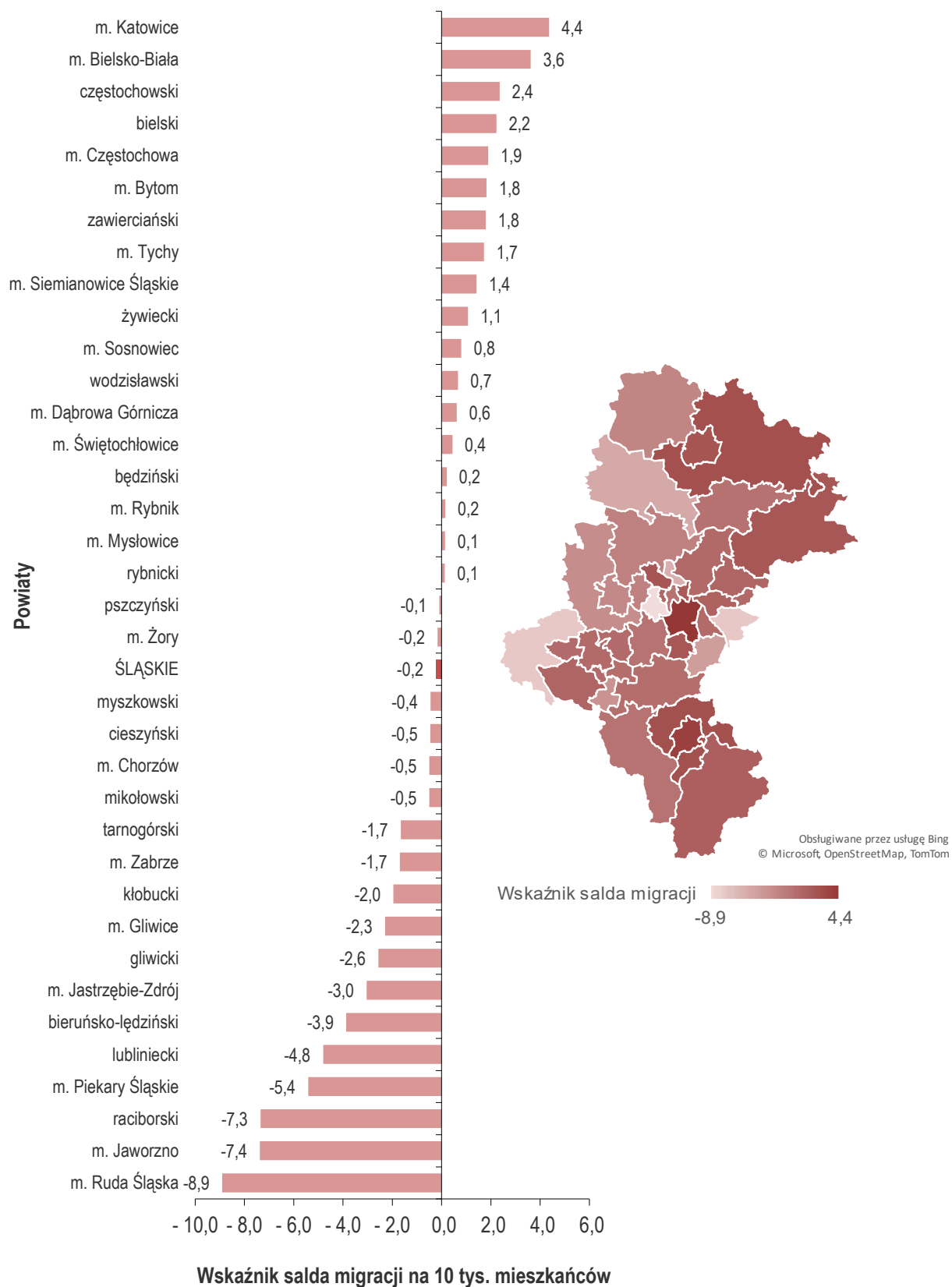
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

Wskaźnik salda migracji zagranicznych na pobyt stały na 10 tys. mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2023 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

Wskaźnik salda migracji zagranicznych na pobyt stały na 10 tys. mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2023 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

9.2. Migracje wewnętrzne

Migracje wewnętrzne to zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym w przypadku gmin miejsko-wiejskich, zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie⁴⁵. W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje:

- międzywojewódzkie - przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego,
- wewnątrzwojewódzkie - zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego województwa,
- międzypowiatowe - przemieszczenia ludności z jednego powiatu do innego,
- wewnątrzpowiatowe - zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego powiatu⁴⁶.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Saldo migracji międzywojewódzkich (w osobach):
 - w 2021 roku: -3 690;
 - w 2022 roku: -3 592;
 - w 2023 roku: -2 611;
- Zmiana salda migracji międzywojewódzkich: 1 079 osób;
- Wskaźnik zmiany salda migracji międzywojewódzkich: 29,2%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Saldo migracji międzywojewódzkich:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: bardzo duży;
 - wartość minimalna: -4 275 – 2019 rok;
 - wartość maksymalna: -2 611 – 2023 rok;
- Zmiana salda migracji międzywojewódzkich: 1 269;
- Wskaźnik zmiany salda migracji międzywojewódzkich: 32,7%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Wskaźnik salda migracji międzywojewódzkich na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: -6,0;
 - najwyższa wartość wśród województw – pomorskie (18,6);
 - najniższa wartość wśród województw – świętokrzyskie (-23,7);
 - pozycja województwa śląskiego: 8.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Wskaźnik salda migracji wewnętrznych na 10 tys. mieszkańców:
 - różnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;

⁴⁵ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/212,pojecie.html> [odczyt: 6.12.2024 r.].

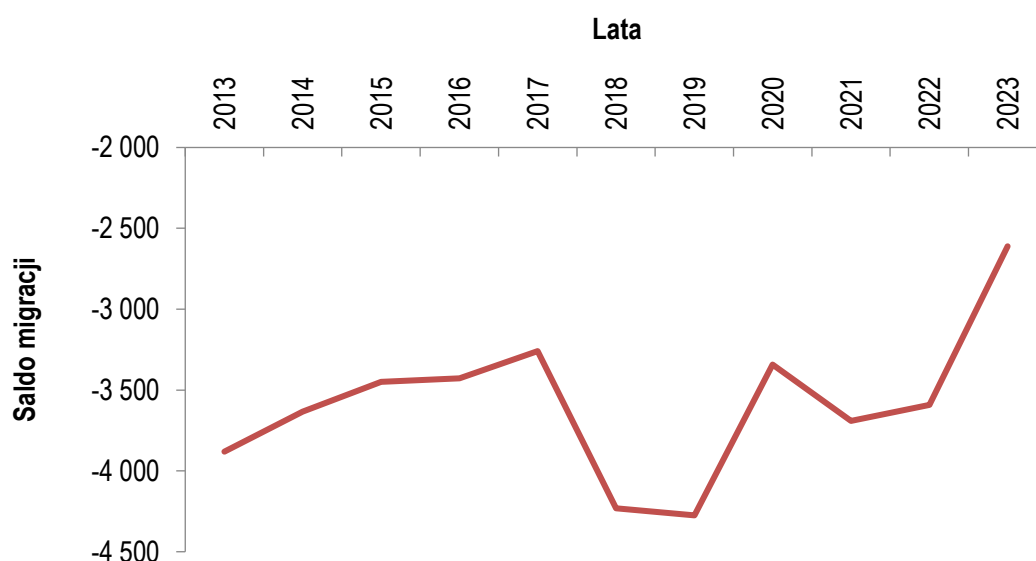
⁴⁶ Ibidem.

- części województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
- części województwa o najniższych wartościach: wschodnia;
- zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
- najwyższa wartość wśród podregionów: bielski – 6,0;
- najniższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – -16,3;
- wartość w miastach na prawach powiatu: -25,5;
- wartość w powiatach ziemskich: 0,6;
- powiaty o najwyższych wartościach: mikołowski (52,8), tarnogórski (51,0) oraz gliwicki (35,1);
- powiaty o najniższych wartościach: m. Bytom (-52,3), m. Zabrze (-44,2) oraz m. Częstochowa (-35,2);
- wartość w gminach miejskich: -39,5;
- wartość w gminach miejsko-wiejskich: 3,6;
- wartość w gminach wiejskich: 13,7;
- gminy o najwyższych wartościach: Świerklaniec (180,7), Starcza (144,8) oraz Pilchowice (141,5);
- gminy o najniższych wartościach: Szczyrk (-94,7), Ujszoły (-76,7) oraz Koniecpol (-67,1).

WNIOSKI

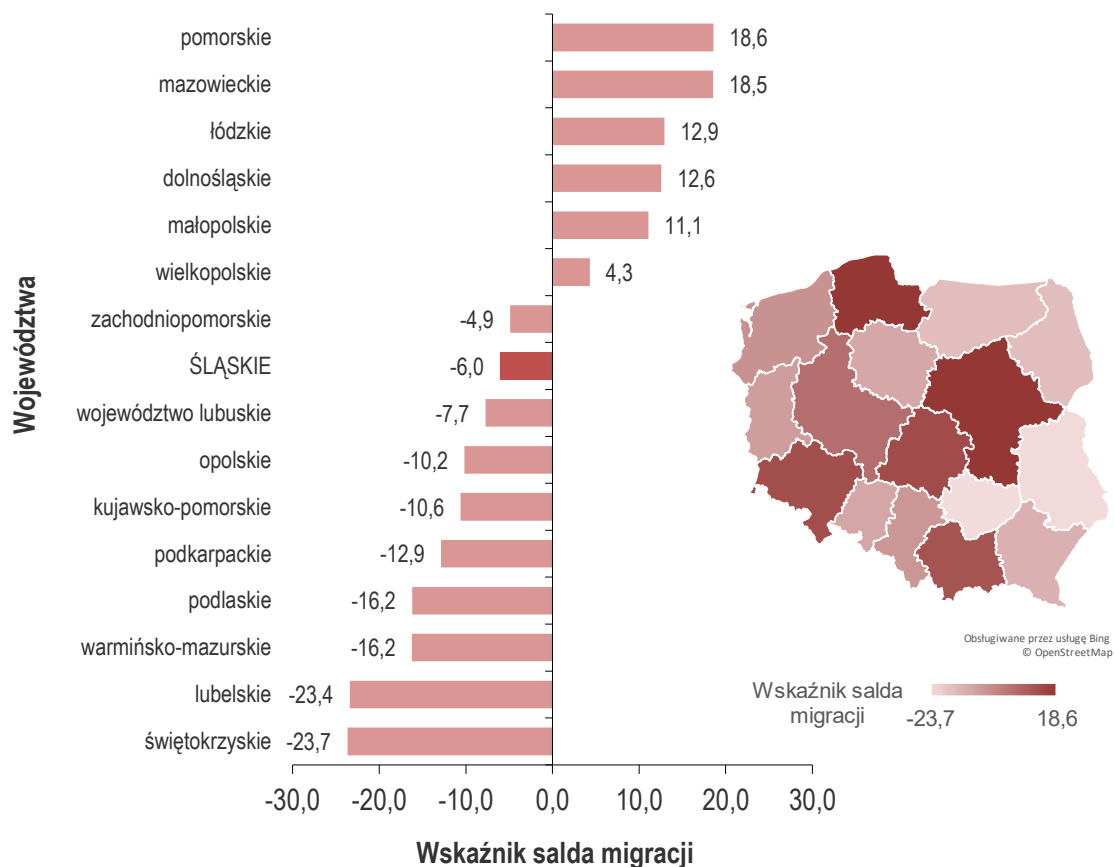
- Wskaźnik salda migracji międzywojewódzkich na 10 tys. mieszkańców w 2023 roku plasuje województwo śląskie na 8 miejscu wśród województw;
- Zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i długoterminowej zanotowano wzrost wartości salda migracji międzywojewódzkich;
- W 2023 r. zanotowano bardzo duże zróżnicowanie wskaźnika salda migracji wewnętrznych w ramach podregionów;
- Im gmina miała bardziej wiejski charakter, tym wskaźnik salda migracji był wyższy.

Saldo międzywojewódzkich migracji na pobyt stały w województwie śląskim w latach 2013-2023.

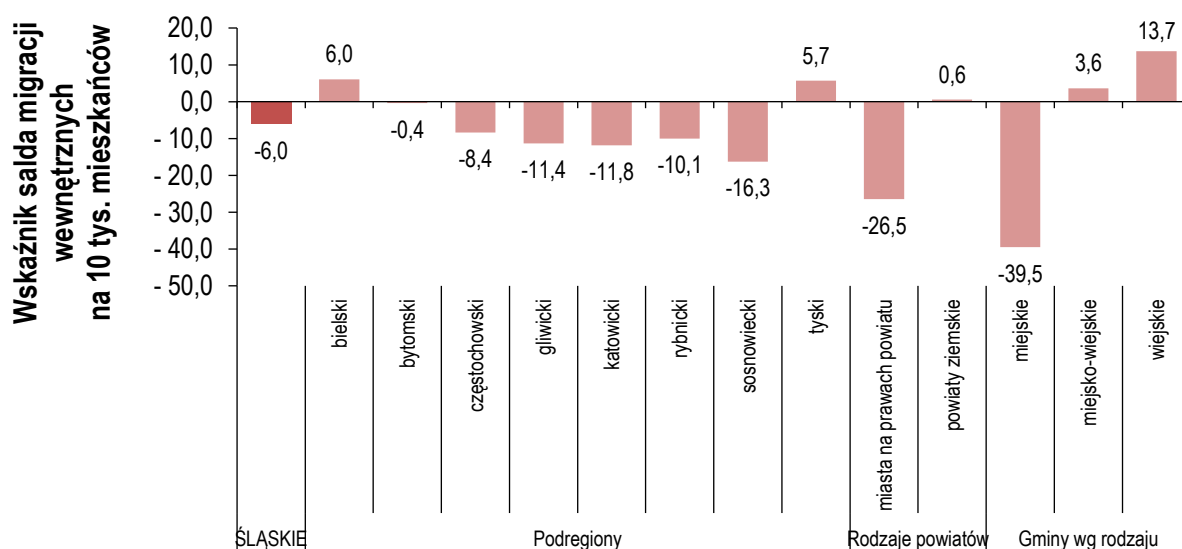
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

Wskaźnik salda migracji międzywojewódzkich na pobyt stały na 10 tys. mieszkańców wg województw w 2023 r.

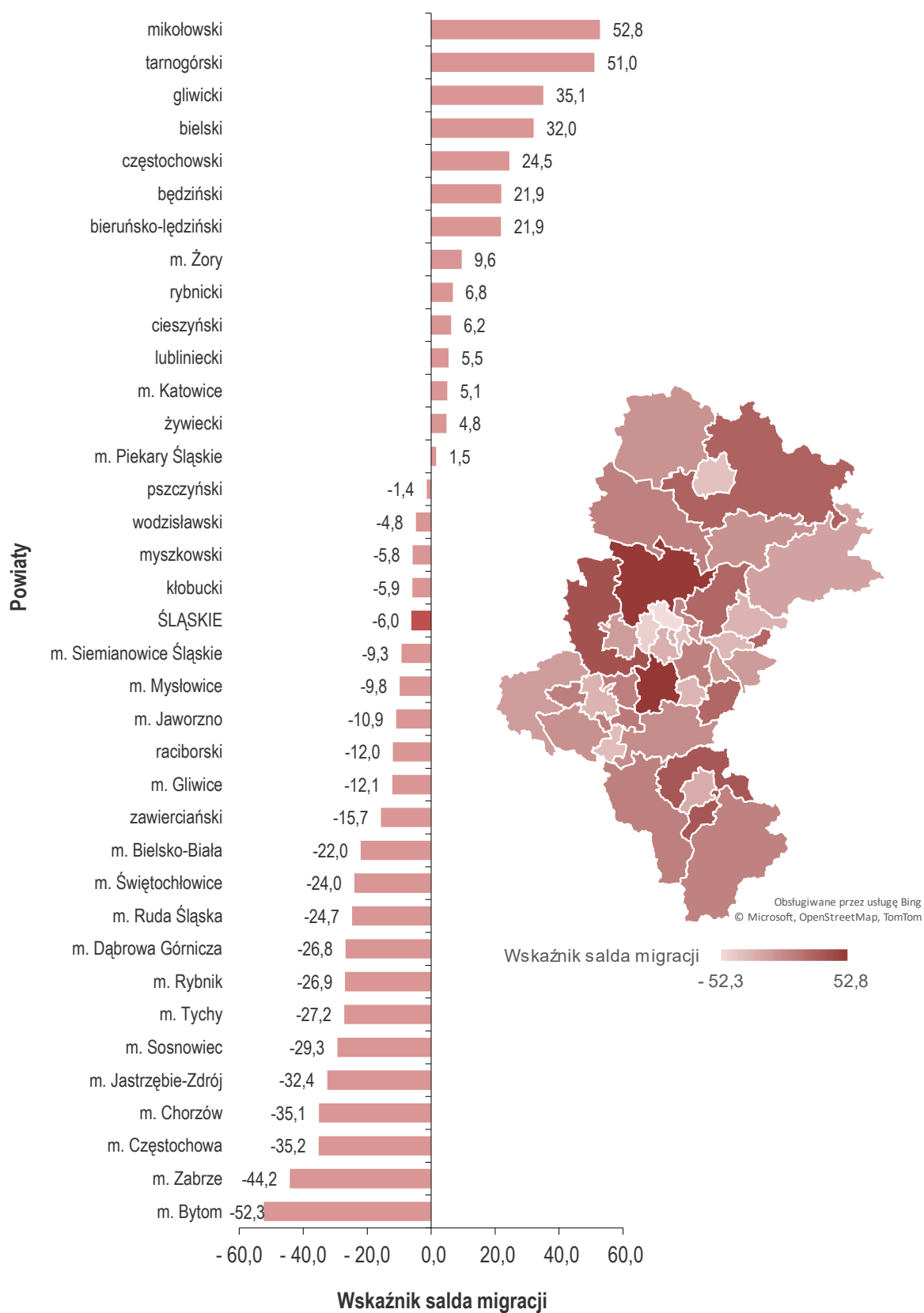
Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

Wskaźnik salda migracji wewnętrznych na pobyt stały na 10 tys. mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2023 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

Wskaźnik salda migracji wewnętrznych na pobyt stały na 10 tys. mieszkańców powiatów województwa śląskiego w 2023 r.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

10. Wynagrodzenia i świadczenia emerytalno-rentowe

Wynagrodzenia i świadczenia emerytalno-rentowe to dwa główne źródła dochodów ludności w Polsce. Wynagrodzenia są definiowane jako wypłaty pieniężne wypłacane pracownikom lub innym osobom fizycznym, stanowiące wydatki ponoszone przez pracodawców na opłacenie wykonywanej pracy, niezależnie od źródeł ich finansowania oraz bez względu na podstawę stosunku pracy bądź innego stosunku prawnego lub czynności prawnej, na podstawie których jest świadczona praca lub pełniona służba⁴⁷.

Świadczenia emerytalno-rentowe w Polsce są częścią systemu zabezpieczenia społecznego, którego celem jest zapewnienie środków do życia osobom, które z różnych powodów nie mogą samodzielnie zarabiać na swoje utrzymanie. Są finansowane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS), składek ubezpieczeniowych oraz budżetu państwa.

Świadczenia emerytalno-rentowe pełnią bardzo ważne funkcje, m.in.: zapewniają bezpieczeństwo socjalne, chronią osoby zależne, wyrównują szanse, wspierają solidarność międzypokoleniową oraz zapewniają stabilność ekonomiczną. System emerytalno-rentowy jest kluczowy dla spójności społecznej, wspierając osoby w trudnych momentach życia i umożliwiając im godne życie.

W niniejszym rozdziale skupiono się na analizie wybranych rodzajów świadczeń emerytalno-rentowych: emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinnej oraz świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych.

10.1. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto⁴⁸

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą⁴⁹.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł):
 - w 2021 roku: 5 907,84;
 - w 2022 roku: 6 727,57;
 - w 2023 roku: 7 611,38;
- Zmiana wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto: 1 703,54;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto: 28,8%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 33,9%⁵⁰.

⁴⁷ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/607,pojecie.html?pdf=1> [odczyt: 6.12.2024 r.].

⁴⁸ Dane zawarte w poniższym podrozdziale nie uwzględniają miasta na prawach powiatu Jastrzębie-Zdrój.

⁴⁹ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/693,pojecie.html> [odczyt 06.12.2024 r.].

⁵⁰ Podatki GOV, <https://www.podatki.gov.pl/kalkulatory-podatkowe/kalkulator-inflacji/> [dostęp 25.20.2024 r.].

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 4 022,80 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 7 611,38 – 2023 rok;
- Zmiana wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto: 3 588,58;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto: 89,2%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2013-2023: 45,9%⁵¹.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł):
 - w województwie śląskim: 7 611,38;
 - w Polsce: 7 595,30;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 8 928,60;
 - najniższa wartość wśród województw – podkarpackie – 6 436,15;
 - pozycja województwa śląskiego: 4.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

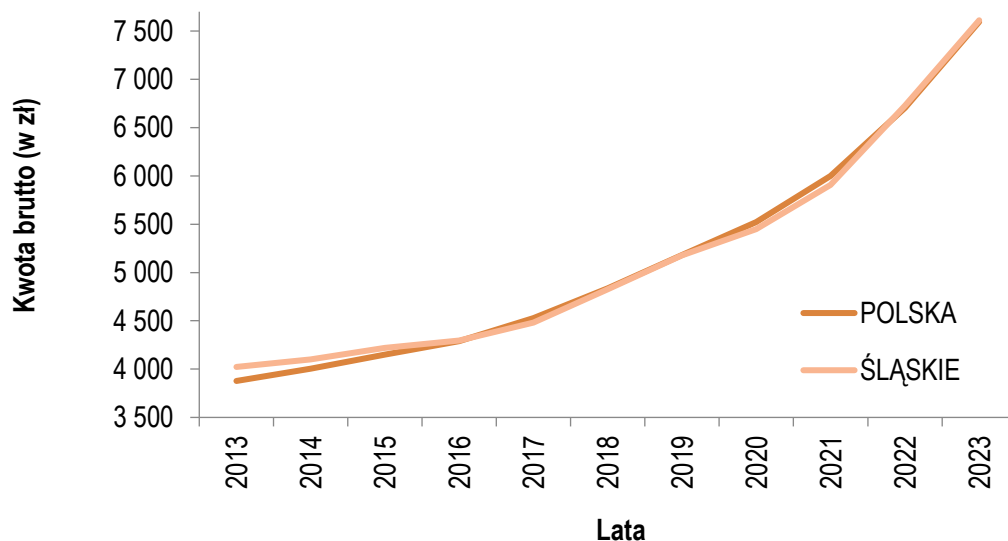
- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł):
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Katowice (9 105,52), m. Jaworzno (8 417,97) oraz m. Gliwice (8 391,75);
 - powiaty o najniższych wartościach: kłobucki (6 030,62), wodzisławski (6 189,57) oraz myszkowski (6 303,39).

WNIOSKI

- W 2023 roku województwo śląskie należało do grupy województwa o najwyższym poziomie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto;
- W perspektywie ostatnich 10 lat w województwie śląskim wystąpiła silna tendencja wzrostowa w zakresie wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto;
- Po uwzględnieniu inflacji zanotowano realny wzrost wynagrodzeń w latach 2013-2023 oraz realny spadek w latach 2021-2023.

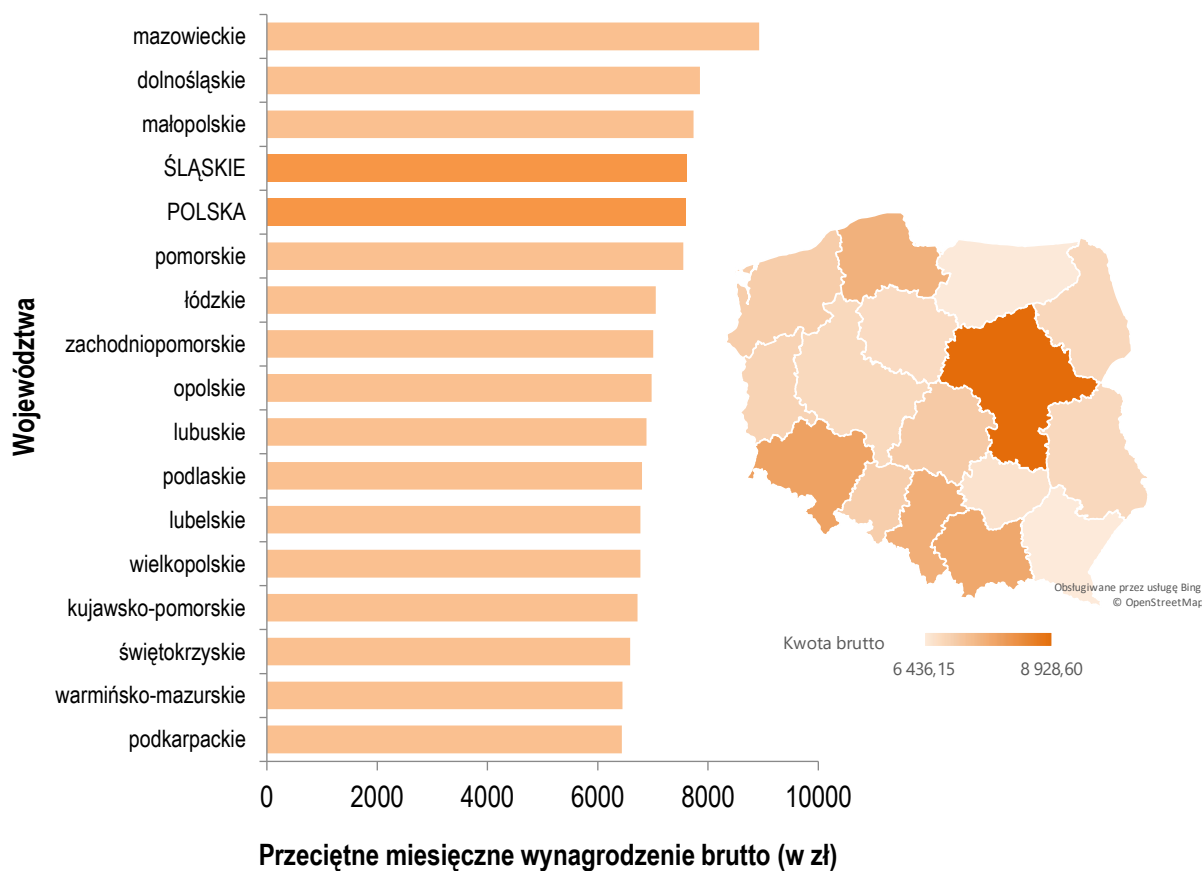
⁵¹ Podatki GOV, <https://www.podatki.gov.pl/kalkulatory-podatkowe/kalkulator-inflacji/> [dostęp 25.20.2024 r.].

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

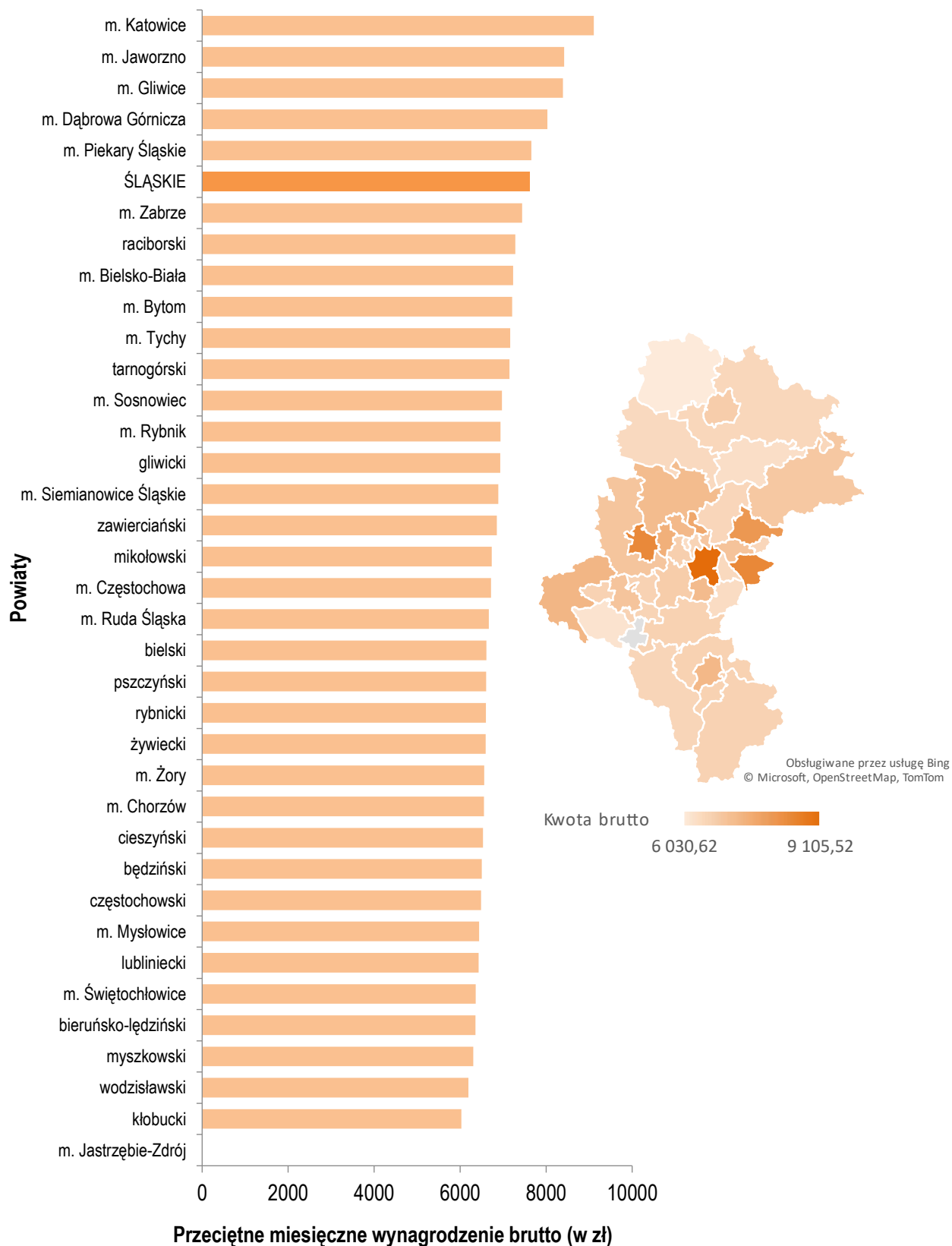
Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwach i w Polsce w 2023 roku.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł w powiatach województwa śląskiego w 2023 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

10.2. Emerytury

Emerytura to świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który spełnia warunki uprawniające do emerytury z ubezpieczenia społecznego, tzn. 1) osiągnął wiek emerytalny - zróżnicowany w zależności od płci, zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, 2) ma odpowiedni okres składkowy i nieskładkowy. Wysokość emerytury dla osób, które urodziły się przed rokiem 1949 określona jest przez staż pracy i wysokość zarobków w wybranych okresach pracy. Dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które przystąpiły do Otwartego Funduszu Emerytalnego lub, które nie są członkami OFE i nie spełniły warunków do emerytury na dotychczasowych zasadach wysokość emerytury jest uzależniona od wysokości kapitału zgromadzonego na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Warunki nabywania prawa do świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych przez MON, MSW oraz MS oraz wysokości tych świadczeń uregulowane są odrębnie (ustawa z 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych)⁵².

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna emerytura brutto (w zł):
 - w 2021 roku: 3 134,87;
 - w 2022 roku: 3 395,79;
 - w 2023 roku: 3 950,46;
- Zmiana wysokości przeciętnej emerytury brutto: 815,59 zł;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnej emerytury brutto: 26,0%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 33,9%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna emerytura brutto (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 2 389,75 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 3 950,46 – 2023 rok;
- Zmiana wysokości przeciętnej emerytury brutto: 1560,71 zł;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnej emerytury brutto: 65,3%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 45,9%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

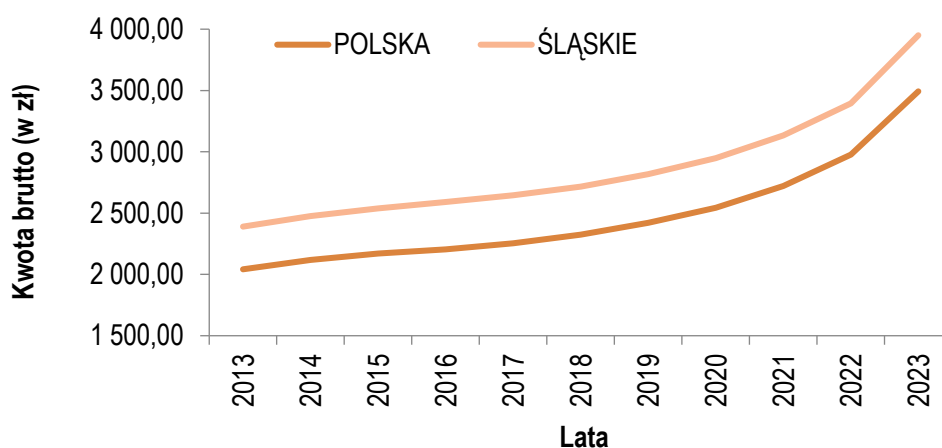
- Przeciętna miesięczna emerytura brutto (w zł):
 - w województwie śląskim: 3 950,46;
 - w Polsce: 3 492,87;
 - najwyższa wartość wśród województw – śląskie – 3 950,46;
 - najniższa wartość wśród województw – podkarpackie – 3 058,30;
 - pozycja województwa śląskiego: 1.

⁵² Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/85,pojecie.html?pdf=1> [odczyt 16.12.2024 r.].

WNIOSKI

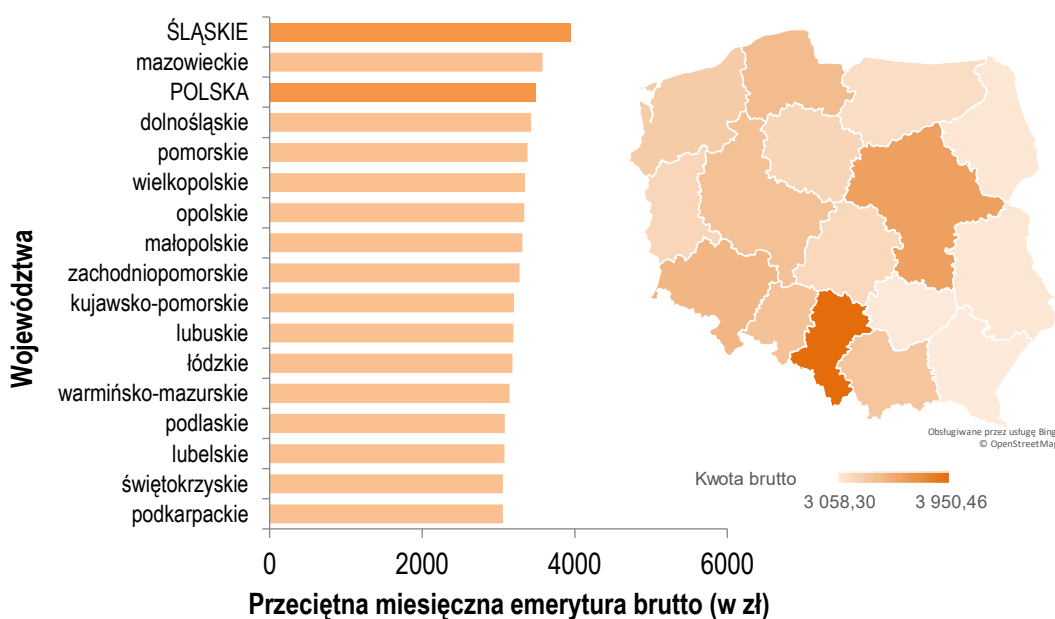
- W 2023 r. przeciętna miesięczna emerytura brutto w województwie śląskim była najwyższa w kraju;
- W województwie śląskim w latach 2013-2023 wystąpiła tendencja silnie wzrostowa w zakresie wysokości przeciętnej miesięcznej emerytury;
- Pomiedzy rokiem 2021, a 2023 wysokość przeciętnej miesięcznej emerytury brutto w województwie śląskim wzrosła o ponad 800 zł;
- Po uwzględnieniu poziomu inflacji zanotowano realny wzrost wysokości przeciętnej miesięcznej emerytury brutto w latach 2013-2023 oraz realny spadek w latach 2021-2023.

Przeciętna miesięczna emerytura z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w latach 2013-2023.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

Przeciętna miesięczna emerytura z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wg województw w 2023 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

10.3. Renta z tytułu niezdolności do pracy

Renta z tytułu niezdolności do pracy to świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który jest niezdolny do pracy, ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy oraz niezdolność do pracy powstała w okresach określonych przepisami, ale nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Warunek ten nie dotyczy ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Świadczenie z tytułu niezdolności do pracy powstałe wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej przysługuje niezależnie od długości okresu ubezpieczenia wypadkowego oraz bez względu na datę powstania niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową⁵³.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy brutto (w zł):
 - w 2021 roku: 2 621,62;
 - w 2022 roku: 2 826,64;
 - w 2023 roku: 3 263,37;
- Zmiana wysokości przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy brutto (w zł): 641,75;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy brutto (w zł): 24,5%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 33,9%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy brutto (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 1 931,69 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 3 263,37 – 2023 rok;
- Zmiana wysokości przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy brutto: 1 331,68 zł;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy brutto: 68,9%.
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 45,9%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

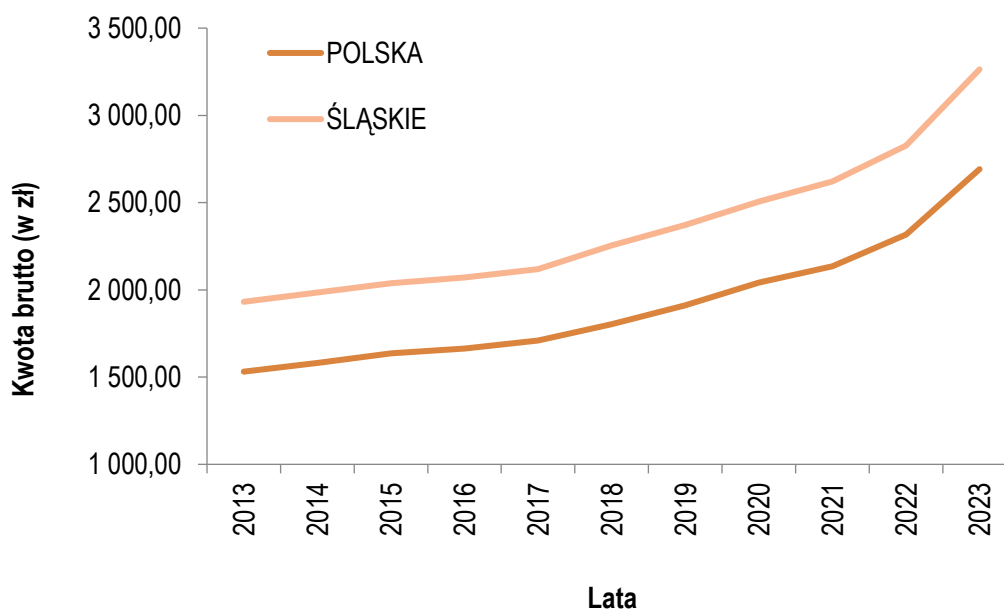
- Przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy brutto (w zł):
 - w województwie śląskim: 3 263,37;
 - w Polsce: 2 691,60;
 - najwyższa wartość wśród województw – śląskie – 3 263,37;
 - najniższa wartość wśród województw – łódzkie – 2 268,38;
 - pozycja województwa śląskiego: 1.

⁵³ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/425,pojecie.html> [odczyt 23.09.2024 r.].

WNIOSKI

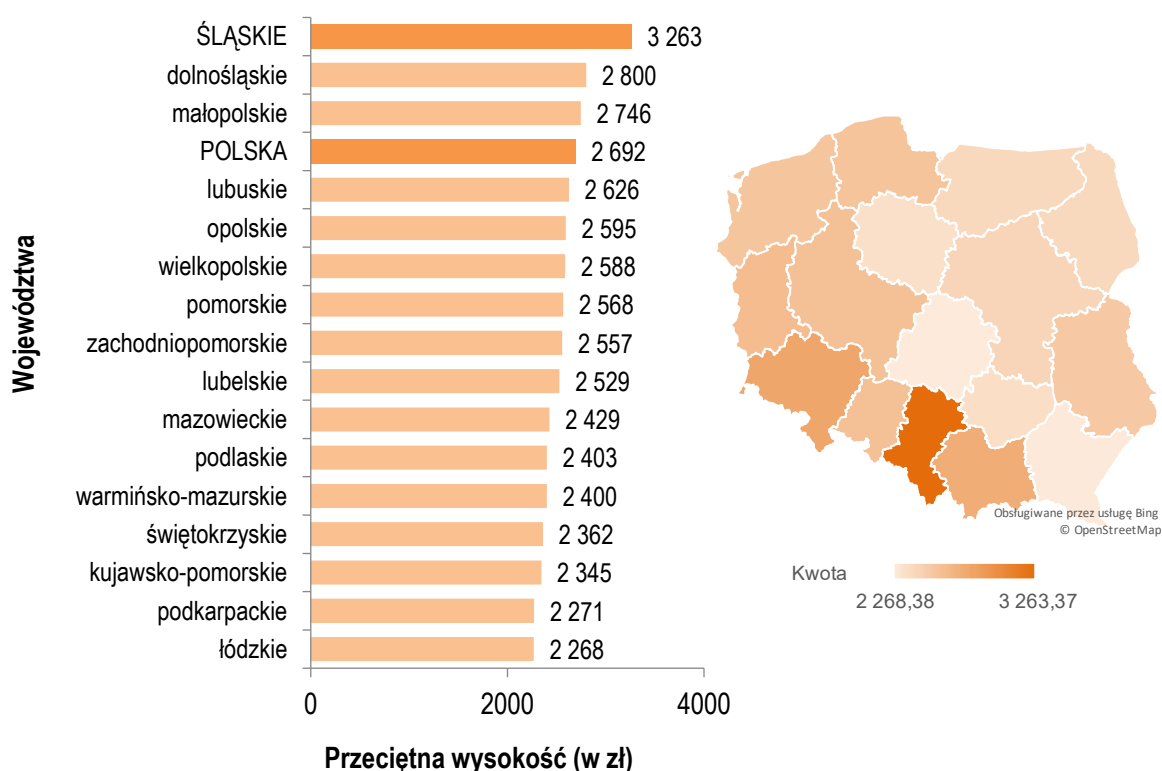
- W 2023 roku w województwie śląskim wysokość przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy była najwyższa w kraju;
- Na przestrzeni lat 2013-2023 wystąpiła silna tendencja wzrostowa wysokości przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy;
- Pomiedzy rokiem 2021, a 2023 wysokość przeciętnej miesięcznej renty wzrosła o ponad 640 zł.
- Po uwzględnieniu poziomu inflacji zanotowano realny wzrost wysokości przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy w latach 2013-2023 oraz jej realny spadek w latach 2021-2023.

Przecięta miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

Przecięta miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wg województw w 2023 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

10.4. Renta rodzinna

Renta rodzinna jest to świadczenie pieniężne przysługujące uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki do uzyskania jednego z tych świadczeń, a także pobierała zasiłek lub świadczenie przedemerytalne. Wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna⁵⁴.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna renta rodzinna brutto (w zł):
 - w 2021 roku: 2 878,08;
 - w 2022 roku: 3 107,86;
 - w 2023 roku: 3 581,58;
- Zmiana wysokości przeciętnej miesięcznej renty rodzinnej brutto (w zł): 703,5;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnej miesięcznej renty rodzinnej brutto (w zł): 24,4%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 33,9%.

⁵⁴ Główny Urząd Statystyczny <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/426,pojecie.html> [odczyt 23.09.2024 r.].

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna renta rodzinna brutto (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 2 178,02 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 3 581,58 – 2023 rok;
- Zmiana wysokości przeciętnej renty rodzinnej brutto: 1 403,56 zł;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnej renty rodzinnej brutto: 64,4%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 45,9%.

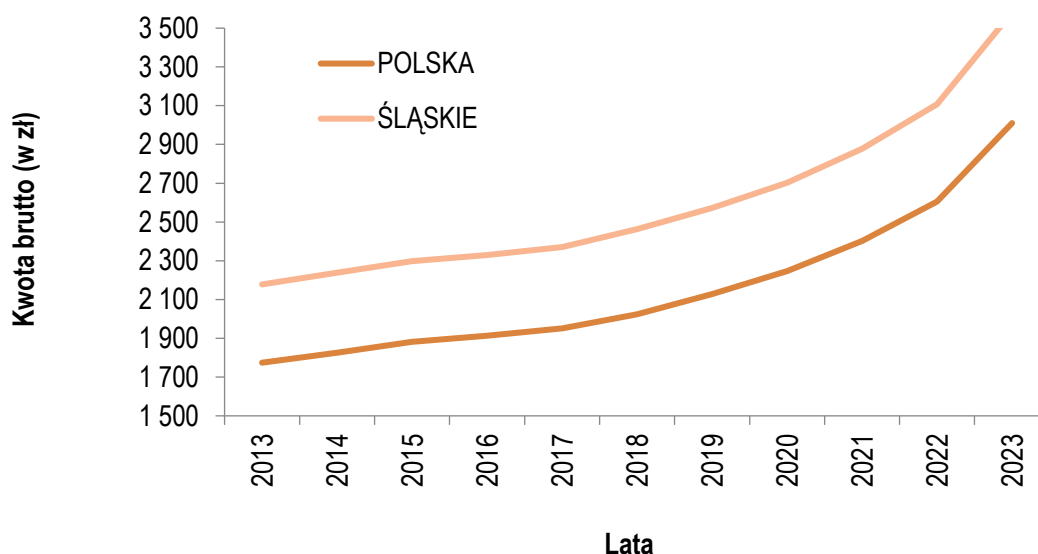
Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Przeciętna miesięczna renta rodzinna brutto (w zł):
 - w województwie śląskim: 3 581,58;
 - w Polsce: 3 010,13;
 - najwyższa wartość wśród województw – śląskie – 3 581,58;
 - najniższa wartość wśród województw – podkarpackie – 2 555,31;
 - pozycja województwa śląskiego: 1.

WNIOSKI

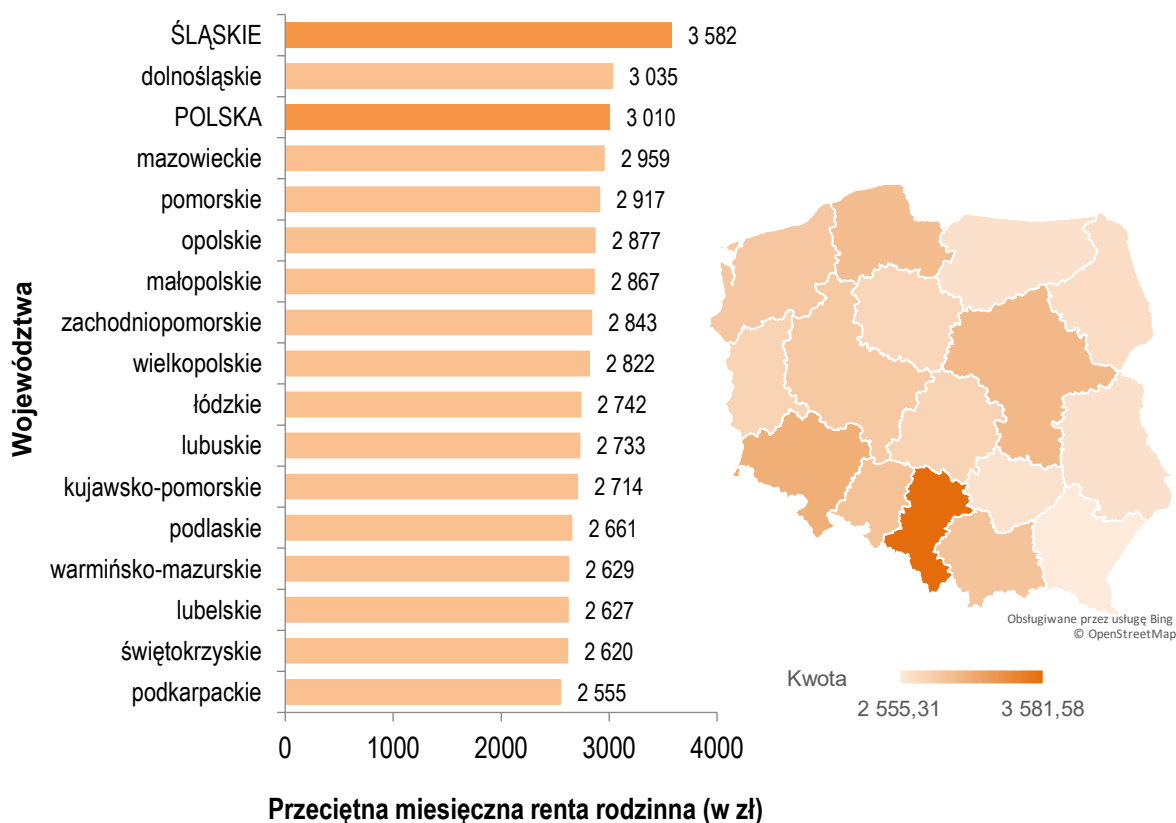
- W 2023 przeciętna miesięczna renta rodzinna w województwie śląskim była najwyższa wśród województw;
- W ciągu ostatniej dekady zanotowano silną tendencję wzrostową w zakresie wysokości przeciętnej miesięcznej renty rodzinnej;
- Po uwzględnieniu poziomu inflacji zanotowano realny wzrost wysokości przeciętnej miesięcznej renty rodzinnej w latach 2013-2023 oraz jej realny spadek w latach 2021-2023.

Przeciętna miesięczna renta rodzinna z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

Źródła: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

Przeciętna miesięczna renta rodzinna z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł wg województw w 2023 r.

Źródła: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

10.5. Świadczenia wypłacane z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych

Świadczenia wypłacane z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych to wszelkie formy wsparcia finansowego, które przysługują rolnikom i ich rodzinom w określonych sytuacjach życiowych, takich jak: osiągnięcie wieku emerytalnego, niezdolność do pracy, śmierć, choroba, macierzyństwo, inne sytuacje nie przewidziane w przepisach⁵⁵.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna wysokość świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (w zł):
 - w 2021 roku: 1 568,23;
 - w 2022 roku: 1 629,07;
 - w 2023 roku: 1 965,82;
- Zmiana wysokości przeciętnych miesięcznych świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (w zł): 397,59;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnych miesięcznych świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (w zł): 25,4%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 33,9%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętna miesięczna wysokość świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 1 367,05 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 1 965,82 – 2023 rok;
- Zmiana wysokości świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych: 598,77 zł;
- Wskaźnik zmiany wysokości świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych: 43,8%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji: 45,9%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

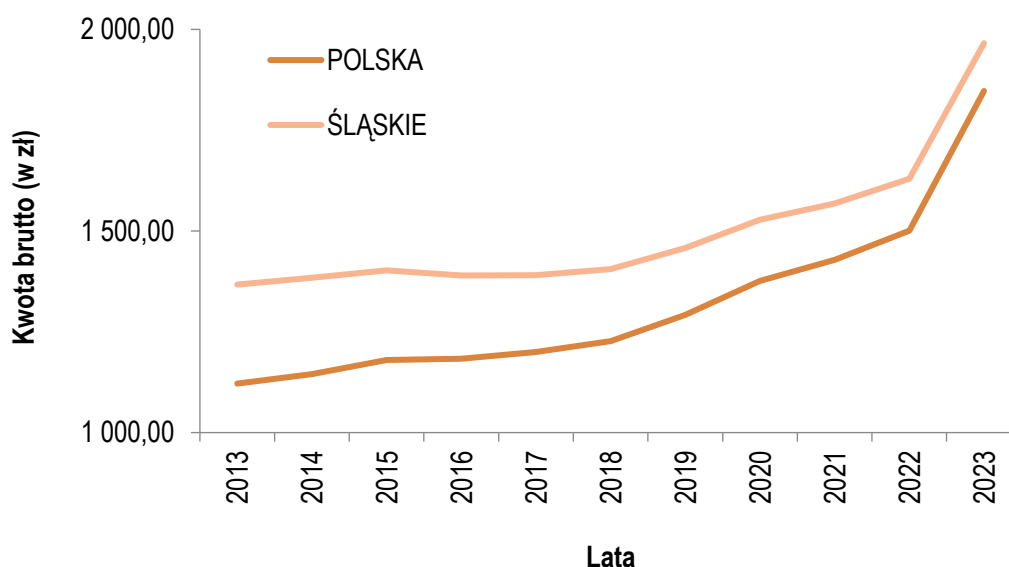
- Przeciętna miesięczna wysokość świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (w zł):
 - w województwie śląskim: 1 965,82;
 - w Polsce: 1 847,27;
 - najwyższa wartość wśród województw – śląskie – 1 965,82;
 - najniższa wartość wśród województw – małopolskie – 1 798,91;
 - pozycja województwa śląskiego: 1.

⁵⁵ Ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 1991 Nr 7 poz. 24) oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego <https://www.gov.pl/web/krus/swiadczenia-pieniezne> [odczyt 06.12.2024 r.].

WNIOSKI

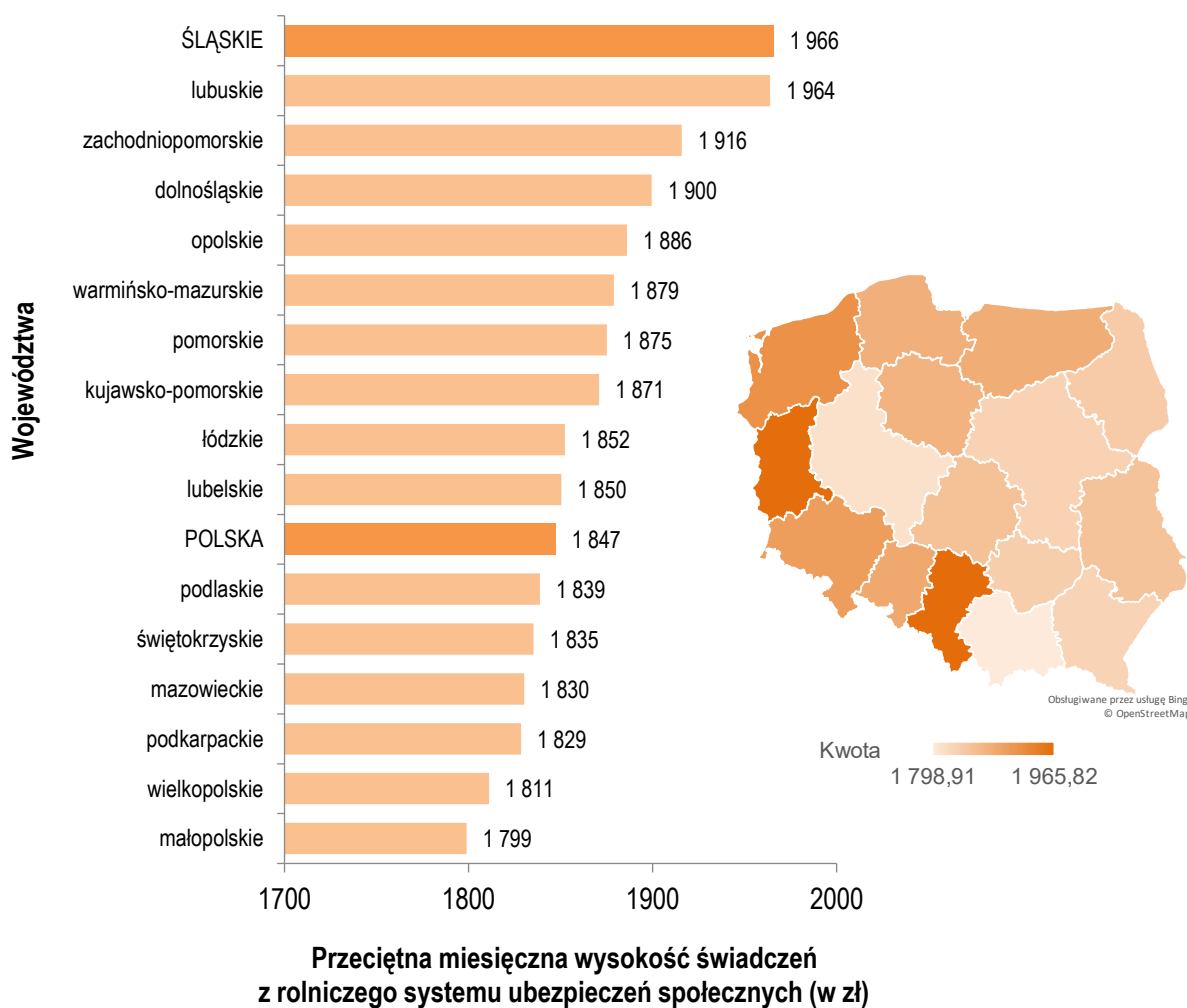
- W 2023 roku przeciętna miesięczna wysokość świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych była w województwie śląskim najwyższa wśród województw;
- Na przestrzeni lat 2013-2023 miał miejsce znaczny wzrost przeciętnej miesięcznej wysokości świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych;
- W latach 2021-2023 przeciętna miesięczna wysokość świadczeń z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wzrosła o prawie 400 zł;
- Po uwzględnieniu poziomu inflacji zanotowano realny spadek przeciętnej wysokości świadczenia wypłacane z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych zarówno w latach 2013-2023, jak i w latach 2021-2023.

Przeciętna wysokość świadczeń wypłacanych z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

Przeciętna wysokość świadczeń wypłacanych z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wg województw w 2023 roku.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

11. Wydatki gospodarstw domowych

Niniejszy rozdział zawiera analizę dynamiczną oraz statyczną wysokości przeciętnych wydatków gospodarstw domowych w województwie śląskim w porównaniu do kraju oraz innych województw. Dane zostały zaczerpnięte z *Banku Danych Lokalnych* GUS z lat 2012-2022. Dane za 2022 r. zostały uogólnione w oparciu o wstępne wyniki *Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań NSP 2021* i nie są wprost porównywalne z danymi za lata wcześniejsze, które zostały uogólnione w oparciu o wyniki *Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań NSP 2011*.

Sytuacja w latach 2020-2022, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł):
 - w 2020 roku: 1 270,85;
 - w 2021 roku: 1 421,34;
 - w 2022 roku: 1 526,79;
- Zmiana wysokości przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł) w latach 2021-2023: 255,94;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł) w latach 2020-2022: 20,1%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2020-2022: 24,3%.

Tendencje w latach 2012-2022, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł):
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 1 118,09 – 2012 rok;
 - wartość maksymalna: 1 526,79 – 2022 rok;
- Zmiana wysokości przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł) w latach 2012-2022: 408,70;
- Wskaźnik zmiany wysokości przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł) w latach 2012-2022: 36,6%;
- Skumulowany wskaźnik inflacji w latach 2012-2022: 35,9%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2022 roku

- Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych na 1 osobę (w zł):
 - w województwie śląskim: 1 526,79;
 - w Polsce: 1 475,22;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 1 672,67;
 - najniższa wartość wśród województw – podkarpackie – 1 162,28;
 - pozycja województwa śląskiego: 6.

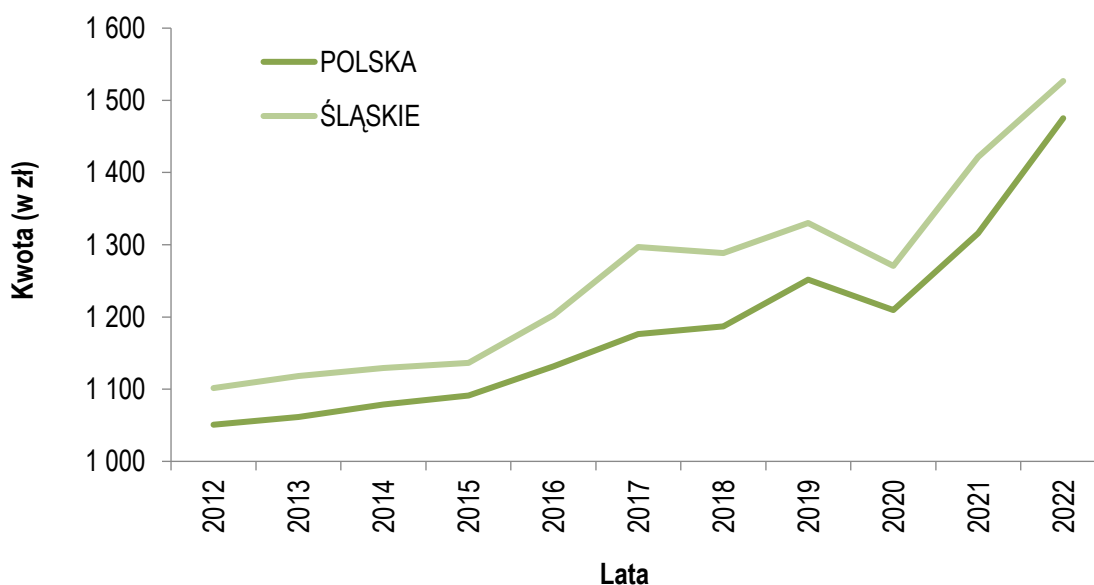
Struktura wydatków w 2022 r.

- Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych na 1 osobę (w %):
 - żywność i napoje bezalkoholowe:
 - w województwie śląskim: 27,3;
 - w Polsce: 26,7;
 - użytkowanie mieszkania i nośniki energii:
 - w województwie śląskim: 20,5;
 - w Polsce: 19,0;
 - pozostałe wydatki:
 - w województwie śląskim: 52,2;
 - w Polsce: 54,3.

WNIOSKI

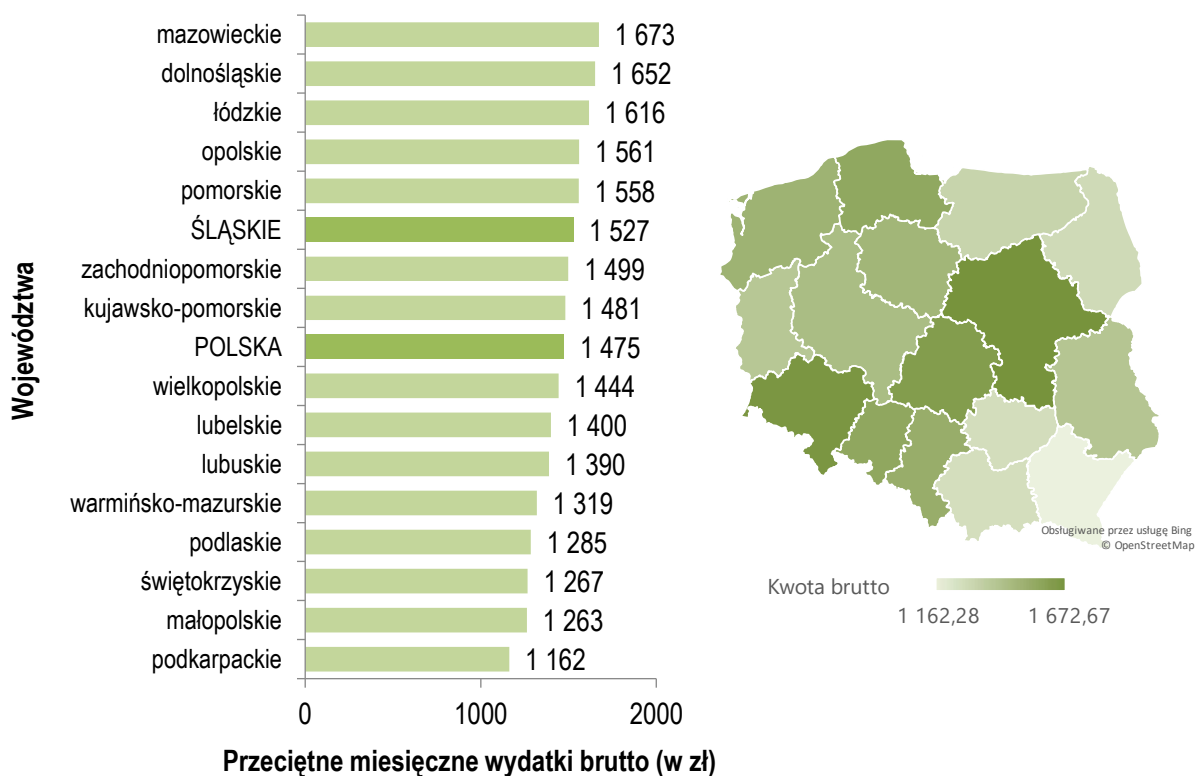
- Pomimo, że przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych w województwie śląskim w 2022 roku były wyższe niż średnia dla Polski to w porównaniu z pozostałymi województwami zajmuje ono 6. miejsce;
- W latach 2012-2022 w województwie śląskim wystąpiła silna tendencja wzrostowa w zakresie wysokości przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych;
- Po uwzględnieniu poziomu inflacji zanotowano niewielki realny wzrost przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych w latach 2013-2023 oraz ich spadek w latach 2021-2023.
- W porównaniu do średniej krajowej, mieszkańcy województwa śląskiego wydają nieco więcej w kategoriach „żywność i napoje bezalkoholowe” oraz „użytkowanie mieszkania i nośniki energii”, a nieco mniej w kategorii „pozostałe wydatki”.

Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych w województwie śląskim i w Polsce w latach 2012-2022.

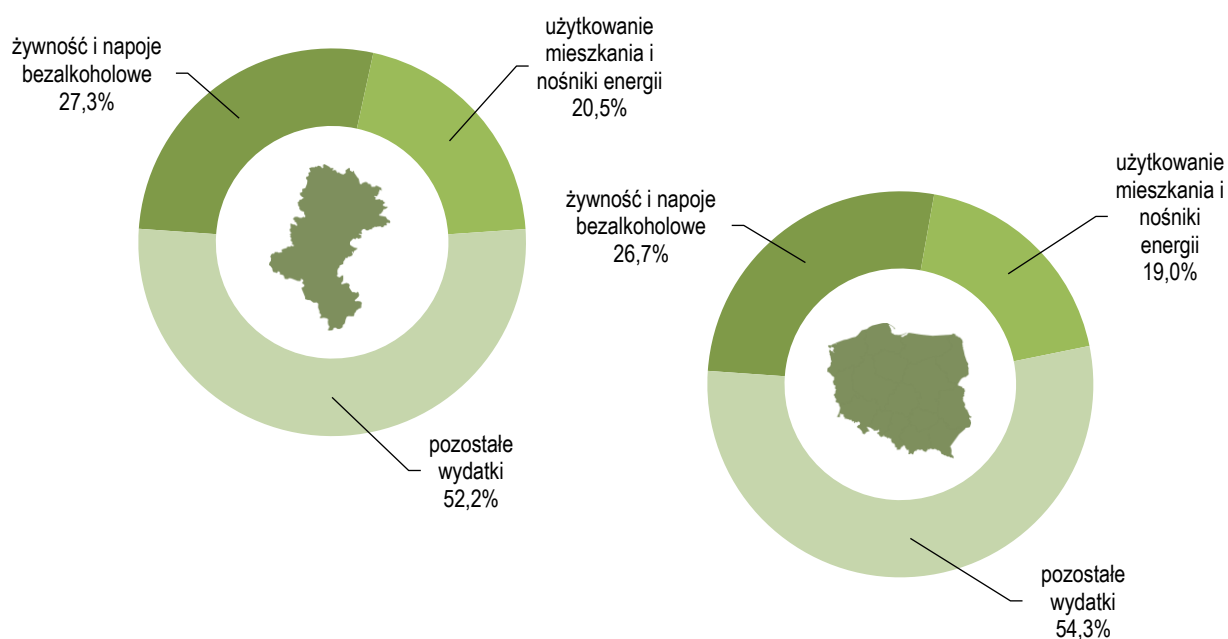
Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw domowych w złotych na 1 osobę wg województw w 2022 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych wg wybranych grup wydatkowych w wydatkach ogółem w 2022 roku.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 06.09.2024 r.].

12. Przestępczość

Niniejszy rozdział zawiera analizę dynamiczną oraz statyczną zjawiska przestępczości w województwie śląskim w porównaniu do kraju oraz innych województw. Analizie poddano również terytoria województwa śląskiego. Dane zostały zaczerpnięte z *Banku Danych Lokalnych* GUS z lat 2013-2023.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję to relacja liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców⁵⁶.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję:
 - w 2021 roku: 121 216;
 - w 2022 roku: 152 962;
 - w 2023 roku: 112 382;
- Zmiana liczby przestępstw stwierdzonych przez policję w latach 2021-2023: -8 834;
- Wskaźnik zmiany liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję w latach 2021-2023: -7,29%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję⁵⁷:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 105 799 – 2016 rok;
 - wartość maksymalna: 158 520 – 2013 rok;
- Zmiana liczby przestępstw stwierdzonych przez policję: -46 138;
- Wskaźnik zmiany liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję: -29,1%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 26,0;
 - w Polsce: 21,0;
 - najwyższa wartość wśród województw – dolnośląskie – 27,5;
 - najniższa wartość wśród województw – podkarpackie – 11,6;
 - pozycja województwa śląskiego: 2.
- Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję:
 - w województwie śląskim: 76,8;

⁵⁶ Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.]

⁵⁷ Liczba przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach.

- w Polsce: 71,5;
- najwyższa wartość wśród województw – lubelskie – 79,7;
- najniższa wartość wśród województw – mazowieckie – 62,6;
- pozycja województwa śląskiego: 4.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1000 mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - części województwa o najniższych wartościach: północna;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: sosnowiecki – 46,5;
 - najniższa wartość wśród podregionów: częstochowski – 17,4;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 31,4;
 - wartość w powiatach ziemskich: 19,5;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Sosnowiec (64,8), m. Jaworzno (57,7) oraz m. Dąbrowa Górnicza (42,3);
 - powiaty o najniższych wartościach: częstochowski (9,8), bielski (12,3) oraz kłobucki (13,0).
- Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: wschodnia;
 - części województwa o najniższych wartościach: południowa;
 - powiaty o najwyższych wartościach: myszkowski (89,1), m. Jaworzno (88,6) oraz m. Sosnowiec (88,2);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Żory (65,0), tarnogórski (65,8) oraz bielski (66,1).

Struktura przestępstw ze względu na charakter

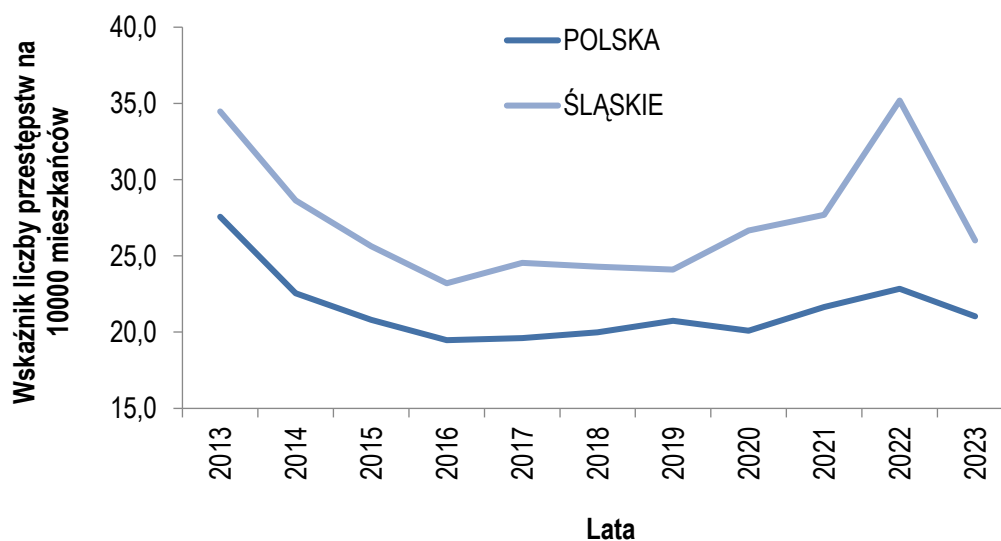
- Najczęściej popełniane w województwie śląskim: przeciwko mieniu (61 809) oraz kryminalne (59 087);
- Najrzadziej popełniane w województwie śląskim: przeciwko życiu i mieniu (1 809) oraz przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajowości (3 865);
- Wskaźniki liczby przestępstw ze względu na charakter na 1000 mieszkańców:
 - przeciwko mieniu:
 - o w województwie śląskim: 14,3;
 - o w Polsce: 10,9;
 - kryminalny:
 - o w województwie śląskim: 13,7;
 - o w Polsce: 12,4;
 - gospodarczy:
 - o w województwie śląskim: 9,6;
 - o w Polsce: 6,0;
 - przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – razem:
 - o w województwie śląskim: 1,8;

- w Polsce: 1,8;
- przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – drogowe
 - w województwie śląskim: 1,6;
 - w Polsce: 1,6;
- przeciwko rodzinie i opiece:
 - w województwie śląskim: 1,6;
 - w Polsce: 1,2;
- przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajowości:
 - w województwie śląskim: 0,9;
 - w Polsce: 0,9;
- przeciwko życiu i zdrowiu:
 - w województwie śląskim: 0,4;
 - w Polsce: 0,4.

WNIOSKI

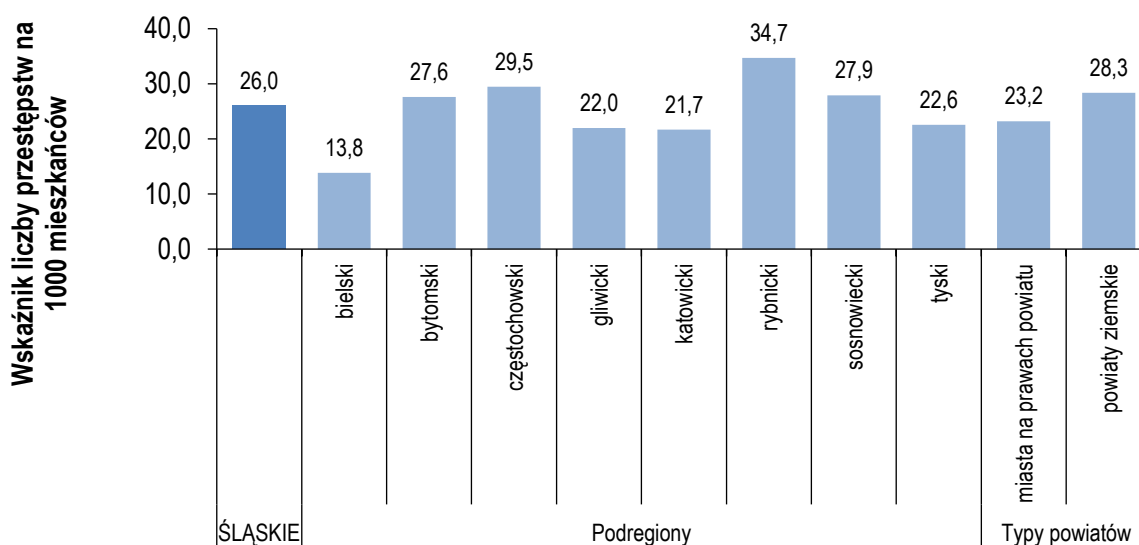
- W 2023 roku w województwie śląskim wskaźnik przestępstw stwierdzonych na 1000 mieszkańców był prawie najwyższy w kraju (2 miejsce);
- Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję plasuje województwo śląskie na 4. miejscu w kraju;
- Na przestrzeni lat 2013-2023 w województwie śląskim wystąpiła tendencja spadkowa w zakresie liczby przestępstw;
- Największą częstotliwość popełniania przestępstw zanotowano w środkowej części województwa;
- Najczęściej popełniane były przestępstwa przeciwko mieniu i kryminalne, a najrzadziej przeciwko życiu i zdrowiu.

Wskaźnik liczby przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach na 1000 mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

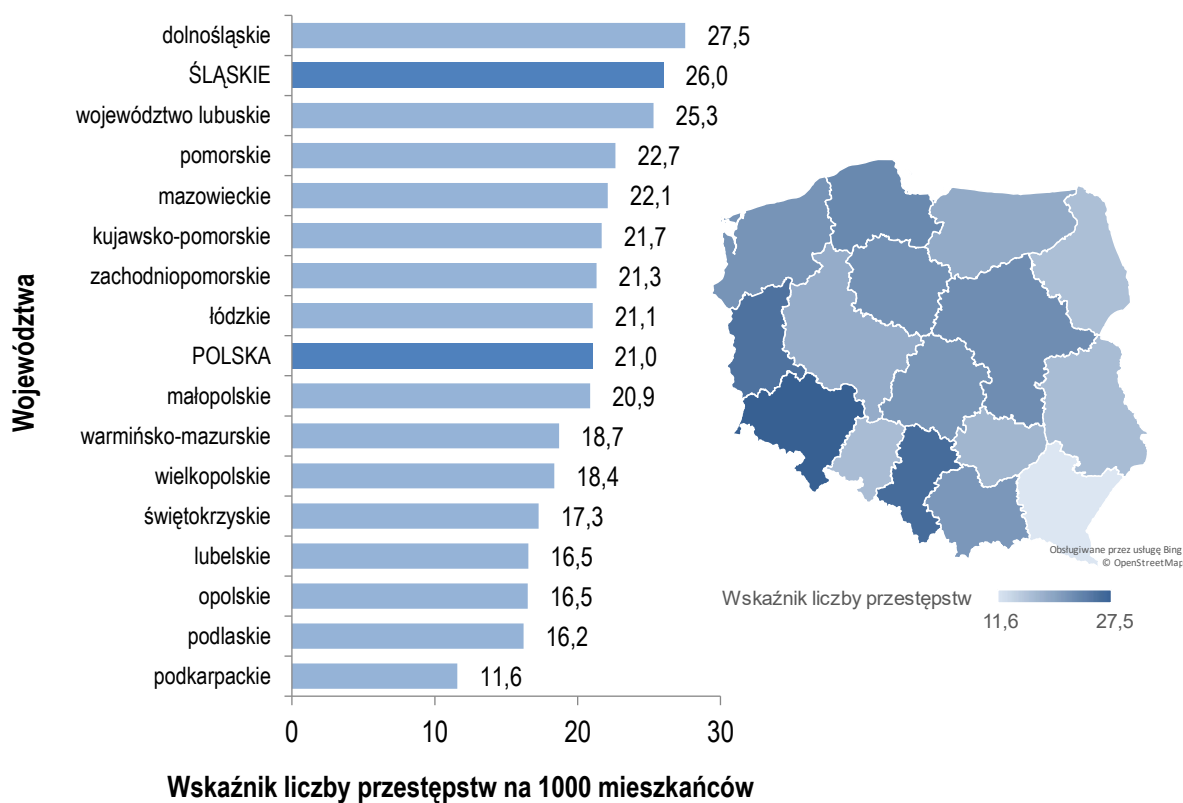
Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Wskaźnik liczby przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego w 2023 r.

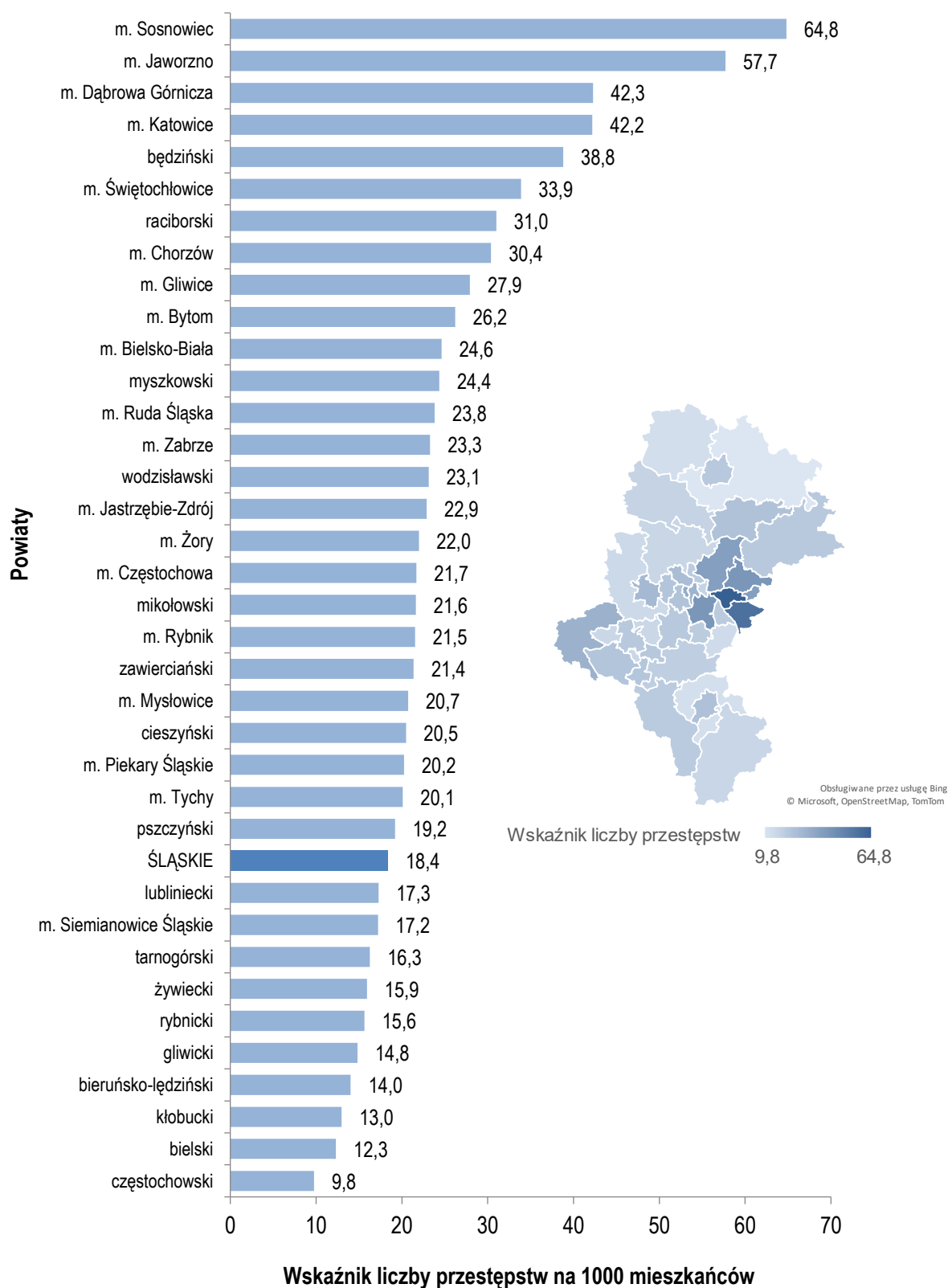
Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Wskaźnik liczby przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach na 1000 mieszkańców wg województw w 2023 roku.

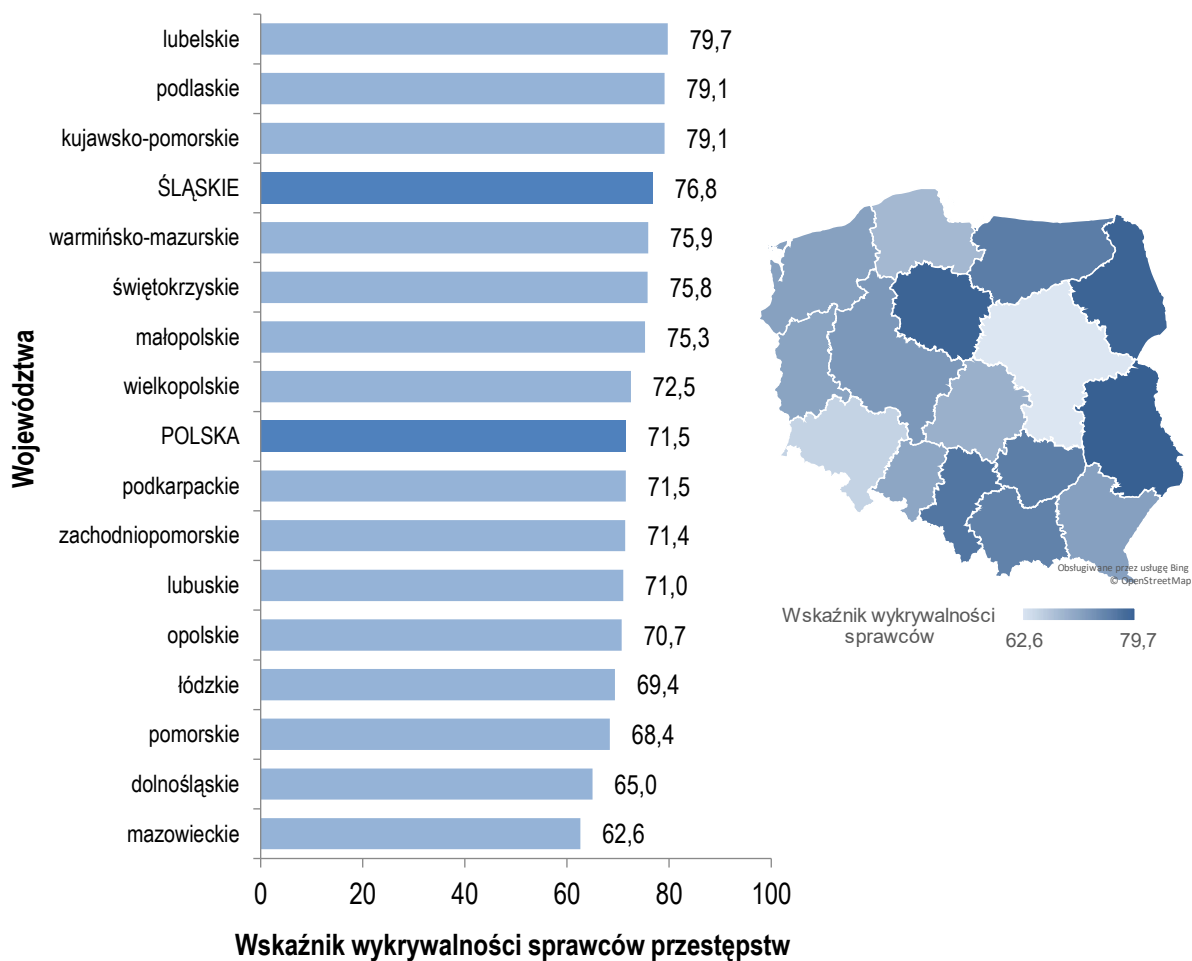
Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Wskaźnik liczby przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach na 1000 mieszkańców w powiatach województwa śląskiego w 2023 roku.

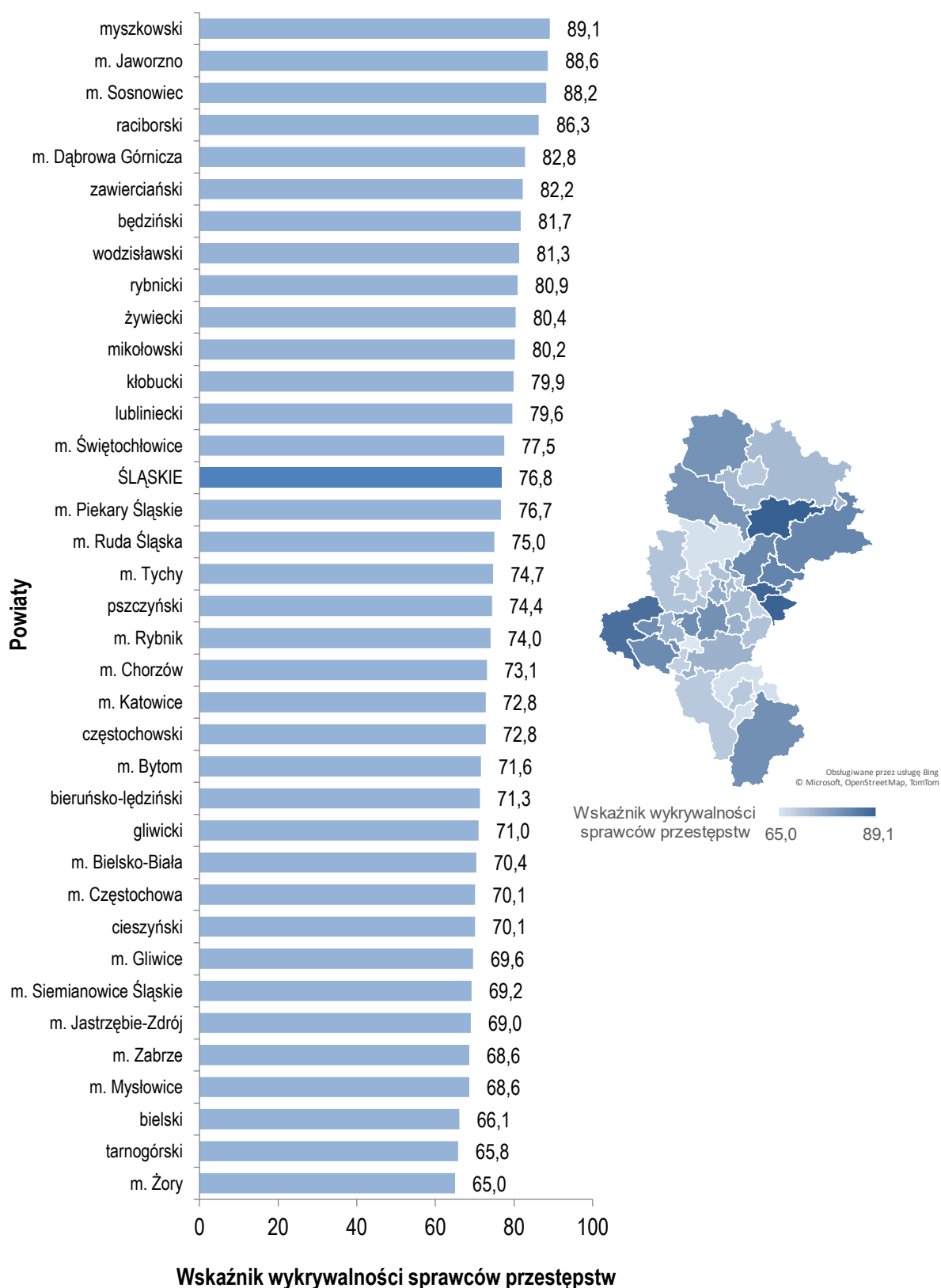
Źródła: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję wg województw w 2023 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w powiatach województwa śląskiego w 2023 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

13. Rynek pracy

Niniejszy rozdział zawiera analizę rynku pracy w województwie śląskim w latach 2013-2023. Wybrane informacje zestawiono z analogicznymi dla całego kraju oraz innych województw. Analizie poddano również sytuację w powiatach województwa śląskiego. W rozdziale uwzględniono m.in. informacje dotyczące liczby osób bezrobotnych, stopy bezrobocia oraz osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym długotrwale bezrobotnych.

13.1. Liczba bezrobotnych ogółem

Dane o liczbie bezrobotnych obejmują osoby zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy jako bezrobotne, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 735).

Bezrobotni zarejestrowani to osoby, które ukończyły 18 lat i nie osiągnęły wieku emerytalnego, niezatrudnione i niewykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy i zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej⁵⁸.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne:
 - w 2021 roku: 76 324;
 - w 2022 roku: 64 903;
 - w 2023 roku: 62 445;
- Zmiana liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w latach 2021-2023: -13 879 osób;
- Wskaźnik zmiany liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w latach 2021-2023: -18,2%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 62 445 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 208 296 – 2013 rok;
- Zmiana liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne: -145 851 osób;
- Wskaźnik zmiany liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne: -70,0%.

⁵⁸ Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/2958,pojecie.html> [odczyt: 9.12.2024 r.].

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne na 1000 mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 14,5;
 - w Polsce: 20,9;
 - najwyższa wartość wśród województw – podkarpackie – 32,7;
 - najniższa wartość wśród województw – wielkopolskie – 13,3;
 - pozycja województwa śląskiego: 15.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne na 1000 mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: duże;
 - części województwa o najwyższych wartościach: północna;
 - części województwa o najniższych wartościach: środkowa;
 - zróżnicowanie w podregionach: bardzo duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: bytomski – 20,0;
 - najniższa wartość wśród podregionów: tyski – 9,4;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 13,8;
 - wartość w powiatach ziemskich: 15,2;
 - powiaty o najwyższych wartościach: kłobucki (26,9), m. Bytom (23,9) oraz m. Dąbrowa Górnicza (21,5);
 - powiaty o najniższych wartościach: bieruńsko-lędziński (5,5), m. Katowice (7,7) oraz m. Tychy (8,3).

Struktura wieku i płci osób bezrobotnych

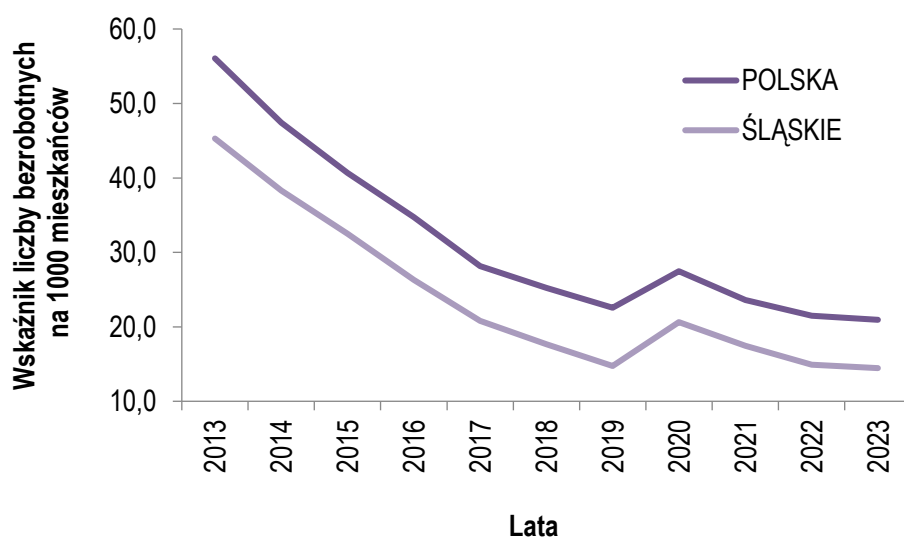
- Liczba osób bezrobotnych:
 - 24 lata i mniej:
 - kobiety – 3 947;
 - mężczyźni – 3 024;
 - 25-34:
 - kobiety – 9 157;
 - mężczyźni – 4 614;
 - 35-44:
 - kobiety – 9 892;
 - mężczyźni – 6 833;
 - 45-54:
 - kobiety – 7 095;
 - mężczyźni – 6 938;
 - 55 i więcej:
 - kobiety – 3 486;
 - mężczyźni – 7 459.
- Odsetek kobiet i mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych w ogólnej populacji osób bezrobotnych:
 - OGÓŁEM: K - 46,2, M - 53,8
 - 24 lata i mniej: K – 56,6, M – 43,4;
 - 25-34: K – 66,5, M – 33,5;

- 35-44: K – 59,1, M – 40,9;
 - 45-54: K – 50,6, M – 49,4;
 - 55 i więcej: K – 31,9, M – 68,1.
- Odsetek osób bezrobotnych wg płci w ogólnej liczbie osób bezrobotnych:
 - kobiety:
 - w województwie śląskim – 46,2;
 - w Polsce – 52,6;
 - mężczyźni:
 - w województwie śląskim – 53,8;
 - w Polsce – 47,4.
 - Odsetek osób bezrobotnych wg grup wiekowych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych:
 - 24 i mniej:
 - w województwie śląskim – 11,2;
 - w Polsce – 12,8;
 - 25-34:
 - w województwie śląskim – 22,1;
 - w Polsce – 23,7;
 - 35-44:
 - w województwie śląskim – 26,8;
 - w Polsce – 25,6;
 - 45-54:
 - w województwie śląskim – 22,5;
 - w Polsce – 21,1;
 - 55 i więcej:
 - w województwie śląskim – 17,5;
 - w Polsce – 16,8.

WNIOSKI

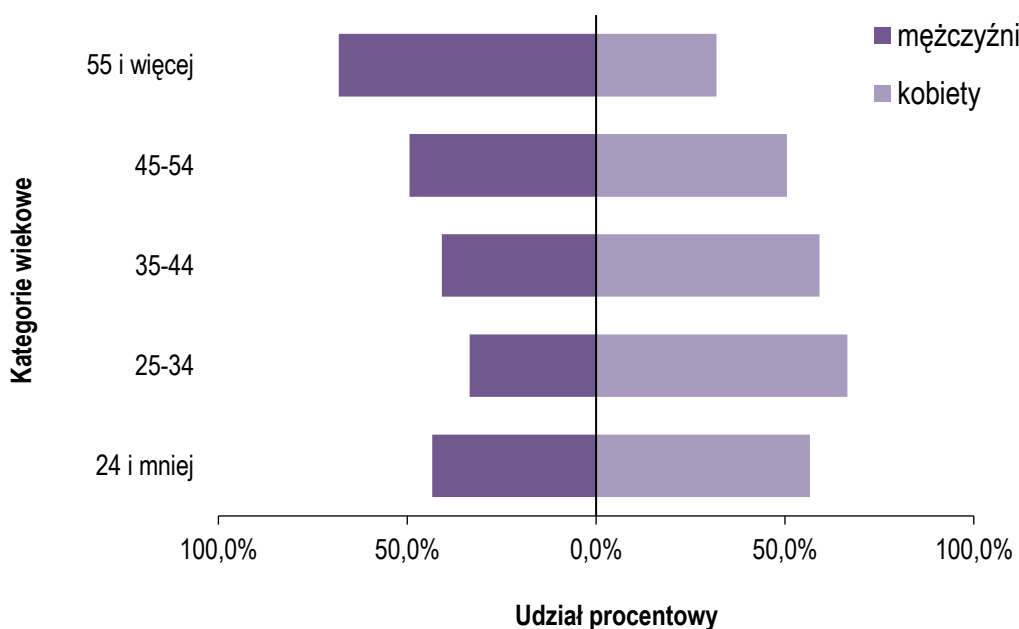
- W 2023 roku województwo śląskie plasowało się na 15. miejscu wśród województw pod względem liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców;
- W latach 2013-2023 w województwie śląskim zanotowano silną tendencję spadkową w zakresie liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne oraz przez cały ten okres była ona niższa niż w Polsce;
- Zróżnicowanie w ramach województwa wskaźnika liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne na 1000 mieszkańców było duże, a najwyższe wartości wystąpiły w podregionie bytomskim;
- W województwie śląskim na koniec 2023 roku wśród osób bezrobotnych przeważały kobiety, podczas gdy w całym kraju większy udział mieli mężczyźni;
- W województwie śląskim na koniec 2023 roku wyższe niż w Polsce udziały osób bezrobotnych zanotowano w młodszych kategoriach wiekowych: 24 i mniej lat, 25-34 lat, natomiast wyższe w starszych kategoriach: 35-44 lat, 45-54 lat oraz 55 i więcej lat.

Wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023, stan na koniec danego roku.

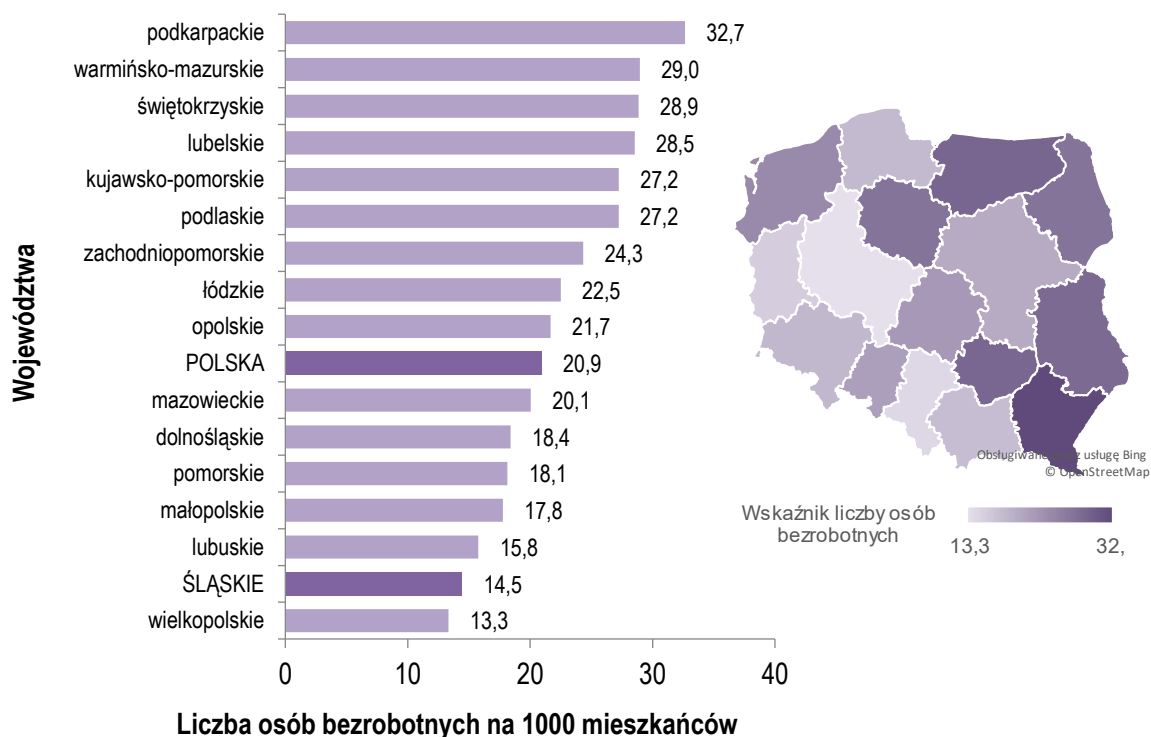
Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Odsetek liczby osób bezrobotnych wg płci i kategorii wiekowych w województwie śląskim, stan na 31.12.2023 r.

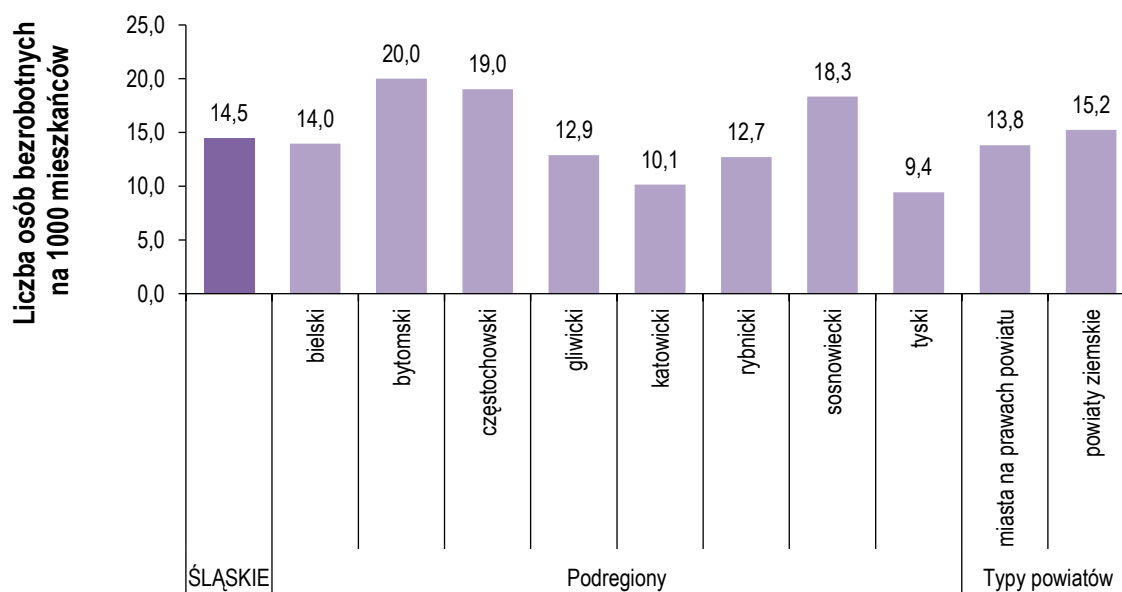
Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Wskaźnik liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne na 1000 mieszkańców województw, stan na 31.12.2023 r.

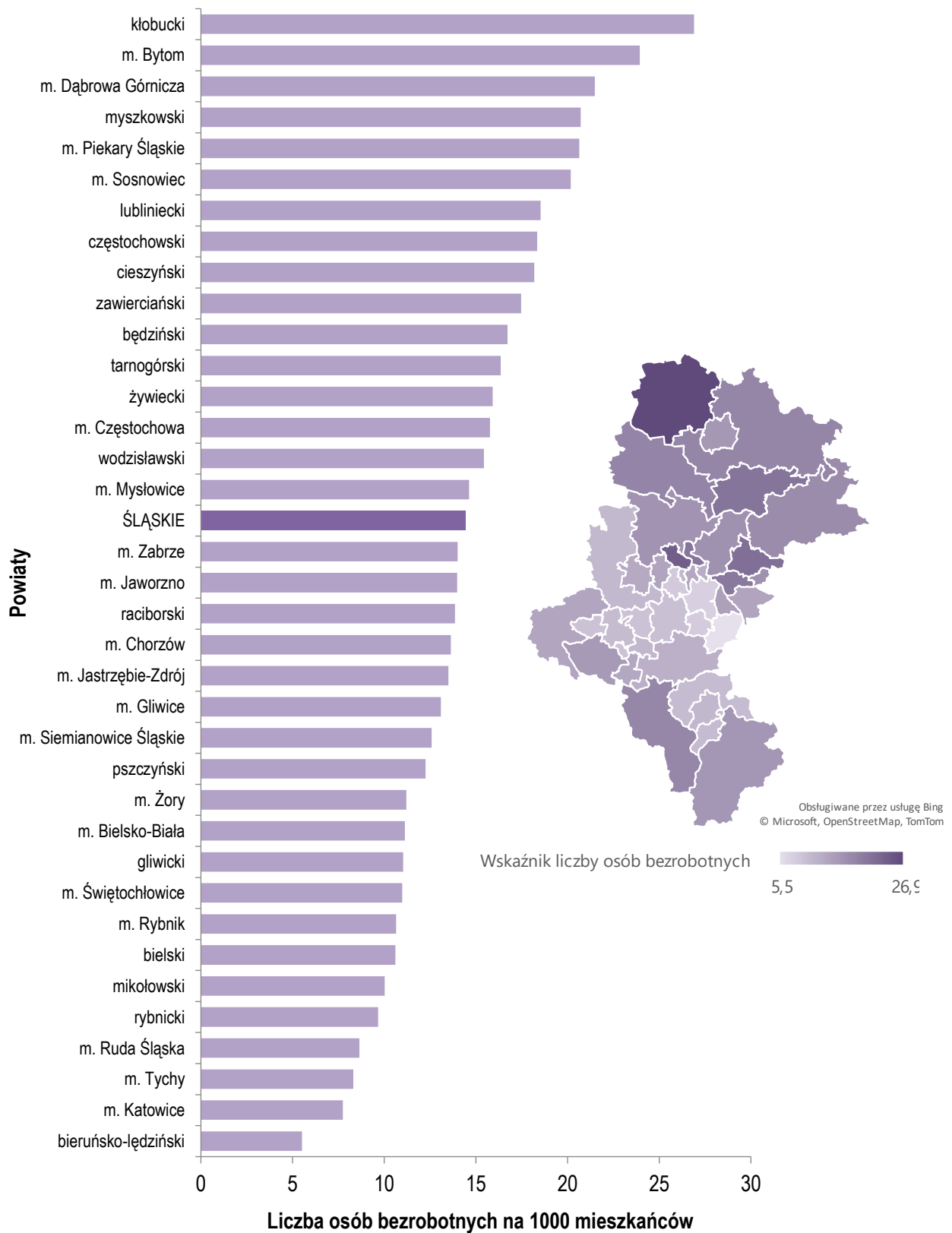
Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Wskaźnik liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne na 1000 mieszkańców terytoriów województwa śląskiego, stan na 31.12.2023 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Wskaźnik liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne na 1000 mieszkańców powiatów województwa śląskiego, stan na 31.12.2023 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

13.2. Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia definiowana jest jako procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo⁵⁹. W niniejszym podrozdziale dokonano analizy poziomu tego wskaźnika w województwie śląskim na tle Polski w latach 2013-2023 wg stanu na koniec danego roku. Analiza obejmuje również poziom stopy bezrobocia na koniec 2023 roku w odniesieniu do innych województw oraz w powiatach województwa śląskiego.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Stopa bezrobocia rejestrowanego:
 - w 2021 roku: 4,3;
 - w 2022 roku: 3,7;
 - w 2023 roku: 3,6;
- Zmiana wysokości stopy bezrobocia rejestrowanego: -0,7 punktu proc.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Stopa bezrobocia rejestrowanego:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 3,6 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 11,3 – 2013 rok;
- Zmiana wysokości stopy bezrobocia rejestrowanego: -7,7 punktu proc.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Stopa bezrobocia rejestrowanego:
 - w województwie śląskim: 3,6;
 - w Polsce: 5,1;
 - najwyższa wartość wśród województw – podkarpackie – 8,6;
 - najniższa wartość wśród województw – wielkopolskie – 3,0;
 - pozycja województwa śląskiego: 15.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

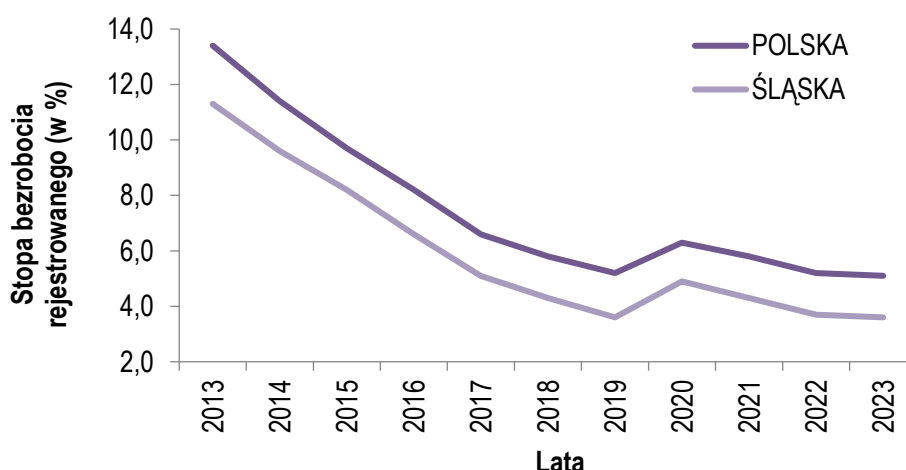
- Stopa bezrobocia rejestrowanego:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: umiarkowane;
 - części województwa o najwyższych wartościach: północna;
 - części województwa o najniższych wartościach: zachodnia;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Bytom (8,2), kłobucki (7,4) oraz m. Piekary Śląskie (7,3);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Katowice (1,0), bieruńsko-lędziński (1,4) oraz m. Tychy (1,7).

⁵⁹ Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, *Leksykon Budżetowy*, <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/BASLeksykon.xsp?id=51301A1132FC3336C1257A56003D56C3&litera=B> [odczyt 23.09.2024 r.].

WNIOSKI

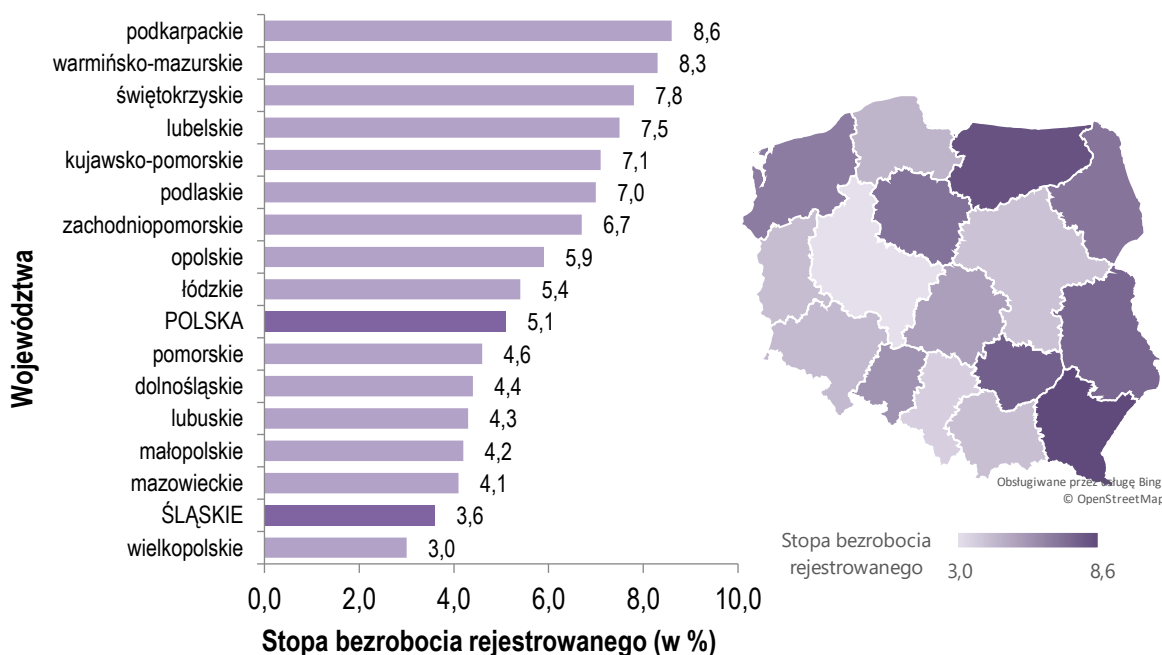
- Województwo śląskie zajmowało w 2023 roku 15 miejsce wśród województw pod względem wysokości stopy bezrobocia rejestrowanego;
- W okresie 2013-2023 stopa bezrobocia wykazywała w województwie śląskim tendencję silnie spadkową oraz była przez cały ten okres niższa od stopy bezrobocia dla całego kraju;
- Pomijając rokiem 2013 a 2023 stopa bezrobocia spadła o 7,7 punktu proc.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023 wg stanu na koniec danego roku.

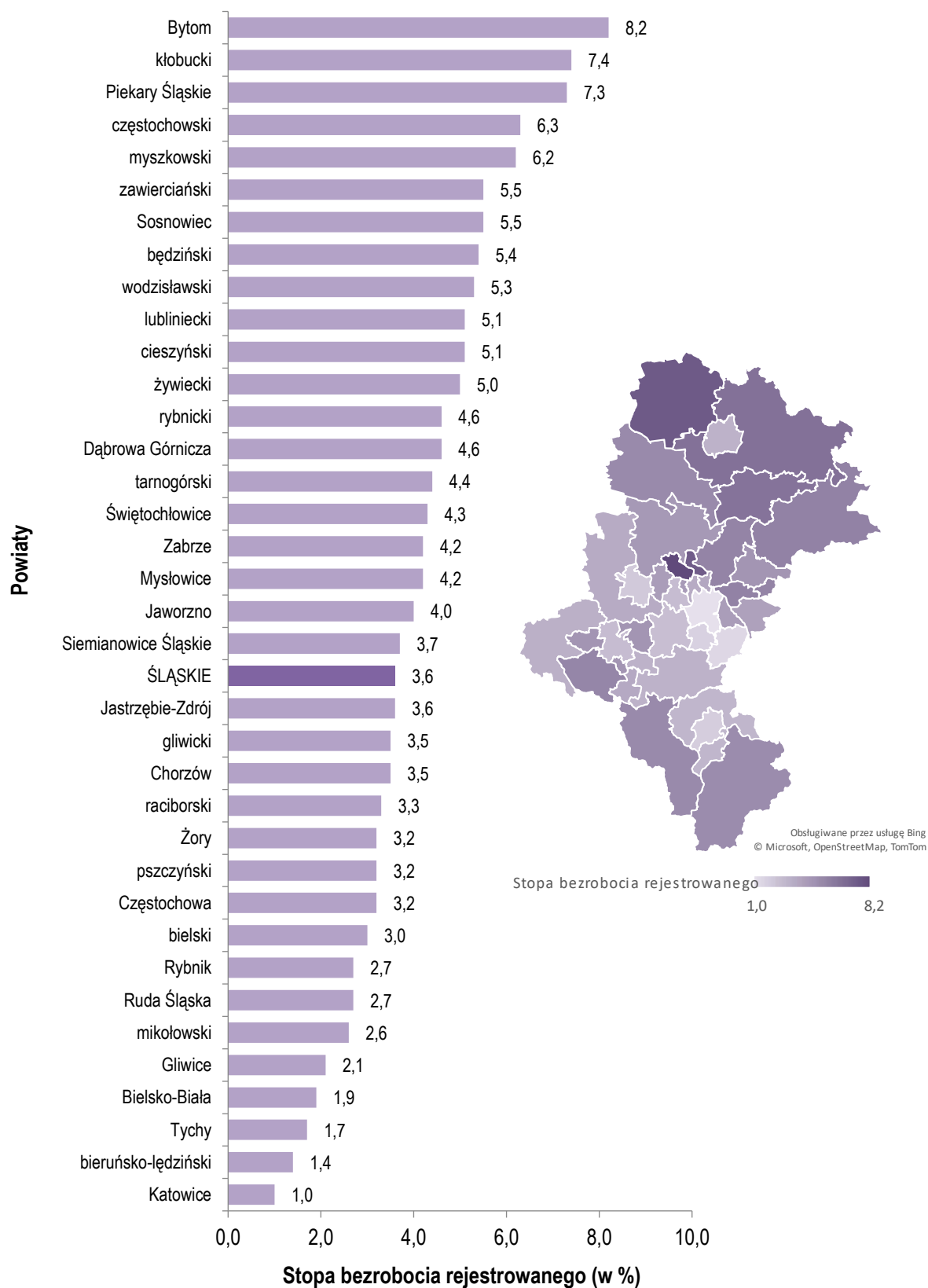
Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Stopa bezrobocia rejestrowanego wg województw, stan na 31.12.2023 roku.

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach województwa śląskiego, stan na 31.12.2023 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

13.3. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Wśród osób zarejestrowanych jako bezrobotne znajdują się osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zaliczamy do nich w szczególności: bezrobotnych do 30 roku życia, po 50 roku życia, posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia, posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia, korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, niepełnosprawnych oraz długotrwale bezrobotnych⁶⁰.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia:
 - w 2021 roku: 15 768;
 - w 2022 roku: 13 774;
 - w 2023 roku: 13 465;
- Zmiana liczby osób bezrobotnych do 30 roku życia w latach 2021-2023: -2 303 osób;
- Wskaźnik zmiany liczby osób bezrobotnych do 30 roku życia w latach 2021-2023: - 14,6%.

- Liczba osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej:
 - w 2021 roku: 1 160;
 - w 2022 roku: 1 198;
 - w 2023 roku: 1 175;
- Zmiana liczby osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej latach 2021-2023: 15 osób;
- Wskaźnik zmiany liczby osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2021-2023: 1,3%.

- Liczba osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia:
 - w 2021 roku: 12 045;
 - w 2022 roku: 9 633;
 - w 2023 roku: 8 527;
- Zmiana liczby osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia w latach 2021-2023: -3 158 osób;
- Wskaźnik zmiany liczby osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia w latach 2021-2023: -29,2%.

- Liczba osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia:
 - w 2021 roku: 125;
 - w 2022 roku: 130;
 - w 2023 roku: 141;
- Zmiana liczby osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia w latach 2021-2023: 16 osób;
- Wskaźnik zmiany liczby osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia w latach 2021-2023: 12,8%.

⁶⁰ Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach, *Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy*, <https://wupkatowice.praca.gov.pl/-/887894-bezrobotni-w-szczegolnej-sytuacji-na-ryнку-pracy> [dostęp 09.09.2024 r.].

- Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych:
 - w 2021 roku: 5 979;
 - w 2022 roku: 5 705;
 - w 2023 roku: 5 826;
- Zmiana liczby osób bezrobotnych niepełnosprawnych w latach 2021-2023: -153 osoby;
- Wskaźnik zmiany liczby osób bezrobotnych niepełnosprawnych w latach 2021-2023: - 2,6%.

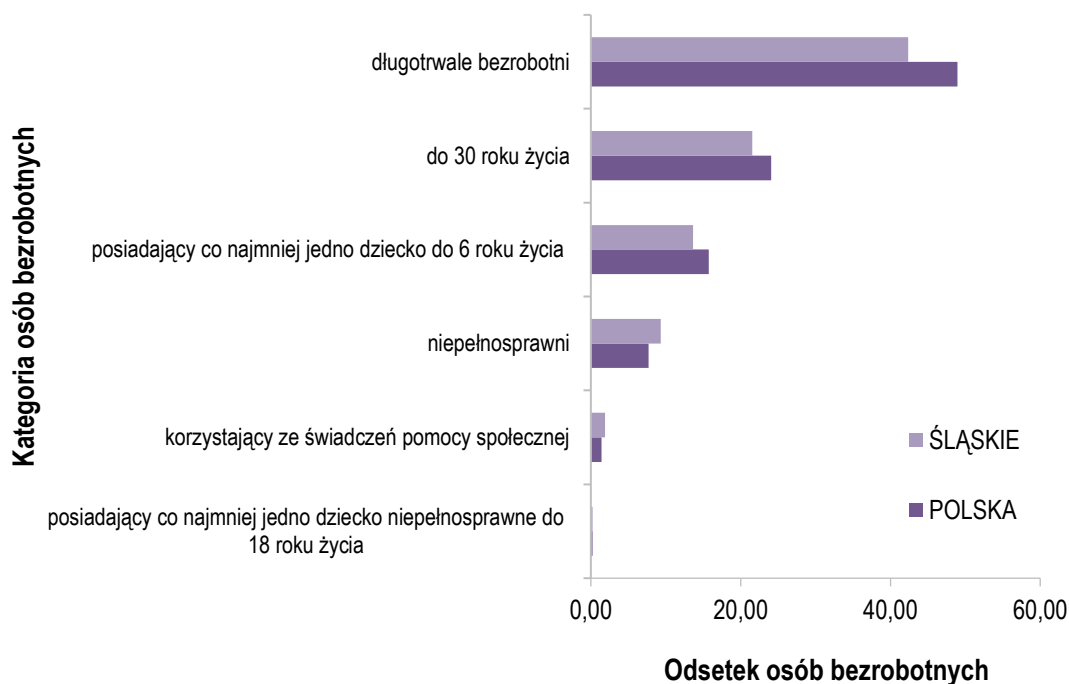
Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Odsetek osób bezrobotnych do 30 roku życia:
 - w województwie śląskim: 21,6;
 - w Polsce: 24,1;
 - najwyższa wartość wśród województw – lubelskie – 27,7;
 - najniższa wartość wśród województw – dolnośląskie – 20,1;
 - pozycja województwa śląskiego: 14.
- Odsetek osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej:
 - w województwie śląskim: 1,9;
 - w Polsce: 1,4;
 - najwyższa wartość wśród województw – kujawsko-pomorskie – 3,1;
 - najniższa wartość wśród województw – lubelskie – 0,2;
 - pozycja województwa śląskiego: 5.
- Odsetek osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia:
 - w województwie śląskim: 13,7;
 - w Polsce: 15,7;
 - najwyższa wartość wśród województw – kujawsko-pomorskie – 18,6;
 - najniższa wartość wśród województw – śląskie – 13,7;
 - pozycja województwa śląskiego: 16.
- Odsetek osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia:
 - w województwie śląskim: 0,23;
 - w Polsce: 0,22;
 - najwyższa wartość wśród województw – opolskie – 0,40;
 - najniższa wartość wśród województw – świętokrzyskie – 0,12;
 - pozycja województwa śląskiego: 9.
- Odsetek liczby bezrobotnych niepełnosprawnych:
 - w województwie śląskim: 9,3;
 - w Polsce: 7,7;
 - najwyższa wartość wśród województw – lubuskie – 10,2;
 - najniższa wartość wśród województw – kujawsko-pomorskie – 5,5;
 - pozycja województwa śląskiego: 6.

WNIOSKI

- Na tle kraju województwo śląskie plasowało się na:
 - 14. miejscu pod względem odsetka osób zarejestrowanych jako bezrobotne do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych;
 - 5. miejscu pod względem odsetka osób zarejestrowanych jako bezrobotne korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w ogólnej liczbie bezrobotnych;
 - 16. miejscu pod względem odsetka osób zarejestrowanych jako bezrobotne posiadających co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych;
 - 9. miejscu pod względem odsetka liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych;
 - 6. miejscu pod względem odsetka liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne niepełnosprawne w ogólnej liczbie bezrobotnych.
- Najsilniejszą tendencją spadkową w latach 2021-2023 w województwie śląskim charakteryzowała się liczba osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia;
- Najsilniejszą tendencją wzrostową w latach 2021-2023 w województwie śląskim charakteryzowała się liczba osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia.

Odsetek osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych, stan na 31.12.2023 r.

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych w województwie śląskim i w Polsce w latach 2021-2023, stan na koniec danego roku.

Kategoria osób bezrobotnych	2021				2022				2023			
	Polska		Śląskie		Polska		Śląskie		Polska		Śląskie	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	1 652	0,18	125	0,16	1 673	0,21	130	0,20	1 771	0,22	141	0,23
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej	12 920	1,44	1 160	1,52	11 784	1,45	1 198	1,85	11 289	1,43	1 175	1,88
Niepełnosprawni	60 973	6,81	5 979	7,83	59 559	7,33	5 705	8,79	60 835	7,72	5 826	9,33
Posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	160 014	17,87	12 045	15,78	138 229	17,02	9 633	14,84	124 008	15,73	8 527	13,66
Do 30 roku życia	210 910	23,56	15 768	20,66	194 496	23,94	13 774	21,22	189 674	24,06	13 465	21,56
Długotrwale bezrobotni	506 454	56,57	39 054	51,17	419 680	51,67	29 873	46,03	385 871	48,95	26 456	42,37

Źródła: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.10.2024 r.].

13.4. Osoby długotrwale bezrobotne

Według ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy osoby długotrwale bezrobotne to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych⁶¹.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba osób długotrwale bezrobotnych:
 - w 2021 roku: 39 054;
 - w 2022 roku: 29 873;
 - w 2023 roku: 26 456;
- Zmiana liczby osób długotrwale bezrobotnych w latach 2021-2023: -12 598 osób;
- Wskaźnik zmiany liczby osób długotrwale bezrobotnych w latach 2021-2023: -32,3%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba osób długotrwale bezrobotnych:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 26 456 – 2023 rok;
 - wartość maksymalna: 104 500 – 2013 rok;
- zmiana liczby osób długotrwale bezrobotnych: 78 044;
- wskaźnik zmiany liczby osób długotrwale bezrobotnych: -74,7%.

- Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (w %):
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 41,5 – 2020 rok;
- wartość maksymalna: 54,8 – 2014 rok;
- zmiana wartości wskaźnika: -7,8 punktu proc.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

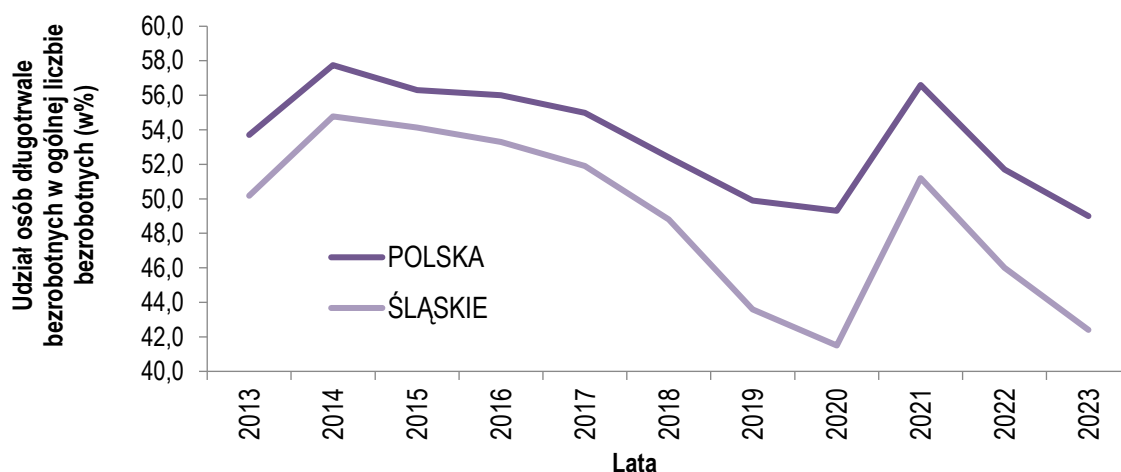
- Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych:
 - w województwie śląskim: 42,4;
 - w Polsce: 49,0;
 - najwyższa wartość wśród województw – lubelskie – 55,3;
 - najniższa wartość wśród województw – lubuskie – 37,7;
 - pozycja województwa śląskiego: 14.

⁶¹ Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (tj.: Dz.U. z 2023 r., poz. 735), art. 2, ust. 1, pkt 5.

WNIOSKI

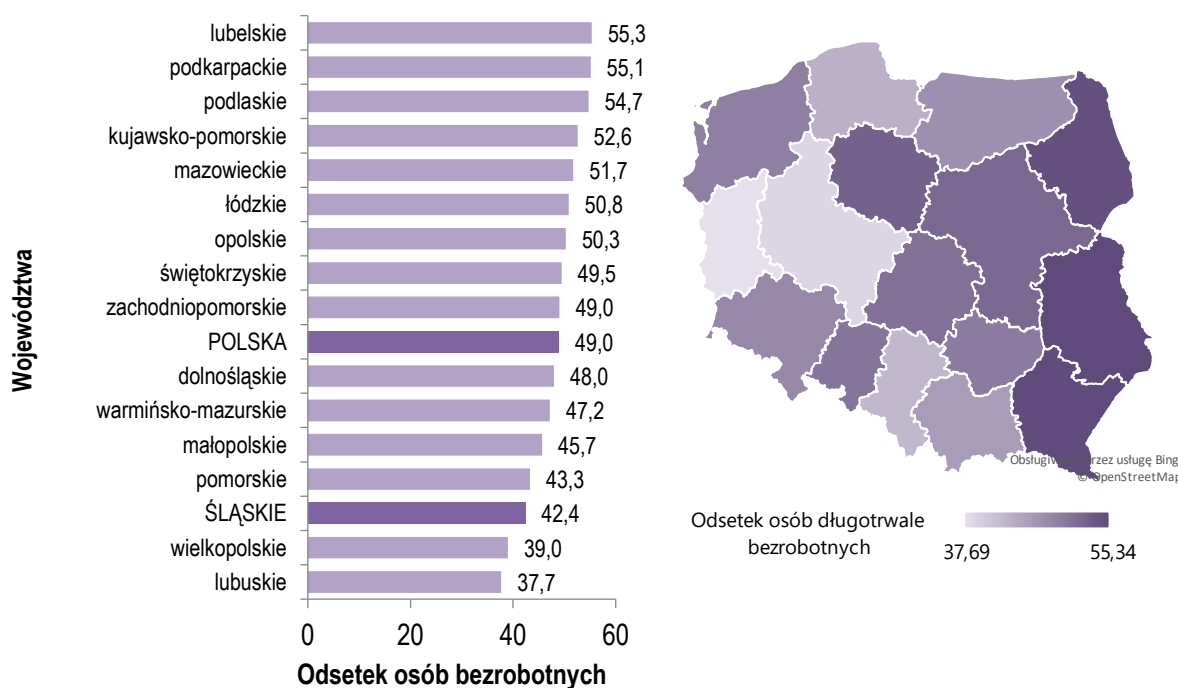
- Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych przez cały okres 2013-2023 był w województwie śląskim niższy niż w kraju;
- W latach 2013-2023 liczba osób długotrwale bezrobotnych wykazała tendencję spadkową;
- W latach 2021-2023 liczba osób długotrwale bezrobotnych w województwie śląskim zmniejszyła się blisko o 1/3.

Osoby długotrwale bezrobotne jako odsetek ogółu bezrobotnych w latach 2013-2023 wg stanu na koniec roku.

Źródła: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

Osoby długotrwale bezrobotne jako odsetek ogółu bezrobotnych wg województw, stan na 31.12.2023 r.

Źródła: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 09.09.2024 r.].

14. Samobójstwa

Samobójstwa są ważną kwestią społeczną, ponieważ mają głęboki wpływ na jednostki, rodziny, społeczności i całe społeczeństwa. Samobójstwa są jedną z głównych przyczyn zgonów na świecie, szczególnie wśród młodych ludzi i osób w średnim wieku. Każda taka śmierć to tragedia nie tylko dla danej osoby, ale również dla jej bliskich.

Samobójstwa generują znaczne koszty społeczne i ekonomiczne. Obejmują one m.in. utratę produktywności, wydatki na opiekę zdrowotną, interwencje kryzysowe i wsparcie dla rodzin osób zmarłych. Samobójstwo z reguły wywołuje głęboką traumę wśród bliskich zmarłego. Osoby z otoczenia mogą doświadczać żałoby, poczucia winy i własnych problemów psychicznych, w tym zwiększonego ryzyka podejmowania prób samobójczych.

Szczególnie niepokojące są samobójstwa wśród dzieci i młodzieży. Problemy takie jak cyberprzemoc, presja społeczna czy izolacja społeczna mogą prowadzić do kryzysów psychicznych, które wymagają uwagi zarówno na poziomie jednostki, jak i systemu edukacji.

W poniższym rozdziale zajęto się analizą liczby i struktury prób samobójstw oraz zamachów samobójczych zakończonych zgonem wg danych statystycznych z lat 2013-2023. Przeanalizowano również odsetek samobójstw zakończonych zgonem na tle ogółu podjętych i udokumentowanych prób. Dane zostały zaczerpnięte ze statystyk Policji.

14.1. Zamachy samobójcze

Poniższy podrozdział zawiera analizę zamachów samobójczych ogółem, tzn. prób i zakończonych zgonem.

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba zamachów samobójczych:
 - w 2021 roku: 1 806;
 - w 2022 roku: 1 915;
 - w 2023 roku: 2 120;
- Zmiana liczby zamachów samobójczych w latach 2021-2023: 314;
- Wskaźnik zmiany liczby zamachów samobójczych w latach 2021-2023: 17,4%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba podjętych zamachów samobójczych:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: bardzo silna;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 1 149 – 2013 rok;
 - wartość maksymalna: 2 120 – 2023 rok;
- Zmiana liczby podjętych zamachów samobójczych zakończonych zgonem w latach 2021-2023: 971;
- Wskaźnik zmiany liczby zamachów samobójczych w latach 2013-2023: 84,5%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby zamachów samobójczych na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 4,91;
 - w Polsce: 4,02;
 - najwyższa wartość wśród województw – pomorskie – 7,68;
 - najniższa wartość wśród województw – mazowieckie – 2,61;
 - pozycja województwa śląskiego: 4.

Struktura zamachów samobójczych, województwo śląskie wg danych na koniec 2023

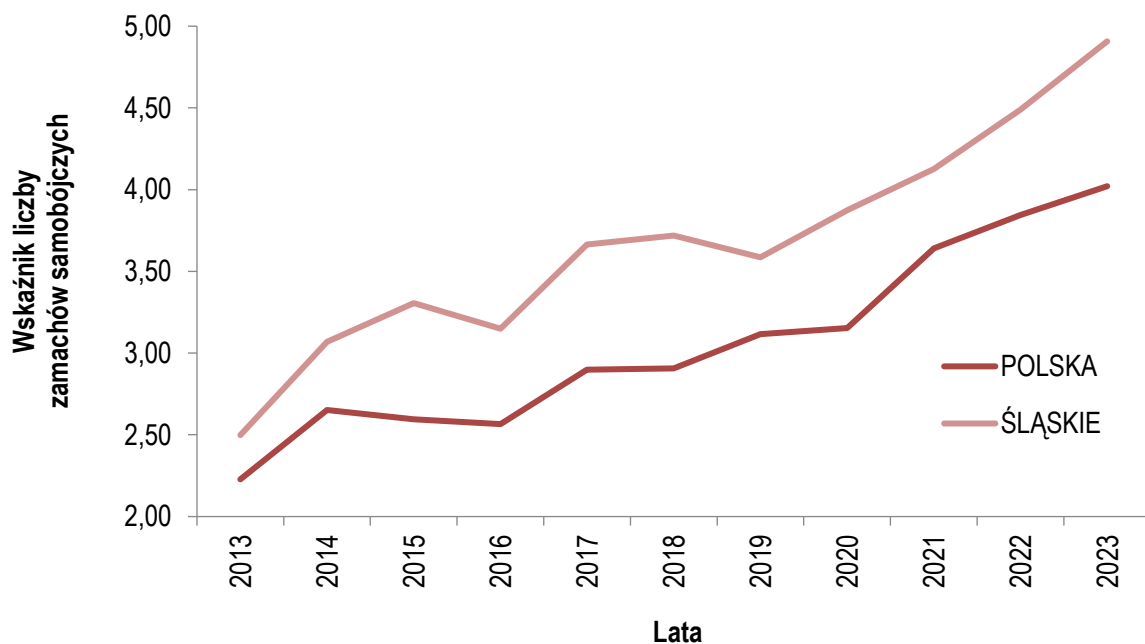
- Struktura ze względu na płeć ofiar:
 - kobiety: 825;
 - mężczyźni: 1 295.
- Struktura ze względu na wiek ofiar:
 - 7-12: 7;
 - 13-18: 288;
 - 19-24: 248;
 - 25-29: 193;
 - 30-34: 214;
 - 35-39: 246;
 - 40-44: 214;
 - 45-49: 171;
 - 50-54: 139;
 - 55-59: 110;
 - 60-64: 94;
 - 65-69: 74;
 - 70-74: 46;
 - 75-79: 28;
 - 80-84: 22;
 - 85+: 26;
 - nieustalony: 0.
- Struktura ze względu na kontakt z instytucjami:
 - z placówką leczniczą: 404;
 - z ośrodkiem pomocy społecznej: 22;
 - z policją: 56;
 - z ośrodkiem interwencji kryzysowej: 4;
 - z instytucją kościelną: 1;
 - z inną instytucją: 19;
 - brak możliwości ustalenia: 1 641.
- Struktura ze względu na źródła utrzymania ofiar:
 - praca: 425;
 - na utrzymaniu innej osoby: 386;
 - renta: 71;
 - emerytura: 141;
 - zasiłek/alimenty: 26;
 - nie ma stałego źródła utrzymania: 164;

- brak danych/nie ustalono: 907.
- Struktura ze względu na płeć – porównanie wskaźnika ze średnią krajową:
 - kobiety:
 - w województwie śląskim – 38,9;
 - w Polsce – 36,5;
 - mężczyźni:
 - w województwie śląskim – 61,1;
 - w Polsce – 63,5.

WNIOSKI

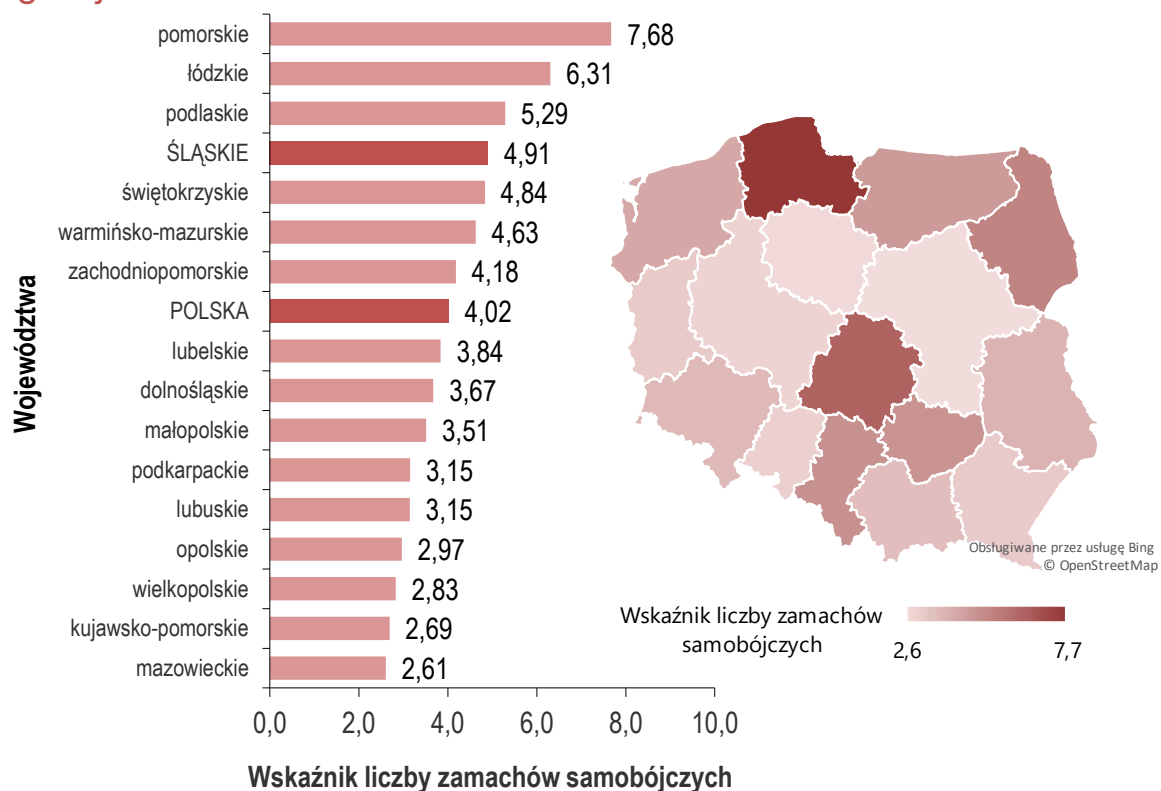
- Liczba zamachów samobójczych w województwie śląskim w latach 2013-2023 wykazała bardzo silną tendencję wzrostową;
- Województwo śląskie w 2023 roku należało do grupy województw o najwyższych wskaźnikach liczby zamachów samobójczych;
- Wśród osób podejmujących się zamachów samobójczych dominowali mężczyźni;
- Najwięcej zamachów samobójczych popełniły osoby w przedziale wiekowym 13-18 lat;
- Wśród osób podejmujących zamach samobójczy o ustalonym źródle dochodu najczęściej było utrzymujących się z pracy, a najmniej pobierających zasiłek/alimenty.
- Wśród ofiar o ustalonym kontakcie z instytucjami zdecydowanie dominują osoby mające kontakt z placówkami leczniczymi.

Wskaźnik liczby zamachów samobójczych w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

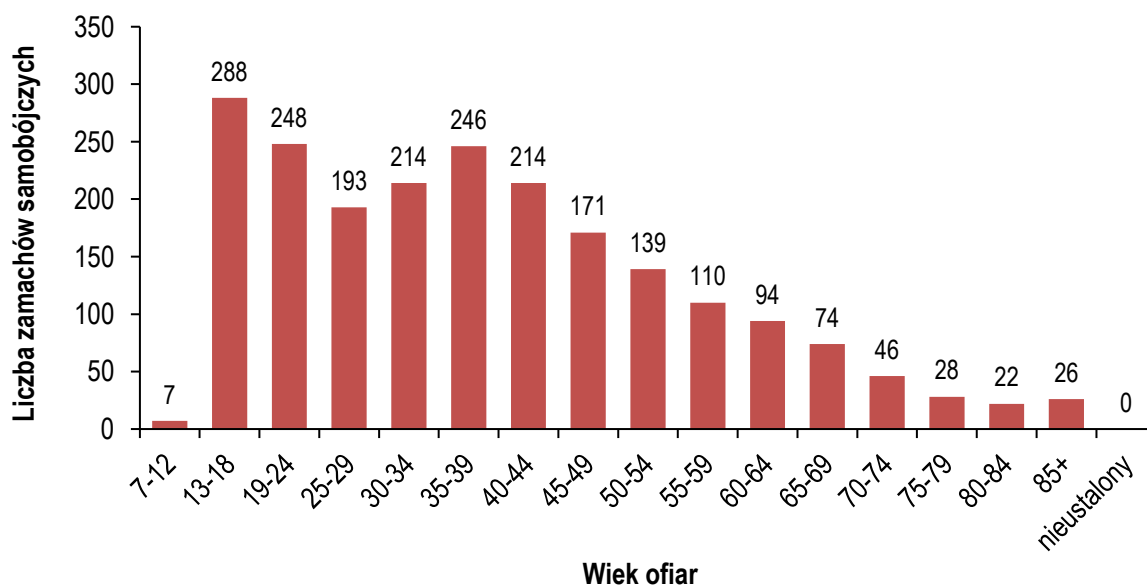
Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

Wskaźnik liczby zamachów samobójczych na 10 tys. mieszkańców wg województw w 2023 r.

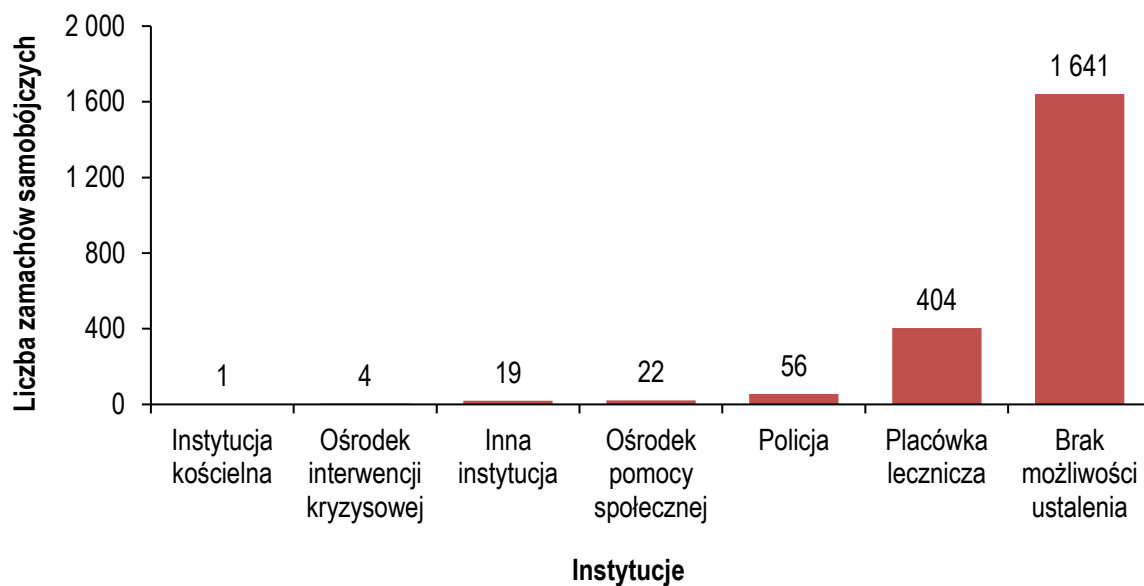
Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

Struktura zamachów samobójczych wg wieku ofiar w województwie śląskim w 2023 r.

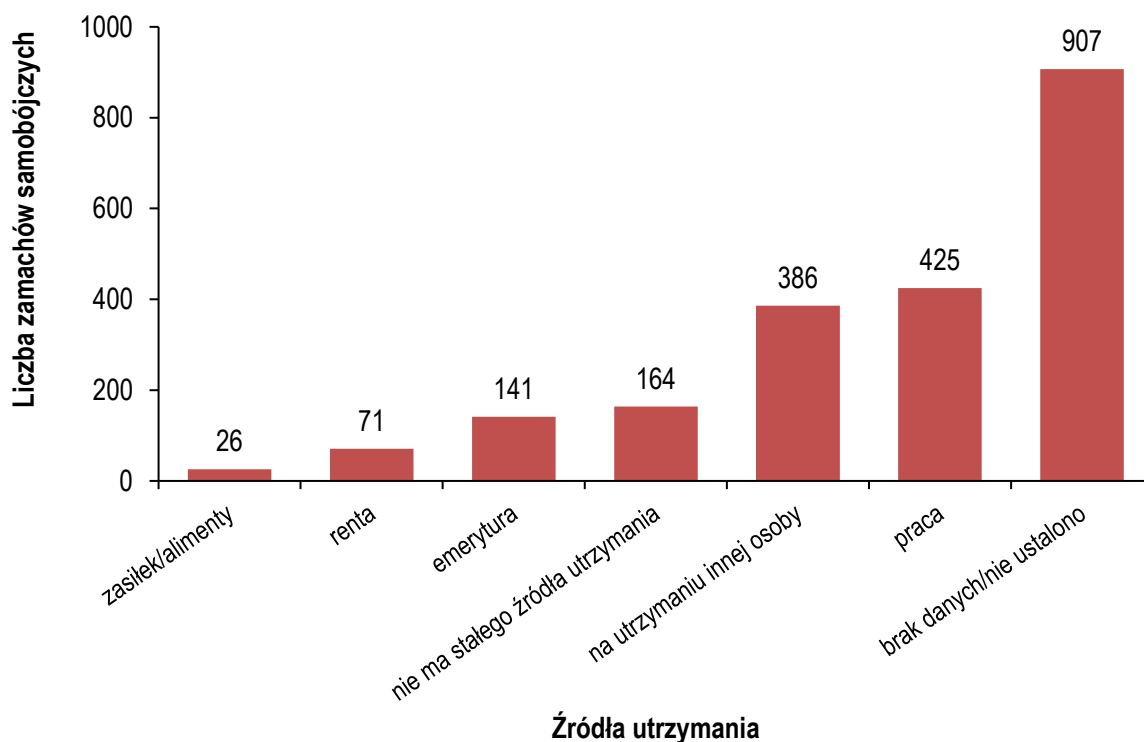
Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

Struktura zamachów samobójczych wg kontaktu z instytucjami w województwie śląskim w 2023 r.⁶².

Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

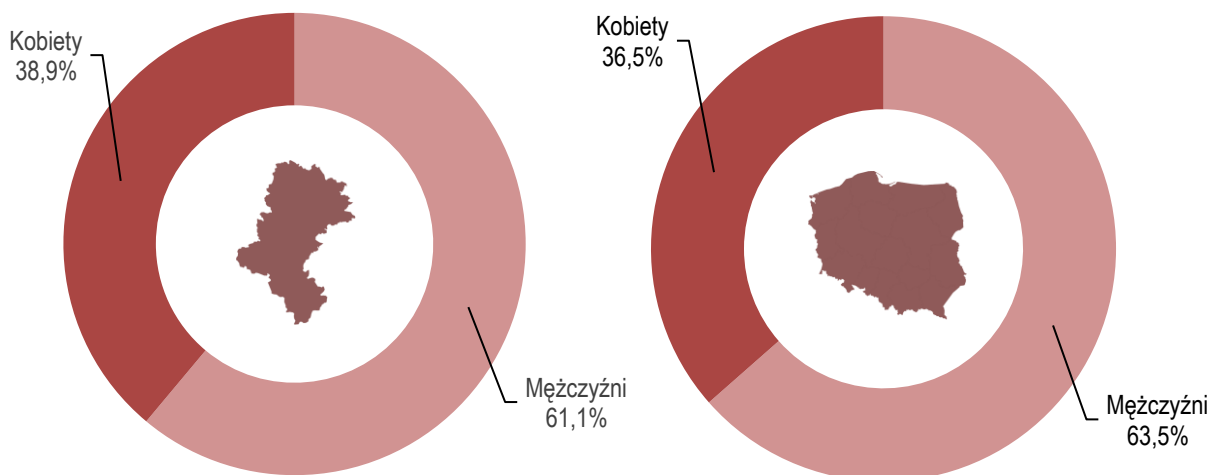
Struktura zamachów samobójczych wg źródła utrzymania w województwie śląskim w 2023 r.

Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

⁶² Dane o ofierze mogą występować w kilku pozycjach.

Struktura zamachów samobójczych wg płci w województwie śląskim i w Polsce w 2023 roku.

Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

14.2. Zamachy samobójcze zakończone zgonem

Sytuacja w latach 2021-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba zamachów samobójczych zakończonych zgonem:
 - w 2021 roku: 582;
 - w 2022 roku: 552;
 - w 2023 roku: 577;
- Zmiana liczby zamachów samobójczych zakończonych zgonem w latach 2021-2023: -5;
- Wskaźnik zmiany liczby zamachów samobójczych zakończonych zgonem w latach 2021-2023: -0,86%.

Tendencje w latach 2013-2023, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba zamachów samobójczych zakończonych zgonem:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 548 – 2019 rok;
 - wartość maksymalna: 783 – 2013 rok;
- Zmiana liczby zamachów samobójczych zakończonych zgonem w latach 2021-2023: -206;
- Wskaźnik zmiany liczby zamachów samobójczych zakończonych zgonem w latach 2012-2023: -26,3%.

Śląskie na tle kraju wg stanu na koniec 2023 roku

- Wskaźnik liczby zamachów samobójczych zakończonych zgonem na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 1,34;
 - w Polsce: 1,39;
 - najwyższa wartość wśród województw – podlaskie – 1,65;
 - najniższa wartość wśród województw – małopolskie – 1,18;
 - pozycja województwa śląskiego: 13.

Struktura zamachów samobójczych zakończonych zgonem, województwo śląskie w 2023 roku

- Struktura ze względu na płeć ofiar:
 - kobiety: 93;
 - mężczyźni: 484.
- Struktura ze względu na wiek ofiar:
 - 7-12: 0;
 - 13-18: 15;
 - 19-24: 30;
 - 25-29: 40;
 - 30-34: 60;
 - 35-39: 68;
 - 40-44: 53;
 - 45-49: 53;
 - 50-54: 54;
 - 55-59: 37;
 - 60-64: 52;
 - 65-69: 40;
 - 70-74: 27;
 - 75-79: 16;
 - 80-84: 15;
 - 85+: 17;
 - nieustalony: 0.
- Struktura ze względu na kontakt ofiar z instytucjami:
 - z placówką leczniczą: 90;
 - z ośrodkiem pomocy społecznej: 1;
 - z policją: 16;
 - z ośrodkiem interwencji kryzysowej: 1;
 - z instytucją kościelną: 0;
 - z inną instytucją: 3;
 - brak możliwości ustalenia: 471.
- Struktura ze względu na źródła utrzymania ofiar:
 - praca: 142;
 - na utrzymaniu innej osoby: 40;
 - renta: 19;
 - emerytura: 86;
 - zasiłek/alimenty: 4;

- nie ma stałego źródła utrzymania: 39;
- brak danych/nie ustalono: 247.
- Struktura ze względu na płeć – porównanie wskaźnika ze średnią krajową:
 - kobiety:
 - w województwie śląskim – 16,1;
 - w Polsce – 15,8;
 - mężczyźni:
 - w województwie śląskim – 83,9;
 - w Polsce – 84,2.

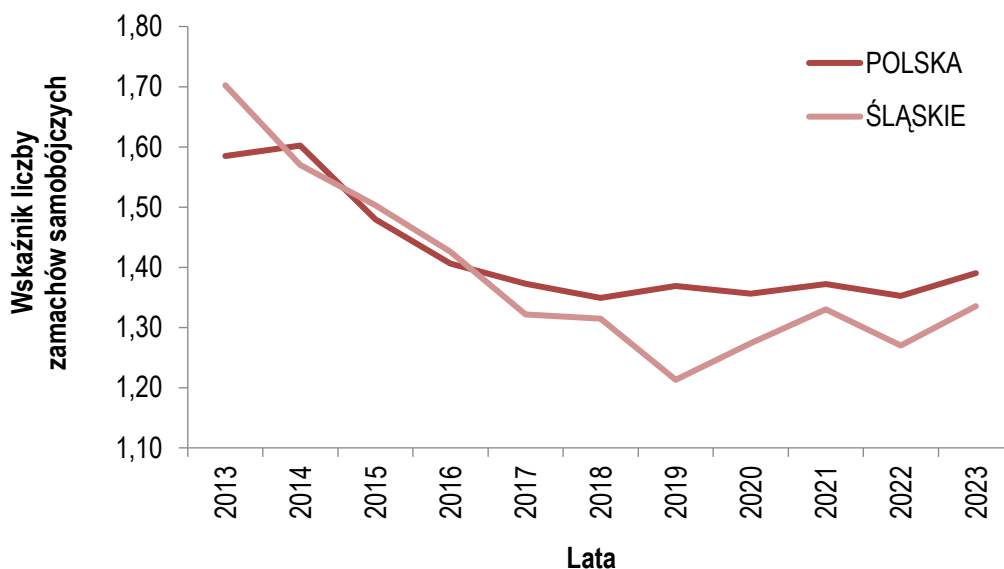
Odsetek zamachów samobójczych zakończonych zgonem na tle sumy zamachów samobójczych w 2023 r.

- Struktura ze względu na płeć ofiar:
 - w województwie śląskim:
 - Kobiety: 11,3%;
 - Mężczyźni: 37,4%;
 - w Polsce:
 - Kobiety: 15,0%;
 - Mężczyźni: 45,8%.

WNIOSKI

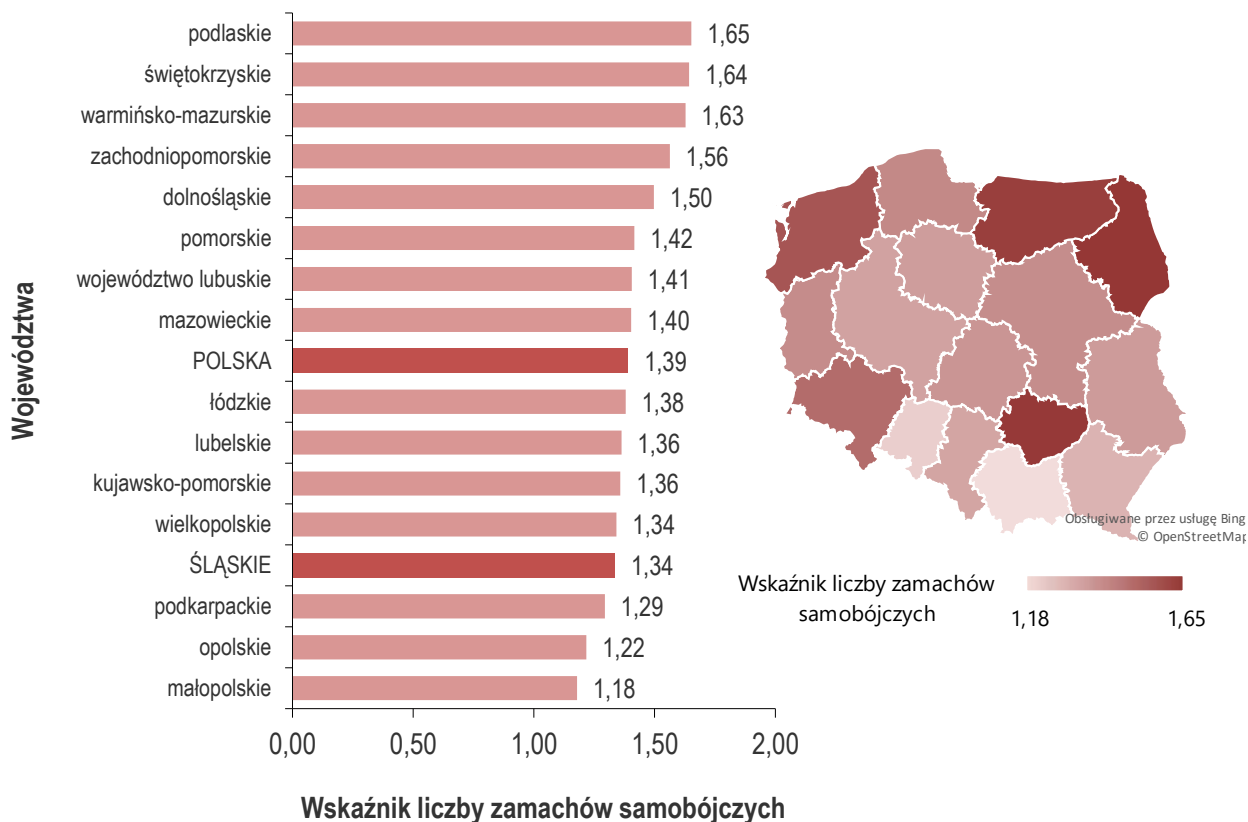
- Liczba zamachów samobójczych zakończonych zgonem w województwie śląskim w latach 2013-2023 wykazała tendencję spadkową;
- Województwo śląskie w 2023 roku uplasowało się na 13. miejscu w kraju pod względem liczby zamachów samobójczych zakończonych zgonem w przeliczeniu na liczbę mieszkańców;
- Wśród ofiar zdecydowanie dominowali mężczyźni (84%);
- Najwięcej zamachów samobójczych zakończonych zgonem popełniły osoby w przedziałach wiekowych 35-39 lat oraz 30-34 lata;
- Wśród ofiar o ustalonym źródle dochodu najmniej było osób pobierających zasiłek/alimenty, a najwięcej utrzymujących się z pracy.
- Wśród ofiar o ustalonym kontakcie z instytucjami zdecydowanie dominują osoby mające kontakt z placówkami leczniczymi.

Wskaźnik liczby zamachów samobójczych zakończonych zgonem w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

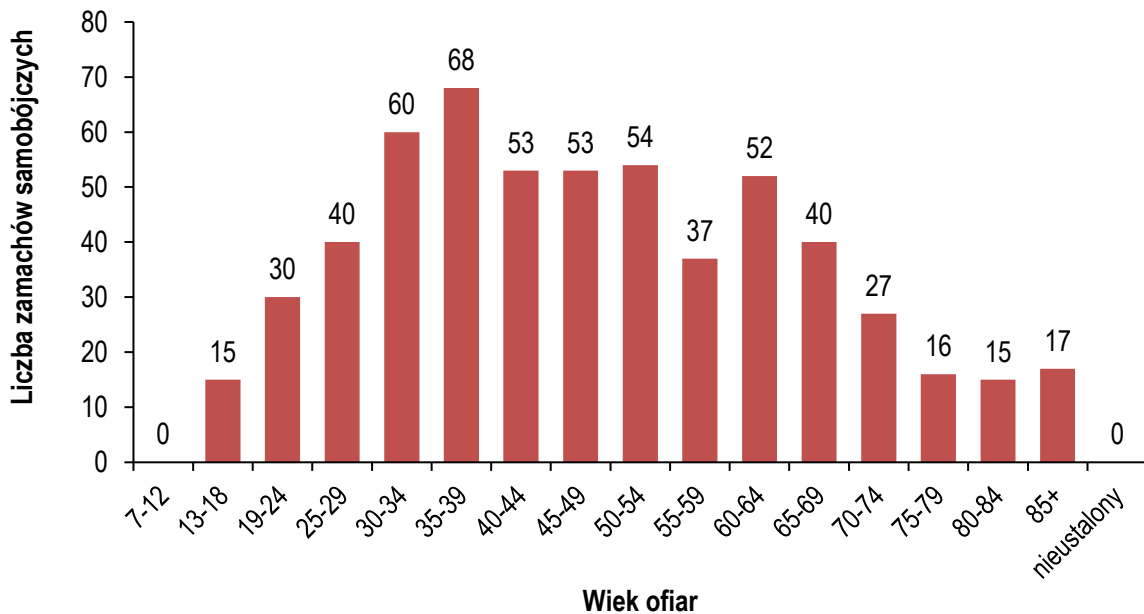
Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

Wskaźnik liczby zamachów samobójczych zakończonych zgonem na 10 tys. mieszkańców wg województw w 2023 r.

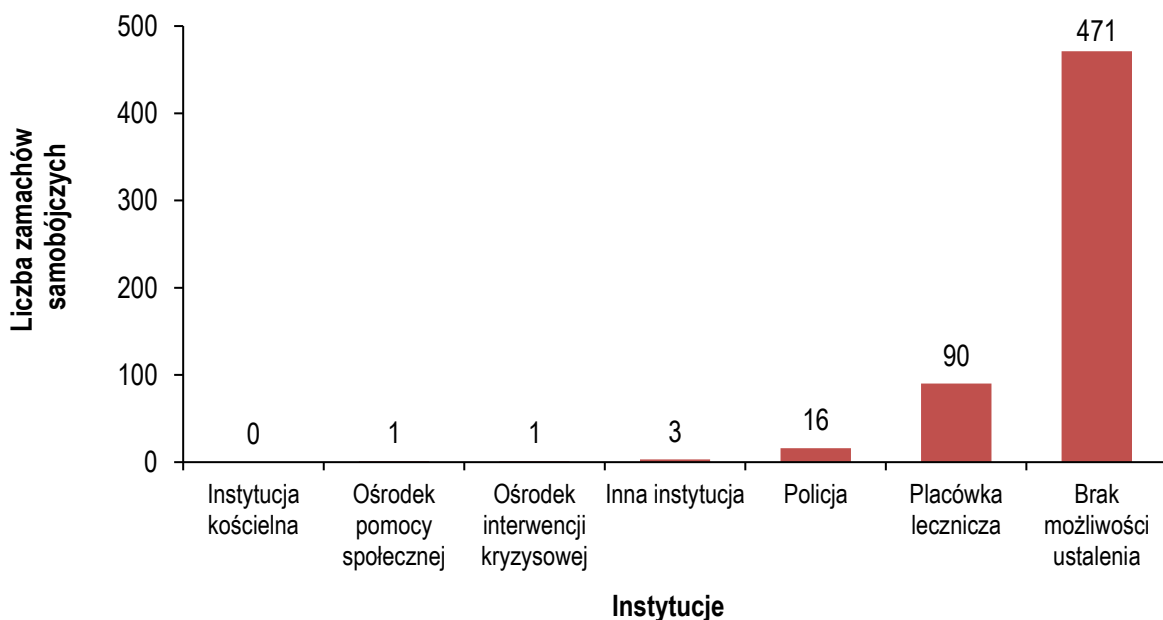
Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

Struktura zamachów samobójczych zakończonych zgonem wg wieku ofiar w województwie śląskim w 2023 r.

Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

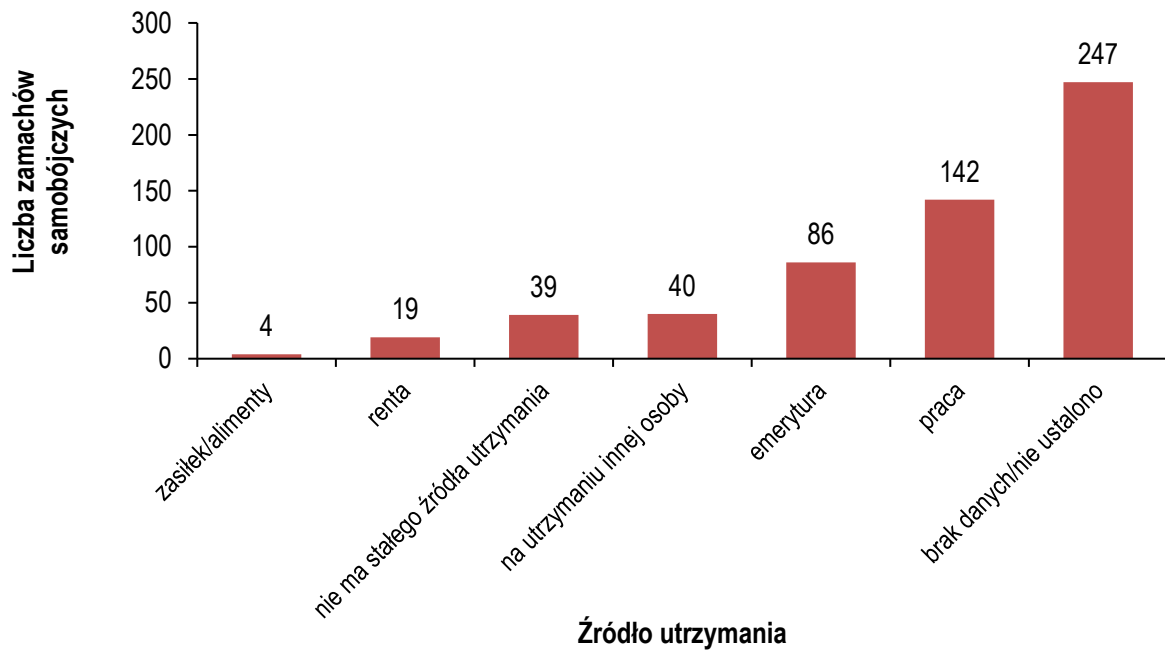
Struktura zamachów samobójczych zakończonych zgonem wg kontaktu z instytucjami w województwie śląskim w 2023 r.⁶³

Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

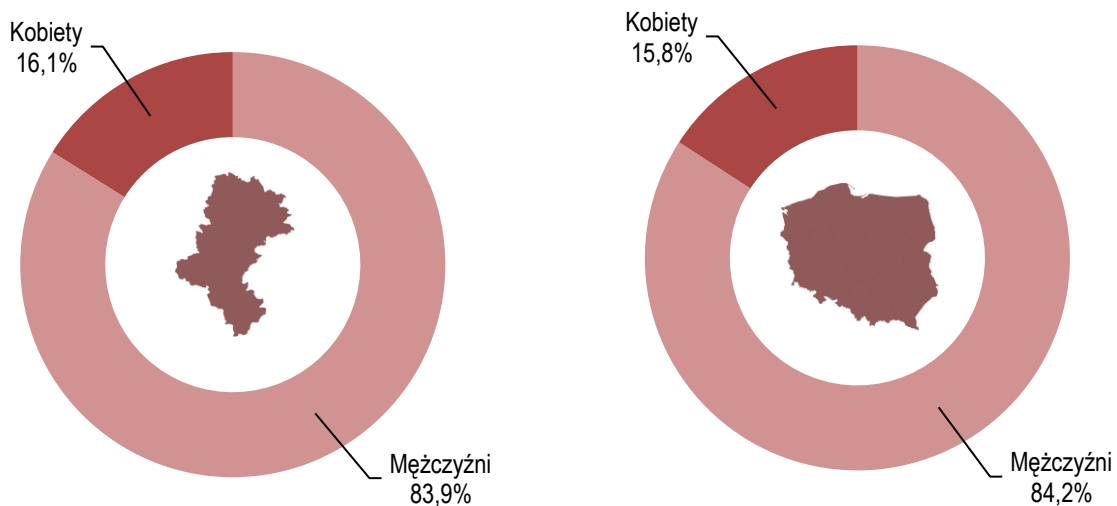
⁶³ Dane o ofierze mogą występować w kilku pozycjach.

Struktura zamachów samobójczych zakończonych zgonem wg źródła utrzymania w województwie śląskim w 2023 r.

Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

Struktura zamachów samobójczych zakończonych zgonem wg płci w województwie śląskim i w Polsce w 2023 r.

Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

Liczba zamachów samobójczych oraz wskaźnik na 10 tys. mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

Rok	Zamachy samobójcze - suma				Zamachy samobójcze zakończone zgonem			
	Polska		Śląskie		Polska		Śląskie	
	n	wsk. na 10 tys. mieszk.	n	wsk. na 10 tys. mieszk.	n	wsk. na 10 tys. mieszk.	n	wsk. na 10 tys. mieszk.
2013	8 575	2,23	1 149	2,50	6 101	1,58	783	1,70
2014	10 207	2,65	1 407	3,07	6 165	1,60	720	1,57
2015	9 973	2,59	1 511	3,31	5 688	1,48	687	1,50
2016	9 861	2,57	1 436	3,15	5 405	1,41	650	1,43
2017	11 139	2,90	1 667	3,67	5 276	1,37	601	1,32
2018	11 167	2,91	1 686	3,72	5 182	1,35	596	1,31
2019	11 961	3,12	1 620	3,59	5 255	1,37	548	1,21
2020	12 013	3,15	1 709	3,87	5 165	1,36	562	1,27
2021	13 798	3,64	1 806	4,13	5 201	1,37	582	1,33
2022	14 520	3,84	1 951	4,49	5 108	1,35	552	1,27
2023	15 133	4,02	2 120	4,91	5 233	1,39	577	1,34

Źródła: Policja, *Zamachy samobójcze zakończone zgonem*, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> [odczyt 03.10.2024 r.].

15. Aneks

Wskaźniki obciążenia demograficznego⁶⁴ w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

Lata	Wskaźnik obciążenia demograficznego					
	mieszkańcy w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym		mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	
	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie
2013	57,6	56,7	101,2	114,4	29,0	30,3
2014	58,8	58,2	105,2	118,9	30,2	31,6
2015	60,1	59,9	109,1	123,1	31,4	33,0
2016	61,7	61,8	112,7	126,9	32,7	34,5
2017	63,4	63,8	115,5	129,8	34,0	36,0
2018	65,1	65,8	118,3	132,9	35,3	37,5
2019	66,7	67,7	121,0	136,0	36,5	39,0
2020	68,3	69,5	120,9	135,7	37,4	40,0
2021	69,3	70,7	122,0	136,9	38,1	40,8
2022	70,4	71,8	124,4	139,7	39,0	41,9
2023	71,2	72,9	128,0	143,8	40,0	43,0

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 16.07.2024].

⁶⁴ Do obliczania wskaźników wykorzystano podział: mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym: 0-17 lat, produkcyjnym: 18-59/60 i poprodukcyjnym: 60+/65+.

Wskaźniki dynamiki liczby mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023 oraz wg prognozy na lata 2024-2060.

Lata	Wartość (tys.)		Przyrosty absolutne				Przyrosty stosunkowe (w %)				Indeksy			
			Jedno- podstawowy		łańcuchowy		jedno- podstawowy		łańcuchowy		jedno- podstawowy		łańcuchowy	
	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska
2013	4 599,45	38 495,66	0	0	x	x	0,00	0,00	x	x	100,0	100,0	x	x
2014	4 585,92	38 478,60	-14	-17	-14	-17	-0,29	-0,04	-0,29	-0,04	99,71	99,96	99,71	99,96
2015	4 570,85	38 437,24	-29	-58	-15	-41	-0,62	-0,15	-0,33	-0,11	99,38	99,85	99,67	99,89
2016	4 559,16	38 432,99	-40	-63	-12	-4	-0,88	-0,16	-0,26	-0,01	99,12	99,84	99,74	99,99
2017	4 548,18	38 433,56	-51	-62	-11	1	-1,11	-0,16	-0,24	0,00	98,89	99,84	99,76	100,00
2018	4 533,57	38 411,15	-66	-85	-15	-22	-1,43	-0,22	-0,32	-0,06	98,57	99,78	99,68	99,94
2019	4 517,64	38 382,58	-82	-113	-16	-29	-1,78	-0,29	-0,35	-0,07	98,22	99,71	99,65	99,93
2020	4 412,10	38 088,56	-187	-407	-106	-294	-4,07	-1,06	-2,34	-0,77	95,93	98,94	97,66	99,23
2021	4 375,95	37 907,70	-224	-588	-36	-181	-4,86	-1,53	-0,82	-0,47	95,14	98,47	99,18	99,53
2022	4 346,70	37 766,33	-253	-729	-29	-141	-5,50	-1,89	-0,67	-0,37	94,50	98,11	99,33	99,63
2023	4 320,13	37 636,51	-279	-859	-27	-130	-6,07	-2,23	-0,61	-0,34	93,93	97,77	99,39	99,66
2024	4 283,94	37 490,33	-316	-1 005	-36	-146	-6,86	-2,61	-0,84	-0,39	93,14	97,39	99,16	99,61
2025	4 253,25	37 355,93	-346	-1 140	-31	-134	-7,53	-2,96	-0,72	-0,36	92,47	97,04	99,28	99,64
2026	4 222,50	37 219,50	-377	-1 276	-31	-136	-8,20	-3,32	-0,72	-0,37	91,80	96,68	99,28	99,63
2027	4 191,60	37 080,29	-408	-1 415	-31	-139	-8,87	-3,68	-0,73	-0,37	91,13	96,32	99,27	99,63
2028	4 160,79	36 939,51	-439	-1 556	-31	-141	-9,54	-4,04	-0,73	-0,38	90,46	95,96	99,27	99,62
2029	4 129,64	36 794,75	-470	-1 701	-31	-145	-10,21	-4,42	-0,75	-0,39	89,79	95,58	99,25	99,61
2030	4 098,42	36 647,41	-501	-1 848	-31	-147	-10,89	-4,80	-0,76	-0,40	89,11	95,20	99,24	99,60
2031	4 067,07	36 495,45	-532	-2 000	-31	-152	-11,57	-5,20	-0,77	-0,41	88,43	94,80	99,23	99,59
2032	4 035,33	36 338,66	-564	-2 157	-32	-157	-12,27	-5,60	-0,78	-0,43	87,73	94,40	99,22	99,57
2033	4 003,33	36 177,07	-596	-2 319	-32	-162	-12,96	-6,02	-0,79	-0,44	87,04	93,98	99,21	99,56
2034	3 971,38	36 012,96	-628	-2 483	-32	-164	-13,66	-6,45	-0,80	-0,45	86,34	93,55	99,20	99,55
2035	3 944,72	35 899,58	-655	-2 596	-27	-113	-14,24	-6,74	-0,67	-0,31	85,76	93,26	99,33	99,69
2036	3 917,94	35 783,46	-682	-2 712	-27	-116	-14,82	-7,05	-0,68	-0,32	85,18	92,95	99,32	99,68
2037	3 891,36	35 667,33	-708	-2 828	-27	-116	-15,40	-7,35	-0,68	-0,32	84,60	92,65	99,32	99,68
2038	3 864,84	35 549,58	-735	-2 946	-27	-118	-15,97	-7,65	-0,68	-0,33	84,03	92,35	99,32	99,67
2039	3 838,25	35 430,88	-761	-3 065	-27	-119	-16,55	-7,96	-0,69	-0,33	83,45	92,04	99,31	99,67
2040	3 811,88	35 312,04	-788	-3 184	-26	-119	-17,12	-8,27	-0,69	-0,34	82,88	91,73	99,31	99,66
2041	3 785,66	35 193,35	-814	-3 302	-26	-119	-17,69	-8,58	-0,69	-0,34	82,31	91,42	99,31	99,66
2042	3 759,60	35 075,19	-840	-3 420	-26	-118	-18,26	-8,89	-0,69	-0,34	81,74	91,11	99,31	99,66
2043	3 733,97	34 959,67	-865	-3 536	-26	-116	-18,82	-9,19	-0,68	-0,33	81,18	90,81	99,32	99,67
2044	3 708,62	34 845,13	-891	-3 651	-25	-115	-19,37	-9,48	-0,68	-0,33	80,63	90,52	99,32	99,67
2045	3 683,18	34 728,66	-916	-3 767	-25	-116	-19,92	-9,79	-0,69	-0,33	80,08	90,21	99,31	99,67
2046	3 657,89	34 612,85	-942	-3 883	-25	-116	-20,47	-10,09	-0,69	-0,33	79,53	89,91	99,31	99,67
2047	3 632,81	34 497,98	-967	-3 998	-25	-115	-21,02	-10,38	-0,69	-0,33	78,98	89,62	99,31	99,67
2048	3 608,03	34 383,39	-991	-4 112	-25	-115	-21,56	-10,68	-0,68	-0,33	78,44	89,32	99,32	99,67
2049	3 583,73	34 270,99	-1 016	-4 225	-24	-112	-22,08	-10,97	-0,67	-0,33	77,92	89,03	99,33	99,67
2050	3 559,53	34 158,25	-1 040	-4 337	-24	-113	-22,61	-11,27	-0,68	-0,33	77,39	88,73	99,32	99,67
2051	3 535,44	34 044,69	-1 064	-4 451	-24	-114	-23,13	-11,56	-0,68	-0,33	76,87	88,44	99,32	99,67
2052	3 511,16	33 927,56	-1 088	-4 568	-24	-117	-23,66	-11,87	-0,69	-0,34	76,34	88,13	99,31	99,66
2053	3 487,02	33 809,24	-1 112	-4 686	-24	-118	-24,19	-12,17	-0,69	-0,35	75,81	87,83	99,31	99,65

Lata	Wartość (tys.)		Przyrosty absolutne				Przyrosty stosunkowe (w %)				Indeksy			
			Jedno- podstawowy		łańcuchowy		jedno- podstawowy		łańcuchowy		jedno- podstawowy		łańcuchowy	
	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska
2054	3 462,97	33 689,22	-1 136	-4 806	-24	-120	-24,71	-12,49	-0,69	-0,35	75,29	87,51	99,31	99,65
2055	3 438,91	33 567,02	-1 161	-4 929	-24	-122	-25,23	-12,80	-0,69	-0,36	74,77	87,20	99,31	99,64
2056	3 414,99	33 442,79	-1 184	-5 053	-24	-124	-25,75	-13,13	-0,70	-0,37	74,25	86,87	99,30	99,63
2057	3 391,17	33 316,48	-1 208	-5 179	-24	-126	-26,27	-13,45	-0,70	-0,38	73,73	86,55	99,30	99,62
2058	3 367,07	33 185,63	-1 232	-5 310	-24	-131	-26,79	-13,79	-0,71	-0,39	73,21	86,21	99,29	99,61
2059	3 343,03	33 052,89	-1 256	-5 443	-24	-133	-27,32	-14,14	-0,71	-0,40	72,68	85,86	99,29	99,60
2060	3 319,34	32 920,44	-1 280	-5 575	-24	-132	-27,83	-14,48	-0,71	-0,40	72,17	85,52	99,29	99,60

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

Lata	Urodzenia żywe		Zgony		Przyrost naturalny	
	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie
2013	9,60	9,30	10,06	10,67	-0,46	-1,37
2014	9,75	9,30	9,78	10,41	-0,03	-1,11
2015	9,60	9,09	10,27	11,01	-0,67	-1,92
2016	9,95	9,36	10,10	10,73	-0,15	-1,37
2017	10,46	9,88	10,48	11,29	-0,02	-1,41
2018	10,11	9,38	10,78	11,49	-0,67	-2,11
2019	9,77	8,95	10,67	11,44	-0,90	-2,49
2020	9,31	8,62	12,50	13,56	-3,19	-4,94
2021	8,73	7,91	13,68	15,06	-4,95	-7,15
2022	8,07	7,25	11,86	13,00	-3,79	-5,75
2023	7,23	6,38	10,85	11,94	-3,62	-5,56

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

Struktura wiekowa mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

Lata	Mieszkańcy ogółem		Mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), produkcyjnym (18-59/60) i poprodukcyjnym (60+/65+)											
	Polska	Śląskie	wartości absolutne						odsetek mieszkańców					
			w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym		w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
			Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie
2013	38 495 659	4 599 447	6 995 362	776 393	24 422 146	2 934 496	7 078 151	888 558	18,2	16,9	63,4	63,8	18,4	19,3
2014	38 478 602	4 585 924	6 942 996	771 201	24 230 162	2 898 050	7 305 444	916 673	18,0	16,8	63,0	63,2	19,0	20,0
2015	38 437 239	4 570 849	6 901 795	767 533	24 002 168	2 858 648	7 533 276	944 668	18,0	16,8	62,4	62,5	19,6	20,7
2016	38 432 992	4 559 164	6 895 878	767 290	23 767 614	2 818 424	7 769 500	973 450	17,9	16,8	61,8	61,8	20,2	21,4
2017	38 433 558	4 548 180	6 920 652	770 744	23 517 643	2 776 870	7 995 263	1 000 566	18,0	16,9	61,2	61,1	20,8	22,0
2018	38 411 148	4 533 565	6 935 523	772 095	23 269 725	2 735 057	8 205 900	1 026 413	18,1	17,0	60,6	60,3	21,4	22,6
2019	38 382 576	4 517 635	6 948 706	772 668	23 025 927	2 694 162	8 407 943	1 050 805	18,1	17,1	60,0	59,6	21,9	23,3
2020	38 265 013	4 412 097	6 997 537	767 331	22 631 307	2 603 611	8 459 720	1 041 155	18,4	17,4	59,4	59,0	22,2	23,6
2021	37 907 704	4 375 947	6 992 641	764 798	22 385 400	2 564 231	8 529 663	1 046 918	18,4	17,5	59,1	58,6	22,5	23,9
2022	37 766 327	4 346 702	6 950 826	758 142	22 169 304	2 529 487	8 646 197	1 059 073	18,4	17,4	58,7	58,2	22,9	24,4
2023	37 636 508	4 320 130	6 864 881	746 878	21 985 460	2 499 259	8 786 167	1 073 993	18,2	17,3	58,4	57,9	23,3	24,9

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

Małżeństwa, separacje i rozwody w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

Lata	Małżeństwa				Separacje				Rozwody			
	n		wskaźnik na 1000 mieszkańców		n		wskaźnik na 10 tys. mieszkańców		n		wskaźnik na 1000 mieszkańców	
	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie
2013	180 396	22 225	4,69	4,83	2 216	391	0,58	0,85	66 132	8 602	1,72	1,87
2014	188 488	22 765	4,90	4,96	1 918	336	0,50	0,73	65 761	8 230	1,71	1,79
2015	188 832	22 338	4,91	4,89	1 700	275	0,44	0,60	67 296	8 249	1,75	1,80
2016	193 455	22 970	5,03	5,04	1 612	250	0,42	0,55	63 497	8 185	1,65	1,80
2017	192 576	22 449	5,01	4,94	1 569	267	0,41	0,59	65 257	8 014	1,70	1,76
2018	192 443	22 242	5,01	4,91	1 254	267	0,33	0,59	62 843	8 152	1,64	1,80
2019	183 371	21 132	4,78	4,68	1 182	212	0,31	0,47	65 341	7 965	1,70	1,76
2020	145 045	16 529	3,81	3,75	720	120	0,19	0,27	51 164	6 114	1,34	1,39
2021	168 324	19 088	4,44	4,36	751	133	0,20	0,30	60 687	7 463	1,60	1,71
2022	155 817	17 198	4,13	3,96	693	106	0,18	0,24	60 162	7 313	1,59	1,68
2023	145 898	16 048	3,87	3,71	608	78	0,16	0,18	56 892	7 144	1,51	1,65

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].

Migracje w województwie śląskim i w Polsce w latach 2013-2023.

Lata	Saldo migracji					
	migracje na pobyt stały - zagraniczne				migracje na pobyt stały - saldo migracji międzywojewódzkich (śląskie)	
	n		wskaźnik na 1000 ludności		n	wsk. na 1000 mieszk.
	Polska	Śląskie	Polska	Śląskie		
2013	-19 904	-5 438	-0,52	-1,18	-3 880	-0,84
2014	-15 750	-3 531	-0,41	-0,77	-3 633	-0,79
2015	bd	bd	bd	Bd	-3 449	-0,75
2016	1 505	-1 128	0,04	-0,25	-3 428	-0,75
2017	1 436	-986	0,04	-0,222	-3 260	-0,72
2018	3 612	-797	0,09	-0,18	-4 231	-0,93
2019	6 183	-442	0,16	-0,10	-4 275	-0,95
2020	4 483	-189	0,12	-0,04	-3 342	-0,76
2021	3 404	-793	0,09	-0,18	-3 690	-0,84
2022	1 939	-652	0,05	-0,15	-3 592	-0,83
2023	6 766	-98	0,18	-0,02	-2 611	-0,60

Źródło: GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <http://www.stat.gov.pl> [odczyt 29.07.2024].